

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1983

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1983

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-4944-9
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
FORORD	11
Kap. 1. <u>ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD</u>	13
STATSRETSLIGE FORHOLD	13
Særanliggander	13
Fællesanliggander	15
Fællesanliggander, der administreres af hjemmestyreret i henhold til hjemmestyrelovens § 9	15
Forholdet til udlandet	16
FÆRØERNES LAGTING	19
Lagtingets sammensætning	20
DE POLITISKE PARTIER	21
Folkeflokk	22
Sambandsflokk	23
Socialdemokratiet	24
Selvstyreflokk	25
Tjóðveldisflokk	26
Fremskridts- og fiskeriflokk	27
FOLKETINGSVALG	28
Folketingsmænd	29
ADMINISTRATION	29
Færøernes landsstyre	29
Landsstyrets administration	30
Rigsombudet	30
Institutioner under landsstyret	30
Institutioner under staten	32
LOVGIVNING	32
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1/1-1/6 1983 (Samlingen 1982).	32
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1/6-31/12 1983 (Samlingen 1983)	38
Oversigt over rigslove, anordninger og bekendtgørelser, der er kundgjort i 1983 med henblik på ikrafttræden på Færøerne	39

	Side
Kap. 2. <u>BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD</u>	41
BEFOLKNINGSFORHOLD	41
Folketal samt befolkningens fordeling på om-	
råder	41
Alder, køn og ægteskabelig stilling	45
Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvan-	
dring samt vielser og skilsmisser	49
Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner	
og områder	51
BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD	54
BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI	59
Boligforhold	59
Boligbyggeri	63
Kap. 3. <u>ERHVERV</u>	65
EJERSKAB	65
FISKERI	65
Internationale reguleringer og fiskeriaftaler .	65
Island	66
Norge	67
EF	67
Sovjetunionen	68
Sverige, DDR og Polen	69
Fiskeriinspektion og redningstjeneste	69
Den nye aftale om fiskeriinspektion	71
Ulovligt fiskeri i 1983	71
Statistik om fiskeri	71
Fiskefangster	72
Fjernfiskeri	76
Midterområder	76
Nære områder	78
Vardimæssig vurdering af fangsterne fra de for-	
skellige områder	82
Råfiskelandinger på Færøerne	83
De samlede fangster ved Færøerne og TAC	84
Forarbejdning af fiskevarer	87
Fiskerflådens driftsresultater	88

Kap. 3. (fortsat)

Side

Hyreoversigter	92
Fiskepriser	95
Råfiskefonden	95
Råfiskepriserne	96
Priserne på agn	97
Saltfiskepriserne	98
Prisen på rejer	98
Prisen på industrifisk	98
Finansieringen af fiskeskibe	99
Færøernes realkreditinstitut	99
Kongeriget Danmarks Fiskeribank	100
Landskassens finansieringsbistand	101
Fiskeopdræt	102
LANDBRUG	103
Mælkeproduktion	104
Kødproduktion	105
Opdyrkning	105
Landsdyrlågen	106
Hygiejnisk laboratorium	106
HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED M.V.	107
Egnsudvikling	110
Færøernes industrifond	110
Industriens udviklingsfond	112
Industrikontoret (Idnaðarstovan)	113
HANDEL, SERVICE- OG TRANSPORTERHVERV	114
Handel og serviceerhverv	114
Transport	116
Motorkøretøjer	117
Passagertrafik til og fra Færøerne	117
Beflyvning	117
Besejling	117
Turister	119
SKIBSFLÅDEN	119
Den samlede skibsflåde	119
Fiskerflåden	121
OFFENTLIG VIRKSOMHED	122
Veje	122
Asfaltering af landsveje	123

Kap. 3. (fortsat)	Side
Tilskud til kommuner til asfaltering	123
Vejarbejder i 1983	125
Autoværn	125
Afmærkninger	126
Byggesager	126
Trafiktælling på hovedveje	126
Helikopter-landingspladser	127
Havne- og landingspladser	127
De indenlandske telefonforbindelser	135
Telekommunikationen med udlandet og med skibene	137
El-forsyning	139
Det færøske postvæsen	139
 Kap. 4. ØKONOMI	 143
FÆRØERNES EKSPORT OG IMPORT	143
Eksport	143
Import	149
Import og eksport i faste priser og bytteforhold	153
Handelsbalancen	154
ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER	155
Arbejdsforhold	156
Det private arbejdsmarked	156
Det offentliges arbejds- og lønforhold	160
Lønninger	161
Priser	163
OFFENTLIGE INDTÆGTER	166
Skatter	166
Kildeskat pr. 1. april 1984	168
Antal skatteydere og skattepligtige indkomster.	170
Udskrevne skatter	173
Afgifter	176
Landskassens indtægter	177
OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.	178
Statens og landskassens udgifter	178
Statens udgifter	181
Statsgarantier	187
Landskassens udgifter	187

Kap. 4. (fortsat)	Side
Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser	190
PENGE OG KREDITFORHOLD	191
NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE	199
Kap. 5. <u>KOMMUNALE FORHOLD</u>	209
Antal kommuner.....	209
Valg til kommunestyret	209
By- og bygderådsformænd pr. 1/1 1984	210
Den kommunale styrelsesordning	211
Kommunale opgaver	213
Kommunernes økonomi	215
Kap. 6. <u>SOCIALVÆSEN</u>	221
Regler og forvaltning	221
Ydelsernes omfang og finansiering	223
Institutioner m.v.	227
Færøernes ulykkesforsikringsråd	229
Udviklingen i 1983	232
Kap. 7. <u>SUNDHEDSVÆSEN</u>	235
LANDSLÆGEN	235
SYGEHUSVÆSENET	235
DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE	246
Kommunelægeordningen	246
Skolelægeordningen	247
Tandlægeordningen	248
Den kombinerede sundhedsplejerske-, skolesundheds/skolesygeplejerske- og hjemmesygeplejerskeordning	248
APOTEKERVÆSENET	249
Distribuerende læger	251
Lægemiddelpriser	251
Bevægelser i receptekspeditionernes antal	252
Sygehusene	252
Håndkøbsudsalgene	254
UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN	254

	Side
Kap. 8. <u>UNDERVISNINGSVÆSEN</u>	255
UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED	256
BØRNESKOLEN	261
Folkeskolen	261
Private skoler	263
Gymnasier og HF	264
Skolernes virksomhed	265
Specialundervisning	267
VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	268
Færøernes akademi	268
Færøernes seminarium	271
Efteruddannelse af lærere	272
Færøernes sygeplejeskole	272
ERHVERVSUDDANNELSER	273
Færøernes maskinskole	273
Tekniske skoler	274
Færøernes handelsskole	276
Navigationsskoler	278
ANDEN UNDERVISNING	279
Færøernes folkehøjskole	279
Færøernes husholdningsskole	279
Aftenskolerne	279
UDDANNELSESSTØTTE	280
 Kap. 9. <u>RETS- OG POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED</u>	 283
FÆRØERNES RETSVÆSEN	283
FÆRØERNES POLITIVÆSEN	285
Politiets virksomhed	286
FÆRØERNES OVERØVRIGHED	288
Navnesager	288
Ægtepagter	288
Indgåelse af ægteskab	288
Separationer og skilsmisses	289
Børn født uden for ægteskab	292
Konfirmationsbidrag	293
Adoptioner	293
Fri proces	294
Indfødsret	294

Kap. 9. (fortsat)	Side
Pupilsager	294
Kap. 10. <u>KIRKELIV</u>	295
FOLKEKIRKEN	295
ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKE- KIRKEN	297
K.F.U.K. og K.F.U.M.	297
Indre Mission	298
Det kirkelige Missionsforbund	299
KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN	299
Brødremenigheden	299
Den katolske kirke	300
Frelsens Hær	301
Den frie evangeliske menighed	301
Syvende-dags adventisterne	302
Jehovas Vidner	302
FILADELFIA-menigheden	303
ANDRE TROSSAMFUND	303
Bahá'í' troen	303
Kap. 11. <u>KULTURELLE FORHOLD, IDRÆT M. V.</u>	305
RADIO	305
FJERNSYN	307
AVISER	308
BØGER	309
Bogudgivelser	309
Biblioteksvæsen	311
MUSEUM	315
NORDENS HUS	315
TEATRE OG BIOGRAFER	317
Teatervirksomhed	317
Biografer	319
MUSIKLIV	319
Orkestre og kor	319
Jazz-, beat- og folkemusik	319
Føroya Konsertfelag	320

Kap. 11. (fortsat)	Side
KUNST	320
Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin	321
Udstillinger i "Smíðjan í Lítluvík"	322
Færøernes Sparekasses udstillingslokale ved Tinghúsvegur	322
Galleri LOVO	322
Andre udstillinger på Færøerne	323
Færøske udstillinger i udlandet	323
DANSK-FÆRØSK KULTURFOND	323
SPEJDERBEVÆGELSEN	324
IDRÆT	327
Itróttarsambandið Føroya (ISF)	327
Specialforbund under ISF	328
Idrætsanlæg	330
Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige	331
BRIDGE	331
SKAK	332

F O R O R D

Årbog for Færøerne udarbejdes i fællesskab af Færøernes landsstyre og Rigsombudsmanden på Færøerne. Bogen udkommer i en dansk og en færøsk udgave.

Formålet med årbogen er at give en bred beskrivelse af færøske samfundsforhold i det forløbne år og at illustrere den skete udvikling ved sammenligninger med tidligere år.

Det er udgivernes håb, at årbogen kan anvendes både som en praktisk håndbog i færøske forhold og ved undervisningen heri på skoler og uddannelsesinstitutioner.

1983-udgaven er udbygget med en beskrivelse (i kap. 9) af overøvrighedsområdet , herunder bl. a. indgåelse og opløsning af ægteskab, børn født uden for ægteskab, adoption, navneændring, fri proces og indfødsret.

Udgiverne takker for den store og helt nødvendige bistand med fremskaffelse af oplysninger, som mange institutioner, organisationer, virksomheder og enkeltpersoner har ydet.

Også en tak til de medarbejdere, der har haft et stort arbejde med årbogens udarbejdelse.

Redaktionen af årbogen er afsluttet i maj 1984.

Færøernes landsstyre
Pauli Ellefsen

Rigsombudsmanden på Færøerne
Niels Bentsen

Kap. 1

ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD

STATSRETSLIGE FORHOLD

I henhold til lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre udgør Færøerne inden for lovens rammer et selvstyrende folkesamfund i det danske rige. Hjemmestyreloven anerkender det færøske sprog og det færøske flag. Fra 1949 har Færøerne haft egne pengesedler. Møntenheden 1 króna = 1 dansk krone.

Sager og sagsområder vedrørende Færøerne opdeles i særanliggender, hvor Færøernes lagting har den lovgivende og Færøernes landsstyre den udøvende myndighed, og fællesanliggender, der administreres af rigsmyndighederne efter dansk lovgivning.

Der er endvidere efter hjemmestyrelovens § 9 mulighed for at overlade administrationen af fællesanliggender til det færøske hjemmestyre.

Særanliggender

Efter hjemmestyrelovens § 2 betragtes en række sager og sagsområder, der er opført på lovens bilag A, principielt som særanliggender med den virkning, at hjemmestyret eller rigsmyndighederne kan bestemme, at de overgår til hjemmestyret. Heraf følger, at dette overtager de dermed forbundne udgifter.

Indtil nu har hjemmestyret overtaget følgende sagsområder med hjemmel i hjemmestyrelovens § 2:

1. Færøernes egen styrelsesordning

Hele området er overtaget som særanliggende.

2. Kommunale forhold

Hele området er overtaget som særanliggende.

3. Bygnings-, bolig- og lejespørgsmål. Folkeregister

Hele området er overtaget som særanliggende.

4. Sundhedsvæsen

Apotekervæsenet og sundhedsvedtægterne (miljøsager) er overtaget som særanliggender.

5. Den offentlige forsorg. Arbejdsforhold

Områderne: Lovpligtig ulykkesforsikring.. Arbejdere, arbejdsforhold, lærlinge, medhjælpere og ferie er overtaget som særanliggender.

6. Direkte og indirekte skatter

Hele området er overtaget som særanliggende.

7. Finansvæsen
Hele området er overtaget som særanliggende.
8. Godkendelse af havneafgifter
Området er overtaget som særanliggende.
9. Skolevæsen
Folkehøjskolen og navigationsskolerne er overtaget som særanliggende. Endvidere er gymnasiet og HF-kurset særanliggende, og der er ved lagtingslov oprettet et færøsk akademi (Academia Færoensis). Bortset herfra er skolevæsen fællesanliggende.
10. Arkiver, biblioteker, museer
Hele området er overtaget som særanliggende.
11. Bygnings- og naturfredning
Hele området er overtaget som særanliggende.
12. Havne, trafikvæsen m. v.
Hele området bortset fra havne og stedligt telegrafvæsen er overtaget som særanliggende.
13. Landbrug, fiskeri m. v.
Hele området er overtaget som særanliggende.
14. Forlystelser m. v.
Hele området er overtaget som særanliggende.
15. Produktion, handel m. v.
Hele området er overtaget som særanliggende.
16. Tinglysning, ekspropriation m. v.
Hele området er overtaget som særanliggende.

Efter hjemmestyrelovens § 3 afgøres det ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang de på bilag B opførte sagsområder kan blive færøske særanliggender. Heraf er Radio med undtagelse af spørgsmål med relation til internationale aftaler, Jordfonden og Import- og eksportkontrol overtaget som særanliggender.

Hovedparten af de overtagne områder administreres af landstytret med hjemmel i lagtingslove. Enkelte områder administreres dog af statslige myndigheder på landstytrets vegne. Således sker mønstring af fiskere hos landfogeden (politimesteren) eller sysselmændene, motorregistret og skibsregistret føres af landfogeden, tinglysningsvæsenet forestås af sorenskriveren (dommeren), der ligeledes er den stedlige overformynder, og endelig er rigsombudsmanden formand for oversundhedskommissionen, der bl.a. er ankeorgan i

miljøsager.

Fællesanliggender

Anliggender, der ikke er overtaget af det færøske hjemmestyre som særanliggender, er fællesanliggender og varetages af rigsmyndighederne, idet dog hjemmestyret med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 kan overtage administrationen af fællesanliggender.

Blandt de vigtigste fællesanliggender er skoleforhold, sociale forhold og sundhedsforhold. Herudover kan som statsinstitutioner nævnes rigsombudet som overøvrighed, skibstilsynet, folkekirken, politiet og domstolene.

Rigslove træder ikke i kraft på Færøerne, forinden de i overensstemmelse med lov nr. 51 af 1. april 1896 er kundgjort af rigsombudet. Dette sker efter forelæggelse for det færøske hjemmestyre.

Lovforslag, der kun vedrører færøske forhold, eksempelvis de sociale love, lovene for undervisningsvæsenet, og sygehusloven bliver normalt først behandlet i lagtinget, hvorefter de forelægges folketinget. Lovforslag, der ikke udelukkende omfatter Færøerne, bliver først vedtaget i folketinget og derefter forelagt hjemmestyret, forinden loven sættes i kraft på Færøerne. I mange tilfælde sker ikraftsættelsen i form af kgl. anordning, idet loven udtrykkeligt giver ministeren ret til at sætte loven i kraft på Færøerne ved kgl. anordning med de ændringer, der er nødvendiggjort af de særlige færøske forhold.

Fællesanliggenderne administreres efter dansk lovgivning, dog for socialvæsenet, skolevæsenet og sygehusvæsenet efter særlige love for Færøerne. Statens udgifter til fællesanliggender udredes i form af fuldkommen udgiftsdækning, refusioner eller andre former for subsidiering.

De enkelte afsnit i årbogen indeholder nærmere oplysninger om udgiftsfordelingen, idet de forskellige refusionsordninger vil blive beskrevet direkte eller ved hjælp af tabeller.

Fællesanliggender, der administreres af hjemmestyret i henhold til hjemmestyrelovens § 9

I henhold til hjemmestyrelovens § 9 kan der efter forhandling træffes aftale om, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang det er muligt inden for områder, der henhører under fællesanliggender, at overlade det færøske hjemmestyre at give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af det

pågældende område.

Ved love nr. 152-156 af 24. april 1975 blev administrationen af socialvæsenet overtaget af Færøernes landsstyre fra 1. april 1975. Den daglige administration varetages af Almannastovan. Ved lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet er det fastslået, at sygehusvæsenet på Færøerne varetages af hjemmestyret fra 1. april 1977. Ved lov for Færøerne nr. 51 af 14. februar 1979 om folkeskolen, lov for Færøerne nr. 52 af 14. februar 1979 om læreruddannelsen, lov for Færøerne nr. 53 af 14. februar 1979 om fritidsundervisning m.v. og lov for Færøerne nr. 54 af 14. februar 1979 om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler er administrationen af disse områder overført til hjemmestyret fra 1. august 1979. I forbindelse med den administrative overførsel af skolevæsenet er hjemmestyret inden for lovens rammer bemyndiget til at regulere de nævnte områder ved lagtingslove. Den daglige administration varetages af Landsskúlaafyrisingin (Færøernes undervisningsdirektorat).

Endelig udbetaler og modtager Føroya gjaldstova (Færøernes oppebørselskontor) en del beløb for staten.

Forholdet til udlandet

Færøerne er et selvstændigt toldområde. Indførselsafgifter og reglerne for import- og eksportkontrol fastsættes af hjemmestyret. De øvrige dele af riget må derfor i disse henseender betragtes som udland.

I henhold til hjemmestyreloven skal traktater og andre internationale overenskomster, der kræver folketingets samtykke, og som berører særlige færøske interesser, forelægges hjemmestyret til betænkning.

Udenrigsministeren kan bemyndige hjemmestyrets repræsentanter til direkte at føre forhandlinger under medvirken af udenrigstjenesten.

Der er med hjemmel i hjemmestyreloven ansat en i færøske forhold særlig sagkyndig i udenrigsministeriet til at bistå ministeriet ved behandling af sager vedrørende Færøernes særlige erhvervsinteresser, ligesom lovens muligheder for ansættelse af færøskindige ved de danske ambassader er anvendt, idet der er ansat en handelsattaché for færøske erhvervsanliggender ved handelsafdelingen under den danske ambassade i Storbritannien.

Færøernes særlige status og erhvervsstruktur medfører, at Færøerne ikke umiddelbart kan dele Danmarks interesser og synspunkter i det internationale samarbejde eller ved indgåelse af bi- eller multilaterale aftaler med andre lande. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens bestemmelser har man fra dansk side søgt at tilgodese færøske interesser ved i videst muligt omfang at inddrage hjemmestyret i det forberedende arbejde.

I enkelte tilfælde har hjemmestyret selv ført forhandlinger og indgået aftaler. Her kan især nævnes aftalen om færøske fiskerirettigheder mellem 12 og 200 sømil omkring Island, indgået i 1975, og aftalen med Norge om gensidige fiskerirettigheder, indgået i 1977, begge siden fornyet med forskellige ændringer.

Endelig har repræsentanter for hjemmestyret med bistand fra udenrigsministeriet forhandlet om forskellige aftaler, der er indgået mellem den danske regering og Færøernes landsstyre på den ene side og den pågældende forhandlingspartner på den anden. Af aftaler af denne karakter kan nævnes fiskeriaftalerne med Sovjetunionen og med EF fra 1977. Begge aftaler er tiårige rammeaftaler, i henhold til hvilke fangstområder og -kvoter fastsættes for visse tidsrum ved efterfølgende forhandlinger.

På fiskeriområdet er Færøerne medlem af NAFO (Konventionen om fiskeriet i det nordvestlige Atlanterhav) og NEAFC (Konventionen om fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav). Danmark er ikke medlem af sidstnævnte organisation.

Hvor færøske interesser, som regel især fiskeriinteresser, har været involveret, har det været almindeligt, at repræsentanter for hjemmestyret har været medlemmer af den danske delegation eller knyttet til denne som eksperter. Dette gælder i flere bilaterale aftaler, især i sin tid aftalerne med Spanien, Brasilien og de øst-europæiske lande. I 1977 var Færøerne medunderskriver af fiskeriaftalen med Sovjetunionen. Ved de ordinære og ekstraordinære møder i FAO's fiskerikomité har hjemmestyret normalt haft repræsentanter med i den danske delegation, når der skulle vedtages begrænsninger, der berørte færøsk fiskeri.

Danmarks tilslutning til de internationale økonomiske sammen slutninger har ikke automatisk medført færøsk tilslutning, og ofte har der efter Danmarks tilslutning været ført forhandlinger om Færøernes forhold. Her har især hensynet til erhvervsstrukturen og det færøske indførselsafgiftssystem spillet en rolle. Disse for-

hold har bevirket, at Færøerne ofte er blevet tilsluttet flere år senere end Danmark, det gælder således GATT, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1954, medens Danmark blev tilsluttet i 1950, og EFTA, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1967, medens Danmark deltog fra oprettelsen i 1959. (Færøerne udtrådte som følge af Danmarks udtræden i 1972). I de nævnte tilfælde er den senere færøske tilslutning anmeldt ved en akt fra udenrigsministeriet.

Færøerne blev ikke tilsluttet EF sammen med Danmark, men der var efter forhandlinger mellem en færøsk delegation, udenrigsministeriet og repræsentanter for EF's kommission indsat en særlig bestemmelse i den danske tiltrædelsestraktat, hvorefter bestemmelse om tilslutning skulle træffes inden udgangen af 1975, da det var af betydning for Færøernes stillingtagen til EF at kende resultaterne af FN's havretskonference, der begyndte i 1974. Da denne ikke var afsluttet inden 1975, og da det ikke var muligt at opnå forlængelse til konferencens afslutning, besluttede lagtinget enstemmigt, at Færøerne skulle forblive uden for EF. Der er herefter indgået aftale om et særligt handelsarrangement med fællesskaberne samt den førnævnte fiskeriaftale.

Ved forhandlinger om internationale aftaler er hjemmestyret almindeligvis inddraget. Derimod er det sjældent, Færøerne har egentlig repræsentation i de internationale organisationer. En væsentlig undtagelse er Nordisk Råd, hvor der i den danske delegation er to medlemmer valgt af Færøernes lagting, og en repræsentant for Færøernes landsstyre, jfr. lov nr. 580 af 19. december 1969 om ændring af lov om Nordisk Råd.

Ellers varetages Færøernes interesser gennem forelæggelsen for hjemmestyret. For fiskeriets vedkommende er der især grund til at nævne, at forskrifter om ordensregler for fiskeriet, mindstemål for fisk, begrænsning af fangstmængde m.v. aftalt i henhold til internationale overenskomster skal fastsættes for Færøerne efter forhandling med og samtykke af Færøernes hjemmestyre. Eksempelvis kan nævnes reguleringsforanstaltningerne fastsat af NEAFC og NAFO (ICNAF).

På andre områder kan hjemmestyret bestemme, hvorvidt en af Danmark indgået international aftale skal udstrækkes til Færøerne eller ikke.

Her kan nævnes dobbeltbeskatningsoverenskomster, der ofte ved en særlig noteveksling efter forelæggelse for hjemmestyret sættes

i kraft for Færøerne. Der eksisterer iøvrigt en særlig dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Færøerne og Danmark. Ligeledes kan nævnes de sociale konventioner, Danmark har indgået med de nordiske og andre europæiske lande om deres statsborgeres gensidige rettigheder i de respektive lande, og ILO-konventionerne. Disse konventioner sættes normalt i kraft på Færøerne ved offentlig kundgørelse på samme måde som rigslove.

I enkelte tilfælde slutter Danmark internationale aftaler, der kun berører Færøerne. Her kan især nævnes udvidelsen i 1959 af den færøske fiskerigrænse til 12 sømil. Udvidelsen til 200 sømil er gennemført ved kgl. anordning nr. 598 af 21. december 1976 om fiskeriterritoriet ved Færøerne, udstedt i medfør af § 1, stk. 3, i lov nr. 597 af 17. december 1976 om Danmarks riges fiskeriterritorium.

FÆRØERNES LAGTING

Lagtingsvalg afholdes i henhold til lagtingslov nr. 49 af 20. juli 1978 om valg til Færøernes lagting. Lagtinget består af mindst 27 og højst 32 medlemmer, idet de 27 medlemmer er kredsvalgte, mens der kan vælges indtil 5 medlemmer med henblik på en regulering henimod forholdsmæssig repræsentation. De ordentlige valg til lagtinget foregår hvert 4. år. Udskrivning af valg kan iøvrigt foregå efter lagtingsbeslutning, hvilket var tilfældet ved det sidste valg den 8. november 1980.

Tabel 1. 1. Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene 1970-80
(mandatfordeling i parentes)

<u>Parti</u>	<u>Nov.1970</u>	<u>Nov.1974</u>	<u>Nov.1978</u>	<u>Nov.1980</u>
Folkeflokk	3.615(5)	4.069(5)	4.067(6)	4.399(6)
Sambandsflokk	3.921(6)	3.799(5)	5.966(8)	5.557(8)
Socialdemokratiet	4.904(7)	5.125(7)	5.062(8)	5.043(7)
Selvstyreflokk	1.010(1)	1.430(2)	1.626(2)	1.953(3)
Tjóðveldisflokk	3.962(6)	4.461(6)	4.614(6)	4.415(6)
Fremskridts- og fiskeriflokk	667(1)	487(1)	1.389(2)	1.905(2)
Særliste (kun opstillet i Suðurstreymoy)		487(-)		
Ialt	18.079(26)	19.858(26)	22.724(32)	23.272(32)
Valgdeltagelse	80%	80%	86%	86%

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Tabel 1. 2. Afgivne stemmer ved lagtingsvalget den 8. november
1980 fordelt på partier og områder

<u>Valg</u> <u>kreds</u>	<u>Fol-</u> <u>kefl.</u>	<u>Sam-</u> <u>bands-</u> <u>fl.</u>	<u>Soci-</u> <u>alde-</u> <u>mokr.</u>	<u>Selv-</u> <u>styre-</u> <u>fl.</u>	<u>Tjóð-</u> <u>veld-</u> <u>isfl.</u>	<u>Frem-</u> <u>skr.s-</u> <u>og fi-</u> <u>skerifl.</u>	<u>Ialt</u>
Norðoyar	672	426	668	460	606	389	3.221
Eysturoy	823	1.455	690	548	878	418	4.812
Norðstreymoy	408	565	246	84	398	110	1.811
Suðurstreymoy	1.614	1.624	1.361	721	1.421	655	7.396
Vágar	336	629	310	44	176	105	1.600
Sandoy	251	138	253	37	260	42	981
Suðuroy	295	720	1.515	59	676	186	3.451
Ialt	4.399	5.557	5.043	1.953	4.415	1.905	23.272

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Lagtingets sammensætning

Formand: Jógvan Sundstein (flk.)

Lagtingets medlemmer

Arne Ziskasen	skibsfører	Klaksvík	flk.
Vilhelm Johannesen	postbud	Klaksvík	sd.
Eli Nolsøe	kontorfunktionær	Klaksvík	sb.
Asbjørn Joensen	forstander	Klaksvík	s.
Finnbogi Isaksen	redaktør	Tórshavn	tjv.
Olaf Olsen	direktør	Glyvrrar	flk.
Jógvan Olsen	skibsfører	Toftir	sb.
Jóh. Martin Olsen	maskinmester	Streundur	sb.
Jørgen Thomsen	formand	Skáli	sd.
Petur Reinert	kommunelæge	Eiði	tjv.
Adolf Hansen	skibsfører	Tórshavn	fr.
Frederik Olsen	skibsfører	Rituvík	s.
Agnar Nielsen	direktør	Vestmanna	sb.
Øssur Dam Jacobsen	lærer	Vestmanna	flk.
Jógvan Sundstein	statsaut. revisor	Tórshavn	flk.
Óli Breckmann	adjunkt, M.A.	Tórshavn	flk.
Pauli Ellefsen	statsaut. revisor	Tórshavn	sb.
Eilif Samuelson	overlærer	Tórshavn	sb.
Jákup Lindenskov	kontorfunktionær	Tórshavn	sd.
Jóannes Dalsgaard	landsarkivar	Tórshavn	sd.
Erlendur Patursson	redaktør, cand. polit.	Kirkjubøur	tjv.
Karin Kjølbro	socialrådgiver	Tórshavn	tjv.

Juul Jacobsen	fisker	Nólsoy	fr.
Hilmar Kass	viceforstander	Tórshavn	s.
Ivan Johannesen	maskinmester	Miðvágur	sb.
Svend Aage Ellefsen	direktør	Sandavágur	flk.
Tórolvur Mohr Olsen	fisker	Sandur	sd.
Hans M. Joensen	arbejdsmand	Skopun	tjv.
Flemming Mikkelsen	købmand	Vágur	sb.
Atli P. Dam	direktør	Tvøroyri	sd.
Hilmar Bech	overlærer	Porkeri	sd.
Ove Mikkelsen	styrmand	Vágur	tjv.

Lagtinget har følgende stående udvalg: finansudvalget, markedsudvalget, fiskeriudvalget, vej- og havneudvalget, ansøgningsudvalget, udvalget vedrørende landsstyresager, lovudvalget, skoleudvalget, skatteudvalget, socialudvalget og miljøudvalget.

DE POLITISKE PARTIER

De partier, der er repræsenteret i lagtinget, grupperer sig foruden efter sociale og økonomiske synspunkter også efter partiernes indstilling til rigsfællesskabet.

Skematisk kan man opstille partierne således, at man anbringer partierne af borgerlig observans til højre og partierne, der er tilhængere af en højere grad af offentlig styring af erhvervslivet, til venstre samtidig med, at partier, der ønsker et fast tilhørsforhold til riget, anbringes øverst i skemaet, medens partier, der ønsker en højere grad af selvstyre, anbringes nederst. De seks partier vil da gruppere sig som i nedenstående skema.

Socialdemokratiet

Sambandsflokkun

Selvstyreflokkun

Fremskridts- og
fiskeriflokkun

Tjóðveldisflokkun

Folkeflokkun

På grundlag af partiernes programmer og supplerende oplysninger fra partierne er der foretaget en gennemgang af de enkelte partiers stats- og folkeretlige stillingtagen, økonomiske og erhvervsmæssige politik, sociale politik samt undervisnings- og kulturpolitik. Desuden er det for de enkelte partier oplyst, i hvilke perioder partiet har været repræsenteret i lagtinget, landsstyret og folketinget.

Folkeflokk

Folkeflokket er stiftet i 1940 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1940. Partiet har siden været repræsenteret her.

Folkeflokket arbejder for en gradvis indførelse af selvstyre for Færøerne med fuld lovgivningskompetence på alle områder. Man skal tilstræbe et godt samarbejde med de eksisterende markedssamenslutninger uden at blive politisk afhængig af nogen af dem. Undergrunden skal overtages, og lagtingsvedtagelsen om fjernelse af militær fra Færøerne skal effektueres.

Partiet finder, at det private initiativ i et samfund med erhvervsmæssig frihed bedst sikrer forøgelse af produktionsværdien. Der skal tilvejebringes gode lånemuligheder for erhvervslivet. Nødvendigheden af en offentlig fiskeripolitik, der sikrer de bedste fiskerimuligheder i hjemlige og fremmede farvande, erkendes. Lønssystemet skal være rent færøsk.

De, der ikke er arbejdsdygtige, skal sikres sømmelige vilkår. De sociale foranstaltninger skal være øjeblikkeligt virkende. Folke-, invalide- og enkepension samt enkehjælp er selvfølgelige rettigheder. De skal være tidssvarende, og pensionisterne skal have deres andel af indtægtsstigningen i samfundet. Der skal lægges vægt på revalidering, undervisning og pleje her i landet af revaliderede. Hjælp skal sikres alle de, der uden egen skyld bliver arbejdsløse.

Skolen skal være færøsk og sikre alle en uddannelse til fremme for virke i det færøske samfund, der ikke står tilbage for uddannelsen i de mest udviklede lande. Mest muligt af den videregående uddannelse skal gives her i landet.

Der skal oprettes et landsteater. Radiofonien skal udbygges, og et færøsk fjernsyn oprettes. Kunstnere må sikres gode arbejds- muligheder.

Mulighederne for anskaffelse af grund og bolig må bedres.

Færøerne må selv varetage forbindelserne til udlandet, og den interne trafik må udbygges, eventuelt gennem indenøns flyvning.

Skatte- og afgiftslovgivningen skal forenkles, og skatteminimumsgrænsen skal stige i takt med den gennemsnitlige indtægtsstigning. Den offentlige administration skal rationaliseres, og den finansielle fordeling mellem land og kommuner skal revideres.

Folkeflokket har deltaget i landsstyressamarbejdet i perio-

derne 1950-54, 1954-59, 1963-67 og fra 1975. Folkeflokken har besat lagmandsposten fra 1963-67. Siden 1948 har folkeflokken været repræsenteret i folketinget i tiden indtil 5. september 1950; fra 14. maj 1957 til 15. november 1960, fra 22. september 1964 til 13. december 1973 og fra 10. januar 1984.

Sambandsflokken

Sambandsflokken er stiftet i 1906. Partiet har uden afbrydelse været repræsenteret i lagtinget siden stiftelsen.

Sambandsflokken ønsker at bibeholde rigsfællesskabet og vil inden for dette arbejde for den styrelsesmæssige, økonomiske og kulturelle udvikling af det færøske folk.

Sambandsflokken anser det frie initiativ for at være drivkraften for fremgangen i erhvervslivet og vil ud fra denne synsvinkel udbygge dette. Med hensyn til fiskeriet erkender partiet, at de hjemlige farvande er de eneste sikre fiskefelter, og man må stræbe efter at udnytte disse mest muligt under skyldig hensyntagen til bevaring af fiskebestandene. Fjernfiskeriet må så vidt som muligt sikres ved internationale aftaler. Mulighederne for at eje og drive fiskerfartøjer må være sådan, at fiskerfartøjerne til enhver tid er konkurrencedygtige.

Sociallovgivningen skal være sådan udformet, at de gamle, de syge og de handicappede får støtte og behandling på samme niveau som i de andre nordiske lande. Partiet vil virke for, at alle familier kan bo i eget hus eller lejlighed. Dette skal blandt andet ske ved støtte til unge, der vil bosætte sig.

Undervisningsvæsenet skal kunne opfylde de krav, der stilles af et udviklet samfund, og skolerne skal være på højde med nabolandenes. Udviklingen inden for færøsk kultur og åndsliv skal støttes, og man skal sikre, at færinger får kendskab til dansk og udenlandsk kultur og åndsliv. Partiet vil støtte sport og fritidsliv.

Indtægterne fra skatter og afgifter skal administreres hensigtsmæssigt og forsvarligt, således at folket ikke kommer til at betale mere end nødvendigt.

Partiet har deltaget i landsstyressamarbejdet i perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1959-63, 1967-70, 1970-75 og fra 1981. I perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1968-70 og fra 1981 har partiet besat lagmandsposten.

Siden 1948 har partiet været repræsenteret i folketinget fra

5. september 1950 til 22. september 1964 og fra 15. februar 1977 til nu. Partiets medlem har været tilsluttet Venstres folketingsgruppe.

Socialdemokratiet

Det færøske socialdemokrati blev grundlagt i 1925 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1928, hvor det siden uafbrudt har været repræsenteret.

Partiet erklærer, at Færøerne er folkets ejendom, og at denne ejendom også omfatter landsoklen og undergrunden.

Det er partiets opfattelse, at rigsfællesskabet skal oprettholdes og bunde i den fulde og ubegrænsede frihed, således at Danmark og Færøerne hver for sig kan bestemme, at sager og sagsområder kan overdrages til hjemmestyret. Partiet lægger stor vægt på den nationale selvbestemmelse og går ind for det nordiske samarbejde.

Der skal ved forpligtende samarbejde og planøkonomisk ledelse sikres personlig frihed, indtægtsgrundlag og tryghed for alle.

Produktion og handel skal efter omstændighederne drives på national, kommunal og fælleskommunal, kooperativ samt privat basis, således at de forskellige initiativer tjener landets interesser og er i overensstemmelse med folkets vilje. Eventuel socialisering må gennemføres uden unødvendig centralisering. Udenrigshandelen bør ordnes på landsandelsgrundlag.

Alle skal have ret til at arbejde og være sikret en minimumsløn. Alle uarbejdsdygtige eller trængende skal være sikret social tryghed, og samfundet skal bære udgifterne i forbindelse med sygdom, invaliditet, ulykker, alderdom, indtægtstab m.v.

Den opvoksende generation skal sikres vederlagsfri adgang til den bedste og mest tidssvarende undervisning. Folkeoplysning, forskning, kunst, kultur og udfoldelsesmuligheder skal støttes. Idrætsslivet skal støttes bl.a. ved opbygning af de nødvendige faciliteter.

Beskatningen skal tjene til fremme af fælles interesser og mindske forskellene i indtægt. Skatten skal lignede, så den ikke er aktivitetshæmmende, og indtægter, svarende til eksistensminimum, skal ikke beskattes.

Socialdemokratiet har deltaget i landsstyressamarbejdet i perioderne 1948-50, 1959-63, 1967-70, 1970-75 og fra 1975-81. Socialdemokratiet har besat lagmandsposten 1959-63, 1967-68 og fra 1970-81.

Siden 1948 har socialdemokratiet været repræsenteret i folketinget i tiden fra 1948 indtil 14. maj 1957 og fra 15. november 1960 til 10. januar 1984. Det socialdemokratiske medlem har været tilsluttet socialdemokraternes folketingsgruppe.

Selvstyreflokken

Selvstyreflokken blev grundlagt i 1906 og har været repræsenteret i lagtinget fra stiftelsen frem til 1943. Partiet opnåede repræsentation igen i 1946 og har siden da uafbrudt været repræsenteret.

Partiet arbejder for selvstyre, efterhånden som der skabes et solidt grundlag for dette. Undergrunden og fiskerigrænsen halvvejs til nærmeste bebyggede land skal være færøsk. Færøerne skal forblive uden for EF, men have bedst mulig handelsforbindelse med sammenslutningen og andre lande. Hjemmestyreløven skal revideres. Der skal oprettes et færøsk kontor i København, der sikrer kontakten til de danske myndigheder, og folketingsrepræsentationen skal nedlægges. Lagmanden skal være folkevalgt.

Det skal tilstræbes at skabe fællesskab og lighed mellem arbejdere og arbejdsgivere på sø og i land. Fiskeri, håndværk og industri skal støttes på bedste måde.

En ny landbrugslovgivning, der sikrer landbruget støtte, så det kan blive en betydelig faktor i økonomien, skal gennemføres.

Fragtskibsflåden skal udbygges.

Vandkraften og alle energikilder skal udbygges hurtigst muligt.

Der skal oprettes et uafhængigt forbrugerråd, og der skal etableres tilsyn med monopoler, og den frie handel skal sikres med færrest mulige mellemhandlere.

Socialforsorgen skal være på højde med de nordiske landes, dog tilpasset færøske forhold. Der skal lægges vægt på at sætte invalide og handicappede i stand til at passe et arbejde. Der skal oprettes sygeforsikring i stedet for sygekasser. Denne skal yde alle gratis læge- og sygehusbehandling, medicin og mærkbar støtte under sygdom.

Undervisningsvæsenet skal overtages og samordnes således, at det egner sig til færøske forhold på et kristent grundlag. Bygdeskolerne skal bevares. Foreningslivet inden for kultur og idræt skal støttes. Den færøske radiofoni skal udbygges, og fjernsyn skal oprettes.

Skatterne omlægges i højere grad til forbrugsafgifter. Indkomstskatterne skal ændres, så indtægterne for mand og hustru deles, og hver især beskattes af halvdelen af den samlede indtægt. Børnefradrag og minimum for landsskat skal forhøjes og indtægtsreguleres.

Selvstyreflokken har deltaget i landsstyressamarbejdet i perioderne 1948-50, 1954-59, 1959-63, 1963-67, 1967-70, 1970-75 og fra 1981.

Partiet har ikke været repræsenteret i folketinget efter 1948. Før krigen havde partiet i perioder en repræsentant i henholdsvis folketing og landsting. Denne repræsentant havde et vist samarbejde med det radikale venstre.

Tjóðveldisflokkun

Tjóðveldisflokkun er grundlagt i 1948 og opnåede i 1950 repræsentation i lagtinget, hvor partiet har været repræsenteret siden.

Partiet ønsker en færøsk republik oprettet og fastslår, at ingen udenlandsk magt skal have ret til at råde over eller eje landets ressourcer. Partiet vender sig imod NATO's tilstedeværelse på Færøerne og ønsker Færøerne holdt uden for EF.

Ingen enkeltperson eller nogen samfundsklasse skal have særrettigheder til at råde over eller tilegne sig landets ressourcer, og alle færinger skal have samme rettigheder og samme pligter overfor samfundet.

Der skal foretages en planlægning med hensyn til udbygning af produktionskapaciteten og opdyrkning af landet. De private erhvervsvirksomheder skal koordineres med det offentlige. Al handel med omverdenen, import og eksport samt penge, banker og valuta skal under tilsyn af det offentlige.

Alle arbejdende skal have en retfærdig løn for deres arbejde. De, der på grund af sygdom, alderdom, ulykke eller arbejdsløshed ikke er i stand til at forsørge sig og sine, skal have fuld hjælp og støtte.

Grundstenen under folkets kultur er en forbedret folkeskole. Alle elever har derudover ret og pligt til gratis viderestudier med hensyn til almene kundskaber og inden for erhvervsgrenene. De højere skoler, studenterskolen og akademiet, biblioteker og andre kulturelle institutioner, bekostet af det offentlige, har ansvaret for landets kultur og viden. Økonomiske forhold og bopæl på afsides liggende steder må ikke hindre unge med gode evner i at tilegne sig disse tilbud. Kunstnere og videnskabsmænd skal sikres rimelige

vilkår.

Det offentlige skal pålægge samfundsmedlemmerne retfærdig skat og sikre, at skatteansættelsen er korrekt.

Tjóðveldisflokkurinn hefur tekið þátt í landsstyressamstarfinu frá 1963-67 og frá 1975-81.

Partið hefur verið repræsenterað í þingið frá 13. desember 1973, þar sem það var fyrsta gangin, til 1. mars 1977.

Fremskrifts- og fiskeriflokkurinn

Partið er dannað af einni koalísíun milli þess áður fremskriftsflokks og kringu, sem stóð fyrir miðisinnviðinu frá fiskerivinnunni. Partið var tekið til þings í ágúst 1978. Fremskriftsflokkurinn hefur verið repræsenteraður í þingið síðan 1954 og var tekið til þings sem parti í 1958. Þetta nýja parti hefur verið repræsenteraður síðan tekið til.

Partið, sem ákveður sig sem borgarlegt, samskipt, antikommúnískt, fremskriftsinnvið fiskeripartí, og sem einni miðisinnviðinu, sem ekki tekur þátt í pólitík eða pólitík um hægri/venstri eða hægri/venstri/samskipt, en hefur sjálfstærðni fyrir Færingu sem mál, setur þingið í hægri og manninn í miðinu. Þingið skal velja hvert fjórða ár, og þingið skal í hægri hægri hægri um pólitískar ákveðningar bl.a. gegnum þingið. Landsstyrið skal vera af fimm meðlimum, þar af hægri fimm mál af sama kyni. Fiskerigröndin skal vera 200 sjómíl frá grunnlínu, og einni utanlands fiskerí mál vera leyft yfir einni ákveðin dýbð eða einni ákveðin fjöldi sjómíl frá grunnlínu. Fiskeripróduktin skal vera sjálfstærð, svo að vinnunni ekki skal vera tilskurð þörf. Vinnunni skal tryggja einni fasta þingiðreglu fiski. Fiskisala skal skipulagð, svo að, sem hefur skapað gildi, fær útbjótt. Vinnulífið skal ákveða, hvaða þingið, sem skal seld, og þingið af fiski skal fara hægri í landi.

Heimilisvinnunni, sér þessi hluti, sem er innviðsparað, skal byggja. Færiskur handverk skal ákveðin hægri utanlands, og landinn skal tryggja, svo að hægri þingið fyrir Færingu eða. Þessi mál þingið fyrir þingið utanlands innvið.

Þessi samskipt löggefnunni skal einfalda og ákveðin, og misbrúk skal hindra. Þessi skal byggja einni vinnu, og þessi skal vera aldris- og þingið í öllum þingið. Hægri þingið-

gelønnen ikke er tilstrækkelig til dagen og vejen, skal socialforsorgen træde til.

Skolen skal samordnes med henblik på undervisning og fritid. Kristendomsundervisningen skal forbedres. Videreuddannelse og erhvervsuddannelse skal udbygges. Lærlinge- og elevhjem skal opføres på alle større uddannelsessteder. Kultur og idræt skal støttes.

Landskassen skal have sine indtægter fra kildeskat, skat fra virksomheder, produktionsafgifter, told og andre afgifter, kupon-skat, konfiskationsafgifter samt renter. Ægtefæller skal beskattes hver for sig. Overarbejde og særligt samfundsnyttigt arbejde skal beskattes lempeligere. Udenlandske virksomheder skal betale højere skat end hjemlige.

Fremskridtsflokkens deltog i landsstyressamarbejdet 1963-67, men havde ikke repræsentation i landsstyret.

Partiet har aldrig været repræsenteret i folketinget.

Foruden de omtalte partier kan nævnes forbundet Öyggaframi Marxister-Leninister (OFML), som udgiver bladet Arbeidd og samenslutningen Færøske Socialister (FS), der udgiver bladet Framin.

FOLKETINGSVALG

Ifølge grundlovens § 28 vælges 2 af folketingets medlemmer på Færøerne. Efter lov om folketingsvalg på Færøerne skal valg på Færøerne så vidt muligt ske samtidig med afstemningen i Danmark, men rigsombudsmanden kan fastsætte en anden dag.

Tabel 1. 3. Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved folketingsvalgene 1975-84

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Socialdemokratiet	4.112 29,7 %	3.681 22,5 %	4.435 23,7 %	4.070 24,5 %	4.317 23,5 %
Tjóðveldisflokkur	3.363 25,7 %	3.057 18,7 %	3.886 20,8 %	3.441 20,7 %	3.646 19,9 %
Folkeflokkur	2.957 21,3 %	2.773 17,0 %	3.005 16,1 %	3.073 18,5 %	4.605 25,1 %
Sambandsflokkur	3.219 23,3 %	5.183 31,7 %	5.700 30,5 %	4.393 26,4 %	4.744 25,9 %
Selvstyrelokkur	-	551 3,4 %	797 4,2 %	867 5,2 %	1.033 5,6 %

(fortsættes)

Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved
folketingsvalgene 1975-84 (fortsat)

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Fremskridts- og fiskeriflokken	-	207 1,3 %	878 4,7 %	773 4,7 %	-
Uden for partierne	-	891 5,4 %	-	-	-
Gyldige stemmer ialt	13.651	16.343	18.701	16.617	18.345
Valgdeltagelse	56,4 %	62,9 %	65,9 %	55,4 %	61,0 %

Kilde: Valgbogen for Færøerne

I 1977 var der listeforbund mellem folkeflokken og uttan-flokkalistin (N. P. Danielsen og Zacharias Wang) og mellem selvstyreflokken og fremskridtsflokken.

Folketingsmænd

Ved folketingsvalget den 10. januar 1984 valgtes Pauli Ellefsen (sb.) og Óli Breckmann (flk.). Pauli Ellefsen har på grund af sit hverv som lagmand orlov fra folketinget og erstattes af Jóh. Martin Olsen (sb.).

ADMINISTRATION

Færøernes landsstyre

Lagmanden og landsstyremedlemmerne udnævnes af lagtinget, jfr. lagtingslov nr. 1 af 13. maj 1948 om Færøernes styrelsesordning i særanliggander. Det nuværende landsstyre, der har fem medlemmer, 2 fra sambandsflokken, 2 fra folkeflokken og 1 fra selvstyreflokken, bygger på et flertal bestående af disse partiers 17 mandater.

Pauli Ellefsen, lagmand (sb.): Styrelsesanliggander, udenrigsanliggander, industri og arbejdsmarkedsforhold.

Páll Vang, vicelagmand, (flk.): Landbrug, sundhedsvæsen, samfærdsel, bortset fra Strandferðslan, justitsvæsen, boligspørgsmål og bygdeudvikling.

Tórbjørn Poulsen, (s.): Finansvæsen, kulturelle anliggander og kommunale anliggander.

Eilif Samuelsen, (sb.): Undervisningsvæsen, offentlig forsorg og energi.

Anfinn Kallsberg, (flk.): Fiskeri, handel og Strandferðslan.

Landsstyrets administration

Kontorchef Johan Djurhuus
Kontorchef Árni Olafsson
Fuldmægtig Jens Pauli Ellendersen: Samfærdsel og undervisning.
Fuldmægtig Gunnar Gunnarsson: Fiskeri.
Fuldmægtig Jalgrim Hilduberg: Løn-, valg- og erhvervssager samt retsvæsen.
Fuldmægtig Jørgen Hansen: Fiskeristøtte.
Fuldmægtig Kristoffur Thomasen: Sager vedrørende sønæring, fiskeri, fornyelse af fiskerflåden samt told og skat.
Fuldmægtig Inger Christiansen: Socialvæsen, undervisning, kultur og kirker.
Fuldmægtig Jóngerð Purkhús: Budgetlægning og budgetkontrol.
Fuldmægtig Jón Danielsen: Kommunale anliggender og lønsager.
Fuldmægtig Julianna Klett: Internationale sager.
Fuldmægtig Sjúrdur Rasmussen: Arbejdsmarkedsforhold, sundhedsvæsen, industri og landbrug.

Rigsombudet

Rigsombudsmanden på Færøerne er rigets øverste repræsentant på Færøerne og leder af rigets administration. Rigsombudet er bindeledet mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne. Embedet administrerer desuden som overøvrighed en række familieretlige sager, såsom separation og skilsmisse, bevillinger til adoption og navnebevillinger, samt visse sundhedssager og en række sager vedrørende lovgivningsanliggender.

Rigsombudsmand Niels Bentsen

Kontorchef Arne Juul Arnskov

Fuldmægtig Karsten Loiborg: Sundhedssager, legater, kulturelle sager.

Fuldmægtig Hans S. Christensen: Sager vedrørende erhvervs- og næringsforhold, penge- og kreditforhold, internationale konventioner, sekretariatssager.

Fuldmægtig Oluf Kroer: Overøvrighedssager og lovsager.

Institutioner under landsstyret

Det økonomiske råd: Cand. polit Sofus Olsen

Fiskerierhvervskontoret: Fuldmægtig Gunnar Gunnarsson

Færøernes oppebørselskontor: Landsbogholder Nicodemus Rasmussen

Landsingeniør: Landsingeniør Mikkjal A. Helmsdal

Sygehusvæsen: Sygehusdirektør John Arne Sørensen

Landsdyrlæge: Landsdyrlæge Daniel Jacob Barentsen

Vagt- og bjærgningstjenesten: Skibsfører Johan Ziskason

Matrikelkontoret: Matrikeldirektør Hans Olávus Danielsen

Færøernes socialforvaltning: Socialdirektør Klaus Hermann

Færøernes statistik: Cand. polit. Sigurd Poulsen

Undervisningsdirektoratet: Direktør Ludvig Petersen

Færøernes Akademi: Akademirådet, folkemindeforsker, formand
J. P. Joensen

Arkæologisk museum: Landsantikvar Arne Thorsteinsson

Fiskerilaboratoriet: Afdelingsleder, mag.scient. J.S. Joensen

Fiskerikvalitetskontrollen: Overvrager Haldor Hansen

Landsbiblioteket: Landsbibliotekar Sverri Egholm

Landsarkivet: Landsarkivar Jóannes Dalsgaard

Ernæringshygiejnisk laboratorium: Afdelingsleder J. Mørkøre
Afdelingsleder Marjun Dahl

Færøernes gymnasium: Rektor A. M. Mortensen

Østerø gymnasium: Rektor Sámal í Skorini

Færøernes sømandsskole: Forstander Poul Johs. Johansen

Klaksvig sømandsskole: Forstander Erik Danielsen

Landsapoteket: Landsapoteker Jákup Haraldsen

Arbejdstilsynet: Ingeniør Niclas Magnussen

Bilinspektøren: Maskinmester Atli Jensen

Landbrugskonsulenten: Agronom Hanus Wardum

Lønudligningsfonden: Kontorchef Hildibjart Johansen

Færøernes postvæsen: Postmester Esbern Midjord

Landets kystfart: Direktør Johan Restorff Jacobsen
Direktør Thomas Arrabo

Telefonvæsenet: Direktør Sólbjörn Jacobsen

Færøernes radio: Direktør Niels Juul Arge

Færøernes ligningsråd: Kontorchef Eyðun á Rógvi Olsen

Prisrådet: Rådsformand Jarmund Thorsteinsson

Færøernes landbrugsråd: Kontorchef Jóannes Dalsgaard

Færøernes industrifond: Formand, ingeniør Páll Mikkelsen

Boliglånefonden: Kontorchef Jóannes Dalsgaard

Erhvervsudviklingsfonden: Fondsformand Niklas Foldbo

Institutioner under staten

Vicebiskop for Færøerne: Ejvind D. Vilhelm

Sorenskriver (dommer): Joen H. Andreassen, retsassessor Henning
Mogensen

Landfoged (politimester): Mogens Nepper-Christensen, vicepolitimester
Finn Ougaard

Landslæge: Høgni Debes Joensen

Statens Skibstilsyn: inspektoratsleder Torleiv Hoydal

Færøernes seminarium: Seminarierektor Andreas Højgaard

Færøernes Kommando: Kommandør J. D. Brusendorff

Flyvestation Tórshavn: Obertsløjtnant M. J. Johnsen

Sysselmand:

Norðoyar syssel: Fríðálvur Pedersen

Eysturoyar syssel: Valdemar Djurhuus

Suðuroy nordre og søndre sysler: Eiler Djurhuus

Streymoy syssel: Bjørn Rósing Thorleifsson

Vágar syssel: Marni av Kák

Sandoy syssel: Kjartan Midjord

LOVGIVNING

Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger
i tiden 1. januar - 1. juni 1983

(Samlingen 1982)

- Sag nr. 1. Beslutning om undergrund og havbunden. Vedtaget den 24. marts 1983. Beslutningen af 1975 om overtagelse som særanliggende fastholdes.
- Sag nr. 2. Beslutning om færøsk repræsentation i Nordisk Råd. Vedtaget den 17. februar 1983. Beslutningen fra 1977 om selvstændig repræsentation fastholdes.
- Sag nr. 6. Tillægsbevillingslagtingslov for 1981/82. Vedtaget den 18. maj 1983.
- Sag nr. 8. Beslutning om at tilvejebringe de nødvendige bygninger til de åndssvage, der kan flyttes fra institution Eirargarður i Tórshavn, således at den kan bruges til andet formål, eventuelt plejehjem. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 11. Beslutning om støtte til fragt af fisk til filetfabrikker til udroerfiskere. Vedtaget den 18. maj 1983.

- Sag nr. 25. Beslutning om godkendelse af landsstyrets protokol for 1981/82. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 34. Beslutning om at sætte en række ændringer af søloven fra 1952-82 i kraft for Færøerne. Vedtaget den 26. april 1983.
- Sag nr. 37. Beslutning om at pålægge fiskerierhvervsrådet at undersøge årsagen til de mange erstatningskrav i anledning af dårlig fiskekvalitet. Vedtaget den 9. maj 1983.
- Sag nr. 42. Beslutning om omlægning af skatteopkrævningen til samtidighedsskat. Vedtaget den 20. januar 1983. Principbeslutning om kildeskat fra 1. januar 1984.
- Sag nr. 44. Lagtingsfinanslov for 1983/84. Vedtaget den 25. marts 1984.
- Sag nr. 47. Beslutning om, at der på de offentlige arbejdspladser skal forbeholdes job til handicappede. Vedtaget den 24. marts 1983.
- Sag nr. 49. Beslutninger om godkendelse af regnskaberne for en række landsinstitutioner. Vedtaget den 2. februar 1983.
- Sag nr. 51. Beslutning om godkendelse af fiskeriaftaler med Norge for 1983. Vedtaget den 24. marts 1983.
- Sag nr. 52. Beslutning om aftale mellem Færøerne og Sovjetunionen om gensidige fiskerirettigheder i 1983. Vedtaget den 27. januar 1983.
- Sag nr. 53. Beslutning om aftale mellem Island og Færøerne om blåhvillingfiskeri i 1983. Vedtaget den 18. februar 1983.
- Sag nr. 55. Beslutning om aftale mellem Færøerne og EF om gensidige fiskerirettigheder i 1983. Vedtaget den 27. januar 1983.
- Sag nr. 56. Beslutning om, at landsstyret skal nedsætte et planlægningsudvalg for social- og sundhedsområdet. Vedtaget den 9. maj 1983.
- Sag nr. 57. Lagtingslov om tegning af aktiekapital samt ydelse af garanti vedrørende passagerskib til udenrigsfart. Vedtaget den 4. februar 1983. Vedrørende køb af "Gustav Vasa" til "Smyril-sejladsen".

- Sag nr. 59. Lagtingslov om tipning. Vedtaget den 26. april 1983. Der indføres tipning i forbindelse med idrætsskonkurrencer.
- Sag nr. 60. Lagtingslov om garanti for lån til fiskemel og animalsk olie m.v. på lager. Vedtaget den 8. marts 1983. Der garanteres for lån op til 70% af værdien.
- Sag nr. 61. Beslutning vedrørende skoletandpleje. Vedtaget den 18. maj 1983. Lov om børnetandpleje sættes ikraft på Færøerne.
- Sag nr. 62. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om pristalsbehandling af arbejds lønninger. Vedtaget den 23. marts 1983.
- Sag nr. 63. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om avancestop. Vedtaget den 23. marts 1983.
- Sag nr. 64. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om pristal. Vedtaget den 23. marts 1983.
- Sag nr. 65. Lagtingslov om lån til fryse- og filetanlæg. Vedtaget 8. marts 1983. Landsstyret bemyndiges til at låne 30 mill. kr. til udbygning og modernisering af fryse- og filetanlæg, heraf 25 mill. kr. vedrørende bearbejdning af blåhvilling.
- Sag nr. 66. Beslutning om ikrafttræden på Færøerne af europæisk adoptionskonvention. Vedtaget den 18. februar 1983.
- Sag nr. 67. Beslutning om, at lov om kreditkøb kan sættes i kraft på Færøerne. Vedtaget den 1. juni 1983.
- Sag nr. 68. Lagtingslov om køb af helikopter. Vedtaget 8. marts 1983. Landsstyret bemyndiges til at købe en helikopter.
- Sag nr. 69. Beslutning om valg af landsstyremand. Vedtaget den 14. februar 1983. Anfinn Kallsberg valgt i stedet for Olaf Olsen.
- Sag nr. 70. Ændring af lagtingslov om indførselsafgifter. Vedtaget den 18. maj 1983. Varer, der opløses på Færøerne til videretransport, fritages for indførselsafgift.

- Sag nr. 71. Ændring af skatteloven. Vedtaget den 26. april 1983. Fradraget for personer, der er under uddannelse udenlands, fastsættes til 15.000 kr. Årligt ved indtægt i forbindelse med ophold på Færøerne i op til 90 dage.
- Sag nr. 73. Beslutning om at landfogeden skal opfordres til at påse, at pronografibestemmelsen skal overholdes. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 75. Beslutning om overvejelse af muligheden for censur med videofilm. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 76. Beslutning om at renovationsproblemet på Færøerne skal løses ved opførelse af forbrændingsanlæg. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 79. Beslutning om kundgørelse af lov om anerkendelse af nordiske faderskabsafgørelser og om ændring af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav. Vedtaget den 13. april 1983.
- Sag nr. 80. Beslutning om valg af repræsentanter til en række nævn og udvalg. Vedtaget den 16. maj 1983.
- Sag nr. 81. Beslutning om ændringer i lovene for Færøerne om børneforsorg og offentlig forsorg. Vedtaget den 27. april 1983.
- Sag nr. 82. Ændring af lagtingslov om lærlingeforhold. Vedtaget den 18. maj 1983. Om pristalsregulering af lærlingelønninger.
- Sag nr. 83. Ændring af lagtingslov om vægtafgift af motorkøretøjer. Vedtaget den 4. maj 1983. Ændrede opkrævningsregler.
- Sag nr. 84. Lagtingslov om udbygning af Skopun havn. Vedtaget den 7. april 1983.
- Sag nr. 85. Beslutning om opfordring til kollektiv ulykkesforsikring i forbindelse med grindedrab. Vedtaget den 18. maj 1983.
- Sag nr. 86. Lagtingslov om færgeleje i Kirkjubøur. Vedtaget den 7. april 1983.

- Sag nr. 87. Ændring af lagtingslov om forsikringsvirksomhed. Vedtaget den 18. maj 1983. Vedrørende reglement for forsikringsforbundets repræsentantskab og valg hertil.
- Sag nr. 88. Lagtingslov om samtidighedsskat. Vedtaget den 1. juni 1983. Der indføres samtidighedsskat fra 1. januar 1984.
- Sag nr. 91. Lagtingslov om brændselstilskud til pensionister m. fl. Vedtaget den 2. maj 1983.
- Sag nr. 92. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om lotteritil-
ladelse til Útvarp Føroya. Vedtaget den 13. april 1983.
- Sag nr. 94. Beslutning om eneret til fremstilling af den færøske
bådtype. Vedtaget den 26. april 1983.
- Sag nr. 97. Lagtingslov om lån til telefonvæsenet. Vedtaget den 10. maj 1983. Vedrørende hjemmel til at låne 80 mill. kr.
- Sag nr. 101. Lagtingslov om tillægsbevilling til visse havneud-
videlser. Vedtaget den 1. juni 1983.
- Sag nr. 102. Beslutning om ikrafttrædelse af ændrede regler for skolelægeordningen. Vedtaget den 18. maj 1983.
- Sag nr. 103. Beslutning om retningslinierne for udbygning af sy-
gehusvæsenet. Vedtaget den 15. april 1983. Der ned-
sættes et 6-mands mellemtingsnævn til at udarbejde
betænkning herom.
- Sag nr. 104. Beslutning hvorefter landsstyret opfordres til at fremlægge forslag til lagtingslov om dyrebeskyttel-
se, der også omfatter grindedrab. Vedtaget den 9. maj 1983.
- Sag nr. 106. Lagtingslov om garanti for lån til skibsværftet i
Vágur. Vedtaget den 10. maj 1983. Der garanteres
for lån på 2,425 mill. kr.
- Sag nr. 107. Lagtingslov om garanti for lån til fiskerskibe og
fiskerivirksomheder. Vedtaget den 18. maj 1983. Der
kan garanteres for lån indtil ialt 25 mill.kr. til
skibe og virksomheder, der er kommet i driftsvanske-
ligheder.

- Sag nr. 108. Lagtingslov om garanti for lån til Miðvágur kommune. Vedtaget den 18. maj 1983. Der garanteres for lån op til 10,2 mill. kr. i Kommunekreditforeningen.
- Sag nr. 111. Lagtingslov om tunnel til Trøllanes. Vedtaget den 26. april 1983. Der kan bruges 5 mill. kr. om året hertil.
- Sag nr. 112. Lagtingslov om agntilskud og agnpriser. Vedtaget den 18. maj 1983. Der kan fastsættes maximalpriser for færøsk agn og ydes tilskud hertil af Råfiskefondet.
- Sag nr. 113. Beslutning om rutebilkørsel på Suðuroy. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 114. Lagtingslov om garanti for lån til A/S Nordafar. Vedtaget den 26. april 1983. Der garanteres for driftslån på op til 3 mill. kr.
- Sag nr. 115. Beslutning om at landsstyret skal fremkomme med forslag til udligning af de udskibningsomkostninger, der påhviler de enkelte filetfabrikker. Vedtaget den 17. maj 1983.
- Sag nr. 118. Ændring af lagtingslov om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet, lagtingslov om ekstra tilskud til fangst af industrifisk, lagtingslov om brændselsolietilskud til fiskerskibe samt lagtingslov om råfiskefond. Vedtaget den 18. maj 1983. Vedrører en række ajourføringer af forskellige tilskudsordninger.
- Sag nr. 119. Lagtingslov om grunduddannelse inden for administrations-, handels- og kontorområdet. Vedtaget den 18. maj 1983. Vedrørende omlægning af undervisningen fra aftenskole til dagskole med en basisuddannelse på ét år.
- Sag nr. 120. Lagtingslov om kollegier til folk under uddannelse. Vedtaget den 17. maj 1983. Vedrører tilskud til opførelse og drift af kollegier.
- Sag nr. 121. Lagtingslov om aktiekapital i P/F Elektron. Vedtaget 1. juni 1983. Landsstyret tegner aktier for 400.000 kr. i anledning af, at selskabet skal varetage de data-tekniske opgaver i forbindelse med samtidigsskatten.

- Sag nr. 122. Beslutning om kundgørelse af lov nr. 5 af 17. november 1982 om indfødsret. Vedtaget den 13. april 1983.
- Sag nr. 123. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om tegning af aktiekapital og garanti til passagerskib til udenrigsfart. Vedtaget den 13. april 1983. Indebærer yderligere garanti til skibet.
- Sag nr. 126. Beslutning vedrørende fordeling af det på finansloven afsatte beløb til vejanlæg. Vedtaget den 18. maj 1983.
- Sag nr. 127. Lagtingslov om tilskud til Klaksvík, Hvannasund, Skála Miðvágur, Skopun og Hvalba kommuner til visse arbejder i forbindelse med etablering eller udbygning af industrivirksomhed på havnearealet. Vedtaget den 1. juni 1983. Tilskuddet andrager 75% af anlægsudgifterne, og højst 75% af ialt 9,8 mill. kr.
- Sag nr. 128. Lagtingslov om fritidsundervisning. Vedtaget den 31. maj 1983.
- Sag nr. 129. Lagtingslov om landskassegaranti for lån til A/S Skála Skibsværft. Vedtaget den 11. juni 1983. Der garanteres for lån på 13,5 mill. kr. og nytegnes aktier for 300.000 kr.
- Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1. juni - 31. december 1983
(Samlingen 1983)
- Sag nr. 6. Lagtingslov om udskrivning af skat til landskassen. Vedtaget den 6. august 1983. Vedrørende udskrivning af skat under kildeskatteordningen.
- Sag nr. 11. Lagtingslov om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat. Vedtaget den 9. december 1983.
- Sag nr. 12. Beslutning om etablering af en færøsk pensionsfond. Vedtaget den 8. december 1983.
- Sag nr. 16. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om tillægsydelse til enker. Vedtaget den 15. december 1983. Bevarelse af tillægsydelse 1 år efter at forsørgerpligt er ophørt.
- Sag nr. 27. Lagtingslov om garanti for lån til Boliglånefonden. Vedtaget den 15. december 1983. Giver hjemmel for lån på 30 mill. kroner.

Sag nr. 30. Beslutning om gensidige fiskerirettigheder i 1984 mellem Færøerne og DDR. Vedtaget den 15. december 1983.

Sag nr. 37. Beslutning om løsning af arbejdsstriden inden for fiskeriet. Vedtaget den 15. december 1983.

Oversigt over rigslove, anordninger og bekendtgørelser, der er kundgjort i 1983 med henblik på ikrafttræden på Færøerne

1. Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 90 af 24. februar 1981 om euforiserende stoffer. Kundgjort den 8. januar 1983.
2. Anordning nr. 10 af 7. januar 1983 om ikrafttræden på Færøerne af lov om jordemødre. Kundgjort 20. januar 1983.
3. Industriministeriets bekendtgørelse nr. 39 af 26. januar 1983 om søvejsregler. Kundgjort den 26. april 1983.
4. Lov nr. 5 af 17. november 1982 om indfødsretsmeddelelse. Kundgjort den 31. maj 1983.
5. Lov nr. 246 af 8. juni 1983 om ændring af lov for Færøerne om offentlig forsorg. Kundgjort den 18. juni 1983.
6. Lov nr. 247 af 8. juni 1983 om ændring af lov for Færøerne om børneforsorg. Kundgjort den 18. juni 1983.
7. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 307 af 28. juni 1983 om ændring af bekendtgørelse for Færøerne om vederlag til stævningsmænd og til vidner i fogedforretninger. Kundgjort den 9. juli 1983.
8. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 256 af 8. juni 1983 om ændring af pas m.v. Kundgjort den 1. september 1983.
9. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 363 af 28. juli 1983 om uddannelsesstøtte til uddannelser og studieophold i udlandet. Kundgjort den 17. september 1983. Ikrafttræden: 17. september 1983.
10. Lov nr. 230 af 7. juni 1952 af ændringer i søloven. Kundgjort den 11. oktober 1983.
11. Lov nr. 94 af 29. marts 1957 om ændringer i søloven. Kundgjort den 11. oktober 1983.

12. Lov nr. 227 af 8. juni 1966 om ændringer i søloven, jfr. ikrafttrædelsesbekendtgørelse nr. 164 af 12. maj 1967. Kundgjort den 11. oktober 1983.
13. Lov nr. 205 af 24. maj 1972 om ændring af søloven, jfr. ikrafttrædelsesbekendtgørelse nr. 547 af 19. december 1972. Kundgjort den 11. oktober 1983.
14. Lov nr. 294 af 23. maj 1973 om ændring af søloven og loven om gennemførelse af konnossementskonventionen af 1924, jfr. ikrafttrædelsesbekendtgørelser nr. 606 af 29. november 1973, nr. 278 af 8. juni 1974, nr. 463 af 11. september 1975 og nr. 227 af 26. maj 1977. Kundgjort den 11. oktober 1983.
15. Lov nr. 227 af 24. april 1974 om ændring af søloven, jfr. ikrafttrædelsesbekendtgørelser nr. 278 af 8. juni 1974, nr. 162 af 2. maj 1975 og nr. 449 af 29. august 1978. Kundgjort den 11. oktober 1983.
16. § 1 i lov nr. 645 af 13. december 1978 om ændring af søloven, luftfartsloven og loven om fragtaftaler ved international vejtransport. Kundgjort den 11. oktober 1983.
17. Lov nr. 625 af 8. december 1982 om ændring af søloven, jfr. ikrafttrædelsesbekendtgørelse nr. 9 af 6. januar 1983. Kundgjort den 11. oktober 1983.
18. Bekendtgørelse nr. 450 af 29. august 1978 om den internationale fond for erstatning af skader ved olieforurening. Kundgjort den 26. november 1983.
19. Sikringsstyrelsens bekendtgørelse nr. 524 af 9. november 1983 om ændring i bekendtgørelse om de indtægtsforhold m.v., der betinger A-medlemsskab i en anerkendt sygekasse på Færøerne. Kundgjort den 20. december 1983.

Kap. 2

BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD
BEFOLKNINGSFORHOLD

Færøernes folketal opgøres ved folketællinger, der afholdes efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Danmarks Statistik. Herudover sker en løbende registrering af folketallet i landsfolkeregistret, der lejlighedsvis foretager opgørelser af registerfolketallet. De seneste folketællinger på Færøerne, der er afholdt i samarbejde mellem landsfolkeregistret og Danmarks Statistik, har fundet sted i 1966, 1970 og 1977. Seneste opgørelse af registerfolketallet er landsfolkeregistrets opgørelse pr. 31. december 1983.

Folketællingerne bruges som supplement og korrektion til folkeregistrene. Herudover indhentes ved folketællingerne en række oplysninger om erhvervs-, uddannelses-, arbejds- og familieforhold. De seneste folketællinger har været kombineret med bolig-tællinger til belysning af forhold som boligernes størrelse, udstyr, alder og ejerforhold. Med henblik på at opnå den størst mulige nøjagtighed afholdes folketællingerne på tidspunkter, hvor befolkningen anses for at være "i ro", d.v.s. uden for ferieperioder eller tidspunkter, hvor der typisk finder arbejdsskift sted. Den seneste folke- og bolig-tælling afholdtes den 22. september 1977. Resultaterne heraf er offentliggjort i et af Danmarks Statistik i december 1979 udgivet tabelværk.

Folketal samt befolkningens fordeling på områder

I nedenstående tabeller er anvendt følgende opdeling af Færøerne i områder: Tórshavn-området (Tórshavn og Tórshavn udenbys kommuner), Streymoy iøvrigt (Haldarsvík, Saksun, Hvalvík, Hósvík, Kollafjørður, Vestmanna, Kvívík, Kaldbak (indtil 1976, hvor Kaldbak kommune blev indlemmet i Tórshavn kommune), Kirkjubøur, Hestur og Nólsoy kommuner), Klaksvík-området (Klaksvík og Hvannasund kommuner), Norðoyar iøvrigt (Fugloy, Svínoy, Viðareiði, Kunoy, Mikladalur og Húsar kommuner), Skálafjørður-området m.v. (Sjógv, Skáli, Runavík, Nes, Leirvík, Gøta og Fuglafjørður kommuner), Eysturoy iøvrigt (Elduvík, Oyndarfjørður, Sund, Eiði, Gjógv og Funningur kommuner), Sandoy-området (Sandur, Húsavík, Skopun, Skálavík og Skúvoy kommuner), Suðuroy (Hvalba, Froðba, Fámjin, Hov, Porkeri, Vágur og Sumba kommuner) samt Vágar-området (Sandavágur, Miðvágur, Sørvágur, Bøur og Mykines kommuner).

Tabel 2. 1. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1981, 1982 og 1983 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Absolutte tal.

	Folketællinger			Procentvis ændring		Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1981	1982	1983
Tórshavn	10.534	11.695	13.185	11,0	12,7	13.951	14.199	14.443
Streymoy iøvrigt	3.544	3.601	3.788	1,6	5,2	4.079	4.087	4.055
Klaksvík	4.551	4.717	5.016	3,6	6,3	5.226	5.219	5.249
Norðoyar iøvrigt	771	710	649	-7,9	-8,6	627	638	635
Skála-fjørður m.v.	6.227	6.677	7.522	7,2	12,7	8.104	8.224	8.279
Eysturoy iøvrigt	1.487	1.420	1.486	-4,5	4,6	1.557	1.570	1.576
Sandoy	1.684	1.632	1.706	-3,1	4,5	1.760	1.764	1.791
Suðuroy	5.734	5.574	5.803	-2,8	4,1	5.886	5.882	5.864
Vágar	2.590	2.586	2.814	-0,2	8,8	2.880	2.903	2.913
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	44.070	44.486	44.805

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2. 2. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1981, 1982 og 1983 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Procentvis fordeling.

	Folketællinger			Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1981	1982	1983
Tórshavn	28,4	30,4	31,4	31,7	31,9	32,2
Streymoy iøvrigt	9,5	9,3	9,0	9,3	9,2	9,1
Klaksvík	12,3	12,2	12,0	11,9	11,7	11,7
Norðoyar iøvrigt	2,1	1,8	1,5	1,4	1,5	1,4
Skálafjørður m.v.	16,8	17,3	17,9	18,4	18,5	18,5
Eysturoy iøvrigt	4,0	3,7	3,6	3,5	3,5	3,5
Sandoy	4,5	4,2	4,1	4,0	4,0	4,0
Suðuroy	15,4	14,4	13,8	13,4	13,2	13,1
Vágar	7,0	6,7	6,7	6,5	6,5	6,5
Ialt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Den samlede befolkning er ved folketællingen i 1977 opgjort

til 41.969 personer. Disse var fordelt på ialt 11.172 husstande. Ved den seneste opgørelse pr. 31. december 1983 er registerfolketallet opgjort til 44.805 personer mod 44.486 personer ved årets begyndelse. I løbet af 1983 er folketallet vokset med 319 personer, svarende til 0,7%. Denne vækst er resultatet af et fødselsoverskud på 331 personer, der dog er reduceret ved et udvandringsoverskud på 12 personer. I lighed med tidligere år har væksten fundet sted i Tórshavn. Streymoy iøvrigt, Norðoyar iøvrigt og Suðuroy har i 1983 haft en mindre tilbagegang i befolkningstallet. Udviklingen medførte dog ingen mærkbare forskydninger i den relative fordeling af befolkningen på geografiske hovedområder i 1983.

Mellem folketællingerne i 1966 og 1970 er folketallet vokset med ialt 1.940 personer, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på 1,0%. Fra 1970 til 1977 er folketallet vokset med 3.357 personer, svarende til en årlig vækst på 1,2%. Befolkningstilvæksten er især sket i Tórshavn samt på "Streymoy iøvrigt", i Skálafjørður-området og i Klaksvík, medens de andre områder er stagneret og i perioder har haft en tilbagegang i befolkningstallet. Således har "Norðoyar iøvrigt" haft tilbagegang i befolkningen i hele perioden, medens områderne "Eysturoy iøvrigt", "Sandoy", "Suðuroy" og "Vágar", der havde en tilbagegang i befolkningstallet fra 1966 til 1970, fra 1977 har nået et folketal, der ligger over 1966-niveauet. Betragter man den relative fordeling af befolkningen på områder, har kun Tórshavn og Skálafjørður-området haft en fremgang. Disse områder har nu henholdsvis 32,2% og 18,5% eller tilsammen godt halvdelen af den samlede befolkning. Tórshavn havde i perioden 1966-1977 en væsentlig stærkere befolkningstilvækst end samtlige andre områder. I perioden 1977-1980 synes der at være sket en svækkelse af befolkningstilvæksten, men siden 1981 har Tórshavn igen haft en stærkere befolkningstilvækst end andre områder.

Som det vil fremgå af tabellerne 2.10. og 2.11., er ovenomtalte befolkningsudvikling et resultat af et positivt, men aftagende fødselsoverskud og en svingende, men set over hele perioden 1966-83 negativ indvandring.

Tabellerne 2. 3. og 2. 4. viser befolkningen fordelt efter bopælskommunens størrelse.

Tabel 2. 3. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1981, 1982 og 1983 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Absolutte tal.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger			Procentvis ændring		Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1981	1982	1983
5.000 og derover	9.738	10.726	11.762	10,1	9,7	12.800	12.952	13.175
2.000-4.999	6.290	6.442	8.827	2,4	37,0	9.243	9.223	9.221
1.000-1.999	5.528	5.821	5.920	5,3	1,7	6.834	6.973	7.043
500-999	10.318	10.612	10.428	2,8	- 1,7	9.941	10.046	10.607
200-499	2.909	2.715	2.990	- 6,7	10,1	3.412	3.457	2.960
Under 200	2.339	2.297	2.042	- 1,8	-11,1	1.840	1.835	1.799
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	44.070	44.486	44.805

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2. 4. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1981, 1982 og 1983 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Procentvis fordeling.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger			Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1981	1982	1983
5.000 og derover	26,2	27,8	28,1	29,0	29,1	29,4
2.000-4.999	17,0	16,7	21,0	21,0	20,7	20,6
1.000-1.999	14,9	15,1	14,1	15,5	15,7	15,7
500-999	27,8	27,5	24,8	22,6	22,6	23,7
200-499	7,8	7,0	7,1	7,7	7,8	6,6
Under 200	6,3	5,9	4,9	4,2	4,1	4,0
Ialt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Antallet af kommuner var pr. 31. december 1983 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere og 9 mellem 200 og 500 indbyggere pr. 31. december 1983, medens kun én kommune (Tórshavn) havde over 5.000 indbyggere og 3 kommuner (Klaksvík, Runavík og Tvøroyri) mellem 2.000 og 5.000 indbyggere.

Den største befolkningstilvækst er sket i de større kommuner, medens kommuner med under 200 indbyggere har haft en både absolut og relativ nedgang i befolkningstallet i hele perioden 1966-1983.

Den voldsomme stigning i befolkningstallet i kommuner med 2.000-4.999 indbyggere fra 1970 til 1977 skyldes, at Runavík kommune passerede 2.000 indbyggere og dermed rykkede op i denne størrelseskategori. Ligeledes skyldes faldet i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere fra 1970 til 1977, at Tórshavn udenbys kommune passerede et indbyggertal på 1.000 indbyggere. I 1980 passerede Hósvík kommune 200 indbyggere og gav årsag til et betydeligt fald i antallet af indbyggere i kommuner med under 200 indbyggere. Endelig skal nævnes, at Kvívík kommune i 1983 passerede 500 indbyggere og således gav årsag til et fald i indbyggertallet for kommuner med 200-499 indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere.

Alder, køn og ægteskabelig stilling

Tabel 2. 5. viser befolkningens fordeling efter alder.

Tabel 2. 5. Befolkningens fordeling efter alder 1966, 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
0-6 år	5.816	6.072	5.512	4,4	- 9,2	15,7	15,7	13,1
7-14 år	5.967	6.190	6.929	3,7	11,9	16,1	16,0	16,5
15-19 år	3.544	3.310	3.723	- 6,6	12,5	9,6	8,6	8,9
20-24 år	2.830	2.901	3.094	2,5	6,7	7,6	7,5	7,4
25-34 år	4.304	4.815	6.075	10,6	26,2	11,6	12,5	14,4
35-44 år	4.415	4.223	4.404	- 4,4	4,3	11,9	10,9	10,5
45-54 år	4.128	4.319	4.236	4,6	- 1,9	11,1	11,2	10,1
55-59 år	1.649	1.863	2.105	13,0	13,0	4,4	4,8	5,0
60-64 år	1.314	1.535	1.835	16,8	19,5	3,5	4,0	4,4
65-69 år	1.101	1.151	1.505	4,5	30,8	3,0	3,0	3,6
70 år og derover	2.054	2.233	2.551	10,2	14,2	5,5	5,8	6,1
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Siden 1966 har der været en svag stigning i den andel af befolkningen, der er i de produktive aldersklasser, fra 20-64 år, således at disse i 1977 udgjorde ialt 51,8% af befolkningen. Ligeledes er andelen af personer på 65 år og derover steget og udgør i 1977 9,7%, hvorimod andelen af børn og unge under 20 år har været faldende i den betragtede periode og udgør 38,5% i 1977. For hver 100 personer i de produktive aldersklasser var der i 1966 82,2 børn og unge under 20 år og 16,9 ældre på 65 år eller derover. De tilsvarende tal var i 1977 74,3 henholdsvis 18,7. Faldet i andelen af børn fra 0-6 år fra 1970 til 1977 skyldes et fald i fødselshyppigheden, der indtrådte i 1966.

Tabel 2. 6. Befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse 1977

	Indbyggertal						
	5000 og derover	2000- 4999	1000- 1999	500- 999 Abs. tal	200- 499	Under 200	Ialt
Under 14 år	3.143	2.529	1.753	2.898	819	446	11.588
14-19 år	1.282	968	641	1.180	304	201	4.576
20-39 år	3.714	2.406	1.614	2.581	768	458	11.541
40-59 år	2.278	1.829	1.092	2.132	595	447	8.373
60-64 år	460	365	260	483	123	144	1.835
65-69 år	350	260	235	414	123	123	1.505
70 år og derover	535	470	325	740	258	223	2.551
Ialt	11.762	8.827	5.920	10.428	2.990	2.042	41.969
	Pct.						
	100	100	100	100	100	100	100
Under 14 år	26,7	28,7	29,7	27,8	27,4	21,9	27,6
14-19 år	10,9	11,0	10,8	11,3	10,2	9,8	10,9
20-39 år	31,6	27,3	27,2	24,8	25,7	22,4	27,5
40-59 år	19,4	20,7	18,4	20,4	19,9	21,9	19,9
60-64 år	3,9	4,1	4,4	4,6	4,1	7,1	4,4
65-69 år	3,0	2,9	4,0	4,0	4,1	6,0	3,6
70 år og derover	4,5	5,3	5,5	7,1	8,6	10,9	6,1
Ialt	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Tabel 2. 6. viser befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse. Som det vil fremgå, er andelen af børn og unge samt voksne i aldersklasserne indtil 40 år mindst i de mindre

kommuner, medens andelen af ældre personer over 65 år er betydeligt større i de mindre kommuner end gennemsnittet. Dette må ses i sammenhæng med afvandringen fra de mindre kommuner. Med den nuværende aldersfordeling i de mindre kommuner må under uændrede omstændigheder iøvrigt forventes en fortsat nedgang i disses andel af befolkningen.

Tabel 2. 7. Befolkningen fordelt efter køn 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Mænd	19.425	20.151	21.997	3,7	9,2	52,3	52,2	52,4
Kvinder	17.697	18.461	19.972	4,3	8,2	47,7	47,8	47,6
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Som det fremgår af tabel 2. 7., var antallet af mænd 21.997 og antallet af kvinder 19.972 i 1977. Der var således et overskud af mænd på Færøerne på ialt 2.025, svarende til 4,8% af den samlede befolkning. Denne andel har været stort set uændret i den betragtede periode.

Tabel 2. 8. Befolkningen fordelt efter ægteskabelig stilling 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Ugift	19.989	20.344	22.310	1,8	9,7	53,8	52,7	53,2
Gift	15.326	16.282	17.302	6,2	6,2	41,3	42,2	41,2
Separeret	31	86	132	177,4	53,5	0,1	0,2	0,3
Fraskilt	112	151	305	34,8	102,0	0,3	0,4	0,7
Enkestand	1.664	1.749	1.920	5,1	9,8	4,5	4,5	4,6
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

I 1977 var 22.310 personer, svarende til 53,2% af befolkningen ugifte, 17.302 personer, svarende til 41,2% af befolkningen gifte og 2.357 personer, svarende til 5,6% af befolkningen forhen gifte, d.v.s. fraskilte, separerede og i enkestand. Særligt bemærkes en kraftig stigning i antallet af separerede og fraskilte siden 1966.

I tabel 2. 9. gives en samlet oversigt over befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling i 1977.

Tabel 2. 9. Befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling 1977

	Mænd				Kvinder			
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	Abs. tal							
Under 20 år	8.357	4	-	8.361	7.755	47	-	7.802
20-24 år	1.472	198	-	1.670	889	523	11	1.423
25-29 år	902	808	27	1.737	295	1.132	40	1.467
30-39 år	713	2.134	72	2.919	157	2.086	73	2.316
40-49 år	390	1.790	74	2.254	106	1.684	110	1.900
50-59 år	345	1.690	99	2.134	166	1.665	253	2.084
60-64 år	149	740	46	935	73	626	199	898
65 år og derover	255	1.298	427	1.980	286	877	909	2.072
Uoplyst	-	-	7	7	-	-	10	10
Ialt	12.583	8.662	752	21.997	9.727	8.640	1.605	19.972
	pct.							
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	pct.							
Under 20 år	66,4	0,1	-	38,0	79,8	0,5	-	39,0
20-24 år	11,7	2,3	-	7,6	9,1	6,1	0,7	7,1
25-29 år	7,2	9,3	3,6	7,9	3,0	13,1	2,5	7,4
30-39 år	5,7	24,6	9,6	13,3	1,6	24,1	4,6	11,6
40-49 år	3,1	20,7	9,8	10,2	1,1	19,5	6,9	9,5
50-59 år	2,7	19,5	13,2	9,7	1,7	19,3	15,7	10,4
60-64 år	1,2	8,5	6,1	4,3	0,8	7,3	12,4	4,5
65 år og derover	2,0	15,0	56,8	9,0	2,9	10,1	56,6	10,4
Uoplyst	-	-	0,9	0,0	-	-	0,6	0,1
Ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Overtallet af mænd viser sig i alle aldersklasser under 65 år. Overtallet er størst i aldersklassen mellem 20 og 39 år og aftager herefter for at vende til et overtal af kvinder i aldersklassen 65 år og derover. Mandsoverskuddet i aldersklasserne 20-39 år skyldes en nettoudvandring af kvinder i den giftefærdige alder.

Inden for de enkelte aldersklasser er der betydelige forskelle på mændenes og kvindernes fordeling efter ægteskabelig stilling. I aldersklasserne under 20 år og 20-24 år er kun 2,4% af mændene gifte, medens 6,6% af kvinderne er gifte og 0,7% forhen gifte. En tilsvarende, men knap så udpræget forskel gør sig gældende i aldersklassen 25-29 år. Den gennemsnitlige vielsesalder er såle-

des lavere for kvinder end for mænd. Det betydelige overtal af forhen gifte kvinder dækker over et stort antal kvinder i enkestand. Overtallet af kvinder blandt personer i enkestand skyldes den længere gennemsnitlige levealder og den lavere vielsesalder for kvinder. I perioden 1971-75 var gennemsnitslevealderen for mænd på Færøerne 72,4 og for kvinder 76,7 år.

Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvandring samt vielser og skilsmisser

Tabel 2.10. giver en oversigt over fødsler og dødsfald siden 1966.

Tabel 2.10. Levendefødte, døde og fødselsoverskud 1966, 1970, 1975 og 1980 - 1983

År	Levendefødte		Døde		Fødsels- overskud
	Antal	Pr. 1.000 indb.	Antal	Pr. 1.000 indb.	Pr.1.000 indb.
1966	967	26,0	271	7,3	18,7
1970	816	21,1	298	7,7	13,4
1975	785	19,2	272	6,7	12,5
1980	743	17,1	309	7,1	10,0
1981	755	17,1	291	6,6	10,5
1982	729 ¹⁾	16,4 ¹⁾	310 ¹⁾	7,0 ¹⁾	9,4 ¹⁾
1983	674	15,0	343	7,6	7,4

1) Tallet er korrigeret i forhold til det i Årbog 1982 angivne.

Kilde: Landslægen og landsfolkeregistret

I 1983 fødtes ialt 674 levendefødte børn på Færøerne. Fødselshyppigheden har - bortset fra enkelte år - været fortsat faldende siden fødselshyppigheden kulminerede i 1966 med 26,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere. I 1983 er fødselshyppigheden 15,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere.

Af de 729 fødte i 1982 var 34,8% født uden for ægteskab. Andelen af børn født uden for ægteskab steg i perioden 1966-1976 fra 13,2% til 29,1%. I perioden 1976-1980 varierede andelen mellem 26% og 30%. I 1981 var andelen 30,2% og i 1982 er andelen som omtalt 34,8%. Pr. 1.000 kvinder i aldersklassen 15-49 år var antallet af levendefødte i 1966 120,9, i 1970 100,7 og i 1977 85,6. Der synes således at være en klar tendens til fald i frugtbarheden beregnet som antallet af levendefødte pr. 1.000 kvinder i den fødedygtige alder. Svingningen i den således beregnede frugtbarhed er upåvirket af variationerne i de fødedygtige kvinders andel af

befolkningen og eliminerer dermed en del af de svingninger i fødselshyppigheden, der skyldes ændringer i aldersfordelingen. Af samtlige fødsler foregår nu over 99% på sygehus.

Antallet af dødsfald var i 1983 343, svarende til 7,6 pr. 1.000 indbyggere. Denne andel har i perioden 1966-83 varieret mellem 6 og 8, uden nogen klar tendens. Fødselsoverskuddet, der fremkommer ved at trække antallet af døde fra antallet af levendefødte, har som følge af faldet i fødselshyppigheden vist en faldende tendens set over hele perioden 1966-1983. Af de 310 dødsfald i 1982 var 175 mænd og 135 kvinder. En mere detaljeret beskrivelse af fødsler, dødsårsager m.v. på Færøerne findes i den af Landslagen på Færøerne årligt udarbejdede beretning (seneste udgave september 1983).

Tabel 2.11. Nettoudvandringen 1967-1983

<u>Periode</u>	<u>Årlig nettoudvandring</u>	
	<u>Antal</u>	<u>Pr. 1.000 indb.</u>
1967-72 (gns.)	269	7,1
1973-78 (gns.)	- 112	- 2,7
1979	13	0,3
1980	91	2,1
1981	- 26	- 0,6
1982	70	1,6
1983	12	0,3

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.11. viser nettoudvandringerne fra Færøerne. Perioden 1967-1972 er karakteriseret ved, at der foregik en nettoudvandring fra Færøerne, medens der i perioden 1973-1978 er foregået en nettoindvandring. I årene 1979 - 1983 er der - bortset fra 1981 - foregået en mindre nettoudvandring fra Færøerne. Der eksisterer ikke oplysninger om de ind- og udvandrede nationalitet, men en væsentlig del af vandringerne må antages at være forårsaget af, at et betydeligt antal færinger har midlertidigt ophold i Danmark, bl.a. i uddannelsessøjemed. Indvandringens betydning for folketallet kan bl.a. aflæses i den andel af befolkningen, der ikke er født på Færøerne. Ved folketællingen i 1977 optaltes ialt 2.429 personer, der var født uden for Færøerne. Heraf var 1.828 danske statsborgere født i Danmark og 105 i Grønland, medens resten havde statsborgerret i udlandet. Af de 2.429 personer født uden for Færøerne

var 1.357 mænd og 1.072 kvinder.

Tabel 2.12. Oversigt over fødsler, dødsfald, vandringer samt vielser og skilsmisser 1966-1983

År	Levendefødte		Døde	Netto- udvan- dring	Vielser	Skils- misser
	Ialt	Heraf uden for ægteskab				
1966/70 gns1.	892	118	274	170	263	9
1971/75 gns1.	797	189	291	- 7	205	18
1976/80 gns1.	761	214	287	- 52	240	20
1981	755	228	291	- 26	230	22
1982	729 ¹⁾	257	310 ¹⁾	70	225	23
1983	674	-	343	12	221	23

1) Korrigeret i forhold til de i Årbog 1982 angivne tal

Kilde: Folketællingen 1970, landslægen, landsfolkeregistret, rigsombudet, politikontoret, dommerkantoret og bispekontoret.

I tabel 2.12. gives en samlet oversigt over befolkningens bevægelser siden 1966. Af de 221 vielser i 1983 er 167 kirkelige og 54 borgerlige. Af de 23 skilsmisser er 22 sket ved bevilling og 1 ved dom.

Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder

Tabel 2.13. giver en oversigt over befolkningsudviklingen i 1983 i de enkelte kommuner.

Tabel 2.13. Befolkningsudviklingen i 1983 i de enkelte kommuner

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra- flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Fugloy	65	0	0	4	4	0	1	64
Svínoy	69	0	0	2	0	1	0	72
Viðareiði	271	3	1	2	0	2	1	276
Hvannasund	436	1	1	19	15	13	4	449
Klaksvík	4783	114	135	71	77	78	34	4800
Kunoy	108	0	2	1	10	1	3	95
Mikladalur	68	5	0	1	3	3	0	74
Húsar	57	2	0	0	6	1	0	54

(fortsættes)

Befolkningsudviklingen i 1983 i de enkelte kommuner

(fortsat)

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra- flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Elduvík	127	o	o	5	2	1	1	13o
Oyndarfjórður	195	3	8	o	4	1	o	187
Fuglafjórður	1621	31	19	46	25	24	7	1671
Leirvík	77o	16	7	7	21	11	7	769
Gøta	934	19	21	2o	24	15	12	931
Runavík	2313	21	54	58	48	36	9	2317
Nes	997	21	16	2o	39	12	6	989
Skáli	669	14	8	21	3o	13	3	676
Sjógv	92o	9	11	25	32	21	6	926
Sund	426	3	6	14	18	1	1	419
Eiði	6o9	19	4	26	12	8	8	638
Gjógv	97	1	1	o	1	o	1	95
Funningur	116	1	2	o	7	o	1	1o7
Haldarsvík	324	o	o	12	16	3	3	32o
Saksun	28	o	o	o	3	o	o	25
Hvalvík	355	1	6	11	8	7	5	355
Hósvík	242	o	3	9	1o	6	1	243
Kollafjórður	8o5	12	25	21	26	15	7	795
Kvívík	499	9	8	22	21	6	5	5o2
Vestmanna	1295	22	3o	24	28	18	13	1288
Tórsh. uttanb.	1247	32	41	81	69	23	5	1268
Kirkjubøur	138	6	4	3	1	1	2	141
Hestur	74	o	o	o	11	o	1	62
Nólsoy	327	4	5	3	7	5	3	324
Sandavágur	761	1o	3	16	17	11	11	767
Miðvágur	1o57	18	14	26	27	15	14	1o61
Sørvágur	969	1o	13	24	25	13	7	971
Bøur	82	o	o	2	1	o	3	8o
Mykines	34	1	o	2	3	1	1	34
Sandur	636	1o	6	19	13	1o	5	651
Skopun	612	14	5	15	24	8	5	615
Skálavík	229	o	4	11	2	2	1	235
Húsavík	194	1	2	8	7	3	1	196
Skúvoy	93	o	1	2	o	1	1	94

(fortsættes)

Befolkningsudviklingen i 1983 i de enkelte kommuner
(fortsat)

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra- flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Hvalba	820	5	0	30	24	5	8	828
Froðba	2127	37	49	16	39	28	16	2104
Fámjin	129	3	0	4	2	0	0	134
Hov	161	0	1	1	5	2	3	155
Porkeri	348	3	4	5	14	3	2	339
Vágur	1753	41	40	21	20	22	22	1755
Sumba	544	2	4	12	11	10	4	549
Tórshavn	12.952	540	512	373	303	214	89	13.175
Ialt	44.486	1.064	1.076	1.115	1.115	674	343	44.805

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.14. Befolkningsudviklingen i 1983 i de enkelte områder

Område	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Tilflyt- tede (netto) fra andre steder på F.	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Tórshavn	14.199	572	553	82	237	94	14.443
Streymoy iøvrigt	4.087	54	81	- 26	61	40	4.055
Klaksvík	5.219	115	136	- 2	91	38	5.249
Norðoyar iøvrigt	638	10	3	- 13	8	5	635
Skálafjørður m.v.	8.224	131	136	- 22	132	50	8.279
Eysturoy iøvrigt	1.570	27	21	1	11	12	1.576
Sandoy	1.764	25	18	9	24	13	1.791
Suðuroy	5.882	91	98	- 26	70	55	5.864
Vágar	2.903	39	30	- 3	40	36	2.913
Ialt	44.486	1.064	1.076	0	674	343	44.805

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.13. og 2.14. viser de bevægelser, der har medført ændringerne i folketallet i løbet af 1983 i de enkelte kommuner og geografiske hovedområder. "Tórshavn", "Eysturoy iøvrigt", "Norðoyar iøvrigt", "Sandoy" og "Vágur" har haft en nettoindvandring, medens de øvrige områder havde en nettoudvandring. "Tórshavn", "Eysturoy iøvrigt" og "Sandoy" har haft en nettotilflytning fra de øvrige områder. Alle områder undtagen "Eysturoy iøvrigt" har haft et positivt fødselsoverskud.

BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD

I det følgende gives en oversigt over visse af de i forbindelse med folketællingerne i 1966, 1970 og 1977 indsamlede oplysninger om befolkningens erhvervsforhold.

Tabel 2.15. Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Fiskeri	8.950	8.242	7.533	- 7,9	- 8,6	24,1	21,4	18,0
Landbrug m.v.	1.178	935	595	- 20,6	- 57,1	3,2	2,4	1,4
Fiskeindustri	1.639	1.402)		- 14,5)		4,4	3,6)	
Øvr. fremstill. virksomhed		) 7.324		)	0,2		)	17,5
	5.477	5.935)		8,4)		14,8	15,4)	
Bygge- og anlægsvirksomhed	3.984	3.836	4.467	- 3,7	16,5	10,7	9,9	10,6
Offentlige værker	296	323	343	9,1	6,2	0,8	0,8	0,8
Handel og omsætning	2.902	3.500	3.968	20,6	13,4	7,8	9,1	9,4
Transportvirksomhed	4.141	4.255	4.946	2,8	16,2	11,1	11,0	11,8
Adm. og liberale erhverv	2.844	3.583)		26,0)		7,7	9,3)	
Andre erhverv (serviceerhverv)		) 6.378		)	50,8		)	15,2
	592	646)		9,1)		1,6	1,7)	
Uoplyst erhverv	933	1.429	969	53,2	- 32,2	2,5	3,7	2,3
Formue, rente, understøttelse	4.186	4.526	5.446	8,1	20,3	11,3	11,7	13,0
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

(fortsættes)

Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
I er-								
hverv	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	37,8	38,2	41,9
Uden for								
erhverv	23.095	23.861	24.384	3,3	2,2	62,2	61,8	58,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

En stadig voksende andel af befolkningen er erhvervsmæssigt beskæftiget. Den erhvervsaktive del af befolkningen udgjorde således 41,9% i 1977 mod 37,8% i 1966. Som det vil fremgå af tabel 2.16., skyldes dette hovedsagelig en betydelig tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet særligt i de seneste år. Af en samlet tilgang på 2.360 kvinder fra 1966 til 1977 udgør gifte kvinder omkring 65%. Som følge af den stærke tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet er mændenes andel af arbejdsstyrken faldet fra ca. 83% i 1966 til ca. 73% i 1977. I sammenhæng med den voksende andel af personer på 65 år og derved samtidig sket en stigning i den andel af befolkningen, der har indtægt af formue, rente og understøttelse.

Tabel 2.16 Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervs-
grupper 1966, 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Fiskeri	3.491	3.207	3.032	- 8,1	- 5,5	24,9	21,7	17,2
Landbrug m.v.	430	362	282	-15,8	-22,1	3,1	2,5	1,6
Fiskeindustri	718	627	1.313	-12,7	109,4	5,1	4,3	7,5
Øvr. fremstill. virksomhed	2.319	2.675	2.406	15,4	-10,1	16,5	16,7	13,7
Bygge- og anlægs- virksomhed	1.509	1.470	1.952	- 2,6	32,8	10,8	10,0	11,1
Offentlige værker	88	94	135	6,8	43,6	0,6	0,6	0,8
Handel og omsætning	1.443	1.814	2.237	25,7	23,3	10,3	12,3	12,7
Transport- virksomhed	1.621	1.633	1.944	0,7	19,0	11,5	11,1	11,0

(fortsættes)

Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervs-
grupper 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Offentlig adm.	376	431	634	14,6	47,1	2,7	2,9	3,6
Undervisning, kirke, biblio- tek m.v.	480	635	961	32,3	51,3	3,4	4,3	5,4
Sundhedsvæsen og sociale inst.	504	648	1.332	28,6	105,6	3,6	4,4	7,6
Liberale er- hverv	67	102	188	52,2	84,3	0,5	0,7	1,1
Servicevirk- somhed	420	462	608	10,0	31,6	3,0	3,1	3,5
Uoplyst er- hverv	561	791	561	41,0	-29,1	4,0	5,4	3,2
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0
Mænd	11.610	11.705	12.808	0,8	9,4	82,8	79,4	72,8
Kvinder	2.417	3.046	4.777	26,0	56,8	17,2	20,6	27,2
Heraf gifte	727	1.238	2.281	70,3	84,2	5,2	8,4	13,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fra 1966 til 1977 er der sket betydelige ændringer i befolkningens erhvervsmønster. Særlig markant er et fald i antallet af beskæftigede i fiskeri og landbrug og en fremgang i antallet af beskæftigede ved offentlig administration, undervisning, sundhedsvæsen og sociale institutioner samt liberale erhverv. Medens 28% af arbejdsstyrken i 1966 var beskæftiget i primære erhverv som fiskeri og landbrug, var denne andel i 1977 faldet til knap 19%. Omvendt er den andel af arbejdsstyrken, der er beskæftiget i tertiære erhverv som administration, liberale erhverv samt diverse serviceerhverv herunder offentlige serviceydelser, steget fra 13% i 1966 til 21% i 1977. For sekundære erhverv som fiskeindustri, fremstillingsvirksomhed iøvrigt samt bygge- og anlægsvirksomhed har der som helhed været tale om en stigning i beskæftigelsen siden 1966, men en forskellig udvikling for de enkelte erhvervsgrene. Særligt bemærkes en betydelig stigning i beskæftigelsen i fiskeindustrien og ved bygge- og anlægsvirksomhed siden 1970. Fremgangen for fiskeindustriens vedkommende afspejler de senere års ændrede fiskerimønster, hvor større fangster i de hjemlige farvande har medført større landinger af fisk til forarbejdning på Færøerne. For bygge- og anlægsvirksomhedens vedkommende afspejler den voksende beskæftigelse dels et stigende boligbyggeri som følge af

stigende indkomster i årene fra 1970 og op til 1978, dels en betydelig investeringsaktivitet i fiskeindustrien som følge af de stigende landinger af råfisk på Færøerne.

Den skitserede udvikling - en faldende beskæftigelse i de primære erhverv og en stigende beskæftigelse i de sekundære og særligt de tertiære erhverv - er velkendte fænomener i de fleste udviklede samfund og afspejler bl.a. en betydelig rationalisering og produktivitetsstigning i de primære erhverv. Udviklingen i beskæftigelsen i de primære erhverv kan således ikke tages som udtryk for, at disse erhverv har en svindende betydning for samfundsøkonomien. Dette vil også fremgå af nationalregnskabsstatistikken, jfr. kapitel 4.

Tabel 2.17. Den erhvervsaktive befolkning fordelt efter alder
1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
14-19 år	2.232	1.930	2.109	-13,5	9,3	15,9	13,1	12,0
20-24 år	1.992	2.015	2.364	1,2	17,3	14,2	13,6	13,4
25-34 år	2.681	3.161	4.304	17,9	36,2	19,1	21,4	24,5
35-44 år	2.534	2.613	3.090	3,1	18,3	18,1	17,7	17,5
45-54 år	2.387	2.546	2.756	6,7	8,3	17,0	17,4	15,7
55-59 år	916	1.083	1.281	18,2	18,3	6,5	7,3	7,3
60-64 år	687	764	931	11,2	21,9	4,9	5,2	5,3
65-69 år	382	446	556	16,8	24,7	2,7	3,0	3,2
70 år og derover	216	193	194	-10,7	0,5	1,6	1,3	1,1
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fordelingen af den erhvervsaktive befolkning efter alder viser en nedgang i den del af arbejdsstyrken, der er i aldersklasserne 14-19 og 20-24 år. Denne udvikling afspejler den længere skoleuddannelse og en stigende andel af uddannelsessøgende blandt de unge. Antallet af skolesøgende over 14 år samt personer under erhvervsuddannelse, der ikke er i erhverv, udgjorde således i 1977 3.126, svarende til 7,5% af den samlede befolkning. Den tilsvarende andel udgjorde i 1970 5,1%. Den kraftige stigning i de 25-34 åriges andel af arbejdsstyrken fra 1970 til 1977 skyldes relativt store fødselsårsgange i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne.

Tabel 2.18. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på arbejdsstilling 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Selvstændige og lign.	1.821	1.863	1.888	10,9	1,3	13,0	12,6	10,7
Medhjælpe- og fæller		157	207		31,9		1,1	1,2
Partsfiskere m.v.	858	193	1.189	-77,5	516,1	6,1	1,3	6,8
Funktionærer	3.476	4.379	5.931	26,0	35,4	24,8	29,7	33,7
Faglærte arbejdere	1.742	1.772	1.846	1,7	4,2	12,4	12,0	10,5
Ikke faglærte arbejdere	6.130	6.387	6.524	4,2	2,1	43,7	43,3	37,1
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fordelingen af arbejdsstyrken efter arbejdsstilling viser en nedgang i andelen af selvstændige samt af faglærte og ufaglærte arbejdere og en betydelig fremgang i andelen af funktionærer. Denne udvikling må ses i forbindelse med den ovenfor omtalte forskydning af beskæftigelsen over mod de sekundære og tertiære erhverv.

En fordeling af befolkningen i erhverv og uden for erhverv i de enkelte områder vil vise, at 48,2% af befolkningen i Tórshavn og 42,7% af befolkningen i Klaksvík var i erhverv i 1977. I alle de øvrige områder udgjorde denne andel under 40%. Andelen af kvinder i erhverv varierer betydeligt mellem de enkelte områder. Størst var andelen i Tórshavn med 36,5% af kvinderne i erhverv efterfulgt af Klaksvík, hvor denne andel var 21,7%. Andelen af kvinder i erhverv ligger i de øvrige områder under 20%. Af den samlede arbejdsstyrke bor godt 36% i Tórshavn-området. Et tilsvarende billede vil vise sig, hvis man betragter befolkningen i og uden for erhverv fordelt efter bopælskommunens størrelse. Andelen af befolkningen i erhverv falder med bopælskommunens størrelse hovedsagelig som følge af en faldende andel af kvinder i erhverv.

Der føres ikke en løbende arbejdsløshedsstatistik på Færøerne. I forbindelse med folketællingen i 1977 er foretaget en opgørelse af midlertidigt ikke arbejdende personer efter fravarsårsag. Herved blev optalt ialt 256 arbejdsløse personer, hvoraf 153 mænd

og 103 kvinder. Den samlede opgjorte arbejdsløshed udgjorde således kun 1,5% af arbejdsstyrken. For mændenes vedkommende udgjorde de arbejdsløse 1,2% og for kvindernes 2,2% af arbejdsstyrken. Af de 256 opgjorte arbejdsløse var 203 ufaglærte arbejdere, 11 faglærte arbejdere, 29 funktionærer og 13 partsfiskere. Dette billede må dog under hensyn til den økonomiske afmatning, der er indtrådt fra 1978 antages at være ændret betydeligt siden folketællingen i 1977.

BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI

Boligforhold

Som baggrund for beskrivelsen af boligforholdene angiver tabel 2.19. familieforhold og antal hjemmeboende børn.

Tabel 2.19. Familier fordelt efter familietype, familiemedlemernes beskæftigelse samt antallet af hjemmeboende børn 1977

	Fam. ialt	Efter antal hjemmeboende børn						6 og dero.
		0	1	2	3	4	5	
Samboende par	8.933	1.876	1.961	2.244	1.638	797	281	136
Begge i erhverv	2.367	445	621	660	424	150	55	12
Begge uden for erhverv	977	562	227	112	50	17	8	1
Manden alene i erhverv	5.474	827	1.079	1.451	1.151	625	218	123
Kvinden alene i erhverv	115	42	34	21	13	5	-	-
Enlige mænd	2.252	2.056	118	58	13	5	1	1
I erhverv	1.514	1.404	60	38	8	2	1	1
Uden f. erhverv	738	652	58	20	5	3	-	-
Enlige kvinder	3.050	1.958	749	216	81	32	12	2
I erhverv	1.240	744	355	85	36	14	4	2
Uden f. erhverv	1.810	1.214	394	131	45	18	8	-
Samtl. familier	14.235	5.890	2.828	2.518	1.732	834	294	139

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og boligællingen 1977

I 1977 var der ialt 14.235 familier, hvoraf 8.933, svarende til 63%, var samboende par. Af samtlige familier havde 8.345 eller 59% børn. For de samboende pars vedkommende var i 5.474 familier alene manden i erhverv og i 2.367 tilfælde både manden og kvinden i erhverv. Det mest almindelige antal børn pr. familie er 1 eller 2, men 139 familier havde 6 hjemmeboende børn eller derover.

Boligtællingen i 1966 var den første almindelige boligtælling på Færøerne. I tællingen havde et i sammenligning med de senere tællinger relativt stort antal husstande ikke givet oplysninger om boligforhold. Af denne grund er i den følgende oversigt over boligforholdene alene foretaget sammenligninger mellem oplysningerne fra de to seneste boligtællinger i 1970 og 1977.

Tabel 2.2o. Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970 og 1977

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Antal lejligheder:</u>	8.670	9.619	11.172	16,1	.	.
Antal beboere	36.919	38.377	41.705	8,7	.	.
Antal beboere pr. lejlighed	4,26	3,99	3,73	- 6,5	.	.
<u>Efter husets art:</u>						
Enfamiliehuse	7.401	8.168	9.443	15,6	84,9	84,6
Tofamiliehuse	724	882	1.022	15,9	9,2	9,1
Trefamiliehuse	129	163	160	- 1,8	1,7	1,4
Flerfamiliehuse iøvvr.	161	322	268	- 16,8	3,3	2,4
Erhvervsejendom, institution	30	84	249	196,4	0,9	2,2
Uoplyst	225	-	30	.	-	0,3
<u>Efter bygningsmateriale:</u>						
Sten eller beton	4.239	4.881	5.982	22,6	50,7	53,5
Beklædt tømmer	2.528	2.796	2.870	2,6	29,1	25,7
Træ uden beklædn.	1.410	1.763	2.029	15,1	18,3	18,2
Andet materiale	38	125)	)		1,3)	
Uoplyst	455	54)	291)	62,6	)	2,6
		)	)		0,6)	
		)	)		)	
<u>Efter opførelsesperiode:</u>						
Før 1919	(	1.910	1.773	- 7,2	19,9	15,9
	(4.066					
1919-1940	(	2.105	1.990	- 5,5	21,9	17,8
1941-1960		2.979	3.042	2,9	31,6	26,4
1961-1965		977	1.113	14,6	11,6	9,5
1966-1970		.	1.166	1,3	12,1	12,3
1971-1975		.	1.281	10,3	.	11,5
1976-1977		.	391	30,5	.	3,5
Uoplyst		648	283	43,8	2,9	3,1

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis</u>	<u>Procentvis</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>ændring</u>	<u>fordeling</u>	
				<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Efter lejeforhold:</u>						
Lejlighed beboet af ejer	7.348	8.051	9.441	17,3	83,7	84,5
Tj.bolig, fribolig	216	341	384	12,6	3,5	3,5
Udlejet lejlighed	855	1.020	1.103	8,1	10,6	9,9
Udl.klubvær.o.l.	100	207	199	- 3,9	2,2	1,7
Uoplyst	151	-	45	.	-	0,4
<u>Efter antal værelser:</u>						
1 værelse	122	232	247	6,5	2,4	2,2
2 værelser	206	253	321	26,9	2,6	2,9
3 værelser	394	449	588	31,0	4,7	5,2
4 værelser	886	994	1.284	29,2	10,3	11,5
5 værelser	1.284	1.522	2.690	76,7	15,8	24,1
6 værelser	1.289	1.767	3.013	70,5	18,4	27,0
7 værelser	1.061	1.368	1.591	16,3	14,2	14,2
8 værelser	838	1.092	959	- 12,2	11,4	8,6
9 værelser	525	675	356	- 47,3	7,0	3,2
10 ell. flere vær.	858	909	75	- 91,8	9,5	0,7
Uoplyst	1.207	358	48	- 86,6	3,7	0,4
<u>Efter antal beboere</u>						
<u>pr. værelse:</u>						
Under 1,0	5.293	6.935	8.128	17,2	72,1	72,8
1,0-1,9	2.005	2.216	2.866	29,3	23,0	25,7
2,0-2,9	147	100	120	20,0	1,0	1,0
3,0 og derover	18	10	10	-	0,1	0,1
Uoplyst antal vær.	1.207	358	48	- 86,6	3,8	0,4
<u>Efter kogeinstal-</u>						
<u>lation:</u>						
Elektricitet	5.082	7.033	10.045	42,8	73,1	89,9
Brændselskomfur	1.874	1.272	609	- 52,1	13,2	5,5
Flaskegas og andet	1.169	1.256	463	- 63,1	13,1	4,1
Uoplyst	545	58	55	- 5,2	0,6	0,5

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis</u>	<u>Procentvis</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>ændring</u>	<u>fordeling</u>	
				<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Efter varmeinstal-</u>						
<u>lation:</u>						
Centralvarme	4.031	7.277	10.273	41,2	75,7	92,0
Kakkelovn, kamin	3.210	1.383	445	- 67,8	14,4	4,0
Flyttelige ovne	615	683	294	- 57,0	7,1	2,6
Uoplyst	814	276	160	- 42,0	2,8	1,4
<u>Efter badeforhold:</u>						
Eget bad med kar	3.832	5.941	8.092	36,2	61,8	72,4
Eget bad med bruse						
alene	214	497	1.327	167,0	5,2	11,9
Adgang til fælles bad	134	405	309	- 23,7	4,2	2,8
Ingen adg. til bad	2.698	1.945	1.074	- 44,8	20,2	9,6
Uoplyst	1.792	831	370	- 60,9	8,6	3,3
<u>Efter opvarmnings-</u>						
<u>middel:</u>						
Fjernvarme	29	7)			0,1)	
		)10.725		25,0	)	96,0
Olie-petroleum	5.210	8.571)			89,0)	
Fast brændsel	1.995	755	226	- 70,1	7,9	2,0
Elektricitet	505	134	120	- 10,5	1,4	1,1
Gas og andet	26	15	27	80,0	0,2	0,2
Uoplyst	905	137	74	- 46,0	1,4	0,7
<u>Efter toiletforhold:</u>						
Eget WC	6.653	8.657	10.612	22,6	90,0	95,0
Adgang til fælles WC	245	439	351	- 20,1	4,5	3,1
Intet WC	1.056	266	93	- 65,0	2,8	0,8
Uoplyst	716	257	116	- 54,9	2,7	1,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og bolig-tællingerne 1966, 1970 og 1977

Antallet af boliger blev i 1977 opgjort til 11.172. Den gennemsnitlige beboelsestæthed var 3,7 beboer pr. lejlighed. Knap 85% af samtlige boliger var enfamiliehuse, og en tilsvarende andel af boliger var ejerboliger. Bolig i eget enfamiliehus er således langt den dominerende boligform. Trefamiliehuse og flerfamiliehuse findes kun i et begrænset antal, og langt den overvejende del heraf er beliggende i Tórshavn. Knap 12% af boligerne var udlejede lejligheder og klubværelser o.l.

Omkring 1/3 af husene er opført efter 1960. Som forventeligt er boligtilvæksten især sket i de større bygder og særligt i de områder, hvor befolkningstilvæksten har været stærkest, eksempelvis Tórshavn-området og Skálafjørður-området. Andelen af ældre boliger er således størst i de mindre og mindste bygder, hvor befolkningstallet som nævnt har været stagnerende. Boligerne er som helhed relativt store. Den hyppigste boligstørrelse er 6 værelser, og mere end tre fjerdedele af samtlige boliger har 5 værelser eller derover. Antallet af beboere pr. værelse er således relativt lavt.

Boligerne er af høj standard med hensyn til installationsforhold som bad, varmeinstallation, toiletforhold m.v. Omkring 92% af samtlige boliger havde centralvarme, knap 85% havde eget bad, og 95% havde eget WC. Boligopvarmningen fandt for 96% af boligernes vedkommende sted ved olie eller petroleum, og kun i 2% af boligerne anvendtes fast brændsel.

En sammenligning mellem 1970 og 1977 viser en fortsat forbedring af boligforholdene både hvad angår antallet af boliger og beboelsestætheden og boligernes installationsforhold. Dog synes boligstørrelsen målt i antal værelser pr. bolig at have nået et højdepunkt i 1970.

Boligbyggeri

På grundlag af oplysninger fra sparekasserne og Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden) kan tabel 2.21. over færdige huse siden 1976 opstilles.

Tabel 2.21. Boligbyggeriet 1976-1982

	<u>Antal færdige huse</u>							
	<u>1976</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Tórshavn	75	122	133	111	95	64	99	152
På bygd	154	193	236	214	231	253	209	186
Ialt	229	315	369	325	326	317	308	338

Kilde: Sparekasserne og Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden)

Efter at have vist en faldende tendens i de senere år er det samlede boligbyggeri fra 1982 til 1983 steget med 10%. Byggeriet i Tórshavn er steget væsentligt samtidigt med at byggeriet på bygd er faldet. Stigningen i Tórshavn skyldes bl.a., at den i 1979 og 1980 konstaterede mangel på byggegrunde i Tórshavn synes midlertidigt afhjulpet. Iøvrigt hænger den kraftige forøgelse af byggeriet i Tórshavn sammen med den store stigning i folketallet i dette område.

Kap. 3

ERHVERV

EJERSKAB

Enkeltmandsforetagender er det mest almindelige inden for erhvervslivet og denne ejerskabsform kendetegner udroererhvervet (mindre fiskeri), håndværk, småindustri, butikserhvervet og dele af serviceerhvervene.

Selv om der findes enkelte interessentskaber, er aktieselskabsformen den almindeligste inden for fiskerierhvervet (fiskerflåden), fiskeindustrien, større industri og grossistvirksomhed. Antallet af aktieselskaber er stigende, derimod er antallet af kommanditselskaber af skattemæssige årsager stagneret (40 ved udgangen af 1983). Udviklingen i antallet af aktieselskaber, som er vist nedenfor, skyldes foruden en erhvervsmæssig vækst, og et mere mangeartet erhvervsliv, at indkomstskatteloven snarere tilskynder til oprettelse af nye selskaber end sammensmeltning af eksisterende virksomheder.

Tabel 3. 1. Antallet af aktieselskaber 1972-1983

	<u>Pr. 1. januar</u>	<u>Tilgang</u>	<u>Afgang</u>	<u>Pr. 31. dec.</u>
1973	354	32	1	385
1974	385	41	7	419
1975	419	22	17	424
1976	424	25	6	443
1977	443	56	3	496
1978	496	36	1	531
1979	531	45	2	574
1980	574	54	11	617
1981	617	94	14	697
1982	697	78	47	728
1983	728	119	3	844

Kilde: Aktieselskabsregistret

FISKERI

Ifølge folketællingen i 1977 var mere end en fjerdedel af de erhvervsaktive på Færøerne beskæftiget i fiskerierhvervet. Knap en trediedel af bruttofaktorindkomsten stammer fra fiskerierhvervet, og i 1983 var godt 99% af eksporten fisk og fiskevarer.

Internationale reguleringer og fiskeriaftaler

Kystlandene i det nordlige Atlanterhav flyttede i 1977 fiskerigrænserne ud til 200 sømil. Havområdet inden for de nye fiske-

rigrænser kom således under national jurisdiktion (lovgivning). Uden for 200 sømils fiskerigrænserne bliver fiskeriet reguleret af henholdsvis NAFO (for det nord-vestlige Atlanterhav) og NEAFC (for det nord-østlige Atlanterhav).

NAFO: North-West Atlantic Fisheries Organization (før ICNAF)

NEAFC: North-East Atlantic Fisheries Commission

ICES: International Commission for Exploration of the sea

NAFO har sit eget videnskabelige institut. For så vidt angår det nord-østlige Atlanterhav bygger både kystlandene og NEAFC på videnskabelig rådgivning fra den internationale fiskeribiologiske kommission, ICES.

NAFO, hvor Danmark på Færøernes vegne er stiftende medlem, har fungeret siden 1. januar 1979 og NEAFC, hvor Danmark også på Færøernes vegne er medlem, har fungeret på et nyt grundlag siden efteråret 1982.

NAFO har hjemmel til at fastsætte fangstmængder for bestemte fiskearter til medlemslande i havområdet uden for canadisk jurisdiktion i det nord-vestlige Atlanterhav. For færøsk fiskeri har dette betydning for så vidt angår torskefiskeriet ved Flemish Cap (NAFO-statistikområde 3M), hvor Færøerne i 1983 fik tildelt en kvote på 2.900 tons torsk. NAFO har herudover delvis hjemmel til at behandle spørgsmål vedrørende bestande, der færdes inden og udenfor canadisk havområde. I 1983 fik færøsk skibe tilladelse fra Canada til at fiske 1.000 tons torsk på canadisk søterritorium (NAFO-område 2J3KL) og 1.000 tons torsk på området 2GH samt 500 tons hellefisk på området 2J3KL, 500 tons på området 2 GH og 2.000 tons nord for området O. De fastsatte mængder blev fanget af lineskibe.

Enkelte færøske rejeskibe fik ved særlig aftale med canadiske myndigheder tilladelse til at fiske en vis mængde rejer på canadisk område. Tilladelse i 1983 til sildehajfiskeri blev givet til de skibe, der søgte om dette.

Traktaten om bevarelse af laksebestandene i Nordatlanten trådte i kraft den 1. oktober 1983. Traktaten er ratificeret af Canada, Danmark på vegne Færøerne, EF, Island, Norge og USA.

Foruden det internationale samarbejde inden for NAFO- og NEAFC-kommissionerne havde Færøerne i 1983 følgende aftaler om indbyrdes fiskerirettigheder med andre nationer og EF-fællesskabet:

Island

Ved aftale af 20.maj 1976 med senere ændringer om færin-

gers rettigheder vedrørende fiskeri ved Island er det bestemt, at totalfangsten af bundfisk for de færøske skibe ved Island fortsat ikke måtte overstige 17.000 tons, og at fangsten af torsk ikke måtte overstige 6.000 tons. Denne aftale var fortsat gældende i 1983, men på grund af de islandske fiskebestandes dårlige tilstand op-sagde den islandske regering aftalen med 6 måneders frist den 13. december 1983. Færøernes landsstyre har anmodet om forhandlinger, men disse er endnu ikke kommet i stand.

Norge

Den 21. december 1982 blev der indgået en aftale med Norge om indbyrdes fiskerirettigheder i 1983. Nord for 62 grader n.br., det vil sige i den norske del af Barentshavet og i det fredede område ved Svalbard, fik færøske skibe ret til at fiske 5.200 tons bundfisk, hvoraf 3.500 tons torsk, 500 tons kuller og 1.200 tons andet (d.v.s. rødfisk, storsej og hellefisk). Syd for 62 grader blev det tilladt at fiske 500 tons storsej som bifangst i forbindelse med fiskeri af industrifisk. Den samlede mængde bundfisk blev således 5.700 tons i 1983 mod 6.700 tons i 1982.

Herudover fik færøske skibe tilladelse til at fange 15.000 tons lodde og 20.000 tons hvilling, havtobis, blåhvilling og brisling. Af disse 20.000 tons måtte fangsten af brisling højst udgøre 3.000 tons. Færøske notskibe kunne desuden fange op til 5.000 tons blåhvilling.

Som modydelse fik norske skibe tilladelse til at fange 7.000 tons bundfisk i færøske farvande. Dette fiskeri sigtede imod fiskeri af lange, brosme, byrkelange og storsej. Desuden blev det tilladt norske skibe at fange 30.000 tons blåhvilling med ialt 50 skibe. Af disse skibe måtte kun 16 være på fangstområderne ad gangen, foruden 10 andre, som fik tilladelse til at søge efter blåhvilling uden for et af vagt- og bjærgningstjenesten til enhver tid fastsat hovedfangstområde.

Derudover blev der indgået en indbyrdes aftale om forsøgsfiskeri af makrel på 4.000 tons til færinger og 12.000 til nordmænd.

I 1983 fik nordmænd ligesom i 1982 en kvote på brugde, nemlig 150 tons lever.

EF

En rammeaftale, som regulerer fiskeriforholdene mellem Færøerne og EF, blev indgået den 15. marts 1977. Denne aftale var grundlaget for forhandlingerne med EF om gensidigt fiskeri i 1983,

der resulterede i en aftale den 13. januar 1983. I henhold til denne aftale var det tilladt færøske skibe at fange følgende mængder i EF-havet i 1983:

500 tons lange og 500 tons brosme i Rock-All-området og 750 tons forskellige bundfisk som bifangst ved fangst af industrifisk, 700 tons byrkelange vest for Shetland, 10.000 tons af den vestlige makrelbestand og 6.000 tons hestemakrel, 15.000 tons hvilling, 15.000 tons havtobis og 15.000 tons brisling. Der kunne dog fanges yderligere 5.000 tons hvilling og/eller havtobis, på betingelse af at den samlede fangstmængde af hvilling, havtobis og brisling ikke oversteg 45.000 tons.

Endvidere kunne der fanges 1.800 tons sild vest for Shetland, 30.000 tons blåhvilling, 500 tons sild i Skagerak, 475 tons rejer i Vestgrønland og 675 tons rejer i Østgrønland, 300 tons sildehaj i hele EF-havet, dog ikke i området NAFO 3PS, og 300 tons hellefisk ved Øst- og Vestgrønland. Desuden blev det tilladt at fange 500 tons rødfisk og 10.000 tons lodde i Østgrønland, såfremt EF giver sine skibe tilladelse til at fiske af bestandene.

De tilladte fangstmængder i 1983 for EF-skibe på den færøske landsokkel blev følgende:

- 1.100 tons torsk
- 1.100 tons kuller
- 3.500 tons storsej
- 4.800 tons rødfisk
- 4.500 tons byrkelange
- 500 tons lange
- 400 tons brosme
- 300 tons fladfisk
- 500 tons forskellige fiskearter
- 2.500 tons makrel
- 25.000 tons blåhvilling

Sovjetunionen

I henhold til aftalen mellem Færøerne og Sovjetunionen fra 1977 om rammerne for indbyrdes fiskeri skal parterne for 1 år ad gangen indgå aftale om mængder og fiskearter, som det tillades parterne at fiske hos hinanden. Den 8. december 1982 blev parterne enige om en aftale om gensidigt fiskeri for 1983, som medførte, at færøske skibe fik tilladelse til i sovjetisk havområde at fiske 15.500 tons torsk, incl. bifangst af kuller og anden bundfisk. Heraf kunne 11.000 tons fanges i Barentshavet, dels i sovjetisk

område, dels i det sovjetisk/norske fællesområde, den såkaldte "grå zone", 5.000 tons i den norske del af Barentshavet, dog på betingelse af godkendelse fra de norske myndigheder. I Østersøen blev det tilladt at fange 4.500 tons torsk, incl. bifangst af anden bundfisk. Derudover kunne færøske skibe fange 20.000 tons lodde i Barentshavet.

Samtidig blev det tilladt sovjetiske skibe at fange 100.000 tons blåhvilling til konsum i færøsk havområde. Antallet af skibe er begrænset til 14 i tidsrummet januar-september og 10 i tidsrummet oktober-december.

Herudover enedes parterne om i 1983 at fortsætte det gensidige forsøgsfiskeri. Det var tilladt 3 sovjetiske skibe at udøve forsøgsfiskeri i færøsk havområde dybere end 700 m., medens det var tilladt færøske skibe at udøve forsøgsfiskeri efter rejer i sovjetisk havområde i overensstemmelse med fiskeriplaner, som parterne nærmere aftaler. Det blev også tilladt 1-2 sovjetiske skibe at drive forsøgsfiskeri efter makrel og blæksprutter i færøsk fiskeriområde, undtaget lukket område (max. 2.000 tons).

Sverige, DDR og Polen

Sverige og Færøerne havde ingen fiskeriaftale for 1983.

DDR fik i 1983 ligesom foregående år en blåhvillingkvote ved Færøerne, nemlig 10.000 tons, som kunne fiskes med 4 skibe. Til gengæld fik færinger en kvote i DDR-farvande, nemlig 1.300 tons torsk, med 10 skibe. Af torskekvoten på 1.300 tons kunne 650 tons torsk byttes med sild i forholdet 2:3, d.v.s. op til 975 tons sild.

Polen og Færøerne havde heller ingen aftale om gensidigt fiskeri for 1983.

Fiskeriinspektion og redningstjeneste

Tilsynet med og beskyttelsen af det ved kgl. anordning af 21. december 1976 fastlagte "Fiskeriterritorium ved Færøerne", kaldet 200 sømils fiskerigrænsen, varetages i henhold til en samarbejdsaftale af landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste og Færøernes Kommando. I 1983 var deltagelsen i tjenesten, regnet for hele året, således:

Et inspektionsskib af Hvidbjørnen-klassen med helikopter
Inspektionsskibet Tjaldrið
Inspektionsskibet Ólavur Halgi
Inspektionsskibet Maagen
Cessna 421 fly

G-111 Golfstream fly

Inspektionsskibene har ialt været 621 døgn i søen fordelt således:

Et inspektionsskib af Hvidbjørnen-klassen 148 døgn

Ólavur Halgi 139 døgn

Tjaldrið 230 døgn

Maagen 104 døgn.

De øvrige dage har skibene været i havn og skiftet mandskab, på skibsværft eller til eftersyn og reparation.

Helikopteren og flyene har været benyttet i fiskeriinspektionen således:

G-111 236 timer

Cessna 421 54 timer

Helikopteren 175 timer (af den samlede flyvetid, som var 465 timer).

I 1983 har udenlandske fiskerfartøjer gjort 472 fisketure til Færøerne med ialt 5.395 fiskedage, som fordeler sig således:

	<u>Fisketure</u>	<u>Fiskedage</u>
England	15	150
Vesttyskland	39	471
Frankrig	42	213
Norge	196	1.639
Island	2	62
Sovjetunionen	123	2.135
Østtyskland	45	585
Danmark	10	140

I 1983 er der foretaget redskabs- og fangstundersøgelser af skibe fra de forskellige lande som nedenfor anført:

40 færøske 16 sovjetiske

3 britisk 4 østtyske

8 vesttyske 10 norske

Herudover er der også foretaget inspektion af skibe, medens de har ligget i havn.

Vagt- og bjærgningstjenestens 2 skibe har i 1983 foretaget 94 hjælpeaktioner af forskellig slags til færøske og udenlandske skibe: I 45 tilfælde ved at tage skibe på slæb, i 39 tilfælde har frømand været nede at rense skruen og undersøge andre fejl, og i 14 tilfælde har bjærgningstjenestens skibe hjulpet fiskerskibe med at bjærge redskaber, som f.eks. trawl, lakseline eller torskegarn.

Skibene deltog i 8 eftersøgninger efter både eller personer,

der var meldt savnet.

Den nye aftale om fiskeriinspektion

Da fiskerigrænsen blev flyttet ud den 1. januar 1977, forøgedes de områder, der skal inspiceres, fra ca. 4.500 sømil² til ca. 80.000 sømil².

Det er planen, at fiskeriinspektionen skal udbygges, efterhånden som der kan bevilges midler dertil, således at den bliver lige så effektiv inden for den nye fiskerigrænse, som den var inden for den hidtidige 12 sømilsgrænse.

Ved udflytningen af fiskerigrænsen og ved aftalerne med andre lande om fiskerirettigheder, bl.a. med fastsættelse af kvotaordninger og nye redskabsbestemmelser, har fiskeriinspektionen skiftet præg fra at være inspektion af grænsen til at være inspektion af områder. Dette har bevirket, at inspektionen er blevet udvidet med den pålagte meddelelsespligt, og med at kontrollere, at alle, som man kommer frem til på fiskeriterritoriet, har de nødvendige tilladelser og overholder de love og kundtgørelser, som landstyret har givet.

De færøske fiskerikort, som Vagt- og bjærgningstjenesten har ladet udarbejde, udkom i april 1978.

Ulovligt fiskeri i 1983

Inspektionsskibene har i 1983 ikke registreret nogen overtrædelse af den færøske fiskerilovgivning.

Statistik om fiskeri

Fiskeristatistikkontoret har ansvaret for den statistikordning, som blev iværksat i 1973. Den bygger, dels på udarbejdelsen af ensartede, lovgyldige afregningsblanketter, F 1 blanketten, dels på at fiskerskibe over 100 BRT har en særlig dagbogsordning og har pligt til at sende fiskeristatistikkontoret kopi af dagbøgerne.

På afregningsblanketten bliver der for hver landing opgivet, hvor båden/skibet har fisket, hvor stor fangstenergi der blev benyttet, d.v.s. hvor mange timer trawlet var på bunden, hvor stor linelængde, antal af garn eller sneller o.s.v. De samme oplysninger findes i skibsdagbøgerne, men her for hver enkel trawling, kast eller linesætning. Medens fangstmængden af hver fiskeart på afregningsblanketterne er opvejet vægt, så er fangstmængden i dagbøgerne opgjort på grundlag af en vurdering om bord, som derfor må sammenlignes med landingerne.

I forbindelse med kvotaeftersynet og aftaler om fiskerirettigheder med andre lande, administrerer fiskerierhvervskontoret

flere telex- og andre ordninger, som giver hurtige foreløbige tal om fangsterne.

Fra gammel tid findes såkaldte A, C, E og I blanketter, som omhandler landinger af saltfisk og industrifisk samt benyttelsen af fisken.

Vagt- og bjærgningstjenesten udarbejder opgørelser af den udenlandske fangst ved Færøerne på baggrund af opgivelser fra fellet.

Siden 1976 har fiskeristatistikkontoret haft ansvaret for de endelige fangststatistiktal, bl.a. dem, som skal fremskaffes til offentlige statistikker og internationale organisationer såsom ICES, NAFO og FAO. Disse organisationer modtager også endelige fangststatistiktal fra de fremmede lande, som fisker ved Færøerne. De endelige oversigter over årsfangsten ved Færøerne bliver kundgjort af ICES i "Bulletin Statistique", NAFO i "Statistical Bulletin" og FAO.

Fiskefangster

Totalfangsten for færøske skibe steg i 1983 med ca. 84.000 tons i forhold til 1982.

Så at sige alle områder er nu under regulering med kvoter i henhold til overenskomster med andre lande eller internationale aftaler. 1977 var det første år, hvor reguleringerne for alvor fastlagde fangstmønstret for fiskerflåden. Dette fremgår tydeligt af tabellerne 3. 2., 3. 3. og 3. 4.

Totalfangsten for færøske skibe på samtlige områder steg i 1983. Stigningen udgjorde 34% i forhold til fangsten i 1982.

Fangsterne steg på det færøske fiskeriterritorium, i Nord-søen og vest for de britiske øer. Det samme gælder i Østersøen, ved Rock All, i Østgrønland, i Nordnorge, ved Svalbard, ved New Foundland og ved Island.

Udviklingen fremgår af tabellerne 3. 2., 3. 3. og 3. 4. nedenfor.

Hvis man nærmere betragter de enkelte områder ser billedet ud som angivet i de følgende 3 afsnit (Fjernfiskeri, Midterområder, Nære områder).

Tabel 3. 2. De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1981-83

<u>Tons uslagt vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Nære områder</u>					
<u>Færøsk fiskeriterri-</u> <u>torium</u>					
Torsk	12.754	22.986	23.590	23.806	40.201
Kuller	10.488	8.757	11.995	11.877	12.865
Brosme	1.489	2.166	2.067	4.153	3.450
Lange	752	1.281	1.399	2.370	2.505
Byrkelange	x	x	1.528	2.889	4.397
Storsej	5.653	2.517	29.676	30.811	38.963
Rødfisk	-	-	3.231	4.000	4.645
Laks	x	x	1.025	865	678
Sild	1.704	-	110	150	-
Blæksprutter	x	x	2.132	249	200
Kammusling	x	x	2.189	1.614	2.680
Hummer	x	x	34	50	73
Blåhvilling	-	22	25.238	21.605	21.175
Andet	1.398	2.403	4.386	5.235	9.459
Ialt	34.238	40.132	108.600	109.674	141.291
<u>Midterområder</u>					
<u>Island</u>					
Torsk	8.565	9.440	6.183	5.297	5.626
Lodde	-	-	-	-	-
Blåhvilling	-	-	2.943	5.797	-
Andet	6.553	6.169	10.755	11.000	11.508
Ialt	15.118	15.609	19.881	22.094	17.134
<u>Nordsøen, Skagerak, vest for de Britiske øer</u>					
Sild	64.796	37.802	-	715	1.480
Brisling	-	41.967	-	-	-
Makrel	3.603	25.184	8.650	11.141	9.937
Hvilling	47.238	65.138	23.015	15.368	30.804
Blåhvilling	-	482	825	27.269	51.459
Havtobis	-	4.910	-	4.903	2.000
Hestemakrel	-	-	-	2.327	5.402
Andet	156	2.420	943	1.212	1.179
Ialt	115.793	177.903	33.433	62.935	102.261

(fortsattes)

De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1981-83
(fortsat)

<u>Tons uslagtet vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Midterområder</u>					
<u>Østersøen</u>					
Ialt torsk	-	-	2.765	4.300	6.065
<u>Rock All</u>					
Brosme	-	192	1	159	188
Lange	-	356	4	123	204
Andet	-	114	5	137	159
Ialt	-	662	10	419	551
<u>Østgrønland</u>					
Rejer	-	-	1.235	737	447
Lodde	-	-	13.345	-	-
Konsumfisk	-	613	132	-	444
Ialt	-	613	14.712	737	891
<u>Jan Mayen</u>					
Ialt Lodde	-	-	2.867	-	-
<u>Fjerne områder</u>					
<u>New Foundland</u>					
Sildehaj	x	x	340	230	190
Hellefisk	-	825	170	550	777
Torsk	17.604	9.421	6.892	6.342	4.360
Andet	46	131	-	90	45
Ialt	17.650	10.377	7.402	7.212	5.372
<u>Vestgrønland</u>					
Laks	232	260	-	-	-
Torsk	16.440	5.718	-	-	-
Rejer	496	5.263	670	529	483
Andet	556	54	-	-	-
Ialt	17.724	11.295	670	529	483
<u>Nordnorge, Svalbard</u>					
Torsk	5.877	11.309	12.827	11.999	11.106
Kuller	81	299	629	496	428
Storsej	-	-	234	319	539
Lodde	-	16.847	26.885	21.300	36.466
Sild	-	-	302	3.200	4.682
Andet	218	102	-	-	-
Ialt	6.176	28.557	40.877	37.314	53.221

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1981-83

(fortsat)

<u>Tons uslagt vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Særlige fangster</u>					
Rejer	-	-	2.523	735	1.780
Anden fangst	-	-	11.149	-	1.339
<u>Ialt</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>13.672</u>	<u>735</u>	<u>3.119</u>

Samlede fangster 206.669 285.148 244.889 245.949 330.388

Bemærk: Et "x" i tabellen angiver, at fangsten er medregnet under "Andet". "Særlige fangster" er delvis fanget med grønlandsk fangstilladelse.

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3. 3. De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1981-83

Fordelt på områder i %

<u>Fangster i %</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Nære områder	17	14	44	45	43
Midterområder	63	68	35	45	38
Fjerne områder	20	18	21	10	19
<u>Ialt, %</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
<u>Tusind tons</u>	<u>207</u>	<u>285</u>	<u>245</u>	<u>246</u>	<u>330</u>

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3. 4. De færøske skibes fiskefangster 1977, 1979 og 1981-83

Fordelt på økonomiske områder, i %

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Internationalt farvand ¹⁾	3	5	4	11	11
Norsk område	6	6	9	4	6
EF-område	35	33	5	21	24
Østersøen	-	-	1	2	2
Dansk-Grønlandsk område	9	1	6	1	1
USSR-Norsk område	2	3	17	7	7
Islandsk område	14	14	8	9	5
Canadisk område	2	1	1	-	1
Ukendt økonomisk område	-	-	5	-	-
Færøsk område	29	37	44	45	43
<u>Ialt</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Bem.: 1) Svalbard, Flemish-Cap, Jan Mayen og Rock All

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Fjernfiskeri

Under fjerne områder henhører sædvanligvis New Foundland, Labrador, Flemish Cap, Vestgrønland, Nordnorge, Bjørnøen og Svalbard.

Torskefiskeriet i de østlige områder gav ikke så godt resultat i 1983 som i 1982. Der blev foretaget 8 saltfisketure i 1983. En filéttrawler foretog 2 ture i løbet af hele året.

Nogle skibe var på loddefiskeri i Barentshavet i 1983, og fangsterne var noget større end i 1982.

Tabel 3. 5. Færøske skibes fangster øst på (Barentshavet) i 1983, fordelt på økonomiske områder. Tons uslagt vægt

	<u>Norsk område</u>	<u>Gråt område</u>	<u>Svalbard</u>	<u>Russisk område</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	6.860	3.272	203	771	11.106
Andet	11.383	29	30.641	62	42.115
Ialt	18.243	3.301	30.844	833	53.221

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Et skib var to ture på sildehajfiskeri. To skibe var to ture og et skib 3 ture på hellefiskfiskeri og fangsten i 1983 var større end i 1982. På grund af kvotebegrænsninger i Vestgrønland blev rejefiskeriet dér igen reduceret i 1983. Rejefiskeriet omkring Hamiltonbanke-området med canadisk fiskeritilladelse var lidt mindre i 1983 end i 1982.

Midterområder

Til midterområderne henregnes sædvanligvis Island, Nordsøen, Østersøen (vest for Skotland), Rock All, Østgrønland og Jan Mayen.

Aftalen med EF trådte i kraft tidligt på året, og dette bevirkede, at fiskeriet i Nordsøen begyndte igen. Det samme var gældende for fangsten af makrel.

Notskibene fik ikke tilladelse til at fiske lodde ved Jan Mayen og heller ikke ved Østgrønland. Notskibenes blåhvillingfangst den første halvdel af 1983 foregik på færøsk søterritorium samt i EF-område.

Det er kun tilladt at fange sild i Skagerak og vest for Skotland, og kvoten på godt 500 tons i Skagerak blev tildelt de små notskibe, mens silden vest for Skotland kunne fanges af alle notskibe.

Fordelingen af fangsten på økonomiske områder fremgår af tabel 3. 6.

Isfiskekvoten ved Island i 1983 rakte til november måned.

Fiskeriet begyndte for alvor ved månedsskiftet marts/april.

Rejefiskeriet ved Østgrønland ved Dohrn Bank foregik i 1983 i marts april, maj og juni.

Otte færøske trawlbåde fiskede i 1983 torsk i Østersøen.

Rejefiskeriet ved Svalbard startede i 1981 og fortsatte i 1982 og 1983.

Tabel 3. 6. Færøske fiskerskibes fangster i Nordsøen i 1981-83, fordelt på norsk og EF-område. Tons uslagtet vægt

	Norsk område			EF-område		
	1981	1982	1983	1981	1982	1983
Sild	-	-	-	-	715	1.480
Makrel	1.035	-	-	7.615	11.141	9.937
Hvilling	19.475	8.755	16.082	3.540	6.613	14.722
Blåhvilling	825	526	-	-	26.743	48.691
Havtobis	-	140	2.768	-	4.763	2.000
Hestemakrel	-	-	-	-	2.327	5.402
Konsumfisk	820	837	702	123	375	477
Ialt	22.155	10.258	19.552	11.278	52.677	82.709

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan) og Fiskerikontoret (Fiskivinnustovan)

Fordelingen af landinger efter landingsplads og anvendelse fremgår af tabel 3. 7. og 3. 8.

Tabel 3. 7. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter landingspladser 1975 og 1980-83

Tons	1975 ¹⁾	1980	1981	1982	1983
På Færøerne	113.000	93.321	58.116	79.628	114.723
I udlandet	87.000	51.942	58.561	38.505	48.537
Ialt	200.000	145.263	116.677	118.133	163.260

1) Afrundede tal

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Tabel 3. 8. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter anvendelse 1975 og 1980-83

Tons	1975 ¹⁾	1980	1981	1982	1983
Til konsum	52.000	26.631	16.677	14.346	20.793
Saltet	11.000	-	-	-	-
Til mel og industri	137.000	118.632	100.000	103.787	142.467
Ialt	200.000	145.263	116.677	118.133	163.260

1) Afrundede tal

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Nære områder

Ved Færøerne var fiskeriet betydeligt bedre i 1983 end i 1982 og 1981. Blåhvillingfangsten var dog af nogenlunde samme størrelsesorden som året før. Derimod var torskefangsten væsentlig større end de foregående år. Der blev fanget godt 16.000 tons torsk mere i 1983 end i 1982. Endvidere blev der fanget 8.000 tons kuller mere i 1983 end året før. Tilsammen blev der fanget 29% mere omkring Færøerne end i 1982.

Færø Banke blev igen åbnet for trawlfiskeri i sommeren 1983. Fangsten i 1983 udgjorde 62% af fangsten i 1978, og noget mere målt i tons end fangsten i 1979, 1980 og 1981 (9.173 tons i 1978, 2.817 tons i 1979, 2.162 tons i 1980, 3.878 tons i 1981, 6.206 tons i 1982 og 5.652 tons i 1983 slagtet vægt).

Landinger hidrørende fra landsoklen og Færø Banke fordelt på måneder, art og sortering fremgår af tabellerne 3. 9. og 3.10.

Tabel 3. 9. Færøske fiskerskibes landinger hidrørende fra landsoklen, ICES område Vb 1 i 1983, efter størrelse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk.

Måned	Torsk					Kuller			Lange
	1A	1B	2A	2B	3	1A	1B	2B	
1	209	13	311	8	4	211	23	2	33
2	1.912	150	1.897	115	4	1.445	129	3	216
3	2.621	309	2.445	214	4	879	162	1	217
4	1.237	120	2.408	251	2	559	69	1	98
5	895	68	3.444	338	5	993	177	1	213
6	936	87	1.654	172	4	684	149	3	262
7	841	80	1.247	129	5	584	92	4	267
8	810	79	1.557	200	2	745	132	4	225
9	606	44	1.320	136	5	904	101	6	166
10	378	26	560	39	5	483	33	4	102
11	990	43	1.586	61	15	1.302	72	7	138
12	654	44	784	58	6	662	83	2	192
Ialt	12.089	1.063	19.213	1.721	61	9.451	1.222	38	2.129

Måned	Storsej			Brosme		Rødfisk	Byrke-lange	Blå-hvilling
	1A	1B	2	1	2			
1	857	102	42	37	1	230	91	14
2	5.623	1.074	25	339	17	360	70	34
3	4.089	644	27	282	9	355	80	18

(fortsættes)

Færøske fiskerskibes landinger hidrørende fra land-
soklen, ICES område Vb 1 i 1983, efter størrelse og
kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk.
(fortsat)

Måned	Storsej			Brosme		Rødfisk	Byrke- lange	Blå- hvilling
	1A	1B	2	1	2			
4	1.106	166	12	79	4	349	121	3
5	850	111	34	248	5	383	405	129
6	2.061	202	64	295	2	400	1.164	223
7	2.263	303	98	390	2	255	509	79
8	2.020	373	245	290	3	438	284	250
9	2.683	351	165	220	2	195	418	12
10	2.836	323	225	132	1	798	118	17
11	1.993	321	100	228	2	391	29	25
12	1.326	301	94	478	8	290	194	173
Ialt	27.707	4.271	1.131	3.018	56	4.444	3.543	977

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.10. Landinger på Færøerne af færøske skibe hidrørende
fra Færø Banke, ICES område Vb2 i 1983 efter stør-
relse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet
fisk

Måned	Torsk					Kuller		
	1A	1B	2A	2B	3	1A	1B	2
1	20	2	3	0	0	9	1	-
2	5	1	1	0	0	2	1	-
3	71	10	23	2	0	26	7	-
4	111	16	67	7	0	21	1	-
5	35	0	21	0	0	66	0	-
6	484	43	323	52	0	378	75	-
7	262	38	158	24	-	160	34	-
8	131	16	78	14	-	67	14	-
9	5	0	3	1	-	6	2	-
10	0	0	0	0	-	0	0	-
11	5	0	9	1	-	1	1	-
12	8	0	4	0	-	0	0	-
Ialt	1.137	126	690	101	-	736	136	-

(fortsættes)

Landinger på Færøerne af færøske skibe hidrørende
fra Færø Banke, ICES område Vb2 i 1983 efter stør-
relse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet
fisk (fortsat)

Måned	Torsk					Kuller		
Måned	Storsej		Lange	Brosme	Rødfisk	Byrke- lange	Blå- hvilling	
	<u>1</u>	<u>B</u>	<u>2</u>					
1	61	9	-	3	1	1	7	-
2	131	21	-	0	0	2	0	-
3	92	11	-	13	11	0	1	-
4	126	6	-	11	2	10	76	-
5	13	2	-	16	10	94	209	-
6	416	44	-	40	4	8	93	23
7	403	82	2	20	2	3	0	-
8	162	29	-	13	-	0	0	-
9	71	9	-	4	-	0	0	-
10	0	0	-	0	-	0	0	-
11	74	14	-	1	-	0	9	-
12	128	27	1	5	-	60	21	1
Ialt	1.677	254	3	126	30	178	416	24

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Ud fra tabel 3.11. og 3.12. er det muligt at skønne udviklingen i fangstintensiteten i farvandene omkring Færøerne i de seneste år. Dette er dog ikke et helt enkelt regnestykke, da det ikke er tilstrækkeligt blot at lægge alle tallene sammen. Fangstenergien (fiskerindsatsen) i forbindelse med garnfiskeri er f.eks. noget helt andet end fangstenergi i forbindelse med trawlfiskeri, og størrelsen af skibe og både spiller ligeledes en rolle. I 1977 og 1978 var der endvidere en betydelig udenlandsk fiskerindsats ved Færøerne. Ser vi på perioden 1980-83 er billedet dog ret tydeligt:

Vi har en vækst i alle grupper af trawlere, især vokser partrawlingen fra intet til et betydeligt bidrag.

Tre grupper, lineskibe, snellebåde og trawlbåde er nogenlunde uændret og dæksbåde med line, linebåde, har en betydelig tilbagegang.

Det er ligeledes muligt at skønne, hvordan denne øgede fiskerindsats har fordelt sig mellem fiskeri på lavere vand (torsk, kuller) og fiskeri på dybere vand (storsej, rødfisk, byrkelange, hellefisk) og andet fiskeri (fladfisk, brosm, lange).

Der synes ikke at være store forskelle i indsatsen for "andet fiskeri" i de belyste år. Derimod er der en betydelig forskel i fordelingen på lavt og dybt vand for så vidt angår trawlere. Alt tyder på, at der i 1983 er sket en ændring i forhold til de øvrige år, idet fiskeriindsatsen i 1983 i højere grad har koncentreret sig om torsk og kuller end i de foregående år.

Tabel 3. 11. Fiskeriindsats på landsoklen 1977-83 fordelt på skibstyper

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 ⁵⁾
Åbne både ¹⁾	2	1	3	4	3	3	3
Linebåde ¹⁾	40	40	31	34	31	31	25
Trawlbåde ²⁾	28	34	42	26	29	25	28
Trawlere u. 1000 HK ²⁾	24	60	68	40	43	32	44
Trawlere o. 100 HK ²⁾	7	16	24	32	22	25	37
Partrawlere u. 1000 HK ²⁾	-	-	-	1	12	15	22
Partrawlere o. 1000 HK ²⁾	-	-	-	-	4	10	13
Lineskibe ¹⁾	29	18	24	29	23	30	25
Garnskibe og -både ³⁾	52	81	24	19	6	9	?
Snelleskibe og -både ⁴⁾	8	3	3	4	4	4	4

1) Mill. kroge 2) 1.000 trawltimer 3) Antal garn pr. dag

4) Antal sneller pr. dag 5) Foreløbige tal

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.12. Fangst på landsoklen 1977-1983 fordelt på skibstyper.
Konsumfisk. Tons slagtet vægt

A. Fangst af torsk og kuller							
Skibstyper	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 ¹⁾
Åbne både	2100	900	700	600	700	500	400
Linebåde	19000	14000	10000	11000	11000	9000	7000
Trawlbåde	4000	4000	3000	2000	2000	2000	4000
Trawlere u. 1000 HK	3000	8000	6000	4000	4000	5000	8000
Trawlere o. 1000 HK	1000	2000	2000	4000	3000	3000	5000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	-	1000	1000	3000	7000
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	-	1000	2000	4000
Lineskibe	4000	3000	3000	3000	3000	2000	3000
Garnskibe og -både	3000	2000	2000	1000	600	500	800
Snelleskibe og -både	5000	1000	2000	2000	3000	2000	3000
Ukendte bådtyper	1900	1100	1300	1400	700	-	2800
Ialt Færøerne	43000	36000	30000	30000	30000	29000	45000

(fortsættes)

Fangst på landsoklen 1977-1983 fordelt på skibstyper.
Konsumfisk. Tons slagtet vægt (fortsat)

B. Fangst af storsej, rødfisk, byrkelange og blåhvilling

<u>Skibstyper</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983¹⁾</u>
Åbne både	-	-	-	100	-	-	-
Linebåde	-	-	-	100	100	100	100
Trawlbåde	-	200	500	500	1000	1000	1000
Trawlere u. 1000 HK	400	6000	12000	7000	6000	6000	9000
Trawlere o. 1000 HK	1000	5000	11000	15000	12000	12000	16000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	-	2000	4000	6000	5000
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	100	3000	5000	7000
Lineskibe	100	-	100	200	-	400	200
Garnskibe og -både	1000	1000	1000	1000	1000	900	800
Snelleskibe og -både	1000	800	2000	2000	2000	1000	800
Ukendte bådtyper	500	1000	-	-	1000	600	5000
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>4000</u>	<u>14000</u>	<u>26600</u>	<u>28000</u>	<u>30100</u>	<u>33000</u>	<u>44900</u>

C. Fangst af isfisk iøvrigt

<u>Skibstyper</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983¹⁾</u>
Åbne både	200	200	100	100	200	100	100
Linebåde	2000	2000	2000	4000	2000	2000	1000
Trawlbåde	1000	900	1000	900	1000	1000	800
Trawlere u. 1000 HK	300	1000	2000	900	700	700	1000
Trawlere o. 1000 HK	100	400	800	800	800	1000	1000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	-	200	200	400	500
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	-	200	300	700
Lineskibe	2000	1000	3000	2000	1000	3000	3000
Garnskibe og -både	-	-	-	-	-	-	-
Snelleskibe og -både	100	-	-	200	200	200	1000
Ukendte bådtyper	-	-	-	-	-	-	-
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>5700</u>	<u>5500</u>	<u>8900</u>	<u>9100</u>	<u>6300</u>	<u>8700</u>	<u>9100</u>

1) Foreløbig tal

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

Værdimæssig vurdering af fangsterne fra de forskellige områder

Fangsten på de forskellige områder måles i værdi på grundlag af fangstmængder, eksportstatistik samt oplysninger om landinger i udlandet. Eksporttallene er fortrinsvis FOB-tal. Fersk fisk, der er landet i udlandet, har samme afskibningsværdi som eksportværdi, og værdien er fastsat i henhold til de bruttotal, som Fiskivinnustovan modtager fra landingsstederne.

Afskibningsværdierne for ferskfisk er fra FISKHAG ordningen,

og for de øvrige landinger fra eksportstatistikken.

Tendensen er den samme som for de foregående år. Både afskibnings- og eksportværdien hidrørende fra færøske farvande stiger procentvis i forhold til andre områder. Grunden til væksten ved Østgrønland er rejefiskeriet, der har udviklet sig dér.

Tabel 3. 13. Anslået afskibnings- og eksportværdi af fisk fra forskellige områder 1975 og 1977-80

	Afskibningsværdi					Eksportværdi				
	1975	1977	1978	1979	1980	1975	1977	1978	1979	1980
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
<u>Nære områder</u>										
Råfisk, saltfisk										
industrifisk	21	29	37	41	41	24	34	45	50	54
<u>Island, Rock All,</u>										
<u>Østgrønland</u>										
Råfisk, saltfisk,										
industrifisk	9	9	9	10	8	8	14	13	13	7
<u>Nordsøen</u>										
Sild, makrel, indu-										
strifisk, isfisk	32	25	14	15	14	31	22	12	12	13
<u>New Foundland,</u>										
<u>Labrador</u>										
Saltfisk, rejer,										
sildehaj, helle-										
fisk	10	6	11	13	10	9	5	8	10	7
<u>Vestgrønland</u>										
Rejer, saltfisk	18	26	20	14	7	19	21	15	10	5
<u>Østgrønland</u>										
Rejer, lodde	-	-	-	-	11	-	-	-	-	8
<u>Nordnorge</u>										
Saltfisk, filét,										
isfisk, industri-										
fisk	10	5	9	7	9	9	4	7	5	6

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Råfisklandinger på Færøerne

Af tabel 3. 14. ses udviklingen i fiskeriet ved Færøerne og udenlands. Råfiskemængden, der er landet på Færøerne i 1983, er steget væsentligt i forhold til de foregående år.

Tabel 3. 14. Råfisklandinger fra færøske skibe fra samtlige områder i 1970, 1975 og 1980-83. Tons uslagtet vægt

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>A. Landet på Færøerne</u>						
Torsk	15.174	27.480	25.346	29.540	28.702	46.526
Kuller	11.578	10.030	16.185	13.746	13.898	14.804
Storsej	3.105	4.139	28.745	33.458	34.530	41.484
Rødfisk ¹⁾	-	-	6.351	4.285	5.490	5.985
Andet	5.310	9.833	18.532	13.471	11.423	23.483
Ialt	35.167	51.482	95.159	94.500	94.043	132.282
<u>B. Landet i udlandet</u>						
Torsk			313	25	41	106
Kuller			201	17	5	77
Storsej			161	9	2	11
Rødfisk ¹⁾			261	167	-	130
Andet			422	85	164	172
Ialt			1.358	303	212	496

1) Indtil 1980 er rødfisk medtaget under "Andet"

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

De samlede fangster ved Færøerne og TAC

De samlede fangster ved Færøerne var betydeligt større i 1983 end i 1982. Tallene er de opgivne tal til den internationale sammenslutning ICES. Langt den overvejende del af fangsten er blåhvilling. Fangsten af blåhvilling i 1983 var en del mindre end året før.

For fiskesorterne torsk, kuller og storsej har den internationale sammenslutning ICES sat en TAC (Total Allowable Catch). For blåhvilling er der foretaget forskellige udregninger, og man vurderer, at fangstgennemsnitsresultatet, når bestanden er blevet fisket i nogle år, vil blive ca. 600.000 tons for hele bestanden, det vil sige fiskeriet vest for de britiske øer, ved Færøerne og længere mod nord om sommeren.

ICES har også fastsat TAC for rødfisk, men denne er sat for et langt større område end kun færøsk område. Der er to slags ved Færøerne, den ene "lille rødfisk" findes på lidt dybere vand, mens den anden "store rødfisk" findes på mindre dybe farvande. Der er også en forskel på øjnene samt farven på disse to sorter, men sædvanligvis landes de under ét.

For andre fiskearter er der ikke fastsat kvoter, men for brosme, lange og byrkelange har Fiskeribiologisk institut henstillet, at

fangstkapaciteten ikke forøges.

I tabel 3.15. er angivet de TAC, som det rådgivende udvalg under ICES, ACFM (Advisory Committee on Fishery Management), har anbefalet.

Man bør være opmærksom på, hvilke forudsætninger der ligger til grund for disse anbefalinger.

Man tilråder sædvanligvis et fiskeri, der ikke tager mere af bestanden, end den mængde, der tilgår, for hvert år. Men ACFM tilråder ikke forøgelse i fangsterne, selvom fangsterne er blevet mindre end det, der kan fanges på disse betingelser, idet man anser det for at være mest hensigtsmæssigt at bibeholde en gardering mod hård fangst af bestanden, når der er mulighed herfor uden at skære ned. Dette er en af forklaringerne på, at TAC er reduceret så meget for så vidt angår storsej, og til en vis grad også for kuller, skønt nedgangen for disse tre bestandes vedkommende hovedsagelig skyldes reduceret tilgang.

Tabel 3.15. Sammenligning af totalfangsten for alle nationer og de fangster, TAC, fiskeribiologer har foreslået for 1978-84, for områderne ved Færøerne
(tons uslagt vægt)

	Torsk		Kuller		Storsej	
	Fangst	TAC ¹⁾	Fangst	TAC ¹⁾	Fangst	TAC ¹⁾
1978	31.000	30.000	19.000	23.000	28.000	40.000
1979	25.000	28.000	12.000	20.000	26.000	31.000
1980	21.000	25.300	15.000	20.000	25.000	34.000
1981	24.000	16.000	12.000	15.000	30.000	29.000
1982	24.000	22.000	12.000	14.000	31.000	29.000
1983	40.000	25.000	13.000	10.000	39.000	26.000
1984		27.000 ²⁾		14.000		20-25.000 ³⁾

1) TAC: Total Allowable Catch (største tilladte fangst), fastsat af det internationale råd for havundersøgelser, ICES, for de nævnte år

2) 25.000 på landsoklen og 2.000 på Færø Banke

3) TAC kunne ikke fastsættes nærmere på grund af for få statistiske oplysninger

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

Udenlandske skibes fangster og totalfangsten for årene 1971, 1975 og 1981-83 fremgår af tabel 3.16.

Totalfangsten ved Færøerne var i 1983 ifølge de foreløbige tal 240.619 tons uslagt vægt - råfisk og blåhvilling sammenlagt.

Udenlandsk fangst af bundfisk er fortsat formindsket i 1983.

Tabel 3.16. Fangster ved Færøerne 1971, 1975 og 1981-83.

Tons uslagtet vægt. ICES område Vb							
Tons	Fær.	V.Tysk- land	Frank- rig	UK	Norge	Andre ¹⁾ lande	Ialt
<u>1971</u>							
Torsk	12.754	580	820	12.587	881	2	27.624
Kuller	10.488	19	815	8.085	-	29	19.436
Storsej	5.653	2.254	12.394	10.503	1.839	63	32.706
Brosme, lange, byr- kelange	2.241	1.565	728	1.463	5.327	-	11.324
Anden fisk	2.639	2.325	1.577	2.621	197	6	9.365
Ialt	33.775	6.743	16.334	35.259	8.244	100	100.455
<u>1975</u>							
Torsk	22.986	458	1.612	11.906	1.353	577	38.892
Kuller	8.757	173	2.298	8.504	56	927	20.715
Storsej	2.517	5.229	23.630	7.378	486	1.986	41.226
Brosme, lange, byr- kelange	3.447	1.776	4.681	1.111	9.104 ^{x)}	20	20.139
Anden fisk	2.494	8.265	406	3.316	185	1.599	16.265
Ialt	40.201	15.901	32.627	32.215	11.184	5.109	137.237
x) Incl. blåhvilling							
<u>1981</u>							
Torsk	23.590	2	26	148	184	26	23.976
Kuller	11.995	-	-	67	11	3	12.076
Storsej	29.676	3	167	2	101	2	29.951
Brosme, lange, byr- kelange	4.994	91	15	-	3.067	59	8.226
Rødfisk	3.231	2.628	40	-	5	-	5.904
Blåhvil- ling	25.238	-	2.134	-	37.781	104.893	170.046
Anden fisk	5.169	163	4	77	2.271	146	7.830
Ialt	103.893	2.887	2.386	294	43.420	105.129	258.009
<u>1982</u>							
Torsk	23.806	8	5	114	71	-	24.004
Kuller	11.877	-	-	44	1	-	11.922
Storsej	30.811	20	153	-	3	-	30.987

(fortsættes)

Fangster ved Færøerne 1971, 1975 og 1981-83.

Tons uslagt vægt. ICES område Vb (fortsat)

<u>Tons</u>	<u>Fær.</u>	<u>V.Tysk- land</u>	<u>Frank- rig</u>	<u>UK</u>	<u>Norge</u>	<u>Andre¹⁾ lande</u>	<u>Ialt</u>
<u>1982</u>							
Brosme, lange, byr- kelange	9.412	298	154	5	4.406	2	14.277
Rødfisk	4.000	4.074	168	-	-	-	8.242
Blåhvil- ling	21.605	5	3.832	138	1.630	98.057	125.267
Anden fisk	8.163	129	28	224	10.600	58	19.202
<u>Ialt</u>	<u>109.674</u>	<u>4.534</u>	<u>4.340</u>	<u>525</u>	<u>16.711</u>	<u>98.117</u>	<u>233.901</u>
<u>1983</u>							
Torsk	40.201	4	18	33	72	-	40.328
Kuller	12.865	-	-	10	5	-	12.880
Storsej	38.963	22	161	3	60	-	39.209
Brosme, lange, byr- kelange	10.352	243	724	14	4.618	-	15.951
Rødfisk	4.645	4.225	489	-	-	-	9.359
Blåhvil- ling	21.175	-	462	-	3.363	75.347	100.347
Anden fisk	13.090	161	278	101	8.859	56	22.545
<u>Ialt</u>	<u>141.291</u>	<u>4.655</u>	<u>2.132</u>	<u>161</u>	<u>16.977</u>	<u>75.403</u>	<u>240.619</u>

1) USSR, Holland, Belgien, Polen, Spanien, DDR

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

Forarbejdning af fiskevarer

Tabel 3.17. viser, hvorledes råfisklandingerne blev anvendt.

Tabel 3.18. viser produktionen af fiskevarer, og tabel 3.19. viser lager og lagerbevægelser.

Tabel 3.17. Råfisklandinger fordelt efter anvendelse i 1970, 1975 og 1979-83

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Saltet	12.822	22.300	27.212	31.341	26.640	24.887	21.451
Isfisk	371	1.500	2.409	7.233	5.709	1.666	3.708
Frosset	21.432	28.400	62.360	55.621	61.251	76.536	106.298
Direkte til an- vendelse på Fær.	542	600	668	964	900	1.042	960
<u>Ialt</u>	<u>35.167</u>	<u>52.800</u>	<u>92.649</u>	<u>95.159</u>	<u>94.500</u>	<u>104.131</u>	<u>132.417</u>

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.18. Produktion af fiskevarer 1970, 1975 og 1979-83

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Frosset filét	11.064	13.361	22.394	22.464	27.308	28.645	39.598
Saltfisk	22.680	21.703	15.803	19.722	18.389	15.614	18.138
Salt- og kryddersild	2.904	3.569	175	36	-	-	-
Fiskemel og sildemel	14.837	24.644	19.386	19.012	20.086	16.371	24.419
Fiskeolie	5.821	1.240	2.974	7.300	5.366	3.497	7.645
Rejer	-	4.237	6.917	9.537	4.760	6.095	7.453
Ialt	57.306	68.754	67.649	78.071	75.909	70.222	97.253

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.19 Lagre af fisk og fiskevarer ved slutningen af 1975,
1982 og 1983

	<u>1975</u>		<u>1982</u>		<u>1983</u>	
	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>
Frosset filét	800	4.896	1.837	29.484	2.460	44.797
Saltfisk	3.400	28.798	1.228	20.164	786	11.043
Salt- og kryddersild	2.000	9.800	9	52	43	258
Fiske- og sildemel	3.600	7.416	879	3.179	1.391	6.190
Fiskeolie	2.000	3.800	1.944	5.066	2.534	8.362
Rejer	300	2.520	-	-	-	-
Ialt	12.100	57.230	5.897	57.945	7.214	70.650

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Fiskerflådens driftsresultater

Tabel 3.20. viser driftsresultatet for nogle skibstyper og gennemsnitsoverskuddet for hver skibstype. Oversigten omfatter 100 fiskerskibe.

Tabellerne 3.21. og 3.22. viser driftsresultaterne for ud-roerbåde med og uden trawltilladelse opdelt efter størrelse. Endvidere vises gennemsnitsoverskuddet for hver gruppe.

For at belyse resultatet for de respektive skibstyper er i tabel 3.23. angivet gennemsnitsoverskuddet for årene 1970 og 1979-82.

Tabel 3.2o. Driftstal for fiskerskibene 1983

1.000 kr.	Salt- fisk- og filét- traw- lere	Stål- line- skibe	Is- fisk- traw- lere	Line- skibe til is- fisk	Kraft- blok- skibe	Reje- og fryse- skibe	Indu- stri- skibe	Ialt
Antal skibe	4	7	46	14	10	12	7	100
Brutto- indtægt	96.617	45.487	254.472	60.972	77.272	111.428	21.248	667.496
Olie- og smøre- olie	14.346	5.710	62.757	6.324	16.238	21.069	5.186	131.630
Is & salt	1.829	1.061	315	42	431	459	244	4.381
Fiskered- skaber	4.093	3.005	20.768	4.811	4.595	5.617	1.328	44.217
Repara- tioner	8.530	4.422	24.285	6.496	11.500	10.354	3.709	69.296
Agn	-	2.803	116	4.433	44	892	-	8.288
Fiske- parter	37.752	19.593	85.282	27.699	23.338	39.529	6.366	239.559
Proviant	1.669	1.541	4.636	1.949	1.292	2.487	440	14.014
Landings- udgifter	10.342	1.138	2.302	211	5.386	7.801	2.009	29.189
Forsik- ring	2.357	1.485	9.819	1.854	3.908	3.524	536	23.483
Diverse	285	897	2.541	839	473	861	243	6.139
Udgifter ialt	81.203	41.655	212.821	54.658	67.205	92.593	20.061	570.196
Overskud	15.414	3.832	41.651	6.314	10.067	18.835	1.087	97.300
Gennem- snitsover- skud ¹⁾	3.854	547	905	451	1.007	1.570	170	973

1) Til renter, afdrag, administration, afskrivninger og nettofor-
tjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.21. Driftstal for udroerbåde 1983

	med trawltilladelse			Ialt
	Under 25	25-40	Over 40	
	BRT	BRT	BRT	
<u>Antal både</u>	1	4	10	15
<u>1.000 kr.</u>				
<u>Bruttoindtægter</u>	405	4.899	16.626	21.930
Redskaber, olie, landingsudgifter, agn	202	1.227	4.171	5.600
Hyrer og proviant	136	2.340	7.419	9.895
Vedligeholdelse	44	587	1.533	2.164
Forsikring	14	156	577	747
Diverse	1	49	110	160
Driftsudgifter	397	4.359	13.810	18.566
Overskud ¹⁾	8	540	2.816	3.364

1) Til renter, afdrag, administration, afskrivninger, skat og nettofortjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.22. Driftstal for udroerbåde 1983

	uden trawltilladelse				Ialt
	Under 25	25-40	40-60	Over 60	
	BRT	BRT	BRT	BRT	
<u>Antal både</u>	36	4	10	11	61
<u>1.000 kr.</u>					
<u>Bruttoindtægter</u>	17.322	3.512	12.055	17.551	50.440
Redskaber, olie, landingsudg., agn	4.871	1.278	3.388	4.518	14.055
Hyrer og proviant	7.602	1.531	6.136	8.498	23.767
Vedligeholdelse	1.843	477	1.753	2.346	6.419
Forsikring	656	135	369	564	1.724
Diverse	290	36	97	190	613
Driftsudgifter	15.262	3.457	11.743	16.116	46.578
Overskud ¹⁾	2.060	55	312	1.435	3.862

1) Til renter, afdrag, administration, afskrivninger, skat og nettofortjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.23. De gennemsnitlige driftsresultater for forskellige skibstyper 1970 og 1979-82

	<u>1970</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>Saltfisk- og</u> <u>filéttrawlere</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>12</u>	<u>6</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>4</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	4.456	7.722	15.214	21.154	24.154
Driftsudgifter	4.329	7.175	13.208	17.567	20.301
Nettofortjeneste	127	547	2.006	3.587	3.853
<u>Stållineskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>24</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>7</u>	<u>7</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	1.266	4.343	5.468	6.879	6.498
Driftsudgifter	1.381	3.899	4.864	5.755	5.951
Nettofortjeneste	- 115	444	604	1.124	547
<u>Isfisktrawlere</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>-</u>	<u>39</u>	<u>33</u>	<u>47</u>	<u>46</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	-	2.560	4.035	4.487	5.532
Driftsudgifter	-	2.460	3.538	3.835	4.627
Nettofortjeneste	-	100	497	652	905
<u>Stållineskibe</u> <u>til isfisk</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>-</u>	<u>16</u>	<u>15</u>	<u>15</u>	<u>14</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	-	2.406	3.249	3.834	4.355
Driftsudgifter	-	2.534	2.968	3.536	3.904
Nettofortjeneste	-	- 128	281	298	451
<u>Notskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>17</u>	<u>16</u>	<u>14</u>	<u>14</u>	<u>10</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	3.175	4.687	6.327	5.389	7.727
Driftsudgifter	2.545	4.348	4.952	4.735	6.721
Nettofortjeneste	630	339	1.375	654	1.006

(fortsættes)

De gennemsnitlige driftsresultater for forskellige skibstyper 1970 og 1979-82 (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>Reje- og fryseskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>8</u>	<u>19</u>	<u>18</u>	<u>15</u>	<u>12</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	1.281	7.296	8.622	7.829	9.286
Driftsudgifter	<u>1.347</u>	<u>5.855</u>	<u>6.989</u>	<u>6.332</u>	<u>7.716</u>
Nettofortjeneste	- 66	1.441	1.633	1.497	1.570
<u>Industriskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>9</u>	<u>11</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>7</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	885	1.881	2.734	2.461	3.035
Driftsudgifter	<u>848</u>	<u>1.733</u>	<u>2.326</u>	<u>2.310</u>	<u>2.866</u>
Nettofortjeneste	37	148	406	151	169

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Hyreoversigter

Tabel 3.24. og 3.25. viser en oversigt over hyrerne på en del af fiskerflåden samt udviklingen i dagshyren.

Tabel 3.24. Hyreoversigter 1977-83

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie-løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste-løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Rejetrawlere</u>							
1983	231	234.883	22.314		609	257.806	1.116
1982	235	168.500	16.008		957	185.465	789
1981	202	180.528	17.150	810	1.335	199.823	989
1980	202	135.611	12.883		913	149.407	740
1979	231	134.250	12.754		2.163	149.167	646
1978	266	129.883	12.339		510	142.723	537
1977	255	145.911	13.862			159.773	627
<u>Hæktrawlere over 600 BRT (evt. isfiskefangster medregnet)</u>							
1983	295	180.526	17.150	12.368		210.044	712
1982	281	202.786	19.265	13.347	1.481	236.879	843
1981	242	189.002	17.955	20.022	1.516	228.495	944
1980	318	138.924	13.197	19.179	662	171.962	541
1979	222	63.500	6.033	7.019	3.281	79.833	360
1978	305	85.884	8.159	12.204	4.309	110.556	362
1977	279	103.153	9.800		12.095	125.048	448

(fortsættes)

Hyreoversigter 1977-83 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Notskibe (incl. fangst af blåhvilling og garnfisk)</u>							
1983	229	180.630	17.160	6.756	2.233	206.779	903
1982	180	121.741	11.565	6.208	5.421	144.935	805
1981	158	100.563	9.553	1.881	3.730	115.727	732
1980	209	115.158	10.940	6.662	6.554	139.314	667
1979	218	79.017	7.507	7.162	5.278	98.964	454
1978	225	96.033	9.118	2.759	4.690	112.600	500
1977	252	135.428	12.865		3.244	151.537	601
<u>Isfisktrawlere (store)</u>							
1983	265	219.281	20.832	14.001	1.046	255.160	963
1982	288	164.642	15.641	9.370	3.447	193.100	670
1981	250	135.459	12.869	6.627	2.120	157.075	628
1980	279	151.993	14.439	8.770	1.187	176.389	632
1979	298	130.093	12.359	18.673	774	161.899	543
1978	297	114.601	10.888	23.248	466	149.203	502
1977	294	97.534	9.260		22.067	128.861	438
<u>Isfisktrawlere (mindre)</u>							
1983	234	213.697	20.301	8.369	1.714	244.081	1.043
1982	239	163.179	15.502	6.894	2.565	188.140	787
1981	228	130.374	12.386	6.283	3.129	152.172	667
1980	253	121.109	11.505	6.870	2.025	141.509	559
1979	253	86.854	8.251	12.259	2.451	109.815	434
1978	228	91.088	8.653	17.544	1.333	118.618	520
1977	239	71.922	6.833		15.393	94.148	394
<u>Industritrawlere</u>							
1983	242	179.469	17.050	22.911	1.598	221.028	913
1982	224	128.383	12.196	6.432	3.715	150.726	673
1981	217	118.773	11.283	2.375	2.295	134.726	621
1980	220	114.058	10.682	10.454	581	135.775	617
1979	260	91.190	8.663	12.364	1.723	113.940	438
1978	257	90.333	8.582	3.077	1.332	103.324	402
1977	241	85.519	8.124		2.259	95.902	398

(fortsættes)

Hyreoversigter 1977-83 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Isfisklineskibe</u>							
1983	239	104.954	9.921	32.174	4.601	151.650	635
1982	225	99.786	9.325	18.978	3.924	132.013	587
1981	202	86.943	7.820	15.073	3.072	112.908	559
1980	229	74.396	6.224	16.447	4.656	101.723	444
1979	229	56.172	5.388	8.293	5.190	75.043	328
1978	239	67.824	6.284	9.512	2.747	86.367	361
1977	232	57.118	5.153	11.078		73.349	316

Saltfisklineskibe

1983	245	96.661	9.183	11.233	1.909	118.986	486
1982	277	118.357	11.244	13.180		142.781	515
1981	261	126.827	12.049	14.673		153.549	588
1980	219	98.735	9.379	13.588		121.702	556
1979	254	93.858	8.927	14.580		117.365	462
1978	226	85.449	8.118	10.178		103.745	459
1977	228	84.631	8.040	9.866		102.537	450

Fryseskibe på sildehaj- og hellefiskfangst

1983	149	65.784	6.249	15.101	4.556	91.690	615
1982	197	88.266	8.385	9.941	1.627	108.219	549
1981	181	48.269	4.586	5.978	10.545	69.378	383
1980	178	43.889	4.169	6.784	7.811	62.653	352
1979	138	24.693	2.346	1.539	13.464	42.042	305
1978	209	35.343	3.358	4.438	3.247	46.386	222
1977	208	38.607	3.668	3.589		45.864	221

Lakseskibe

1983	80	102.780	9.764			112.544	1.407
1982	73	101.103	9.605			110.708	1.517
1981	103	56.689	5.385		4.154	66.228	643
1980	102	61.771	5.868		2.119	69.758	684

Fabrikstrawlere (blåhvillingfangst)

1983	176	75.842	7.205	17.229	31.276	131.552	747
1982	242	80.648	7.662	19.876	15.365	123.551	511
1981	171	51.596	4.902	4.301	4.768	65.567	383

(fortsættes)

Hyreoversigter 1977-83 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Skibe på isfiskefangst med garn</u>							
1983	67	51.898	4.930	1.431		50.259	870
1982	64	35.738	3.395	1.028	439	40.600	634
1981	47	17.820	1.693	649	1.667	21.829	464
1980	53	18.551	1.394	1.392	1.094	22.431	423
1979	63	16.772	1.594	2.683	3.454	24.503	389
1978	81	28.237	2.682		4.639	35.558	439
<u>Blåhvillingfangst med kraftblokskibe (er også medtaget under not- skibe)</u>							
1983	57	52.411	4.979	3.562	230	61.182	1.073
1982	62	28.786	2.735	6.010	2.156	39.687	640
1981	55	27.000	2.565	3.846	934	34.345	624
1980	54	22.663	2.153	7.266	436	32.518	602
1979	63	13.832	1.314	6.968	767	22.881	363
1978	63	23.930	2.273	4.437		30.640	486
1977	58	31.042	2.950	585		34.577	596

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Tabel 3.25. Stigninger i dagshyrer 1973-1983

	<u>1973-83</u>	<u>1981-82</u>	<u>1982-83</u>
Rejetrawlere	108%	13%	41%
Hæktrawlere o. 600 BRT	97%	- 22%	- 16%
Notskibe	81%	23%	12%
Isfisktrawlere (store)	92%	53%	44%
Isfisktrawlere (små)	101%	56%	33%
Industrifisktrawlere	127%	47%	36%
Isfisklineskibe	75%	13%	8%
Saltfisklineskibe	6%	- 17%	- 6%
Fryseskibe	177%	69%	12%
Lakseskibe	.	119%	- 7%
Fabrikstrawlere	.	95%	46%
Isfiskeskibe (garn)	98%	88%	39%
Kraftblokskibe (blåhvilling)	.	72%	71%

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Fiskepriser

Råfiskefonden

Råfiskefonden er etableret i henhold til lagtingslov nr. 15 af 5. maj 1975. Fonden har til formål at sikre den del af den fær-

øske fiskerflåde, der sælger fersk fisk til filétfabrikkerne på Færøerne, en ensartet salgspris over længere tidsrum. I henhold til lagtingslov nr. 73 om råfiskefond fra 1. juni 1983, (ændringer og tilføjelser til lagtingslov fra 1975) er målet med prisfastsættelsen, at styre fiskeriet på en sådan måde, at fiskebestandene beskyttes således, at de holdes på et niveau, som udfra et langtidsperspektiv giver det største udbytte.

Fonden bestyres af en 8 mands bestyrelse, 3 medlemmer valgt af Færøernes landsstyre alle uafhængige af fiskeriinteresser, heraf én fiskeribiolog, 1 af udroerforbundene, 1 af Føroya Fiskimannafelag og 2 af råfiskekøberne. Disse 7 medlemmer vælger en formand, som skal være uafhængig af fiskeriinteresser.

Hver fjerde måned fastsætter bestyrelsen indhandlingspriser, d.v.s. mindstepriser for 1. klassens råfisk, vejet på køberens vægt. Ligeledes fastsætter bestyrelsen hver 14. dag afregningspriser, d.v.s. prisopgørelse mellem råfiskekøberne og råfiskefonden.

Afregningsprisen bliver fastsat ud fra den salgspris, som fiskevaren får på markedet, og er lavere end indhandlingsprisen. Prisforskellen bliver udbetalt råfiskekøberne fra råfiskefonden, som til dette formål får støtten udbetalt fra landskassen med hjemmel i lagtingsfinansloven.

I finansåret 1982/83 var tilskuddet til råfiskefonden 72 mill. kr., hvoraf 5 mill. kr. til reservefonden og 67 mill. kr. til drift. 66,5 mill. kr. blev udbetalt som tillæg til råfiskepriserne mod 55,5 mill. kr. i 1981/82. Af driftsoverskuddet på 6 mill. kr., som var overført fra foregående år, blev halvdelen sat i lovbestemt reservefond, der herefter balancerede med 61 mill. kr.

Råfiskepriserne

Råfiskepriserne faldt med ialt 3% i 1983. Iøvrigt fremgår bevægelserne i priserne på de forskellige fiskearter af tabel 3.26. Med hjemmel i den nye lov om en råfiskfond blev der fastsat særlige priser for torsk og kuller fanget i trawl eller med garn. Priserne trådte i kraft pr. 1. oktober 1983.

Tabel 3.26. Oversigt over salgspriserne på råfisk 1982 og 1983

	1982					1983			
	1/2	11/4	1/6	8/7	1/10	1/2	8/5	1/6	1/10
Torsk 1A (krog)	6,05	6,30	6,30	6,40	6,55	6,55	6,55	6,45	6,70
Torsk 1 (trawl)	6,05	6,30	6,30	6,40	6,55	6,55	6,55	6,45	6,00
Torsk 1B	4,60	5,10	5,10	5,15	5,15	5,15	5,15	5,05	4,90

(fortsættes)

Oversigt over salgspriserne på råfisk 1982 og 1983
(fortsat)

	1982					1983			
	1/2	11/4	1/6	8/7	1/10	1/2	8/5	1/6	1/10
Torsk 2A (krog)	4,95	5,05	5,05	5,15	5,30	5,60	5,60	5,55	5,80
Torsk 2A(trawl)	4,95	5,05	5,05	5,15	5,30	5,60	5,60	5,55	5,10
Torsk 2B	3,50	3,55	3,55	3,60	3,60	3,80	3,80	3,75	3,60
Kuller 1A (krog)	5,30	5,30	5,30	5,40	5,55	5,60	5,60	5,55	5,80
Kuller 1A (trawl)	5,30	5,30	5,30	5,40	5,55	5,60	5,60	5,55	5,10
Kuller 1B	3,00	3,30	3,30	3,35	3,35	3,80	3,80	3,75	3,60
Brosme	4,25	4,25	4,25	4,65	4,65	4,65	4,40	4,30	4,10
Lange	4,95	4,95	4,95	5,20	5,40	5,40	5,40	5,35	5,55
Byrkelange	3,95	3,95	3,95	4,20	4,40	4,60	4,60	4,55	4,45
Storsej 1A	4,40	4,40	4,40	4,45	4,55	4,60	4,35	4,25	4,15
Storsej 1B	2,60	2,75	2,75	2,80	2,80	2,00	2,00	1,90	1,80
Rødfisk 1	3,30	3,30	3,30	3,40	4,00	4,00	4,00	3,95	3,85
Rødfisk 2	1,65	1,65	1,65	1,70	1,70	1,70	1,70	1,65	1,50
Helle-flynder 2	14,30	14,30	14,30	14,30	14,30	14,30	14,30	14,25	14,60
Rødspatte	3,90	3,90	3,90	3,90	3,90	3,90	3,90	3,85	3,70
Tunge	6,90	6,90	6,90	6,90	6,90	7,50	7,50	7,45	7,00
Blåhvilling	1,60	1,60	1,60	1,60	1,75	1,75	1,75	1,70	1,25

Kilde: Råfiskefonden

Priserne på agn

Med lagtingslov nr. 62 af 23. juni 1983 om støtte til agn og agnpriser er Råfiskefondens virksomhed udvidet til også at indbefatte fastsættelse af priser på agn og tilskudsgivning til produktion og import af agn. Råfiskefondens bestyrelse fastsætter herefter maksimalpriser for agnbrugere og mindste indhandlingspris for færøske skibe som lander agn til bearbejdning på Færøerne. Samtidigt fastsættes priser til afregning mellem råfiskefonden og agn-producenter eller -importører. Prisforskellen mellem indhandlingspris og afregnings- eller importpris dækkes af råfiskefonden. Bevillinger på lagtingsfinansloven til dette formål var i 1983/84 9 mill. kr.

Maksimalpriserne var i 1983 på blåsprutter 5,00 kr. og på makrel og sild 3,50 kr. Indhandlingspriserne har i samme periode været 3,75 kr. på blåsprutter og 2,25 kr. på makrel og sild.

Saltfiskepriserne

Udviklingen fremgår af tabel 3.26. Der er tale om landingspriser på saltfisk i den sidste del af året.

Tabel 3.26. Oversigt over priserne på saltfisk 1975-83

<u>Pr. kg.</u>	<u>12-16"</u>	<u>16-19"</u>	<u>19-22"</u>	<u>Over 22"</u>
1975	3,71	5,24	6,34	6,79
1976	6,84	7,63	8,99	9,72
1977	7,72	8,59	9,19	9,97
1978	6,87	7,88	8,46	9,23
1979	8,76	9,78	10,57	11,35
1980	11,16	12,02	13,01	14,14
1981 ¹⁾	12,39	13,26	14,40	16,93
1982 ²⁾	13,47	14,71	15,45	17,60
1983	12,44	13,91	14,83	17,05

1) Prisen er fra 20. marts

2) Prisen er fra 1. oktober

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Prisen på rejer

For rejer har gennemsnitsprisen til eksport været:

<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
8,98	8,61	13,84	14,67	20,55	17,41	22,50

Priserne på industrifisk

Udvalget til fastsættelse af priser for industrifisk har fastsat følgende priser for 1979-83.

Tabel 3.28. Priserne for industrifisk

	<u>Makrel</u>	<u>Lodde</u>	<u>Hvilling</u>	<u>Brisling</u>	<u>Blåhvill.</u>	<u>Havtobis</u>	<u>Affald</u>
15/1-1979	52	31	29	40			12
24/1-1980	62	34	38	47	38		15
4/3-1981	80	55	53		45		23
12/2-1982	65		50		43		21
18/1-1983		65	60		56		
28/3-1983			51		45		
25/4-1983			54		50	70	
1/8-1983	96	77	62		62	68	
19/8-1983	114	80	70		70	75	
12/9-1983	121	86	77		77	82	
7/10-1983	126	91	86		80		56
20/12-1983	124		81		82		55

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Finansieringen af fiskerskibe

De færøske fiskerskibe bliver sædvanligvis finansieret med et 10-årigt 1. prioritetslån fra Færøernes Realkreditinstitut på 50% af købsværdien (efter vurdering), et 15-årigt 2. prioritetslån fra Danmarks Fiskeribank på 15-20% og et støttelån fra landskassen på 15-30%, medens de resterende 10-15% er egenkapital. Derudover har landskassen hjemmel til at yde 4. prioritetslån til betaling af eventuelle kurstab. Det almindelige støttelån fra landskassen på 30% bliver givet til skibe, der bygges på færøske skibsværfter.

Skibe, bygget i Norge, kan opnå norsk finansiering med et 7-årigt 1. prioritetslån på 70% af kontraktprisen. Herudover yder landskassen støttelån på 20%, således at kravet til egenkapital bliver 10% af kontraktprisen.

Færøernes realkreditinstitut

Instituttet er oprettet i henhold til lov nr. 60 af 12. marts 1955 med det formål at yde lån til opbygning af reale værdier på Færøerne. Indtil videre har instituttets opgave været indskrænket til at yde lån mod pant i fiskerfartøjer hjemmehørende på Færøerne. Instituttets udlånsmidler fremskaffes ved en grundfond, etableret på grundlag af de midler, der i henhold til lov nr. 209 af 7. juni 1952 er stillet til rådighed for Færøerne (Marshallmidlerne), og ved udstedelse af obligationer.

Realkreditinstitutts lænevirksomhed finansieres hovedsagelig ved udstedelse af 10-årige obligationer, der er statsgaranterede. Lov nr. 90 af 14. marts 1979 giver hjemmel til i perioden 1979-84 at udstede obligationer med statsgaranti for indtil 150 mill. kr. (rente 8%).

Siden 1967 har den danske nationalbank overtaget instituttets obligationer til pari. Obligationerne bliver fortsat overtaget til pari af nationalbanken.

Instituttet har siden oprettelsen i 1955 udlånt ialt 343 mill. kr., og restgælden ved udgangen af 1983 udgjorde 120,8 mill. kr. med garanti i 4 trawlere, 44 fartøjer over 100 BRT og 78 fartøjer under 100 BRT.

Tabel 3.29. Realkreditinstituttets udlån, låntagning og egenkapital 1966-84

År pr. 1/4	Udlån		Låntagning		Ialt	Egenkapital
	Antal	Restgæld Mill.kr.	Obl. lån Mill.kr.	Andre lån ¹⁾ Mill. kr.		
1966	89	38,0	33,9	2,1	36,0	16,8
1967	85	31,3	29,8	2,0	31,8	18,4
1968	94	29,5	27,0	2,0	29,0	20,6
1969	106	32,4	29,4	2,0	31,4	22,8
1970	119	37,5	32,5	2,0	34,5	23,3
1971	119	39,7	36,2	2,0	38,2	26,0
1972	118	44,0	39,5	2,0	41,5	29,2
1973	117	46,3	42,8	2,0	44,8	31,3
1974	112	53,7	44,6	2,0	46,6	32,3
1975	107	62,0	51,1	2,0	53,1	37,3
1976	101	69,3	56,8	2,0	58,8	40,6
1977	100	78,4	61,9	1,5	63,4	43,4
1978	102	94,5	71,9	1,0	72,9	48,3
1979	118	115,9	94,9	0,5	95,4	53,7
1980	121	109,7	88,2	0	88,2	60,0
1981	120	97,8	72,8	0	72,8	68,3
1982	111	93,1	62,4	0	62,4	76,5
1983	112	115,4	72,5	0	72,5	88,4
1984 ²⁾	126	120,8	80,2	0	80,2	88,6

1) Den viste låntagning er sket hos Danmarks Nationalbank og hos færøske institutioner

2) Pr. 1. januar

Kilde: Færøernes realkreditinstitut

Realkreditinstituttet har givet nedenfor nævnte tilsagn om lån til udbetaling efter 1. januar 1984:

- 8 ferskfisktrawlere (tilsagn)
- 2 kraftblokskibe (ombygning)
- 5 større ferskfisktrawlere (ombygning)
- 3 andre ombygningslån
- 24 udroerbåde

Kongeriget Danmarks Fiskeribank

Ved lov nr. 203 af 10. juli 1959 blev fiskeribankens låneområde udvidet til også at omfatte Færøerne. Indtil da blev der ydet støtte i form af lån fra statskassen i henhold til en særlig lov. Fiskeribankens lån ydes normalt som 10- eller 15-årige obli-

gationslån til en nominel rente, der i dag er 9½% p.a.

Restgælden af færøske lån til fiskeribanken var den 31. december 1983 ialt 134,4 mill. kr.

Landskassens finansieringsbistand

Som allerede nævnt deltager landskassen i finansieringen af de nye fiskerskibe med tilskuds-/støttelån, kurstabslån og ved garantiforpligtelser.

Tabel 3.30. Landskassens tilskuds- og kurstabslån i årene 1970/71 og 1975/76 - 1982/83 mill. kr.

<u>Finansår</u>	<u>Tilskudslån</u>	<u>Kurstabslån</u>	<u>Støttelån</u>	<u>Kriselån</u>
1970/71	2,0	0,1	-	-
1975/76	28,3	1,0	-	-
1976/77	24,3	1,5	-	-
1977/78	21,8	4,4	-	-
1978/79	25,0	4,5	2,7	-
1979/80	0,4	6,9	2,9	-
1980/81	0,5	3,3	6,8	36,7
1981/82	-	3,6	15,7	20,0
1982/83	-	5,7	16,8	1,2

Kilde: Landskassen

Lagtingslov nr. 24 af 1. juni 1978 om fornyelse af fiskerflåden er en samling af de lovændringer, som efterhånden er sket. Herudover indeholder loven en principiel ændring af hjemmelen til at yde tilskud, således at der herefter er hjemmel til at bevilge støttelån i stedet for den nu gældende hjemmel til at bevilge tilskudslån til nybyggeri af fiskerskibe.

Ifølge loven skal støttelånene tilbagebetales til fonden til fornyelse af fiskerflåden over 17 år med 4% i rente pr. år, idet de første 3 år er afdragsfri.

Samtidig med ikrafttrædelsen af denne lov ophævedes de ovenfor nævnte lagtingslove om tilskud til fiskerskibe.

Bevilgede ansøgninger om tilskudslån m.v. efter den hidtil gældende lovgivning skal behandles som helhed efter den lovgivning, der var gældende, da lånet blev bevilget.

Kurstabslån kan ydes ifølge gældende lov om fornyelse af fiskerflåden.

I 1974 blev der i flere tilfælde givet landskassegaranti i forbindelse med prioritering af skibe, der bygges i Norge. Det norske 1. prioritetslån dækker 70% af kontraktprisen, hvoraf landskassen giver garanti for de sidste 14% (d.v.s. fra 56% op

til 70%). Hertil kommer på de samme kontrakter tilsagn om et tilskudslån på 20%.

Endvidere er der i en række tilfælde i 1975 i henhold til lagtingslov nr. 46 af 3. maj 1979 om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder (kriseloven) givet landskassegaranti for lån til skibe, der er kommet i økonomiske vanskeligheder som følge af uheld eller dårlige fiskerimuligheder, og hvor der er udsigt til, at driften efter alle foreliggende oplysninger vil kunne blive rentabel. Landskassens garanti dækker 85% af den nødvendige nye kapital, og det er en betingelse for garantien, at rederiet selv har de resterende 15%.

I henhold til lagtingslov nr. 8 af 16. januar 1980 om lån til fiskerfartøjer er der optaget et lån på 60 mill. kr. til brug for lån til fiskerfartøjer for at forbedre deres driftsgrundlag, herunder til effektivisering og rationalisering af fartøjerne. Der kan ydes lån til fiskerskibe, som er kommet i økonomiske vanskeligheder på grund af de ændrede betingelser for at drive fiskeri.

Fiskeopdræt

Fiskeopdræt er efter sin natur fiskeri, men virksomheden ligner mere dyrehold som inden for landbrugserhvervet. Fiskeopdræt er i 1983 for alvor fremstået som en ny erhvervsform.

Etablering, bygning, indretning og udvidelse kræver tilladelse fra landsstyret, ligesom driften - i henhold til lagtingslov nr. 57 af 24. maj 1974 - er under offentlig tilsyn for at sikre mod smitsomme sygdomme og forurening og for at undgå, at brugene kommer til at skade hinanden.

Ved udgangen af 1983 havde 40 virksomheder med tilsammen 43 brug, omfattende opdræt af laks og ørred, æg og yngel og muslinger, tilladelse fra landsstyret til at drive fiskeopdræt, jfr. tabel 3.30. Opdræt af muslinger er endnu på forsøgsstadiet ligesom østersopdræt, som 2 virksomheder har forsøgt sig med i 1983.

Ørredbestanden i havdambrugene (ringe med net i havet) udgjorde pr. 1. september 1983 omkring 306 tons, medens laksebestanden udgjorde ca. 124 tons. Af den samlede ørredproduktion i 1983 blev knap 307 tons slagtet og af lakseproduktionen omkring 105 tons. Eksporten af ørred og laks udgjorde omkring 410 tons til en værdi af ca. 20 mill. kr.

I 1983 blev der udklækket/opdrættet 280.000 stk. ørredyngel og 123.000 æg. Denne produktion er foregået på de 4 yngel- og ud-

klækningscentraler, som var i drift i 1983.

Tabel 3.31. Antal tilladelser til fiskeopdræt pr. 31.december 1983
fordelt på geografisk område

	<u>Fisk</u>	<u>Æg/ungel</u>	<u>Muslinger</u>	<u>Antal ringe m.net</u>	<u>Virksomheder</u>
Hvannasund	1	1	-	30	1
Haraldssund	1	-	-	30	1
Funningsfjørður	1	2	1	30	4
Hellurnar	-	1	-	-	1
Gøtuvík	1	1	-	5	2
Skálafjørður	6	-	-	55	6
Sundíni	8	1	3	52	11
Kollafjørður	3	-	-	15	3
Kalbaksfjørður	1	-	3	30	4
Sørvágsfjørður	1	-	-	15	1
Trongisvágs- fjørður	1	-	2	20	2
Hov	-	1	-	-	1
Lopransfjørður	3	-	-	30	3
Ialt tilla- delser	27	7	9	312	40
Heraf i drift i 1983	24	4	6	125	33

Kilde: Udvalget vedrørende fiskeopdræt

LANDBRUG

Landbruget var indtil århundredskiftet Færøernes hovederhverv, men produktionen er nu i forhold til andre erhverv ret begrænset, og ifølge nationalregnskabet bidrager landbruget kun med knap 2% af Færøernes samlede bruttofaktoringkomst.

Ifølge folketællingen for 1977 arbejdede 1,6% af de erhvervsaktive i landbruget.

Trods dette er der sket ændringer i landbruget. Medens det for få år siden var de små landbrug med en eller to køer, som producerede hovedparten af mælken, er der nu færre brug med flere køer på hvert brug.

Landbrugets hovedprodukter er kød og mælk samt kartofler og grøntsager.

Tabel 3.32. Kvæghold i 1975 og 1980-83

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Antal besætninger	514	299	279	263	227
Hornkvæg ialt	2.133	2.042	2.152	2.199	2.255
Heraf køer og kvier, der har kælvet	1.268	1.236	1.220	1.235	1.325
Antal køer gennemsnit- lig pr. besætning	2,5	4,1	4,1	4,7	5,8

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Mælkeproduktion

Det anslås, at den samlede mælkeproduktion i landet ligger på ca. 4,5 mill. liter.

En større og større del af produktionen sælges gennem de 3 mejerier. I 1983 udgjorde dette salg ca. 3,64 mill. liter, hvilket er en stigning på 2,5% i forhold til året før.

Mælkeproduktionens udbytte er forøget betydeligt de seneste 20 år.

Tabel 3.33. Mælkeproduktionens udbytte

<u>Omfattet af kvægtilsyn</u>	<u>1969/70</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Hornkvæg, antal ¹⁾	617,0	712,0	693,0	651,0
Malkekøer, antal	503,6	560,8	563,5	515,1
<u>Resultater</u>				
Fedt, %	3,73	3,75	3,82	3,78
Mælk, kg/malkeko	3.184	4.945	4.913	5.171
4% - mælk, kg/malkeko	2.969	4.635	4.692	4.997

1) Ikke alt kvæg er omfattet af kvægtilsyn

Kilde: Færøernes kvægopsyn

Tilskuddet til mælkeproduktionen blev pr. 1. december 1982 ændret, således at mælken, som leveres til mejerierne, bliver kvalitetskontrolleret og opdelt i 4 klasser, således at 1. klasse får 0,90 kr., 2. klasse 0,45 kr., 3. klasse 0,20 kr. og 4. klasse 0,00 kr. pr. liter i tilskud. Kvalitetskontrollen udføres af Heilsufrøðisliga Starvssstovan (Hygiejnisk laboratorium). Der ydes til lige transporttilskud op til 0,35 kr./kg og driftstilskud til mejerierne.

Der bliver nu også givet et tilskud på op til 500 kr. pr. ko til produktion af stråfoder.

De fleste nybyggede stalde kan rumme ca. 20 køer, og byggeomkostningerne ligger på ca. 50.000 kr. pr. ko. Enkelte stalde rummer 40-50 køer.

Pr. 31. december 1983 var jordfondens samlede udlån på 64 mill. kr., heraf til kommuner 2,3 mill. kr. Størstedelen af udlånene er brugt til stalde og redskaber, til opdyrkning samt til fårehuse.

Kødproduktion

Produktionen af fårekød udgør ca. 500 tons om året, hvilket er omkring 40% af det samlede forbrug.

Der blev i 1983 ydet tilskud til slagtning af 88 tons af slagtekvæg. Det skal dog bemærkes, at produktionen antagelig er højere, idet der ikke opnås tilskud til det, der bliver slagtet hjemme og anvendt i husholdningen.

Tilskuddet er 8,00 kr. pr. kg.

Tabel 3.34. Fårehold 1970, 1975 og 1979-82

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
Antal får	65.349	70.924	62.654	65.654	65.399	64.328
Antal lam	42.029	50.969	35.770	48.068	48.682	46.639
Slagtninger:						
får og lam	37.630	46.968	30.853	43.422	45.122	45.553
Uld i kg.	45.176	53.291	35.674	49.883	50.129	51.903

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Opdyrkning

Langt den største del af opdyrkningen sker i forbindelse med bygning af nye stalde eller til større foderproduktion til eksisterende stalde.

I 1982/83 blev der nyopdyrket 332.500 m² jord, idet opdyrkningen er et led i stråfoderfremstilling til mælkeproduktion. I øvrigt ydes der 2,00 kr. pr. m² i tilskud til nyopdyrkning. Denne opdyrkning skete for langt den største dels vedkommende med opdyrknings- og gravemaskiner.

Der blev forbedret 95.539 m² indmark. Tilskuddet til forbedring af indmark udgør 2,00 kr. pr. m².

Finansieringen af opdyrkningen foregår for det meste således, at der ydes opdyrkningslån, der skal afdrages over 5 år, og derefter delvis tilbagebetales med opdyrkningstilskud, når arbejderne er færdige, synet og godkendt. Resten bliver konverteret til nye lån, der skal tilbagebetales over 37 år med 5% om året i renter og afdrag, dog således at de første år er afdragsfri.

For de fastere, der har penge på fastekonto for solgt jord, skal denne andel betales af denne konto.

Tabel 3.35. Oversigt over opdyrkning 1974-83

	<u>Nyopdyrkning m²</u>	<u>Forbedring af indmark m²</u>
1974	216.000	24.000
1975	190.000	16.000
1976	234.000	88.000
1977	437.000	55.000
1978	560.000	64.000
1979	421.000	27.000
1980	596.000	75.000
1981	378.000	55.000
1982	271.500	82.500
1983	332.500	95.500

Kilde: Færøernes jordråd

Tabel 3.36. Kartoffelavl 1970, 1975 og 1979-82

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982¹⁾</u>
Antal dyrkere	2.328	1.924	2.182	2.097	2.021	1.871
Dyrket areal i 1.000 m ²	976	772	826	742	431	688
Kartoffelhøsten i 100 kg	16.364	10.063	10.178	12.007	10.595	10.000
Udbytte i kg. pr. 1000 m ²	1.677	1.303	1.232	1.618	2.458	1.453

1) Foreløbige tal

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Landsdyrlægen

I henhold til hjemmestyreløven er veterinærvesen særanliggende. Landsdyrlægen er rådgivende for landsstyret og andre myndigheder med hensyn til veterinære spørgsmål og har pligt til at varetage alt sædvanligt dyrlægearbejde, såsom tilsyn med gældende veterinære bestemmelser, fremsættelse af forslag til iværksættelse af bestemmelser til forebyggelse af sygdomme hos husdyr og iøvrigt iværksættelse af foranstaltninger i akutte tilfælde for at forebygge sygdomme hos husdyr og ferskvandsfisk. Landsdyrlægen skal efter omstændighederne være offentligheden behjælpelig med almindelig dyrlægehjælp. Embedet er fra 1981 bemannet med 2 dyrlæger.

Hygiejnisk laboratorium

Ved lagtingslov nr. 18 af 6. maj 1975 om et offentligt laboratorium er Hygiejnisk laboratorium (Heilsufrøðisliga Starvsstovan) underlagt landsdyrlægeembedet. Laboratoriet har til formål at fo-

retage undersøgelser af vand, råstoffer og alle stoffer iøvrigt til fødevareproduktion m.m.

Fra begyndelsen er hovedvægten lagt på garanti for madvarer til eksport. I denne forbindelse er det hidtidige arbejde på fiskerilaboratoriet, der virkede fra 1950 til 1975, henlagt til laboratoriet.

I henhold til reglement nr. 82 af 12. november 1975 er laboratoriet ekspedition for tilsynsmyndighederne, der virker i henhold til lagtingslov nr. 41 af 22. juni 1972 med senere ændringer om autorisation for virksomheder og fiskerfartøjer til produktion af fødevarer og reglement nr. 47 af 21. september 1973 med senere ændringer om indretning af og tilsyn med fiskevirksomheder og fiskerfartøjer.

Laboratoriet lægger vægt på at få vedtaget bemyndigelseslove ("offentlig madvarelov" og "offentlig lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer m.m."), der giver laboratoriet hjemmel til at gennemføre omfattende undersøgelser af fødevarer (eksport, import og på stedet), således at forbrugerne bliver skånet for

1. forfalskninger, og
2. sundhedsfarlige varer.

Der lægges for tiden stor vægt på at få fiskevirksomheder og fiskerfartøjer gjort forskriftsmæssige (i henhold til eksisterende lov), at få foretaget forskellige fødevareundersøgelser i egen interesse og at medvirke til forskellige undersøgelser, der kan tjene helheden (forsøg med behandling af fisk om bord, mælke-, vand-, foder- og jordbunds- samt blåhvillingundersøgelser m.m.). Institutionen er rådgivende for landsstyret, sundhedskommissioner, fiskeindustri m.m.

Laboratoriet er opdelt i to afdelinger. En kemiingeniør er afdelingsleder på den kemiske afdeling, og en bromatolog er afdelingsleder på den bakteriologiske afdeling. Afdelingslederne varetager sammen med landsdyrlægen ledelsen af laboratoriet. Foruden afdelingslederne er 3/4 kontorist, 4 laboranter på fuld tid og 2 laboranter på halv tid beskæftiget på laboratoriet.

HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED M. V.

Tabel 3.37 nedenfor viser antallet af private virksomheder inden for håndværk, industri og byggevirksomhed ved udgangen af 1983.

Tabel 3.37. Industri-, håndværks- og serviceforetagender pr.
1. januar 1984¹⁾

Fiskeindustri (herunder filetfabrikker)	34
Mejerier	2
Drivhuse	4
Bryggerier	2
Manufakturvirksomheder	14
Skindvirksomheder	4
Spinderier	3
Byggeindustri	297
Stenbrud	17
Smedier og værksteder	94
Bilværksteder	52
Trykkerier	20
Kemisk industri	5
Skibsværfter	8
Bådebyggere	14
Sejl- og fiskeredskaber	10
EDB-virksomheder	9
<u>Ialt</u>	<u>589</u>

1) Tallene angiver i de fleste tilfælde antallet af virksomhedsenheder og ikke antallet af foretagender

Kilde: Hagdeildin

Virksomhederne er så forskellige, når henses til størrelse og formål, også inden for hver virksomhedskategori, hvorfor man ud fra virksomhedstallet kan sige meget lidt om aktiviteten inden for det pågældende område. Aktiviteten kan bedre belyses gennem afsætningstal, hvor de nyeste dog er fra 1977, jfr. tabel 3.38. Når afsætningstal inden for fiskeindustri, anden industri, håndværk og serviceerhverv sammenholdes med folketal får man ligeledes et indtryk af den geografiske fordeling af aktiviteterne.

Når aktiviteten måles som anført ovenfor, foregår den største andel af aktiviteten i fiskeindustrien, mens den mindste foregår i anden industri. Suður-eysturoy fremstår som det erhvervsmæssigt mest koncentrerede område og har en betydelig større aktivitet end folketallet tilsiger (33% mod 19%). Et andet centralt område er Suður-streymoy, men her er ikke mere end folketallet tilsiger (31% mod 33%). Hertil kommer dog de private handelsforetagender og offentlig virksomhed som særligt er koncentreret i sidstnævnte område.

Tabel 3.38. Folketal og samlet afsætning inden for fiskeindustri, anden industri, håndværk og serviceerhverv, opdelt på geografisk område

	Folketal 31/12-1976		Fiskein- dustri		Industri		Håndv. og tjenesteyd.		Ialt	
	Antal	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%
Norðoyar	5.679	13,7	64,9	19,4	20,3	14,5	31,7	12,2	116,9	15,9
Eysturoy syd	7.726	18,6	141,2	42,1	59,9	42,7	41,7	16,1	242,8	33,1
Eysturoy nord	1.193	2,9	11,0	3,3	4,8	3,4	1,7	0,7	17,5	2,4
Streymoy nord	3.221	7,7	16,6	5,0	2,3	1,6	8,3	3,2	27,2	3,7
Streymoy syd	13.595	32,7	42,0	12,5	39,0	27,8	146,6	56,6	227,6	31,0
Vágar	2.771	6,7	12,3	3,7	8,1	5,8	7,0	2,7	27,4	3,7
Sandoy	1.688	4,1	10,2	3,0	0,9	0,6	1,9	0,7	13,0	1,8
Suðuroy	5.702	13,6	36,9	11,0	5,1	3,6	19,9	7,7	61,9	8,4
Færøerne ialt	41.555	100	335,1	100	140,4	100	258,8	100	734,3	100
%			45,6		19,1		35,3		100,0	

Kilde: Industriforeningen

Inden for alle geografiske områder bortset fra Suðurstremoy er aktiviteten set i forhold til folketallet mere ulige fordelt end for landet som helhed, og det synes som om industrien sammen med håndværk og serviceerhverv (bortset fra Suðurstreymoy) er tæt forbundet med fiskeindustrien.

Udviklingen indenfor og betydningen af disse erhvervsgrene set i forhold til færøsk økonomi fremgår af tabel 3.39., som viser bruttofaktoriindkomsten inden for håndværk, industri og bygge- og anlægsvirksomhed i forhold til den samlede bruttofaktoriindkomst.

Produktionen indenfor visse erhvervsgrene til det færøske hjemmemarked synes nu at være nået et niveau, hvor muligheden for fortsat vækst er begrænset. Dette gør sig især gældende inden for tekstilindustri og i et vist omfang inden for byggeindustri.

Tabel 3.39. Bruttofaktoriindkomsten for håndværk, industri samt bygge- og anlægsvirksomhed i 1977-80

	1977		1978		1979		1980	
	1000 kr.	%	1000 kr.	%	1000 kr.	%	1000 kr.	%
Årets priser								
Håndværk og industri	292.183	15,2	315.700	15,5	367.400	16,6	409.900	15,6
Bygge- og anlægsvirksomhed	191.453	9,9	229.500	11,2	231.416	10,4	268.300	10,2
Ialt	483.636	25,1	545.200	26,7	598.816	27,0	678.200	25,8

Kilde: Búskaparráðið

Industriforetagender har særlige lånemuligheder i form af "egnsudviklingslån" samt i industrifonden og industriens udviklingsfond. Endvidere rådgiver industrikontoret virksomheder som nedenfor belyst.

Egnsudvikling

I henhold til lov nr. 219 af 7. juni 1972 om egnsudvikling er der mulighed for at opnå lån og tilskud op til 50% af investeringerne i større virksomheder, der bygges med produktion til eksport for øje.

I 1983 har egnsudviklingsrådet behandlet 4 ansøgninger. Der er givet 1 virksomhed inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien og 1 virksomhed inden for transportmiddelindustrien tilsagn om tilskud på ialt 2,9 mill. kr. og lån på ialt 5,2 mill. kr.

I 1983 er der til færøske virksomheder udbetalt investeringstilskud på 1,9 mill. kr. og lån på 0,8 mill. kr.

Færøernes industrifond

Færøernes industrifond (Føroya Idnaðargrunnur) er stiftet i henhold til lagtingslov nr. 60 af 24. september 1970 med det formål at yde lån til håndværks- og industrivirksomheder, til nybygninger, udvidelser, rationalisering samt tilpasning til ændrede markedsforhold.

Fonden ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer, der er valgt af Færøernes landsstyre.

Fonden yder lån mod pant i bygninger og arbejdsredskaber, som tilbagebetales over henholdsvis 20 og 10 år. Renten er for tiden 10,5% p.a.

I finansåret 1982/83, som sluttede 31. marts 1983, har fonden fået 74 nye ansøgninger om lån. Dette er 24 flere end året før. Af disse var 17 ansøgninger om tillægslån.

Der blev bevilget 67 lån på ialt 55.499.000 kr. Heraf indkom 57 i løbet af året, medens 10 indkom inden 1. april 1982. 8 ansøgninger blev afslået, mens 9 ansøgninger ikke blev færdigbehandlet.

De bevilgede lån fordeler sig på forskellige erhverv, som følger:

	<u>I 1.000 kr.</u>
9 Fiskeopdræt til laks og ørred	2.757
6 Fiskeopdræt (udklækning, yngel)	10.600
2 Bagerier	425

(fortsættes)

	I 1.000 kr. (fortsat)
1 Bryggeri	1.500
6 Fiskeforædling	14.760
4 Kemisk industri	2.485
2 Beklædningsindustri	900
10 Maskin- og bilværksteder	3.260
5 Mejerier og fødevarer virksomheder	1.275
2 Net- og trawlfabrikation	1.020
3 Cementfabrikation	3.100
2 Skibsværfter	7.300
4 Snedker- og trævarefabrikation	2.100
11 Andre virksomheder	4.017
Ialt 67	55.499

I regnskabsåret blev der udbetalt 30 lån på ialt 19.104.050,00 kr., og fonden har pr. 31. marts 1982 ialt udbetalt 159 lån på tilsammen 81,5 mill. kr.

I regnskabsåret har der været stor interesse for at investere. Særligt kan nævnes investeringer i fiskeopdræt og fonden har i regnskabsåret bevilget 15 lån på ialt 13.357.000,00 kr. til dette formål.

Selv om initiativ ikke har manglet, har året dog også været præget af en vis usikkerhed. Tre virksomheder som havde lån i fonden blev solgt ved tvangsauktion, tre virksomheder lukkede og to virksomheder skiftede ejer, idet de oprindelige ejere ikke mente, at der var mulighed for at fortsætte virksomheden. Flere virksomheder især inden for beklædningsfremstilling var i finansielle vanskeligheder.

Fondens driftsresultat skal ses i forhold til de forpligtelser der påhviler fonden. Dette gælder især udenlandslånene, som i regnskabet er opgjort til 75.437.786,55 kr. For 2/3 af disse låns vedkommende begynder betaling af afdrag i september 1984, mens afdrag på de resterende lån begynder i februar 1987. Lånene blev optaget i 1981 og 1982 og kurstabt pr. 31. marts 1983 er opgjort til 4.378.165,95 eller 5,8%.

Fonden havde i regnskabsåret indtægter på 19.693.283,50 kr., mens de samlede udgifter beløb sig til 12.761.170,36 kr., således at årsresultatet efter afskrivninger, men plus overførsel fra året før, blev på 6.953.641,47 kr. Hertil kommer en kursgevinst på 2.534.824,74 kr. Bestyrelsen har vedtaget at anvende det samlede overskud således:

I reservefond i henhold til § 11: 7.400.000,00 kr.

Afsat til tab på debitorer: 2.063.000,00 kr.

Regnskabet balancerer med 151.424.685,21 kr.

Industriens udviklingsfond

Industriens udviklingsfond (Menningargrunnur Ídnaðarins) blev oprettet ved lagtingslov nr. 37 af 26. juni 1973. Fonden ledes af en bestyrelse på 3 medlemmer valgt af Færøernes lagting hvert tredje år, dog således at der hvert år afgår et medlem.

Fonden finansieres ved bevilling på finansloven og har hjemmel til lånoptagelse med landskassegaranti, dog højst 5 mill. kr. om året i 5 år.

Fondens formål er at yde støtte til fremme af foranstaltninger, der kan skabe bedre forhold for industri, håndværk og servicevirksomheder ved f.eks. ydelse af

1. opbygningskredit,
2. rentetilskud,
3. eksportkredit eller eksportgaranti,
4. tilskud til oplæring, undersøgelser og vareudvikling,
5. hjælp til markedsundersøgelser, eksporttilskud o.l.,
6. hjælp til udvikling på særlige steder, eller
7. lån og/eller tilskud til tillægsinvesteringer, finansiering og drift af nyopførte virksomheder og omdannelse af eksisterende til ændrede markedsforhold.

Siden udviklingsfonden begyndte sin virksomhed og indtil 31. marts 1983 er der bevilget lån på ialt 119.217.000 kr., tilskud på ialt 11.372.370,55 kr. og garantier på ialt 21.900.000 kr. De samlede bevillinger fra landskassen til udviklingsfonden udgør i perioden fra fonden påbegyndte sin virksomhed til 31. marts 1983 ialt 49.500.000 kr. Bevillingen i 1982/83 var 8 mill. kr.

Der indkom i 1982/83 307 nye ansøgninger om lån og tilskud m.m.

Der er bevilget:

Lån	ialt kr.	35.313.593,00
Tilskud	ialt kr.	2.548.093,00
Driftslån	ialt kr.	5.230.500,00
Garantier	ialt kr.	11.535.000,00

De i finansåret 1982/83 færdigbehandlede sager kan fordeles

på de forskellige katagorier som vist nedenfor:

Servicevirksomheder	19
Håndværksvirksomheder	15
Industrivirksomheder	13
Støtte til forskning	8
Tillægslån	32
Fiskeopdræt (ørred, laks, musling)	7
Støtte til uddannelse og undersøgelser m.m.	24
Salgsfremmende tiltag	6

Industrikontoret

Færøernes industriforening har etableret og driver Industri-kontoret (Idnaðarstovan) med en industrirådgiver som leder.

Institutionens formål er generelt at varetage industriens interesser og i konkrete tilfælde at bistå de enkelte virksomheder bl.a. med udarbejdelse af ansøgning om lån og tilskud til forskellige offentlige fonds m.v. som f.eks. de forskellige færøske fonds til udbygning og udvikling af industrien samt egnsudviklings-direktoratet. Behandlingen i industrikontoret omfatter i hoved-træk projektering, overslag, driftsbudget, formulering af ansøg-ninger og indstillinger m.m.

Industrikontoret har i 1983 fremsendt 38 ansøgninger til kreditinstitutter, fonds m.v. vedrørende lån og tilskud til eta-blering af nye virksomheder, udvidelse af eksisterende virksom-heder, modernisering m.v.

De 38 ovennævnte projekter beløber sig til omkring 30,5 mill. kr.

Af nævnte ansøgninger er:

30 bevilget - beløb ialt	ca. 28,5 mill. kr.
6 afslået - beløb ialt	ca. 1,5 mill. kr.
2 ikke færdigbehandlet - beløb ialt ca.	0,5 mill. kr.

Blandt initiativer i 1983 iøvrigt kan nævnes:

- Ekskursion til Svalbard i januar vedrørende kulminedrift.
- Tilrettelæggelse af udstillingen "Færøske uge 83" i juni, hvor omkring 40 færøske industri- og håndværksforetagender deltog.
- Ekskursion til Japan i oktober vedrørende fiskeforædling og opdræt af laks og skaldyr. Der deltog 19 personer.

HANDEL, SERVICE- OG TRANSPORTERHVERV

Handel og serviceerhverv

De almindelige erhvervsretlige love (folketingslove) er sat i kraft på Færøerne. Iøvrigt er områderne som andre erhvervsforhold særanliggende med færøsk lovgivning. Der kan nævnes lagtingslov nr. 33 af 20. december 1955 om næring med senere ændringer, lov nr. 115 af 4. april 1928 om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 15. maj 1970 om passager- og godstransport og lagtingslov nr. 24 af 28. marts 1956 om forsikringsvirksomhed med senere ændringer.

Det er kendetegnende for handelen med husholdningsvarer, at der findes lige så mange virksomheder inden for eneforhandlerbranchen (salg af varer i kommission) som inden for engroshandelen iøvrigt, jfr. tabel 3.40.

Inden for fødevarerhandelen har vi den sædvanlige opdeling af salgsvirksomheden i éngros- og detailhandel, mens tallet for éngrosforetagender inden for byggematerialer, udrustning m.v. tyder på, at foretagenderne inden for denne branche både påtager sig eneforhandlervirksomhed og detailhandel.

Tabel 3.40. Antal virksomheder inden for handel pr. 31. dec. 1983

	<u>Eneforhandlere</u>	<u>Éngrosvirksomheder</u>	<u>Detailhandlere</u>
Fødevarer	11	14	283
Andre husholdningsvarer	15	13	78
Byggematerialer, udrustning	7	58	78
Biler, reservedele			22
Benzin, olie		2	11
Andet	13		68
Hoteller og restaurationer			30
<u>Ialt</u>	<u>46</u>	<u>87</u>	<u>570</u>

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Fra nationalregnskabet for de seneste år er bruttofaktoriindkomsten for denne del af erhvervslivet vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.41. Bruttofaktorindkomsten for handels-, service- og transporterhvervene i 1970, 1975 og 1980

<u>Årets priser</u>	<u>1970</u>		<u>1975</u>		<u>1980</u>	
	<u>Mill.kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill.kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill.kr.</u>	<u>%</u>
Handel, forlystelser og hoteller	56,1	9,6	131,5	10,9	307,8	11,7
Pengeinstitutter	31,1	5,3	74,3	6,2	202,8	7,7
Liberale erhverv	6,1	1,0	20,3	1,7	51,0	1,9
Husgerning	6,7	1,1	9,3	0,8	14,9	0,6
Skibsfart	11,7	2,0	35,9	3,0	86,2	3,3
Transport	20,0	3,4	35,1	2,9	73,0	2,8
<u>Ialt</u>	<u>131,7</u>	<u>22,4</u>	<u>306,4</u>	<u>25,5</u>	<u>735,7</u>	<u>28,0</u>

Kilde: Búskaparráðið

Færøske forsikringsselskaber har i henhold til lagtingslov monopol på at drive forsikringsvirksomhed på Færøerne, og alle sådanne selskaber er samlet i "Tryggingarsambandið Føroyar".

I gennemsnit er forsikringspræmierne for skadesforsikringer forøget proportionalt med inflationen. Automobil- og brandforsikringspræmier har dog haft en betydelig større vækst end andre skadesforsikringer. De udbetalte forsikringsbeløb har haft en mere ujævn udvikling end forsikringspræmierne, dette gælder særligt søforsikringen. Selvrisiko for automobil-forsikringstagere blev i februar 1980 sat til 25%, hvilket muligvis har påvirket udbetalingerne i forbindelse med automobilskadesforsikring. Det er værd at bemærke, at udbetalinger i forbindelse med brandskader er meget lave i forhold til forsikringspræmierne.

Livs- og efterlønsforsikring er forholdsvis ny på Færøerne, og den gennemsnitlige forsikringsværdi pr. indbygger er lav sammenholdt med nabolandene. Efterlønsforsikring er dog stigende, hvilket bl.a. skyldes, at enkelte fagforeninger har flyttet deres pensionsforsikring fra danske selskaber til Føroya Lívstrygging.

Tabel 3.42. Forsikringspræmier og -udbetalinger 1977 og 1979-82

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Søforsikring	33,5	39,7	43,1	45,1	47,1
2. Automobilforsikring	13,6	23,3	23,7	25,4	26,4
3. Ansvarsforsikring m.v.	1,0	1,3	1,9	2,2	2,7
4. Ulykkesforsikring	6,0	6,0	8,2	10,3	12,1
(fortsættes)					

Forsikringspræmier og -udbetalinger 1977 og 1979-82
(fortsat)

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
5. Brandforsikring	9,3	14,0	15,9	18,5	22,0
6. (1.-5.) udvalgte forsikringer ialt	63,4	84,3	92,8	101,5	110,3
<u>Udbetalte skadesforsikringer, brutto:</u>					
1. Søforsikring	22,2	26,9	51,1	29,0	41,0
2. Automobilforsikring	13,3	21,8	19,0	21,5	23,7
3. Ansvarsforsikring m.v.	0,4	1,6	2,8	0,8	0,7
4. Ulykkesforsikring	3,1	4,4	5,1	5,9	8,0
5. Brandforsikring	4,1	3,8	8,6	4,2	6,8
6. (1.-5.) Udvalgte forsikringer ialt	43,1	58,5	86,6	61,4	80,2
<u>B. Livs- og efterlønsforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Kapitalforsikring m.v.	1,0	1,4	1,6	1,8	2,5
2. Rente- og rateforsikring	3,1	5,3	6,4	7,6	9,8
3. (1.-2.) Forsikringspræmier ialt	4,1	6,7	8,0	9,4	12,3
<u>Forsikringsudbetalinger:</u>					
1. Erstatning v. død m.v.	0,0	0,1	0,2	0,4	1,1
2. Efterløns- og renteudbetalinger	0,1	0,3	0,3	0,4	0,4
3. (1.-2.) Forsikringsudbetalinger ialt	0,1	0,4	0,5	0,8	1,5

Kilde: Forsikringsregnskaber

Transport

Til person- og godstransport såvel til søs som til lands kræves tilladelse fra landsstyret. Denne tilladelse kan dog meddeles af kommunerne, hvis befordringen ikke overskrider kommunens grænser.

Al søtransport mellem øerne varetages nu af det offentlige. I 1974 overtog det landsejede rederi "Strandfaraskip Landsins" færgeforbindelsen Tórshavn - Skálafjørður, og i sommeren 1976 over-

tog landet også færgeforbindelsen mellem Vestmanna og Oyrargjógv.

Persontransporten til lands varetages af selskaber og enkeltpersoner. Godstransporten til lands, der helt har været på private hænder, drives nu delvis af det offentlige selskab, Strandferðslan, der med store lastbiler transporterer gods mellem byggerne.

Motorkøretøjer

Antallet af biler og motorcykler steg i 1983 med 993. Antallet af personvogne er næsten 5-doblet fra 1970 til 1983, medens antallet af hyrevogne har været faldende.

I 1983 var der registreret 1.742 nye motorkøretøjer.

Tabel 3.43. Biler og motorcykler fordelt på sysler ultimo 1983 samt det samlede antal biler og motorcykler i 1970, 1975 og 1981-83

<u>Pr. 31/12-83</u>	<u>Last- og va- revogne</u>	<u>Busser</u>	<u>Hyre- vogne</u>	<u>Person- vogne</u>	<u>Motor- cykler</u>	<u>På- hængs- vogne</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	962	16	105	3.868	53	131	5.138
Norðoyar	237	3	40	1.269	8	25	1.582
Eysturoy	424	21	43	2.541	8	71	3.107
Streymoy	229	10	16	991	10	32	1.288
Vágar	131	7	17	718	7	7	887
Sandoy	55	6	5	234	21	1	321
Suðuroy N	132	8	20	582	19	20	781
Suðuroy S	113	6	22	471	3	37	654
Ialt	2.283	77	268	10.674	129	324	13.758
<u>Pr. 31/12</u>							
1970	624	55	399	2.195	366	.	3.639
1975	1.024	79	302	5.854	171	.	7.430
1981	2.119	80	263	9.510	124	209	12.305
1982	2.185	79	255	9.844	125	277	12.765
1983	2.283	77	268	10.674	129	324	13.758

Kilde: Landfogeden

Passagertrafik til og fra Færøerne

Beflyvning

Flyvetrafikken er fællesanliggende. Alle udgifter - også driftsudgifter - i forbindelse med flyvepladsen i Vágar afholdes af staten. P/f Flogfelag Føroya har ekspeditionen.

Tabel 3.44. Antallet af flypassagerer i årene 1970, 1975 og 1980-83

<u>Antal passagerer</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Ankomst fra:</u>						
Danmark	6.164	13.220	21.403	23.192	23.557	25.853
Norge	900	820	761	628	1.100	1.114
Island	1.229	1.845	1.734	1.752	1.499	1.726
Storbritannien	522	655	87	100	391	-
Andre lande ¹⁾	-	29	487	769	1.484	1.325
<u>Ialt ankommet</u>	<u>8.815</u>	<u>16.569</u>	<u>24.481</u>	<u>26.441</u>	<u>28.031</u>	<u>30.018</u>
<u>Afrejst til:</u>						
Danmark	6.607	13.397	21.509	23.519	23.898	26.109
Norge	651	950	738	783	639	1.012
Island	1.189	1.480	1.776	1.828	1.553	1.589
Storbritannien	548	731	72	87	482	-
Andre lande ¹⁾	-	24	361	639	1.284	1.422
<u>Ialt afrejst</u>	<u>8.995</u>	<u>16.582</u>	<u>24.456</u>	<u>26.856</u>	<u>27.856</u>	<u>30.132</u>
<u>Passagerer ialt</u>	<u>17.810</u>	<u>33.151</u>	<u>48.739</u>	<u>53.297</u>	<u>55.887</u>	<u>60.150</u>

1) Incl. charterrejser

Kilde: Statens luftfartsvæsen

Det samlede antal passagerer steg med 7,6% fra 1982 til 1983. Der var ingen flyforbindelse mellem Færøerne og Storbritannien i 1983.

Besejling

Antallet af passagerer ad søvejen mellem Færøerne og udlandet steg med 21% fra 1982 til 1983. Det samlede antal var i 1983 51.633 mod 42.695 i 1982. Antallet af transitrejsende faldt derimod fra 7.487 i 1982 til 6.115 i 1983 svarende til 18%.

Tabel 3.45. Antal skibspassagerer til og fra Færøerne i 1982 og 1983

	<u>1982</u>		<u>1983</u>	
	<u>Ankommet</u>	<u>Afrejst</u>	<u>Ankommet</u>	<u>Afrejst</u>
Danmark	12.240	12.085	13.360	12.796
Norge	2.010	2.411	3.774	4.110
Island	4.107	4.364	4.701	4.597
Skotland	3.072	2.406	4.229	4.066
<u>Ialt</u>	<u>21.429</u>	<u>21.266</u>	<u>26.064</u>	<u>25.569</u>

Kilde: Fa. H.C. Müller, p/f Skipafelagið Føroyar og Strandferðslan

Turister

Det samlede antal rejser mellem Færøerne og udlandet udgjorde i 1983 111.783, hvilket er en stigning på 13,4% i forhold til året før. Der findes ikke materiale, der kan belyse, hvor mange enkeltpersoner, der er medregnet i tallet, og hvor de kommer fra. Det må forventes, at omkring 40% af de rejsende er fastboende på Færøerne.

Særlig interesse har sommerturister med fast bosted i udlandet. Stikprøver i sommeren 1982 (ifølge Betænkning om færøske turistforhold, 1983) viste, at 67% af de rejsende var på Færøerne for første gang, 78% havde fast bopæl i Danmark (heraf var 7% færinger), 8% kom fra de øvrige skandinaviske lande og 7% fra Tyskland.

Naturen (51%), slægtninge og venner (28%) er de hyppigst nævnte grunde til at vælge Færøerne som turistland, ligesom ferie (66%) og besøg (15%) har været det væsentligste mål med turen, som i gennemsnit varede 11 dage.

69% kom ad søvejen. 24% boede på hotel, 19% var privat indkvarteret, 24% boede hos slægtninge og venner og 13% i telt.

Herudover kom udlændinge på besøg én dag med særlige passagerskibe (krydstogter). I 1983 anløb 11 sådanne skibe med ialt 5.000 passagerer Færøerne.

Ifølge betalingsbalancen for Færøerne 1982 var de færøske samfundsindtægter hidrørende fra udenlandske turister 40 mill. kr., medens de modsvarende udgifter i forbindelse med færingers udlandsrejser udgjorde 190 mill. kr.

SKIBSFLÅDEN

Den samlede skibsflåde

Ved slutningen af 1983 var der 311 skibe på mere end 20 BRT med en samlet tonnage på 90.515 BRT.

Der kom 10 nye skibe til: 2 kemikalietankskibe, som begge er bygget i Tyskland, det ene i 1982 og det andet i 1983, 3 fragtskibe, to blev bygget i 1983 og et i 1982, to på Færøerne og ét i Danmark, 1 passagerskib som blev bygget i Tyskland i 1973, 2 fiske-skibe, ét fra Sverige bygget i 1974 og et fra Danmark bygget i 1976 samt 1 fryse- og fragtskib fra Italien bygget i 1976.

Tonnagen af nyanskaffede skibe var ialt 18.202 BRT. 5 skibe med en tonnage på ialt 851 BRT gik ud af flåden: 1 lineskib som var bygget i 1945 blev sænket, 1 trawler, bygget i 1964 forsvandt, 1

fragtskib bygget i 1967 blev solgt til Guernsey, 1 slup bygget i 1919 blev solgt til Holland og 1 linebåd bygget i 1967 blev solgt til Danmark.

Tonnagen i den færøske flåde er stadigt stigende. Tilgangen i 1983 var betydelig større end i 1982, medens afgangen i 1983 var nogenlunde den samme som i 1982.

Tabel 3.46. Oversigt over skibsflåden i 1975, 1982 og 1983

	1975		1982		1983	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
Fiskerskibe	227	46.314	254	51.557 ¹⁾	255	56.096 ¹⁾
Passagerskibe	15	4.757	12	6.603	13	14.440
Fragtskibe	20	7.442	22	10.418	24	12.503
Sandpumpere	11	1.226	10	1.444	10	1.444
Tangskibe	-	-	1	27	-	-
Olietankskibe	1	92	3	1.092	3	1.090
Kemikalietankskibe	-	-	-	-	2	3.198
Havundersøgelsesskibe	1	138	1	456	1	456
Vagt- og bjærgningsskibe	-	-	2	1.185	2	1.199
Lystfartøjer	1	89	1	89	1	89
Ialt	276	60.058	306	72.871	311	90.515

1) Forskellen fremkommer ved forskellige opmålinger og forskellige grupperinger i 1982

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.47. Den samlede skibsflåde 1972-83

År	Pr. 1. jan.		Tilgang		Afgang		Pr. 31. dec.	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
1972	241	49.983	30	2.939	6	1.491	265	51.431
1973	265	51.431	21	6.467	19	4.512	267	53.386
1974	267	53.386	15	6.075	15	5.207	267	54.368
1975	267	54.368	17	7.853	8	2.189	276	60.058
1976	276	60.058	20	6.975	14	3.326	282	63.735
1977	282	63.735	24	5.230	10	2.581	296	66.418
1978	296	66.418	16	4.712	4	960	308	70.172
1979	308	70.172	10	2.463	7	2.399	311	70.236
1980	311	70.236	10	4.582	11	4.989	310	70.422
1981	310	70.422	10	5.746	12	3.989	308	72.173
1982	308	72.173	4	2.211	6	1.743	306	72.871
1983	311	90.915	10	18.202	5	851	316	107.866

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Fiskerflåden

I 1970'erne har fiskerflåden undergået store ændringer. Fra 1982 til 1983 er der dog ikke sket ændringer af større betydning, jfr. tabel 3.48.

Tabel 3.48. Fiskerflåden fordelt efter art i 1975, 1982 og 1983

	Antal			Bruttotonnage			Vejet gennemsnitsalder		
	1975	1982	1983	1975	1982	1983	1975	1982	1983
<u>Stålskibe</u>									
Saltfisk-trawlere	4	4	4	2.057	3.329	3.329	8,1	8,8	9,8
Ferskfiskerskibe	10	42	44	4.250	11.011	11.789	6,4	10,7	11,6
Industri-trawlere	35	19	21	9.831	7.403	11.424	9,9	13,6	12,3
Trawlere ialt	49	65	69	16.138	21.743	26.542	8,7	11,4	11,5
Linebåde	31	38	39	7.707	8.073	8.100	12,8	17,9	18,9
Notskibe	19	15	14	7.672	6.574	6.319	7,5	13,2	12,8
Fryseskibe	16	20	20	5.346	7.520	7.705	8,0	11,1	11,9
Stålskibe ialt	115	138	142	36.863	43.910	48.666	9,6	14,2	14,7
<u>Træskibe</u>									
Line- og trawlskibe	97	103	101	5.184	5.608	5.521	37,0	32,5	33,6
Oplagte skibe	10	13	12	2.132	2.039	1.909	33,9	41,4	41,4
Fiskerskibe ialt	222	254	255	44.179	51.557	56.096	14,6	16,1	16,0

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.49. Dæksfartøjer 5-20 BRT 1974-83

	Antal	BRT
Ultimo 1974	155	1.931
" 1975	159	2.025
" 1976	174	2.111
" 1977	205	2.440
" 1978	191	2.319
" 1979	216	2.530
" 1980	209	2.510
" 1981	221	2.551
" 1982	240	2.763

Kilde: Skibsregistret

OFFENTLIG VIRKSOMHED

(Veje, elektricitetsforsyning, havne og landingspladser, telekommunikation og postvæsen)

Veje

I henhold til lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 om landsveje henregnes følgende veje til landsveje: Veje mellem bygder og veje fra bygd til kaj, der har betydning for trafikken mellem nabobygder regnes som landsvej. Landet anlægger og vedligeholder landsvejene.

Anlæg af enkelte større vejstrækninger finansieres ved lån fra Investeringsfonden for Færøerne med op til 85% af anlægsværdien.

De øvrige bygdeveje er kommuneveje og anlægges og vedligeholdes af kommunerne.

Vejnettet er under stadig udbygning. I 1983 har flere vejstrækninger været under anlæg, ligesom der er sket forbedringer af eksisterende veje.

Tabel 3.50. Vejenes længde, kapacitet og belægning (Tallene i parantes angiver længden af tunneller)

Km.	Ensporede veje		Tosporede veje		Ialt km.
	Asfaltbelagte	Grusbelagte	Asfaltbelagte	Grusbelagte	
Norðoyar	22,9 (6,1) ¹⁾	8,2	12,7	-	43,8
Eysturoy	61,2	1,3	71,7 (2,5) ²⁾	-	134,2
Streymoy	38,0	10,1	81,4 (0,7)	-	129,5
Vágar	3,9	-	18,3	-	22,2
Sandoy	14,3	-	16,8	-	31,1
Suðuroy	42,3 (3)	0,8	28,8	-	71,9
Ialt 1983	182,6	20,4	229,7	-	432,7
Ialt 1982	181,5	25,1	226,1	-	432,7
Ialt 1981	180,9	17,0	216,0	3,8	412,5

1) Heraf 3,8 km tunneller med betonkørebaner

2) Heraf 0,2 km bro over Streymoy og 2,5 km tunnel med betonkørebaner

Bemærkning: Som tosporede er regnet veje, der er 5 m brede eller derover

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.51. Udgifter til det færøske landsvejnet

Mill. kr.	1970/71	1975/76	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
Nyanlæg af veje og tunneller	14,8	48,2	56,8	39,9	35,7	47,3
Til stenbrud og asfaltværk	0,1	3,2	6,2	17,5	14,6	15,2
Til alm. vedligeholdelse og forbedringer	5,2	17,7	25,7	27,6	37,4	33,6
Værksteder, maskiner og redskaber	-	-	3,7	3,0	4,1	6,1
Til færgelejer	-	-	-	2,1	1,6	2,3
Tilskud til kommunale veje	-	-	5,9	6,1	6,1	7,1
Andet	-	0,3	0,3	1,9	3,2	0,1
Ialt	20,1	69,4	98,6	98,1	102,7	111,7

Kilde: Landsingeniøren

Asfaltering af landsveje

I 1983 er der med undtagelse af Fugloy asfalteret på alle øer, hvor der findes landsveje, ligesom der er foretaget større og mindre forbedringer og ombygninger af dele af de ældre vejstrækninger.

På Suðuroy er der i løbet af året asfalteret 21,7 km, på Sandoy 6,9 km, på Vágar 3,5 km, på Streymoy 14,8 km, på Eysturoy 37,3 km og på Norðoyar 8,7 km. Ialt er der i året asfalteret 92,9 km af landsveje.

Tilskud til kommuner til asfaltering

På finanslagtingsloven har der fra og med finansåret 1974/75 hvert år været afsat et beløb på \$ 13, stk. 7, "Henlæggelse i fond til tilskud til kommuner til asfaltering". Oprindeligt var der en bemærkning om, at kommunerne tildeles 100 kr. pr. indbygger pr. år. I 1977/78 blev dette ændret til 120 kr. pr. indbygger pr. år og i 1978/79 til 150 kr. pr. indbygger pr. år, men i 1981/82 blev tilskuddet sat ned til 80 kr. pr. indbygger pr. år. I finansåret 1982/83 var tilskuddet 100 kr. pr. indbygger.

I 1983 blev der fra fonden ydet tilskud på ialt 5.028.429,00 kr., der fordeler sig blandt kommunerne som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.52. Tilskud til asfaltering af kommuneveje

	Ydet tilskud		
	Pr. 31/12 1982	I 1983	Pr. 31/12 1983
Svínoy	81.845	16.380	98.225
Viðareiði	281.925	-	281.925
Hvannasund	154.001	-	154.001
Klaksvík	4.253.225	467.300	4.720.525
Fuglafjørður	1.378.826	153.700	1.532.526
Leirvík	365.540	-	365.540
Gøta	735.575	81.900	817.475
Runavík	1.891.898	-	1.891.898
Nes	266.203	-	266.203
Skáli	556.255	-	556.255
Sjógv	479.834	-	479.834
Sund	69.475	-	69.475
Eiði	596.075	-	596.075
Gjógv	95.425	-	95.425
Funningur	65.945	-	65.945
Haldarsvík	294.019	-	294.019
Hósvík	183.050	-	183.050
Kollafjørður	203.754	201.544	405.298
Kvívík	218.927	283.573	502.500
Vestmanna	1.148.176	-	1.148.176
Tórshavnar uttanb.	912.645	89.700	1.002.345
Kirkjubøur	20.438	109.838	130.276
Hestur	198.864	-	198.864
Nólsoy	174.433	-	174.433
Sandavágur	665.326	149.800	815.126
Miðvágur	971.825	98.300	1.070.125
Sørvágur	817.786	-	817.786
Bøur	9.086	-	9.086
Sandur	608.100	60.400	668.500
Skopun	376.530	-	376.530
Skálavík	185.401	-	185.401
Húsavík	165.776	18.100	183.876
Skúvoy	80.210	-	80.210
Hvalba	794.235	-	794.235
Tvøroyri	1.252.330	840.694	2.093.024
Fámjin	125.415	-	125.415

(fortsættes)

Tilskud til asfaltering af kommuneveje (fortsat)

	<u>Ydet tilskud</u>		
	<u>Pr. 31/12 1982</u>	<u>I 1983</u>	<u>Pr. 31/12 1983</u>
Porkeri	152.206	-	152.206
Vágur	1.541.699	-	1.541.699
Sumba	1.058.808	-	1.058.808
Tórshavn	10.872.706	2.457.200	13.329.906
Ialt	34.303.792	5.028.429	39.332.221

Kilde: Landsingeniøren

Vejarbejder i 1983

Suðuroy: Arbejdet med at færdiggøre vejen til Víkabyrgi er nu kommet så langt, at der blot mangler den øverste km. Ombygningen af vejstrækningen fra Trongisvágur syd mod Øravík fortsætter.

Sandoy: Forbindelsesvejene til den nye bro, (nede i Á) i Sandur er færdige (ca. 600 m). På vejen til Skálavík har der været arbejdet på ombygning af de sidste km. inden for gærdet, og man er kommet halvvejen.

Vágar: Man har arbejdet med at forbedre vejen ovenfor Bø. Arbejdet med at ombygge vejen fra Lambá i Miðvágur mod Vatnsóyar er fortsat, og strækningen fra Lambá til kirkegården (ca. 600 m) er færdig.

Streymoy: Vejen til Syðradalur er i en afstand af én km fra bygden og op gjort færdig, således at man kan påbegynde asfaltering.

Eysturoy: På vejen til Funningur er strækningen mellem Ljósá-gjógv og Hagagjógv, 1600 m, gravet igennem og grovplaneret. Man er påbegyndt forberedelserne til omlægning af vejen fra Høvdanum til Sjógv ved Strendur. Arbejdet med at ombygge vejen fra Glyvrágjógv til Langanes (700 m) er færdig, og man fortsætter med at lave fortov og installationer 300 m længere ind. Tunnellen fra Leirvík til Norðagøta er sprængt 1650 m ind i fjeldet. Når tunnelen er færdig bliver den ialt 2240 m lang.

Norðoyar: Der har været arbejdet på at forbedre og færdiggøre vejen mellem Hattarvík og Kirkja. På strækningen mellem Norðepli og Múli er én km gravet igennem og planeret, således at vejen nu er kommet 2 km frem. Vejbygningen sydpå fra Myllá på Kunoy er kommet 1330 m frem. På Kalsoy er tunnelen fra Mikladalur til Trøllanes kommet 500 m ind i fjeldet.

Autoværn

Der opsættes autoværn langs vejene efter behov. Der er ialt

opsat 68,4 km autoværn, og de fordeler sig på de forskellige områder som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.53. Autoværn opsat i 1983 samt samlet længde

<u>Område</u>	<u>Opsat i 1983</u>	<u>Km ialt</u>
Suðuroy	0,7 km	13,0 km
Sandoy	- "	5,3 "
Vágar	0,3 "	3,1 "
Streymoy	0,3 "	19,9 "
Eysturoy	0,3 "	18,3 "
Norðoyar	0,3 "	8,8 "
<u>Ialt</u>	<u>1,9 km</u>	<u>68,4 km</u>

Kilde: Landsingeniøren

Afmærkninger

Til orientering i trafikken er der malet afmærkninger på vejene. På et-sporede veje males rabatlinier, medens der på to-sporede veje males rabat- og midterlinier. I 1983 er der malet på nedennævnte vejstrækninger med den anførte linielængde, således at de stiplede linier kun er medregnet med den malede del.

Tabel 3.54. Vejlinjer

	<u>Km vejlængde</u>	<u>Heraf 2 gange</u>	<u>Km linje</u>
Norðoyar	33,80	3,0	50,50
Eysturoy	132,90	9,0	217,90
Streymoy	117,10	17,5	228,80
Vágar	22,20	4,5	47,00
Sandoy	31,10	4,0	52,60
Suðuroy	70,20	4,5	103,90
<u>Ialt</u>	<u>407,30</u>	<u>42,5</u>	<u>700,70</u>

Kilde: Landsingeniøren

Byggesager

Lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 bestemmer, at de kommunale byggemyndigheder ikke må give tilladelse til byggeri ved landsveje uden at forelægge sagen for landets vejmyndigheder. I 1983 behandlede landsingeniøren 180 sager vedrørende bygning ved landsveje.

Trafiktælling på hovedveje

Trafikken på hovedvejene tælles regelmæssigt og er nedenfor opstillet som gennemsnitstrafik pr. døgn, som viser det samlede antal køretøjer, der på et år kører i begge retninger over tællestedet, delt med antallet af dage i året (365).

Tabel 3.55. Gennemsnitstrafik pr. døgn

Vej nr.	Tællested	Gennemsnitstrafik pr. døgn				
		1978	1980	1981	1982	1983
1o	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	2.362	2.138	2.322	2.156	2.095
4o	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjarvegur	1.094	1.526	1.085	1.584	1.261
1o	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjarvegur	1.695	2.897	1.591	2.486	1.993
1o	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	964	1.178	1.198	1.227	1.187
7o	Á Gætueiði	1.490	1.519	-	1.994	1.784
1o	I Heiðunum, ved Høgaból	4.488	3.299	3.111	3.553	3.908
2o	Á Nesi, Vágur	847	769	810	1.003	1.033
3o	Ved Sandvatn, inni í Vika	-	752	866	700	-
4o	Við Leitisvatn, ved Leitisrætt	1.290	1.659	576	1.183	1.236
7o	Mellem tunnellerne på Borðoy	571	703	576	714	934

Kilde: Landsingeniøren

Helikopter-landingspladser

I foråret 1981 skiftede fiskeriinspektionen Alouette-helikopteren ud med en helikopter af mærket Lynx. Denne kan ikke, som Alouette-helikopteren, lande alle steder, men kræver at landingspladsen er asfalteret eller betonbelagt.

Der findes sådanne pladser følgende steder: Trøllanes, Hattarvík, Kirkja, Svínoy, Klaksvík, Mykines, Gásadalur, Tórshavn, Skopun, Skúvoy, Dímun og Froðba.

Da landsstyret i november 1983 vedtog at købe en helikopter og sætte den ind i regelmæssig ruteflyvning til de fjernere liggende pladser, gik man igang med at bygge veje til landingspladserne og udbygge disse med vindposer, lys, sluknings- og redningsudstyr m.v. Dette arbejde er nu i gang.

Ved udgangen af 1983 er der brugt omkring 2,5 mill. kr. til dette arbejde.

Havne- og landingspladser

Havnene og landingspladserne på Færøerne bygges og drives af kommunerne.

Udbygningen deles i økonomisk henseende i 2 grupper:

A. Større havne og

B. Mindre havne og landingspladser.

A. Større havne, hvor hovedreglen er at statskassen og

landskassen yder tilskud, henholdsvis med 10% og 65% af de rene byggeudgifter, medens kommunerne selv afholder de resterende 25% af finansieringsudgifterne. Disse havne er opført på de af lagtinget vedtagne havneplaner. Den næstsidste havneplan vedrørte tiden indtil 31. marts 1979. I 1978 vedtog Færøernes lagting en ny havneplan for tidsrummet 1. april 1978 til 31. marts 1984. Tilskudene i forbindelse med denne havneplan skal indexreguleres 1 gang hvert finansår.

Til udbygning af Skopun havn er der i henhold til lagtingslov nr. 44 af 3. maj 1983 bevilget 8 mill. kr. og samtidig bortfaldt den i henhold til lagtingslov nr. 72 af 28. maj 1980 givne bevilling.

Til bygning af et færgeleje i Kirkjubøur er der i henhold til lagtingslov nr. 43 af 3. maj 1983 bevilget 13 mill. kr.

Som tillæg til 6 års havneplanen er der i henhold til lagtingslov nr. 64 af 23. juni 1983 bevilget nedennævnte kommuner 75% tilskud af følgende beløb:

Leirvík kommune	8,0 mill. kr.
Gøta "	1,5 " "
Eiði "	2,4 " "
Vestmanna "	8,0 " "
Sandur "	5,5 " "
Hvalba "	5,5 " "

Færdiggjorte arbejder:

Fuglafjørður:	Bro og havnemole ved kajen
Skála:	194 m anløbsbro nord for dokken
Haldarsvík:	Havnemole
Kollafjørður:	100 m kaj og havneområde
Vestmanna:	Havnemole, 175 m kaj og havneområde
Skopun:	Færgeleje og havnemole ved færgelejet
Sandur:	Havnemole og forlængelse af pieren

Arbejder under udførelse:

Klaksvík:	Anløbsbro og havneområde ved Vágsstongun
Leirvík:	Havnemole nord for havnen
Runavík:	Uddybning af havnen til 6 m
Nes:	120 m bro
Sjógv:	Uddybning og bro ved Heygsstöð
Míðvágur/ Sandavágur:	215 m bro

Nedenfor er opstillet en tabel over bevillinger og inve-

steringsudgifter i forbindelse med større havne pr. 31. december 1983.

De samlede byggeudgifter inden for gruppe A kan i 1983 opgøres til 57,5 mill. kr.

Tabel 3.56. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med større havne

Kommune	Bevilling				Bygget for pr. bev.pr. 31/12-82	Rest af 31/12-82
	6-års-plan 78/79- 83/84 mill.kr.	Indexre- gulering pr.1/4-82 mill.kr.	Andre bevil- linger mill.kr.	Ialt mill.kr.		
Klaksvík	25,0	9,6		34,6	27,7	6,9
Fuglafjörður	10,0	3,7		13,7	13,0	0,7
Leirvík	5,0	3,2	8,0	16,2	7,8	8,4
Gøta	10,0	2,0	1,5	13,5	12,0	1,5
Runavík	15,0	6,8		21,8	10,5	11,3
Nes	8,0	3,7		11,7	6,4	5,3
Skáli	10,0	2,6		12,6	12,6	-
Sjógv	8,0	5,0		13,0	0,6	12,4
Eiði	8,0	1,0	2,4	11,4	11,4	-
Haldarsvík	6,0	2,4		8,4	6,4	2,0
Kollafjörður	6,0	2,9		8,9	8,9	-
Tórshavn	20,0	10,7		30,7	6,8	23,9
			13,0	13,0	-	13,0
Vestmanna	15,0	6,7	8,0	29,7	25,7	4,0
Miðvágur/ Sandavágur	8,0	4,9	2,6	15,5	10,7	4,8
Sørvágur	8,0	1,9		9,9	6,3	3,6
Skopun	7,0	2,4	29,3	38,7	26,1	12,6
Sandur	8,0	2,0	5,5	15,5	15,5	-
Hvalba	10,0	1,2	5,5	16,7	12,7	4,0
Tvøroyri	15,0	8,7		23,7	2,0	21,7
Porkeri	5,0	3,2		8,2	-	8,2
Vágur	12,0	4,7		16,7	6,0	10,7
Ialt	219,0	89,3	75,8	384,1	229,1	155,0

Kilde: Landsingeniøren

De seneste år har lagtinget ydet 75% i tilskud til regulering og byggemodning af havneområder. Til disse arbejder yder statskassen ikke tilskud, idet kommunerne finansierer de resterende 25% af udgifterne.

Nedenfor er opstillet en tabel vedrørende disse tilskud pr. 31. december 1983. Alle bevillinger, der er ydet siden 1968, er medtaget her.

Tabel 3.57. Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling 1.000 kr.</u>	<u>Bygget for 1.000 kr.</u>	<u>Rest af bev. 1.000 kr.</u>
Hvannasund	2.000	338	1.662
Klaksvík	6.000	4.618	1.382
Fuglafjórður	975	925	50
Leirvík	650	650	-
Gøta	900	400	500
Runavík	1.050	411	639
Nes	1.120	320	800
Skáli	2.000	857	1.143
Sjógv	1.750	1.750	-
Eiði	1.100	400	700
Haldarsvík	600	600	-
Hvalvík	1.800	1.800	-
Kollafjórður	300	288	12
Vestmanna	2.550	2.550	-
Miðvágur	3.500	-	3.500
Sørvágur	1.000	141	859
Skopun	1.360	1.060	300
Sandur	1.900	1.136	764
Hvalba	2.000	550	1.450
Tvøroyri	640	640	-
Porkeri	350	-	350
Vágur	640	640	-
<u>Ialt</u>	<u>34.185</u>	<u>20.074</u>	<u>14.111</u>

Kilde: Landsingeniøren

B. Mindre havne og landingspladser, hvor landskassen yder 75% i tilskud og kommunerne de resterende 25% af finansieringsudgifterne.

I maj 1974 vedtog lagtinget en 5-års-plan for udbygning af mindre havneanlæg, anløbsbroer og bådebassiner. Denne plan gik til 31. marts 1979, og de samlede investeringsbeløb er på 15,4 mill.kr. Iøvrigt bevilger lagtinget sædvanligvis hvert år tilskud over bestemte åremål til udbygning af mindre havne og landingspladser efter ansøgning fra kommuner.

De samlede tilskudsbevillinger for finansåret 1983/84 er

75% af 29,7 mill. kr.

Færdiggjorte arbejder:

Svínoy:	Lys ved vejen ved Eiðið
Viðareiði:	Forbedringer af landingspladsen ved Eiðsvík
Hvannasund:	Udlægning af flydebro i Hvannasund
Oyndarfjørður:	Fiskerihavn
Runavík:	Forbedringer af landingspladsen i Lamba og udvidelse af oliekað i Söldarfjørður
Sand:	Stenkast syd for broen ved Oyri
Kvívík:	Bådehavn og udvidelse af havnelejet i Kvívík
Nólsoy:	Udvidelse af havneområdet ved filetfabrikken "Kliv-ar"
Sørvágur:	Ny indsejling til bådehavnen og uddybning ved dæksbådebroen
Hvalba:	Forbedringer ved landingspladsen ved Tangan
Fámjín:	Havnedige vest for landingspladsen
Sumba:	Uddybning i Pollinum

Arbejder under udførelse:

Hvannasund:	Indsejlingslys, havneområde i Hvannasund, forlængelse af landingsbroen i Norðdepli og veje og havneområde i Nordtoftir
Klaksvík:	Både- og dæksbådehavn i Árnafjørður
Elduvík:	Bådehavn i Funningsfjørður og forbedringer ved landingspladsen i Elduvík
Runavík:	Forbedringer ved landingspladsen i Rituvík og bådeplads i Elduvík
Funningur:	Forbedringer ved landingspladsen i Funningur
Sund:	Forlængelse og forøgelse af højden af landingsbroen ved Norðskála
Tórsh.uttanb.:	Bådehavn ved Argir
Kirkjubøur:	Forbedringer af landingspladsen ved Velbastað
Nólsoy:	Anløbsbroen ved filetfabrikken
Sandavágur:	Udlægning af flådebro i Miðvágur
Sørvágur:	Uddybning og udlægning af flådebro i bådehavnen
Bø:	Forbedringer ved landgangen ved Gásadal
Skúvoy:	Vej ned fra landingspladsen
Sumba:	Havnedige i Sumba

Nedenfor er opstillet en tabel vedrørende bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med mindre havne og landingspladser pr. 31. december 1983.

Tabel 3.58. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med mindre havne og landingspladser

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling</u>				
	<u>5 års- plan 74-79 1000 kr.</u>	<u>Alm. havne- bev. 1000 kr.</u>	<u>Ialt 1000 kr.</u>	<u>Bygget for 1000 kr.</u>	<u>Rest- bev. 1000 kr.</u>
Fugloy		1.800	1.800	1.400,9	399,1
Svínoy		655	655	495,3	159,7
Viðareidi	320	1.735	2.055	1.389,3	665,7
Hvannasund	480	7.975	8.455	5.897,8	2.557,2
Klaksvík		9.270	9.270	4.381,4	4.888,6
Kunoy		2.810	2.810	2.511,4	298,6
Mikladalur		565	565	226,5	338,5
Húsar		-	-	-	-
Elduvík	500	4.235	4.735	3.677,2	1.057,8
Oyndarfjørður		17.010	17.010	16.968,4	41,6
Fuglafjørður		2.870	2.870	2.870,0	0,0
Leirvík		1.130	1.130	1.130,0	0,0
Gøta		5.310	5.310	5.310,0	0,0
Runavík	2.000	13.010	15.010	10.134,0	4.876,0
Nes		9.950	9.950	7.396,4	2.553,6
Skáli		1.750	1.750	816,0	934,0
Sjógv		6.890	6.890	2.957,7	3.932,3
Sund	850	4.950	5.800	5.800,0	0,0
Eiði		11.085	11.085	9.985,0	1.100,0
Gjógv		25	25	0,0	25,0
Funningur		325	325	40,0	285,0
Haldarsvík		1.895	1.895	1.456,4	438,6
Hvalvík		6.275	6.275	2.201,5	4.073,5
Hósvík		800	800	800,0	0,0
Kollafjørður		1.490	1.490	1.179,7	310,3
Kvívík		7.160	7.160	7.160,0	0,0
Vestmanna		5.000	5.000	0,0	5.000,0
Tórshavn	1.300	4.050	5.350	5.350,0	0,0
Tórsh.uttanb.		4.100	4.100	3.153,4	946,6
Kirkjubøur		1.725	1.725	592,0	1.133,0
Hestur		5.830	5.830	1.842,8	3.987,2
Nólsoy	2.850	4.500	7.350	7.350,0	0,0

(fortsættes)

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser (fortsat)

Kommune	Bevilling				
	5 års- plan 74-79 1000 kr.	Alm. havne- bev. 1000 kr.	Ialt 1000 kr.	Bygget for 1000 kr.	Rest- bev. 1000 kr.
Sandavágur	1.500	11.740	13.240	7.153,7	6.086,3
Miðvágur		9.130	9.130	7.549,0	1.581,0
Sørvágur		3.410	3.410	2.648,0	762,0
Bøur		235	235	72,1	162,9
Mykines		290	290	40,0	250,0
Sandur		10.880	10.880	10.380,0	500,0
Skopun		1.350	1.350	1.077,8	272,2
Skálavík	1.100	4.710	5.810	3.108,6	2.701,4
Húsavík	750	2.464	3.214	1.485,6	1.728,4
Skúvoy		2.100	2.100	1.657,7	442,3
Hvalba	1.600	8.195	9.795	8.972,1	822,9
Tvøroyri		3.335	3.335	1.678,8	1.656,2
Fámjin		1.410	1.410	945,7	464,3
Hov		695	695	95,0	600,0
Porkeri		1.235	1.235	912,1	322,9
Vágur		2.750	2.750	1.134,2	1.615,8
Sumba	2.000	8.540	10.540	5.843,2	4.696,8
Ialt	15.250	218.644	233.894	169.226,7	64.667,3

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.59. Samlede investeringer i havne- og landingspladser i
mill. kr. i årene 1972, 1976 og 1981-83

	1972	1976	1981	1982	1983
Større havne incl. byggemodning	19,8	8,7	65,1	70,0	57,5
Mindre havne og landingspladser	3,3	9,3	26,7	22,0	31,1
Ialt	23,1	18,0	91,8	92,0	88,6

Kilde: Landsingeniøren

På Færøerne er der 21 større havne, 11 mindre havne og 98 bådebassiner og landingspladser. En oversigt over aktiviteten i 6 af de største havne er vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.6o. Aktiviteten i de 6 største havne 1976-83

		<u>Anløb</u>		<u>Godsmængde i 1000 t.</u>			<u>Samlede</u>
		<u>Antal</u>	<u>1.000 t.</u>	<u>Ud- losset</u> ¹⁾	<u>Ind- ladet</u> ²⁾	<u>År</u>	<u>indtægter</u> <u>1.000 kr.</u>
Tórshavn ³⁾	1976	6.615	1.363,0	132,8	20,2	75/76	3.917
	1977	6.488	1.299,1	144,9	20,6	76/77	4.648
	1978	6.788	1.484,3	151,6	28,4	77/78	5.077
	1979	6.617	1.487,7	158,4	30,2	78/79	7.743
	1980	6.211	1.475,2	169,6	38,0	79/80	7.915
	1981	5.376	1.252,0	179,0	33,9	80/81	7.957
	1982	4.444	1.142,6	179,8	43,0	81/82	8.424
	1983	4.624	1.345,5	183,5	38,1	82/83	9.005
Klaksvík ⁴⁾	1976	1.812	390,9	48,7	19,9	75/76	1.416
	1977	1.409	359,6	49,1	20,8	76/77	1.472
	1978	1.344	365,5	26,4	16,1	77/78	1.701
	1979	6.024	847,9	35,2	20,0	78/79	2.893
	1980	1.355	389,6	34,4	21,4	79/80	2.885
	1981	1.208	324,8	27,1	16,1	80/81	5)
	1982	1.156	256,2	46,9	21,3	81/82	3.151
	1983	1.227	285,5	24,8	27,2	82/83	5)
Fuglafj.	1976	1.507	176,2	17,0	49,2	75/76	524
	1977	1.434	169,8	23,6	51,7	76/77	618
	1978	1.573	232,3	28,1	47,5	77/78	651
	1979	1.666	250,2	25,3	44,4	78/79	1.164
	1980	1.394	222,5	26,5	40,7	79/80	1.183
	1981	1.325	224,3	20,0	40,0	80/81	1.289
	1982	1.246	232,4	21,7	39,5	81/82	1.358
	1983	1.424	255,7	22,1	53,9	82/83	1.269
Runavík	1976	1.320	160,4	46,8	30,6	75/76	824
	1977	1.737	191,6	62,7	27,8	76/77	871
	1978	1.843	219,3	59,7	20,7	77/78	948
	1979	1.724	230,2	62,5	21,7	78/79	1.705
	1980	1.481	213,4	68,5	16,4	79/80	2.029
	1981	1.408	228,6	78,2	31,8	80/81	2.215
	1982	1.387	226,1	71,3	37,9	81/82	2.240
	1983	1.527	247,0	70,3	45,4	82/83	2.208

(fortsættes)

Aktiviteten i de 6 største havne 1976-83 (fortsat)

		Anløb		Godsmængde i 1000 t.			Samlede indtægter
		Antal	1.000 t.	Ud- 1) losset	Ind- 2) ladet	År	
Tvøroyri	1976	932	104,2	24,0	3,5	75/76	575
	1977	842	105,3	21,0	2,8	76/77	584
	1978	782	122,8	22,0	3,6	77/78	594
	1979	795	110,2	23,0	3,5	78/79	835
	1980	689	116,5	23,5	4,5	79/80	1.000
	1981	625	114,0	22,5	4,5	80/81	1.017
	1982	600	115,5	22,0	8,0	81/82	992
	1983	568	119,9	25,7	9,0	82/83	1.416
Vágur	1976	1.106	241,5	9,1	3,3	75/76	290
	1977	952	224,8	7,3	4,7	76/77	375
	1978	738	224,6	8,0	5,2	77/78	377
	1979	852	255,8	10,0	12,2	78/79	853
	1980	932	260,6	10,0	10,3	79/80	713
	1981	974	226,3	10,0	9,1	80/81	745
	1982	969	193,6	11,2	8,5	81/82	952
	1983	1.006	249,0	11,8	13,7	82/83	953

1) Råfisk ikke medregnet 2) Fisk og fiskeprodukter medregnet

3) I opgørelsen vedrørende Tórshavn er rutebådene medtaget

4) I oplysningerne vedrørende Klaksvík er kun Teistin medtaget af Strandfaraskip Landsins. Føroya Bjór, sandbådene og ud-roerbådene er ikke medtaget 5) Der foreligger intet tal

Kilde: Oplysninger fra de enkelte havne

De indenlandske telefonforbindelser

Telefonverk Føroya Løgtings blev etableret 19. november 1906, da lagtinget overtog Ólavur á Heygums telefonlinje mellem Vestmanna og Tórshavn. Telefonselskabets hovedopgave er at udbygge og forestå driften af telefonforbindelsen på Færøerne. Hele udbygningen indtil efter anden verdenskrig var baseret på bemandede, manuelle centraler. Enkelte steder, hovedsagelig i Tórshavn, var der en del jordkabler. Iøvrigt blev der benyttet luftledninger og mellem nogle øer blev der anvendt søkabel og i enkelte tilfælde radioforbindelse.

I maj 1953 blev den første automatisering gennemført på Færøerne, idet en automatcentral i Tórshavn blev taget i brug; men ikke før i begyndelsen af 1970'erne kom der for alvor gang i

automatiseringen, der således også kom til at omfatte automatisk forbindelse mellem bygder - det er denne udbygningsetape, der sædvanligvis kaldes landsautomatiseringen. Denne udbygning blev færdig i april 1978. Siden er samtlige øer blevet tilknyttet de eksisterende centraler, således at alle telefoner på Færøerne nu er automatiske.

Udgifterne til udbygning og driften af telefonvæsenet afholdes ikke over lagtingets finanslov, idet indtægterne fra abonnenterne dækker samtlige udgifter. Selve udbygningen finansieres delvis ved selvfinansiering og delvis ved låntagning. Af tabel 3.61. fremgår udviklingen i de senere år i antallet af centraler, abonnenter og ansøgere på venteliste.

Tabel 3.61. Antal centraler, abonnenter samt antal ansøgere på venteliste i finansårene 1970/71 og 1976/77-1981/82

År	Centraler		Abonnenter		Ialt	Venteliste
	aut.	man.	aut.	man.		
1970/71	5	48	4.474	2.438	6.912	459
1976/77	17	12	11.052	348	11.400	467
1977/78	19	4	12.059	32	12.091	552
1978/79	19	2	12.704	5	12.709	513
1979/80	19	0	13.279	0	13.279	417
1980/81	19	0	13.781	0	13.781	530
1981/82	19	0	14.639	0	14.639	198

Bemærkning: Inden landsautomatiseringen var blevet gennemført, omfattede ventelisten hovedsagelig ansøgere på bygd, men nu omfatter ventelisten hovedsagelig ansøgere i Tórshavn

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

Man var på et tidligt tidspunkt klar over, at landsautomatiseringen ville medføre, at den gamle automatcentral fra 1953 i Tórshavn måtte skiftes ud. Desværre opstod der problemer i denne forbindelse, således at sagen blev forsinket i flere år. I marts 1980 blev forholdene imidlertid bragt i orden, og den nye central blev taget i brug den 25. juni 1981

I tabel 3.62. er der udarbejdet en oversigt over telefonvæsenets økonomi samt antallet af personale.

Tabel 3.62. Telefonvæsenets økonomi 1970/71 og 1976/77-1981/82

<u>År</u>	<u>Drifts- indt. 1000 kr.</u>	<u>Drifts- udg. 1000 kr.</u>	<u>Investe- ringer 1000 kr.</u>	<u>Anlægs- værdi 1000 kr.</u>	<u>Fastlønnet personale</u>
1970/71	7.584	7.299	3.981	15.175	106
1976/77	22.562	22.904	12.790	88.212	102
1977/78	26.484	24.127	27.886	111.002	99
1978/79	29.247	31.758	17.951	123.086	101
1979/80	32.740	31.298	13.026	129.225	100
1980/81	40.537	37.821	20.089	142.339	100
1981/82	44.150	48.850	24.395	157.948	100

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

Telefonvæsenets hovedopgave er telefonforbindelsen, men herudover har telefonvæsenet andre offentlige tekniske opgaver. For landsstyret passer telefonvæsenet samtlige radiosendestationer på Færøerne og har ansvaret for udbygningen. For det danske Post- og Telegrafvæsen har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af VHF-skibs-senderne, som Tórshavn Radio anvender. Endvidere har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af sikkerhedsudstyret ved flyvepladsen på Vágur.

Telekommunikationen med udlandet og med skibene

I 1906 blev der af Det Store Nordiske Telegraf-Selskab etableret en søkabelforbindelse mellem Shetlandsøerne og Tórshavn og derfra videre til Island. Hermed fik Færøerne telegrafforbindelse med det europæiske fastland. I 1954 oprettede Post- og Telegrafvæsenet en radiotelefonforbindelse mellem Færøerne og Danmark, og i 1961 oprettede Post- og Telegrafvæsenet, det britiske Post Office og Det Store Nordiske Telegraf-Selskab i fællesskab et nyt, moderne søkabelanlæg mellem Skotland og Færøerne med videre forbindelse til Island. Dette kabel blev taget i brug i 1962, og der blev da mulighed for samtidig overføring af telefon- og telegrafforbindelser samt oprettelse af telextjeneste.

I 1971 blev der nedlagt et nyt søkabel mellem Shetlandsøerne og Færøerne, og det blev taget i brug i slutningen af året. Telefonforbindelsen til udlandet varetages nu i et samarbejde mellem Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, Post- og Telegrafvæsenet og Telefonverk Føroya Løgtings. Samtidig blev radiotelefonforbindelsen fra 1954 nedlagt.

Tabel 3.63. Telekommunikationen med udlandet og med skibene

	Udlandet		Skibene	
	Antal telegrammer (x 1000)	Antal telexabonnenter 31/12	Telegrammer	Samtaler
1974	76,5	68	4.861	40.242
1975	67,0	77	5.259	48.072
1976	52,3	77	5.161	55.744
1977	42,4	79	10.160	58.577
1978	39,2	91	18.352	64.447
1979	37,5	97	17.718	67.106
1980	34,2	101	14.726	59.338
1981	28,2	118	14.895	52.129
1982	29,5	130	14.813	57.082
1983	27,4	141	13.472	61.395

Kilde: Det Store Nordiske Telegraf-Selskab

Da telextjenesten sker over en fuldautomatisk central, er det ikke muligt at opgive antallet af telexmeddelelser. 1968 var det sidste år, hvor den manuelle telexstation var i brug.

I begyndelsen af 1920'erne blev Tórshavn Radio etableret med det formål at betjene trafikken mellem land og skibe. Indtil begyndelsen af 1930-årene var der kun tale om telegrafiforbindelse, men ved denne tid begyndte de første færøske skibe at anskaffe radiotelefonisendere, og stationen blev derfor også udstyret med radiotelefonianlæg. Dog var der stadig kun tale om udveksling af telegrammer. I 1953 påbegyndte man udbygningen af stationen, og fra 1. januar 1954 var der mulighed for udveksling af telegrammer pr. telegrafi eller telefoni, ligeledes var det muligt at tale mellem skibene og telefonabonnenter i land.

I 1965 fik stationen den første VHF-kanal (Húsareyn kanal 26), i 1977 en til (Suðuroy kanal 23), i 1978 en VHF-station på Svínø (kanal 24) og i 1980 en på Mykines (kanal 25). På mellem-bølge kom kanal 2 (1708 kHz) i 1976, således at man nu kan ekspedere op til 6 skibssamtaler på én gang.

Kyststationens hovedsendere er alle fjernbetjente, og medens alle VHF-stationer er placeret hos telefonvæsenet, så er MF-senderne alle placeret i samme bygning (uppi á Varða). I denne bygning befinder sig også mellembølgesenderen hos Útvarp Føroya, og kyststationens personale har passet sende- og antenneanlæg fra starten i 1957.

Med det moderne radiotelefoniudstyr, som skibe kan udstyres med, er der skabt mulighed for, at selv små fiskerskibe kan have radiofoniudstyr om bord.

El-forsyning

El-selskabet SEV, som er et interkommunalt selskab, forestår elproduktionen på Færøerne. Produktionen er mere end fordoblet siden 1970/71, og hele forøgelsen stammer fra diesel drevne værker.

Tabel 3.64. Den samlede produktion og salget af el

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
El-prod., mill.kwh.brutto	71,41	106,15	148,35	153,80	160,45
(heraf vandkraft)	55,91	46,68	48,28	55,54	61,06
Salg af strøm, mill. kwh.	63,52	91,30	129,13	133,80	138,59
Driftsindtægter mill.kr.	14,73	31,41	87,14	122,48	134,95
Driftsudgifter mill.kr.	13,64	33,33	89,79	115,18	133,21
Anlægsværdi mill.kr.	99,98	155,00	216,85	229,58	264,75
Afskrivning mill.kr.	33,06	55,89	108,00	127,21	158,48

Kilde: SEV

Tabel 3.65. El-selskabets fordelingsanlæg pr. 1. april 1983

	<u>60 kV</u>	<u>20 kV</u>	<u>10 kV</u>	<u>0,6 kV</u>	<u>0,4 kV</u>
Ledninger og kabler km	48	396	258	13	636
Transformere stk.	8	158	169	5	340

Kilde: SEV

Det færøske postvæsen

Det færøske postvæsen, som har hørt under det danske postvæsen, blev overtaget 1. april 1976 og er nu en institution under Færøernes landsstyre. Postvæsenet har til formål 1. at opfylde landets behov for post- og pengetransport på Færøerne og mellem Færøerne og udlandet, 2. at være en tjenesteydende institution, der i så høj grad som muligt drives ud fra forretningsmæssige hensyn, 3. at tilpasse sig samfundets udvikling og udvide virksomheden, når forholdene taler derfor, og 4. på et bredt grundlag at samarbejde med Strandferøslan, telefonvæsenet, Gjaldstovan og andre offentlige institutioner.

Fra 1. april 1976 har det færøske postvæsen udover ekspeditionen af brevforsendelser, pakker m.v. også ekspederet giro. Postvæsenet har sit eget regnskab. En finans-, drifts- og investeringsplan for postvæsenet bliver udarbejdet hvert år og forelagt landsstyret inden den 15. november.

Alle planer om udbygning og nyordning af postvæsenet udarbejdes af postvæsenet i samråd med landsstyret, inden de bliver

gennemført.

Postvæsenet kan som institution optage lån, dog betinget af landsstyrets og finansudvalgets godkendelse.

Posttaksterne fastsættes af landsstyret i samråd med finansudvalget.

Kun gyldige frimærker, udgivet af det færøske postvæsen er anvendelige på Færøerne.

Personalet ved postvæsenet aflønnes og arbejder efter regler, som er fastsat af landsstyret, hvor der ikke findes lovbestemmelser.

Personalet er organiseret i "Føroya Postfelag".

Tabel 3.66. De færøske posthuses virksomhed

	<u>1975/76</u>		<u>1982</u>		<u>1983</u>	
	1000	mill.	1000	mill.	1000	mill.
	<u>stk.</u>	<u>kr.</u>	<u>stk.</u>	<u>kr.</u>	<u>stk.</u>	<u>kr.</u>
1. Indbetalte postanvisninger	1.085	516	385	456	325	449
2. Indbetalte postgirokort (fær.)	-	-	1076	781	1029	781
3. Indbetalte postgirokort (danske) og postanvisninger til udlandet	370	491	339	348	336	381
4. Udbetalte postanvisninger og udbet.kort	1085	502	412	487	353	483
5. Anbefalede breve, afs.	-	-	60	-	62	-
6. Pakker, afsendt	166	-	112	-	108	-
heraf til Danmark og udlandet	-	-	38	-	45	-
7. Pakker, ankommet	304	-	253	-	255	-
heraf fra Danmark og udlandet	-	-	179	-	182	-
8. Færøske aviser og blade, afsendt	1915	-	2041	-	2199	-
heraf til Danmark og udlandet	-	-	79	-	102	-
9. Brevforsendelser, afs.	-	-	4861	-	6093	-
10. Forsendelser uden adresse	-	-	1863	-	1717	-

Kilde: Det færøske postvæsen

Tabel 3.67. Frimærkeudgave i 1983

<u>Nr.</u>	<u>Værdi</u>	<u>Billede</u>	<u>Udgivelsesdato</u>
FR 73	22o øre	Gammelt passagerskib, Arciturus	21.febr. 1983
FR 74	25o øre	" " , Laura	21.febr. 1983
FR 75	7oo øre	" " , Thyra	21.febr. 1983
FR 76	25o øre	Skakbrikker/hefte	2. maj 1983
FR 77	25o øre	" "	2. maj 1983
FR 78	25o øre	CEPT/N. Finsen	6. juni 1983
FR 79	4oo øre	" /A. Flemming	6. juni 1983
FR 8o	25o øre	Brosme	19.sept. 1983
FR 81	28o øre	Kuller	19.sept. 1983
FR 82	5oo øre	Helleflynder	19.sept. 1983
FR 83	9oo øre	Havkat	19.sept. 1983
FR 84	25o øre	Miniark/Nordens Hus	4. nov. 1983
FR 85	25o øre	" " "	4. nov. 1983
FR 86	25o øre	" " "	4. nov. 1983

Kilde: Det færøske postvæsen

Kap. 4

ØKONOMI

FÆRØERNES EKSPORT OG IMPORT

Eksport

Medens den færøske eksport i 1982 kun steg med 62 mill. kr., svarende til 5% er eksporten i 1983 øget væsentligt i forhold til det foregående år. Stigningen udgør 317,7 mill. kr., svarende til 25%, hvilket kan henføres til stigende eksportpriser samt en mængdeforøgelse af eksporten regnet i faste priser.

Tabel 4. 1. Eksportens fordeling på de vigtigste varegrupper 1975 og 1979-1983

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Saltfisk	157,2	139,4	202,1	239,6	258,1	199,6
Saltfiskefilét	7,4	22,5	54,6	45,0	68,3	55,5
Frossen fiskefilét	84,8	229,0	267,7	372,9	459,8	720,5
Salt- og kryddersild	15,8	0,9	0,2	-	0,4	-
Fersk sild og fisk	54,2	89,4	87,2	81,6	59,1	92,9
Industrifisk	9,9	16,1	13,1	25,3	11,7	18,2
Silde- og fiskeolie	19,5	6,1	15,2	14,5	9,1	25,3
Helleflynder, hellefisk, sildehaj, laks	9,9	13,5	44,8	57,5	89,8	83,2
Rejer	36,5	95,8	126,3	100,5	131,4	167,7
Silde- og fiskemel	39,3	44,9	58,2	77,0	59,2	108,6
Fiskeaffald	2,6	18,0	23,5	22,6	30,3	28,3
Andre fiskevarer	7,8	17,2	21,9	36,9	46,1	59,4
Strikkede varer og uldgarn	1,6	3,8	4,1	6,6	6,6	0,9
Skibe	16,1	59,8	86,1	104,6	15,3	3,4
Andre varer	1,4	1,3	2,3	1,4	1,0	0,4
<u>Eksport ialt</u>	<u>464,0</u>	<u>757,7</u>	<u>1007,3</u>	<u>1186,0</u>	<u>1246,2</u>	<u>1563,9</u>

Kilde: Hagdeildin

Som det fremgår af tabel 4. 1. er posten "Skibe" meget svingende fra år til år. Da eksporten af skibe er væsentligt reduceret i 1983, består eksporten dette år næsten udelukkende af fisk og fiskeprodukter.

Eksportens størrelse og sammensætning vil naturligt være afhængig af fangstmulighederne, der er påvirket af de indgåede fiskeriaftaler mellem Færøerne og en række lande, jfr. kapitel 3.

Eksporten af mere forarbejdede varer som frosne fiskefilé-

ter samt fiskemel og fiskeolie har gennem de senere år været stigende og udgjorde i 1983 55% af den samlede eksport mod 42% i 1982 og 39% i 1981. Den kraftige stigning i 1983 skyldes en øgning i eksportmængden af og en stigning i priser på alle 3 produkter.

Den stigende forædlingsværdi er muliggjort af de store investeringer i fiskeindustrien, der har fundet sted siden midten af 1960'erne. Ændringerne i eksportens sammensætning mod mere forarbejdede varer må endvidere ses på baggrund af et øget færøsk fiskeri i de hjemlige farvande, der bl.a. er en følge af indskrænkningerne i de færøske fiskerirettigheder i fremmede farvande. Det øgede hjemmefiskeri betyder, at en større del af fisken efter kortere ture landes til videre forarbejdning på Færøerne end ved det tidligere saltfiskfiskeri, hvor fisken blev behandlet og saltet ombord på ture af op til flere måneders varighed, og derefter ofte blev sejlet direkte til aftagerlandet.

Andelen af de færøske fangster, der stammer fra de nære områder, udgjorde i 1975 14%, medens de i 1983 udgør 43%. Samtidig er andelen af fangsterne i midterområdet i forhold til 1975 faldet betydeligt. Denne udvikling skyldes stigende vanskeligheder med at opretholde fiskeriet på de traditionelle fangststeder, efter at en række lande i 1977 udvidede fiskerigrænserne. Adgangen til de traditionelle fiskepladser er herefter ofte betinget af gensidigt fiskeri eller andre modydelser. Det øgede fiskeri i de hjemlige farvande afspejles i de betydelige investeringer i de senere år i fiskeindustrien. Den færøske konsumfiskeindustri bestod ved udgangen af 1983 af ialt 21 fiskefilétfabrikker. Landingerne af råfisk fra færøske skibe til filétfabrikkerne på Færøerne er i 1983 steget kraftigt i forhold til året før, jfr. kapitel 3.

Selv om udviklingen således fortsat går i retning af en større eksport af mere forarbejdede varer, har Færøernes traditionelle eksportvare, saltfisken, stadig stor betydning ligesom eksporten af fersk sild og fisk samt saltfiskefiléter. Disse varearters andel af den samlede eksport er dog faldet fra 31% i 1982 til 22% i 1983, hvilket skyldes et fald i såvel mængderne af eksporteret saltfisk og saltfiskefilét som priserne på disse produkter.

Rejer er fortsat den tredjestørste eksportvare. Den udgjorde i 1977 og 1978 17% af den samlede eksport, men siden 1977 er der som følge af restriktioner for rejefiskeriet i Grønland sket en nedgang i rejernes andel af eksporten. Andelen har i de to sene-

ste år ligget på 11%.

Eksporten af fiskeaffald er faldet en smule i 1983 i forhold til det foregående år. Affaldet, der anvendes til dyrefoder, eksporteres hovedsagelig til Finland, Danmark og Norge. Dette produkts voksende andel af den samlede eksport siden midten af 70'erne må ses på baggrund af den skete udbygning af fiskefilétfabrikkerne, hvor de fleste virksomheder nu har anlæg til formaling og frysning af affaldet fra filétfabrikationen.

Efter flere års fortsatte stigninger i eksporten af helleflynder, hellefisk, sildehaj og laks er der i 1983 sket et mindre fald i eksporten af disse varer. Den faldende eksport skyldes et fald i lakseeksporten. I 1983 er således eksporteret ca. 846 tons laks til en værdi af 54,2 mill. kr. mod ca. 1.221 tons laks til en værdi af 66,3 mill. kr. i 1982. I 1979 udgjorde den færøske lakseeksport kun 25 tons.

Posten "Andre fiskevarer" omfatter bl.a. fiskefars til 19,9 mill. kr., frosne kammuslinger til 21,0 mill. kr., frossen rogn til 3,1 mill. kr., røget fisk til 9,5 mill. kr. og frossen jomfruhummer til 2,7 mill. kr. Den kraftige stigning i eksporten af "Andre fiskevarer" i 1983 skyldes en stigning i eksporten af kammusling fra 6,6 mill. kr. i 1982 til 21,0 mill. kr. i 1983. Dette produkt eksporteres hovedsageligt til U.S.A.

Eksporten af skibe omfatter et fragtskib til 3,4 mill. kr. Der er i 1983 ikke solgt fiskerskibe til udlandet. Der har derimod i 1983 været en kraftig øget import af skibe, som ialt beløber sig til 412,8 mill. kr., jfr. nedenfor. Importen af fiskerskibe omfatter en blåhvillingtrawler til 58,5 mill. kr. en ferskfisketrawler til 42,0 mill.kr. samt 2 mindre fiskerskibe til ialt 10,4 mill. kr. I 1979, hvor antallet af fiskerskibe kulminerede, bestod fiskerflåden af 263 skibe med en tonnage på 52.424 bruttoregistertons. I 1983 består flåden af 255 skibe med en samlet tonnage på 56.096 bruttoregistertons. Eksporten og importen af fiskerskibe i de seneste år afspejler en omlægning af flåden, dels til et øget hjemmefiskeri med større både, dels til fiskeri af nye fiskearter såsom blåhvilling. De seneste års øgning i forarbejdningskapaciteten på land, gennem udvidelse og rationalisering af de eksisterende filétfabrikker og etablering i 1982 af to nye filétfabrikker samt de gunstige støtteordninger for fiskeriet, har skærpet interessen for at indføre fiskerskibe. For at begrænse overkapaciteten i fiskerflåden,

og dermed overfiskningen af fiskebestandene, har der siden 1982 været restriktioner over for skibsimport.

Udover eksporten af fiskeprodukter og skibe er der en mindre, traditionel eksport af uldgarn strikkede varer og fåreskind.

I tabel 4. 2. og 4. 3. gives en oversigt over pris- og mængdeudviklingen for nogle betydende eksportvarer.

Tabel 4. 2. Eksporterede mængder af udvalgte varegrupper 1975 og 1979-1983

<u>Tons</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Saltfisk	20.645	13.612	16.038	15.225	15.793	14.222
Frossen fiskefilét	11.562	21.966	22.464	26.994	28.645	39.562
Sildemel	22.366	19.386 ¹⁾	19.012 ¹⁾	20.086 ¹⁾	16.371 ¹⁾	24.419 ¹⁾
Fersk sild og fisk	42.932	34.306	30.342	22.901	9.313	19.605
Industrifisk	43.778	33.705	24.949	42.280	21.211	27.468
Rejer	4.238	6.917	8.536	4.760	6.095	7.453

1) Sildemel og fiskemel iøvrigt

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4. 3. De gennemsnitlige eksportpriser for visse varer 1975 og 1979-1983

<u>Kr. pr. tons</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Saltfisk	7.615	10.238	12.601	15.737	16.420	14.035
Frossen fiskefilét	7.334	10.428	11.917	13.814	16.052	18.213
Sildemel	1.601	2.318 ¹⁾	3.061 ¹⁾	3.834 ¹⁾	3.617 ¹⁾	4.448 ¹⁾
Fersk sild og fisk	1.239	2.606	2.873	3.563	6.348	4.737
Industrifisk	226	477	525	598	551	663
Rejer	8.612	13.846	14.796	21.113	21.552	22.500

1) Sildemel og fiskemel iøvrigt

Kilde: Hagdeildin

Eksporten af saltfisk er i 1983 faldet med knap 59 mill. kr., svarende til knap 23%. Faldet skyldes dels et fald i priserne på 15%, dels et mængdemæssigt fald på 10%. De væsentligste aftagerlande for saltfisken er fortsat Spanien, Italien og Grækenland, som tilsammen aftager 61% af den samlede eksport. Disse landes andel af den samlede eksport er dog faldet en smule i forhold til 1982, hvor andelen udgjorde 69%. Af andre vigtige aftagerlande kan nævnes Danmark, Portugal og Norge, som aftager henholdsvis 13%, 12% og 8% af den samlede saltfiskeeksport.

De foregående års fremgang i eksporten af frosne fiskefiléer er fortsat i 1983, hvor stigningen i forhold til 1982 har været

så stor som 57%. Eksportmængden er steget med 38%, medens prisen er steget med 13%. Prisudviklingen dækker dog over en ret forskellig udvikling for de forskellige fiskearter. Således er prisen på torske- og kullerfilét steget, medens prisen på sejfilét er faldet. Endvidere er eksportmængderne af kuller og sej kun steget en smule, medens mængden af torsk er mere end fordoblet fra 1982 til 1983. Fordelingen på aftagerlande er ligeledes ændret en del i 1983, idet U.S.A.'s andel af den samlede eksport af frosne fiskefilétter er steget fra 44% i 1982 til 59% i 1983, medens Vesttyskland, Storbritannien og Frankrigs andel - som i 1982 udgjorde 51% - i 1983 er faldet til 37%. Denne udvikling skyldes bl.a., at eksporten af torskefilétter til U.S.A. er mere end tredoblet i 1983 i forhold til det foregående år, hvilket igen hænger sammen med den stigende dollarkurs dette år og dermed en bedre pris for fisken på det amerikanske marked.

Eksporten af silde- og fiskemel er - efter et fald fra 1981 til 1982 - næsten fordoblet i 1983 i forhold til det foregående år, hvilket skyldes en stigning i de eksporterede mængder på 49% og en stigning i priserne på 23%. Eksporten af fiskemel går for den overvejende dels vedkommende til Storbritannien.

Eksporten af fersk sild og fisk, der overvejende landes direkte i dansk havn, er steget med 57% i forhold til 1982. Eksportmængden er mere end fordoblet, medens prisen er faldet med 25%. Stigningen i den eksporterede mængde skyldes dels en betydelig stigning i sildefiskeriet i Nordsøen, dels en kraftig stigning i fangsterne af torsk i Østersøen. Endvidere har der været en vis stigning i de med industrifiskeriet forbundne bifangster af konsumfisk. Det store udsving i prisen i 1982 i forhold til de nærmest liggende år, skyldes primært en ændret sammensætning af fangsterne. Således har den samlede andel af billigere fiskearter - sild og makrel - været betydelig mindre i 1982 end i 1981 og 1983.

Efter et stort fald i eksporten af industrifisk i 1982 er denne vare steget kraftigt i 1983, omend niveauet fortsat ligger en del under 1981-niveauet. Stigningen i 1983 i forhold til det foregående år er på 56% og er et resultat af en stigning i eksportmængden på 29% og en stigning i prisen på 20%.

Eksporten af rejer er i 1983 steget med 28%. Stigningen skyldes en stigning i den eksporterede mængde på 22%, medens prisen er steget med omkring 4%. Til trods for prisstigninger på 11% og

18% på henholdsvis pillede rejer og kogte rejer, er den samlede prisstigning kun på 4%, hvilket skyldes, at der i 1983 har været en kraftig forøgelse i eksporten af rå rejer, som er en billigere vare end de to øvrige. Udviklingen i 1983 er et resultat af et betydeligt forøget rejefiskeri ved Svalbard, medens rejefangsterne ved såvel Vest- som Østgrønland er faldet i forhold til 1982. Danmark aftager knap halvdelen af den samlede rejeeksport, medens Storbritannien, Frankrig og Sverige tilsammen aftager 33%. Af andre store køberlande kan nævnes Japan, Holland, Norge og Belgien.

Tabel 4. 4. giver en samlet oversigt over den færøske eksports fordeling på aftagerlande.

Tabel 4. 4. Værdien af Færøernes eksport efter markedsområder 1975 og 1979-1983

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>1. EF</u>						
Danmark	90.409	181.940	214.711	186.804	221.991	252.865
Italien	40.506	57.030	97.876	98.009	104.608	70.709
Storbritannien	60.906	141.345	135.007	197.475	189.127	225.768
Vesttyskland	8.426	71.758	125.321	152.767	160.110	179.922
Frankrig	15.291	64.139	75.233	90.487	107.334	103.684
Benelux	11.095	14.078	34.084	24.796	28.903	54.899
Grækenland	.	.	18.171	19.508	19.778	16.481
Grønland	43	91	21.340	17.695	9.875	-
Irland	-	6	1.221	1	-	2.385
<u>EF-lande ialt</u>	<u>226.676</u>	<u>530.387</u>	<u>722.964</u>	<u>787.542</u>	<u>841.726</u>	<u>906.713</u>
<u>2. Lande uden for EF</u>						
Norge	10.307	21.667	41.811	80.149	31.822	35.599
Sverige	18.624	16.344	31.081	37.284	28.013	40.440
Portugal	49.874	-	-	4.898	8.874	23.506
Spanien	47.934	56.743	70.471	74.016	92.749	58.997
Grækenland	11.045	11.570	.	.	.	.
U.S.A.	68.030	108.692	117.528	141.854	217.970	435.014
Øvrige lande	31.463	12.249	23.395	60.464	25.038	63.672
<u>Lande uden for EF ialt</u>	<u>237.277</u>	<u>227.265</u>	<u>284.286</u>	<u>398.665</u>	<u>404.465</u>	<u>657.228</u>
<u>Samlet eksport</u>	<u>463.953</u>	<u>757.652</u>	<u>1007.252</u>	<u>1186.207</u>	<u>1246.192</u>	<u>1563.941</u>
Kilde: Hagdeildin						

De 4 største aftagerlande for den færøske eksport er U.S.A.,

Danmark, Storbritannien og Vesttyskland. Eksporten til U.S.A. er i 1983 fordoblet i forhold til det foregående år. U.S.A. er således det ubetinget største aftagerland og aftager nu 28% af den samlede færøske eksport af fiskeprodukter. I 1982 aftog U.S.A. 18% af eksporten. Eksporten til Danmark er i 1983 steget med 14%. Det skal bemærkes, at en væsentlig del af eksporten til Danmark videreeksporteres til andre lande. Eksporten til Storbritannien er - efter et mindre fald i 1982 - igen steget i 1983 med 19%. Endvidere er eksporten til Vesttyskland i 1983 steget med 12%.

Omkring 58% af den færøske eksport gik i 1983 til lande inden for EF. Dette er et kraftigt fald i forhold til de nærmest foregående år. Således udgjorde EF's andel af den færøske eksport 67% i 1982, 66% i 1981 og 72% i 1980. Samtidig er som omtalt U.S.A.'s andel steget væsentligt i 1983. Set over perioden 1978-1982 skete der en markant forskydning fra det amerikanske til det europæiske marked. Man skal helt tilbage til 1977 - hvor U.S.A. aftog 27% af den færøske eksport af fiskeprodukter og EF under 60% - for at finde et år, hvor fordelingen af eksporten mellem U.S.A. og EF er som i 1983. Den kraftige forskydning af eksporten til det amerikanske marked i 1983 kan i stort omfang tilskrives den høje dollarkurs. Bortset fra U.S.A. er de betydeligste aftagerlande uden for EF Spanien, Sverige, Norge og Portugal. Endvidere er eksporten til Japan, som ialt udgjorde 19,1 mill. kr. i 1983, øget væsentligt.

Import

Ifølge en foreløbig opgørelse over Færøernes import i 1983 udgjorde denne ialt 2.190,2 mill. kr. Dette er en stigning i forhold til 1982 på 30%. Til sammenligning kan nævnes, at importen steg med 10% fra 1981 til 1982 og med 22% fra 1980 til 1981. Af den samlede import stammer 424,3 mill. kr. fra import af skibe og fly, hvilket er en meget kraftig forøgelse af denne post i forhold til tidligere år. Når der ses bort fra importen af skibe og fly, er importstigningen på 7%, hvilket er den laveste i mange år. Årsagen hertil er ikke en nedgang i de importerede mængder, men derimod aftagende inflation i verdenshandelen.

Tabel 4. 5. viser importens fordeling på varegrupper. Ved bedømmelsen af tallene i tabellen må det tages i betragtning, at betydelige indkøb af proviant og andre forsyninger, som færøske fiskere foretager i udlandet til brug om bord, ikke er medregnet.

Tabel 4. 5. Importen fordelt på varegrupper 1975 og 1979-83¹⁾

Mill. kr.	1975	1979	1980	1981	1982	1983 ²⁾
Næringsmidler, drikkevarer og tobak	.	135,6	148,9	184,6	197,0	205,0
Andre ikke varige forbrugsvarer	.	30,9	35,0	40,2	47,0	51,6
Beklædning	.	28,7	38,6	37,6	49,4	58,3
Fodtøj	.	7,1	9,5	10,7	12,4	14,7
Andre halvvarige forbrugsvarer	.	40,2	51,7	53,6	59,1	68,2
Transportmidler til private undtagen personbiler	.	3,0	2,1	2,5	2,9	3,5
Andre varige forbrugsvarer	.	61,7	61,3	59,1	69,6	75,2
Personbiler	.	29,6	21,6	26,3	32,8	53,3
Varer til privat forbrug ialt	201,0	336,8	368,7	414,6	470,2	529,8
Brændselsstoffer ialt	91,9	180,2	263,2	345,6	401,8	419,5
Varer fortrinsvis til landbrug m.v.	.	14,0	16,0	18,7	24,6	25,8
Varer fortrinsvis til bygge- og anlægsvirksomhed	.	127,5	163,4	155,1	202,8	209,9
Varer fortrinsvis til øvrige erhverv	.	196,3	258,6	312,9	351,9	370,0
Rå- og hjælpe-stoffer ialt	130,7	337,8	438,0	486,7	579,3	605,7
Maskiner og andet kapitaludstyr	.	99,7	92,7	113,7	158,0	153,1
Køretøjer til erhvervsmæssig brug	.	26,1	25,9	19,6	21,2	28,8
Investeringsvarer excl. skibe ialt	73,3	125,8	118,6	133,3	179,2	181,9
Import excl. skibe ialt	496,9	1.003,6	1.207,3	1.405,3	1.653,7	1.765,9
Skibe og fly ialt	154,3 ³⁾	79,3	44,5	121,0	32,7	424,3
Import ialt	651,2	1.082,9	1.251,8	1.526,3	1.686,4	2.190,2

1) Tabellens gruppering følger den internationale BEC-gruppering og afviger derved fra inddelingerne i importtabellerne i årbøger for Færøerne tidligere end årbogen for 1982. Af nævnte grund er importtallene for året 1975 kun opgivet på hovedposter.

2) Foreløbige tal.

3) Skibe

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik.

Importen i 1983 er steget for alle varegrupper vedkommende bortset fra maskiner og andet kapitaludstyr, hvor der var et fald. Ser man på udviklingen i importen af de forskellige hovedvaregrupper fremgår det, at der især har været vækst i importen af forbrugsvarer, herunder biler.

Gennemsnitsprisen for importerede brændselsstoffer faldt 3% i 1983, men da mængderne voksede med 8%, var der alligevel tale om godt 4% vækst i importværdien.

For importen af rå- og hjælpestoffer var der kun en vækst på 5% mod 19% året før. Da gennemsnitspriserne i importen samtidig voksede med omkring 6%, var der således tale om et svagt mængdemæssigt fald. Den lave vækst i importværdien og tilhørende lidt højere stigning i importpriserne gælder for alle 3 undergrupper af rå- og hjælpestoffer til henholdsvis landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed og øvrige byerhverv.

Sammen med den lave stigning for rå- og hjælpestoffer tyder importen af investeringsvarer på stagnation eller svagt fald i aktiviteten i erhvervene på land i 1983. Der var tale om et direkte fald på 3% i importværdien af investeringsvarer i forhold til 1982, hvor der dog var tale om en ekstraordinær import for 30 mill. kr. af en generator til elværket. Uden denne import ville stigningsprocenten i 1982 være 13 og i 1983 19 mod de faktiske procenter på 39 og - 3.

Importen af køretøjer til erhvervsmæssigt brug er i 1983 vokset kraftigt, 36% mod 8% i 1982 og et fald på 24% i 1981. Sammen med udviklingen for personbiler, hvor 1983 gav en vækst på 63% i værdien, er tendensen den samme som i Danmark. Som medvirkende forklaring på den noget større stigning på Færøerne skal ses planer om en ny toldlov, der kan bevirke højere priser på en række biltyper, således at en del import kan være ekstraordinært fremskynnet.

Importen af varer til privat brug (incl. personbiler) steg i 1983 med 13%, omtrent svarende til væksten i de to foregående år. Mængdemæssigt var væksten i importen af disse varer i 1983 3% mod 4% i 1982 og 1% i 1981. Stigningen i gruppen "Nærings- og nydelsesmidler" korrigeret for import af fisk hovedsagelig til anvendelse i industrien, har været på 9%, hvoraf de 5% skyldes prisstigning. Blandt de undergrupper, der især har haft vækst, er tobak med 29% og drikkevarer med 14%. For beklædning har der også i 1983 været en betydelig vækst i såvel værdi (18%) som mængde (6%).

Denne stigning kommer ovenpå en forøgelse på 31% året før. Stigningen for fodtøj har været på 18%, hvilket er nogenlunde det samme som i 1982.

Gruppen andre varige forbrugsvarer, der blandt andet indeholder møbler, tæpper, hårde hvidevarer og radio/TV, voksede i 1983 med 8%, hvoraf 6% var prisstigninger. Året før var væksten 18%, hvoraf godt 10% skyldtes øgede priser.

Ligesom i 1982 var der i 1983 en betydelig import af videoapparater. Antallet var i 1982 1.150 og i 1983 1.383, hvilket betyder, at der siden 1977 i alt er importeret 3.650 videoapparater. Ved folketællingen i 1977 blev antallet af bolighusstande på Færøerne opgjort til godt 11 tusinde, hvilket må antages at være vokset til ca. 13 tusinde, således at det kan beregnes, at skønsmæssigt 30 procent af de færøske husstande havde video ved udgangen af 1983. Dette kan sammenholdes med, at 8% af de danske husstande havde video i oktober 1983.

Importen af personbiler viser som omtalt ovenfor en kraftig vækst i 1983. Målt i værdi var væksten 63% mod 25% året før, mens antallet voksede 40% til 1.650. Den færøske personbilbestand var ultimo 1982 godt 10 tusinde og må, når antallet af skrottede biler tages i betragtning, forventes at være vokset til knap 11 tusinde ultimo 1983, hvilket svarer til ca. 85 personbiler pr. 100 husstande. Det tilsvarende tal i Danmark er 63 biler pr. 100 husstande.

Importen af skibe og fly er efter et kraftigt fald i 1982 steget voldsomt i 1983. Importen af skibe bestod af et fragtskib til 19,1 mill. kr., en ferskfisktrawler til 42,0 mill. kr. samt 2 mindre fiskerbåde til ialt 10,4 mill. kr., 2 kemikalietankskibe til 89 mill. kr. pr. stk., en industritrawler til 58,5 mill. kr., et passagerskib til 104,8 mill. kr. samt en helikopter til 8 mill. kr. De importerede skibe er købt fra Danmark, Italien, Vesttyskland, Sverige og Norge. Når importen af fiskerskibe i 1983 ikke er steget endnu mere end det er tilfældet skyldes det, at importen har været underlagt begrænsninger fra landsstyrets side.

Der foreligger ikke nogen opgørelse for 1983 over importens fordeling på lande. Denne må imidlertid antages ikke at være ændret afgørende siden 1982, hvor den seneste opgørelse er foretaget. I tabel 4. 6. er derfor vist importens procentvise fordeling på købslande i 1975 og 1978-1982.

Tabel 4. 6. Importen fordelt på lande 1975 og 1978-1982

	<u>Procentvis fordeling</u>					
	<u>1975</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
Danmark	66,2	68,1	73,4	73,0	65,0	67,5
Storbritannien	4,2	4,3	6,8	2,4	2,1	2,5
Norge	19,5	13,7	10,5	13,6	18,9	16,5
Island	0,8	1,9	1,3	1,7	2,8	2,3
Sverige	2,8	3,3	2,4	4,0	2,7	5,2
Andre lande	6,5	8,7	5,6	5,3	8,5	6,0
Import ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik

Den andel af den samlede import, der kommer fra Danmark, er steget en smule fra 1981 til 1982. Andelen udgør omkring to trediedele af den samlede import. Norges andel af importen er i 1982 faldet lidt, men Norge er fortsat en stor handelspartner og importen herfra udgør en sjettedel af den samlede import. Der er fra 1981 til 1982 sket en mindre stigning i Storbritanniens andel, medens Sveriges andel af importen er næsten fordoblet. For Islands og for "Andre landes" vedkommende har der i 1982 været tale om en faldende andel.

Import og eksport i faste priser og bytteforhold

I de ovenstående afsnit blev vist udviklingen i importen og eksporten i løbende priser d.v.s. de priser varerne rent faktisk er omsat til. Importen og eksporten udtrykt i løbende priser angiver således den samlede virkning af pris- og mængdeændringer.

I tabel 4. 7. gives en samlet oversigt over udviklingen i priserne i Færøernes eksport og import - målt ved enhedsværdiindekset - og i mængderne i eksporten og importen - målt ved kvantumindekset - samt i bytteforholdet over for udlandet. Eksporten og importen i faste priser (kvantumindeks) viser bevægelserne i henholdsvis de importerede og eksporterede mængder og giver således et indtryk af den realøkonomiske udvikling. Enhedsværdiindeks angiver udviklingen i et gennemsnit af henholdsvis import- og eksportpriserne.

Bytteforholdet er forholdet mellem indeksene for eksport- og importpriser. At dette i 1983 var 102 betyder, at Færøerne for den samme mængdemæssige eksport kan opnå en importværdi på 102% af, hvad der kunne købes i 1975.

Tabel 4. 7. Indeks for import og eksport (excl. skibe) samt bytteforhold i 1975 og 1977-83. Indeks 1975 = 100

	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982¹⁾</u>	<u>1983²⁾</u>
<u>Import</u>								
Kvantumindeks 100		140	143	146	145	146	156	159
Enhedsværdiindeks 100		117	125	138	168	194	214	223
<u>Eksport</u>								
Kvantumindeks 100		128	119	109	122	122	128	155
Enhedsværdiindeks 100		143	141	142	169	198	216	227
Bytteforhold 100		122	113	103	101	102	101	102

1) Tallene er korregeret i forhold til de i Årbog for Færøerne 1982 angivne foreløbige tal.

2) Foreløbige tal.

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik.

Den samlede mængdemæssige import (excl. skibe) lå i 1983 2% højere end året før som igen lå 7% over de foregående tre år. Priserne i importen - målt ved enhedsværdiindekset - viste for fjerde år i træk aftagende stigningstakt. Baggrunden for de begrænsede prisstigninger i 1983 har som før omtalt været en generel afsvækkelse af stigningstakten i det internationale prisniveau. Det samlede enhedsværdiindeks var kun 4% højere end i 1982 mod stigninger på 10% og 15% i de to foregående år. Stigningen i eksportpriserne er fra 1982 til 1983 på 5%, medens eksporten regnet i faste priser (kvantumindeks) er steget med 21%.

En relativ stærkere stigning i importpriserne end i eksportpriserne siden 1977 har betydet en forringelse af bytteforholdet med 16% i perioden 1977-1979. Siden 1979 har stigningen i import- og eksportpriserne været relativ ens, og bytteforholdet har derfor i perioden 1979-83 været forholdsvis konstant.

Forringelsen af bytteforholdet fra 1977 til 1979 må ses på baggrund af en betydelig forbedring heri fra 1975 til 1977. De betydelige udsving i bytteforholdet er karakteristisk for et land med et ensidigt erhvervsgrundlag og afspejler samtidigt følsomheden over for de internationale konjunkturer.

Handelsbalancen

På grundlag af import- og eksporttallene kan opstilles følgende oversigt over handelsbalancen.

Tabel 4. 8. Færøernes handelsbalance 1975-83

<u>Mill. kr.</u>	<u>Eksport</u>	<u>Import</u>	<u>Handelsbalance</u>
1975	464,0	651,7	- 187,7
1976	631,4	789,5	- 158,1
1977	861,9	910,9	- 49,0
1978	774,8	986,6	- 211,8
1979	757,7	1.082,9	- 325,2
1980	1.007,3	1.251,7	- 244,4
1981	1.186,1	1.526,3	- 340,2
1982	1.246,2	1.686,4 ¹⁾	- 440,2 ¹⁾
1983	1.563,9	2.190,2 ²⁾	- 626,3 ²⁾

1) Tallet er korrigeret i forhold til de i Årbog for Færøerne 1982 angivne tal.

2) Foreløbige tal.

Kilde: Danmarks Statistik og Hagdeildin.

Underskuddet på Færøernes handelsbalance kan i 1983 foreløbig opgøres til 626,3 mill. kr., hvilket er en stigning på 186,1 mill. kr. i forhold til foregående år, svarende til 42%. Den kraftige forøgelse af underskuddet i 1983 skyldes primært den store import af skibe dette år. Underskuddet på Færøernes handelsbalance har i de seneste år vist en fortsat stigende tendens.

ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER

Arbejds-, løn- og prisforhold er overtaget som særanlignender. De vigtigste love er

Lov nr. 86 af 31. marts 1928 for Færøerne om mægling i arbejdsstridigheder med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 13 af 20. marts 1958 om funktionærer,

Lagtingslov nr. 29 af 12. oktober 1954 om lærlingeforhold med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 om pristalsbehandling af arbejdslønninger med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 19. marts 1951 om ferie med løn med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 5. juli 1971 om landets tjenestemænd med senere ændring,

Lagtingslov nr. 72 af 22. december 1951 om fiskernes afregning og lønreguleringsfond med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 22 af 18. marts 1980 om mindsteløn og anden

støtte til fiskerierhvervet med senere ændringer,
Lagtingslov nr. 30 af 21. maj 1975 om pristal med senere
ændringer,
Lagtingslov nr. 37 af 1. juni 1978 om 40 timers arbejdsuge,
Lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 om priskontrol.

Arbejdsforhold

Det private arbejdsmarked

På det private arbejdsmarked sluttet der sædvanligvis 2-årige overenskomster mellem arbejdsgiverorganisationerne på den ene side og håndværker- og arbejderforbundene på den anden side.

Ved de seneste overenskomstforhandlinger i 1983 sluttedes en 2-årig overenskomst for såvel håndværkernes som arbejdsmændenes og -kvindernes vedkommende.

Overenskomsterne vedrører kun grundlønningerne, idet pristalsreguleringen er fastsat ved lagtingslov. Der er ikke nogen offentlig støttet arbejdsløshedsforsikring på Færøerne. Vedrørende dagpenge ved sygdom eller fødsel henvises til kapitel 6, Socialvæsen.

De færøske arbejdsgivere er organiseret i flere foreninger. Arbejdsgiverne inden for industri og anden forarbejdning er organiseret i 2 foreninger: Havnar Arbeiðsgevarafelag, der omfatter arbejdsgiverne i Tórshavn, og Føroya Arbeiðsgevarafelag, som omfatter arbejdsgivere i det øvrige land. Formanden i Havnar Arbeiðsgevarafelag er medlem af bestyrelsen i Føroya Arbeiðsgevarafelag. Håndværksmestrene er organiseret i én hovedorganisation, Føroya Handverksmeistarafelag. Arbejdsgiverne inden for handel og kontor er organiseret i Føroya Keypmannafelag. Endelig er rederne organiseret i 2 foreninger: Føroya Reiðarafelag (Rederiforeningen), som består af ejerne af fiskerskibe m.v., og Reiðarafelagið fyri Føroysk Farmaskip (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe) der omfatter ejerne af fragtskibe m.v.

Alle foreningerne forhandler løn- og arbejdsforhold.

Håndværkerne er organiseret i Føroya Handverkarafelag. Dette forbund, der har ca. 1.200 medlemmer, slutter aftale for alle foreningens afdelinger.

Arbejdsmændene i Tórshavn og Klaksvík er organiseret i lokale foreninger, som har omkring 800-1.000 medlemmer hver, medens arbejdere i det øvrige land er organiseret i Føroya Arbeiðarafelag, som har ca. 7.000 medlemmer. Foreningerne i Tórshavn og Klaksvík

er ikke medlemmer af Føroya Arbeiðarafelag. Endvidere har kvindelige arbejdere i Tórshavn og Klaksvík deres egne organisationer, som ikke er medlemmer af Føroya Arbeiðarafelag. Det bemærkes, at en del fiskere er medlemmer af arbejderforbundene.

Efter en kortvarig strejke i foråret 1983 blev håndværkerne og håndværksmestrene enige om en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1983. Overenskomsten giver håndværkerne 1,95 kr. mere i timen pr. 1. maj 1983 og yderligere 2,00 kr. i timen pr. 1. maj 1984.

Lærlingelønnen inden for håndværk og industri er ved lagtingslov af 16. oktober 1978 om ændring af lærlingeloven fastsat til 25% af lønnen for en faglært arbejder i det første læreår, 35% i andet år, 45% i tredje år og 55% i fjerde læreår. Siden 1. september 1980 har landskassen refunderet 50% af den lovpligtige lærlingeløn, medens lærlingene går på teknisk skole.

Mellem Føroya Arbeiðarafelag og arbejdsgiverne sluttedes fra 1. maj 1983 en 2-årig overenskomst med en stigning i timelønnen på 1,85 kr. pr. 1. maj 1983 og yderligere en stigning på samme beløb året efter. Endvidere blev man enige om en specialarbejder-aftale, hvorved specialarbejdere får et tillæg til den sædvanlige timeløn på 2,25 kr.

Efter en kortvarig strejke i foråret 1983 blev Havnar Arbeiðskvinnufelag, Havnar Arbeiðsmannafelag, Klaksvíkar Arbeiðskvinnufelag og Klaksvíkar Arbeiðsmannafelag enige med arbejdsgiverne om en overenskomst, der gav arbejderne de samme lønstigninger som medlemmerne af Føroya Arbeiðarafelag. Endvidere opnåede arbejderne nogle forbedringer for så vidt angår skifteholdsarbejde.

Typograferne adskiller sig fra de øvrige håndværkere ved at være organiseret i en særlig forening. Typografernes lønninger ligger over de øvrige håndværkerlønninger. Der er mellem typograferne og arbejdsgiverne indgået en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1983, der giver typograferne en lønstigning på 2,00 kr. i timen (minimumsløn) det første år og 2,05 kr. i timen det andet år.

Dykkerne har ligeledes deres egen forening, Kavarafelagið, som indgår selvstændige overenskomster.

En organisation af handels- og kontorfunktionærer, beskæftiget på det private arbejdsmarked i Tórshavn, blev stiftet i 1973. Denne forening, Skrivstovu- og Krambúðarfólk (S & K), sluttede før-

ste gang overenskomst med Færøernes Arbejdsgiverforening i 1974. Siden er lignende organisationer opstået i Klaksvík i 1976, på Eysturoy i 1980 og på Suðuroy og Vágar i 1981. De 5 organisationer udgjorde ved overenskomstforhandlingerne i 1983 een forhandlingspart. Der blev i 1983 sluttet en 2-årig overenskomst med arbejdsgiverforeningen/købmandsforeningen gældende fra 1. maj 1983, som betød gennemsnitlige lønstigninger af nogenlunde samme størrelse som på håndværker- og arbejderområdet.

Arbejdstiden er fastsat ved lagtingslov, og den ugentlige normalarbejdstid har siden 1. januar 1980 været fastsat til 40 timer. Ved lagtingslov er feriens længde fastsat til minimum 4 uger, og feriegodtgørelsen til personer, der ikke har ret til løn under ferie, er fastsat til 9½% af lønnen.

I henhold til lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 er pristalsreguleringen af arbejdslønninger fastsat til 60 øre pr. time for hver fulde 3 points udsving i det færøske pristal udover 100 pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1980 uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse, og i foråret 1983 er pristallet igen fastsat til 100 pr. 1. januar 1983 ligeledes uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse.

Fiskerne er sluttet sammen i Føroya Fiskimannafelag, der har godt 3.000 medlemmer.

Fiskernes overenskomst har forskelligt indhold, alt efter hvilken fartøjstype og fangstmetode der er tale om. Der kan skelnes mellem to hovedaflønningsformer, aflønning efter bruttoprincippet og aflønning efter nettoprincippet. Efter bruttoprincippet aflønnes mandskabet med en vis andel, gennemsnitlig omkring 25-30% af skibets indtægter opgjort som fangsternes salgsværdi med diverse pristilskud. Den resterende del tilfalder rederen, der ud af sin andel afholder omkostningerne. Stigende fangstsværdier vil således medføre stigende hyrer uanset omkostningsudviklingen, medens stigende omkostninger alene formindsker rederens andel. Efter nettoprincippet aflønnes mandskabet med en andel typisk 35-45% af nettoindtægterne, beregnet som bruttoindtægten ved salg af fangsten med fradrag af variable omkostninger, d.v.s. olie, agn, proviant, salt m.v. Stigende omkostninger vil således blive fordelt mellem reder og mandskab. I de senere år er aflønning efter bruttoprincippet vundet stærkt frem, men nettokontrakter findes stadig.

Overenskomsten indeholder endvidere bestemmelser om den indbyrdes fordeling mellem mandskabet.

Overenskomsten blev opsagt af fiskerne med virkning fra 1. maj 1983. I slutningen af maj enedes man om en ny overenskomst, som kan opsiges af parterne med 2 måneders varsel til en 1. april. Fiskerne har opsagt denne overenskomst med virkning fra 1. april 1984.

De omtalte aflønningsformer medfører betydelige forskelle i mandskabslønnen mellem forskellige skibstyper og fangstformer og stærkt svingende indtægter. I de senere år har der været en udpræget stærkere stigning i hyren for mandskab, der aflønnes efter bruttoprincippet end for mandskab, aflønnet efter netto-princippet. Med henblik på at afbøde virkningerne af de svingende indtægter er der ved lagtingslov fastsat bestemmelser om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Mindstelønnen, der ydes påmønstret mandskab på fiskerbåde, som et udligningstilskud til lønnen, andrager pr. 1. januar 1984 op til 9.155 kr. om måneden eller 305,17 kr. pr. dag.

Til mandskab på hjemmefiskeri ydes der, såfremt mandskabet ikke er under mindstelønsordningen, en mindsteindtægt, som pr. 1. januar 1984 udgør op til 691,30 kr. pr. fiskedag.

Såvel mindsteløn som mindsteindtægt udbetales af fiskernes lønreguleringsfond og dækkes fuldt ud af landskassen. Mindsteløn- og mindsteindtægt pristalsreguleres efter det færøske pristal. Som supplement til lønnen ydes af landskassen pristilskud, der beregnes pr. kg. landet fisk og udbetales til mandskabet. Endvidere udbetales ferieløn med den på land gældende procentsats.

I 1981 oprettedes en sømandsafdeling inden for Fiskimannafelag. Efter en kort strejke i juli 1983 enedes sømandsafdelingen og rederne (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe) om en overenskomst gældende indtil 1. oktober 1985, der gav sømændene lønstigninger på mellem 11% og 16%. Sømandsafdelingen har ca. 100 medlemmer.

Endelig har navigatører og maskinmestre deres egne organisationer, der indgår overenskomster med såvel private som offentlige arbejdsgivere.

Det kan iøvrigt nævnes, at hjemmefiskerne er organiseret i foreningen Meginfelag Útróðrarmanna, som har over 2.000 medlemmer. Inden for denne sammenslutning af ejere og lønmodtagere findes

ingen skriftlige overenskomster, men der findes en fast kotyme med lang tradition bag sig.

Det offentlige arbejds- og lønforhold

Inden for det offentlige er funktionærer, ansat i landsstyret og dets institutioner, aflønnet i henhold til overenskomst mellem funktionærernes organisation, Starvsmannafelagið, der har omkring 700 medlemmer, og Færøernes landsstyre. Postfunktionærerne har dog deres egen organisation, Føroya Postfelag, som har omkring 300 medlemmer. Ved overenskomstforhandlingerne i efteråret 1983 udgjorde Starvsmannafelagið og Postfelagið én part over for Færøernes landsstyre. Efter to forgæves mæglingsforslag og en kort strejke kom Starvsmannafelagið og Postfelagið overens med landsstyret om en 2-årig overenskomst fra 1. oktober 1983. Overenskomsten gav funktionærerne en lønstigning på 150 kr. pr. måned samt yderligere lønstigninger på 3,5% pr. 1. oktober 1983 og 3,5% pr. 1. oktober 1984. Endvidere enedes man om at nedsætte et udvalg, der skal undersøge mulighederne for etablering af en pensionsordning.

De færøske tjenestemandsløve er opbygget på samme måde som de danske fra 1969. Ændringer foretages efter aftale med en forening af tjenestemænd, der har omkring 50 medlemmer. Den seneste overenskomst mellem tjenestemændene og landsstyret er fra juli 1981 og udløb den 1. oktober 1983. En ny 2-årig overenskomst forventes færdigforhandlet i foråret 1984, og der må påregnes samme lønstigninger som på funktionærområdet.

De færøske civil-, akademi- og teknikumingeniører er sammen-sluttet i Føroya Verkfrøðingafelag, som blev oprettet i 1967. Foreningen har omkring 140 medlemmer. I begyndelsen af 1984 kom foreningen overens med Færøernes landsstyre om en 2 årig overenskomst gældende fra 1. oktober 1983, der gav ingeniørerne samme lønstigninger som på funktionærområdet. "Ingeniøroverenskomsten" lægges ofte til grund ved ansættelse af ingeniører på det private arbejdsmarked samt ved ansættelse af andre faggrupper - jurister, økonomer m.v. - ved landsstyrets institutioner og i kommuner.

Folkeskolelærerne aflønnes i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m. fl. i folkeskolen på Færøerne. Grundlønninger og indplacering følger stort set reglerne i den danske tjenestemandsløve, men aftaler om lønninger og arbejdsforhold træffes mellem Færøernes landsstyre og Føroya Lærarafelag, der

har omkring 400 medlemmer. Lønningerne pristalsreguleres i overensstemmelse med det færøske pristal. Ved årsskiftet 1983/84 blev der afsluttet en 2-årig overenskomst, gældende fra 1. oktober 1983, som gav lærerne lønstigninger nogenlunde svarende til stigningerne på funktionærområdet.

Gymnasielærerne, der tidligere var organiseret i Dansk Magisterforening, har i 1982 dannet deres egen fagforening, Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara. Foreningen har omkring 70 medlemmer. Det er endnu ikke lykkedes at nå til enighed med Færøernes landstyre om en overenskomst, men man forventer at nå et resultat i foråret 1984.

Der findes - groft skønnet - omkring 1.100 lønmodtagere inden for den offentlige sektor på Færøerne, der er aflønnet efter danske overenskomster. Personalet ved statsinstitutionerne på Færøerne er lønnet efter overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten. Herudover anvendes i et vist omfang ved færøske institutioner - især inden for social- og sundhedsvæsenet - overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten eller Amtsrådsforeningen/Kommunernes landsforening i Danmark. Inden for de store danske fagorganisationer Dansk Sygeplejeråd og Handels- og Kontorfunktionærernes fagforbund (HK) er der oprettet en særlig færøsk afdeling. Dansk Sygeplejeråd, Føroya Deild, har ca. 500 medlemmer, og HK-Føroya Deild har ca. 70 medlemmer. I begyndelsen af 1983 er der dannet en sammenslutning, Fællesforeningen af danske fagforeninger på Færøerne (FFF), bestående af ca. 850 medlemmer fra omkring 25 fagforeninger, hvis medlemmer er lønnet efter danske overenskomster. Sammenslutningen har ikke forhandlingsret og må alene betragtes som et samarbejdsorgan.

De kommunale tjenestemænd og funktionærers arbejds- og lønforhold aftales med de enkelte kommuner. For funktionærernes vedkommende er vilkårene som hovedregel overensstemmende med aftalen mellem landsstyret og Starvsmannafelagið. Der findes faglige foreninger for kommunalt ansatte i Tórshavn og Klaksvík.

Lønninger

Der udarbejdes ikke statistik over udbetalte arbejdslønninger på Færøerne. Med henblik på at give et billede af lønudviklingen er der foretaget en beregning af den overenskomstmæssige time-løn for typiske funktionær- og arbejdergrupper pr. 1. januar i årene 1975-84 som vist i tabel 4. 9.

Funktionærlønnen er lønnen for en assistent på 1. løntrin. Timelønnen er beregnet som årslønnen med tillæg af særlig feriegodtgørelse i henhold til Starvsmannafelagið's overenskomst med landsstyret divideret med det årlige antal arbejdstimer. Da der ikke udbetales tillæg for søgnehelligdage og andre fridage, er disse dage fratrasket.

Lønningerne for faglærte og ufaglærte arbejdere er den overenskomstmæssige timeløn ved sædvanligt arbejde med tillæg af feriepenge for henholdsvis faglærte håndværkere og ufaglærte mandlige og kvindelige arbejdere, hvorimod tillæg for særligt arbejde og overarbejdstillæg ikke er medregnet.

Da lønningerne er angivet i årets priser, er der anført udviklingen i det færøske pristal pr. 1. januar i hvert af årene, samt beregnet et reallønsindeks med henblik på en vurdering af bevægelserne i reallønnen.

Tabel 4. 9. Arbejder- og funktionærlønninger 1975 - 84

Pr. l. jan.	Timeløn i øre					Reallønsindeks ¹⁾				
	Pris- tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.		Pris- ²⁾ tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.	
1975	941	2665	2427	2131	1925	100	100	100	100	100
1976	102 ³⁾	2826	2658	2274	2069	102	104	107	105	105
1977	109 ³⁾	3119	3057	2581	2375	109	107	116	111	113
1978	117 ³⁾	3499	3462	2964	2824	117	112	122	119	125
1979	124 ³⁾	3855	3881	3354	3212	124	117	129	127	135
1980	145 ³⁾	4297	4752	4160	4100	145	111	135	135	147
1981	116 ⁴⁾	4862	5361	4785	4703	168	109	131	134	145
1982	132 ⁴⁾	5307	5827	5251 ⁶⁾		191	104	126	129	143
1983	146 ⁴⁾	5824	6303	5712 ⁶⁾		211	104	123	127	141
1984	105 ⁵⁾	6213	6602	6000 ⁶⁾		223	105	122	126	140

1) Beregnet som indeks for timeløn divideret med pristallet (januar 1975 = 100)

2) Beregnet, januar 1975 = 100

3) Pristal juli 1975 = 100

4) Pristal januar 1980 = 100

5) Pristal januar 1983 = 100

6) Pr. 1. maj 1981 er der ved overenskomst skabt ligeløn mellem mænd og kvinder

Kilde: Organisationerne og Færøernes prisråd

Som det fremgår af tabellen, er lønningerne for kontorfunk-

tionærer i 1983 steget med knap 7%, medens faglærte og ufaglærte arbejderes løn er steget med omkring 5%. Stigningen i lønningerne består udelukkende af overenskomst- og dyrtidsreguleringer, idet lønglidning er ukendt på Færøerne. Da priserne i 1983 er steget med godt 5%, er reallønnen i det seneste år for funktionærernes vedkommende steget, medens faglærte og ufaglærte arbejderes realløn er faldet en smule.

Betragtes perioden fra januar 1975, ses det, at reallønstigningen i årene 1975-80 har ligget på 5-7% pr. år for faglærte og ufaglærte mænd, medens ufaglærte kvinders realløn er steget noget mere. Siden 1980 er reallønnen for faglærte og ufaglærte arbejdere faldet. Lønnen for en assistent på 1. løntrin, der indtil 1978 lå over en faglært arbejders løn, oplevede et reallønssfald allerede i 1979 på godt 5%, i 1983 er reallønnen for denne gruppe steget en smule.

Det skal dog bemærkes, at forhøjelser af indførselsafgifter m. v., der siden 1. januar 1980 er pålagt varerne holdes uden for pristalsberegningen, jfr. nedenfor vedrørende priser. Da prisvirkningen af disse afgiftsforhøjelser må skønnes til godt 2%, har de samlede stigninger i forbrugerpriserne i 1983 været knap 8%. Reallønnen for alle de nævnte lønmodtagergrupper synes derfor at være faldet i det seneste år - mest for faglærte og ufaglærte arbejdere og mindst for funktionærer.

For så vidt angår indkomster for fiskere, henvises til hyreoversigterne i afsnittet om fiskeri i kapitel 3. Hyren omfatter parter i skibets fangst, feriepenge, pristilskud og udbetalte mindstelønninger. Variationen i årshyrerne er betydelig, idet der udover variationen i dagshyrerne også vil være store variationer i antallet af dage, der fiskes.

Priser

Ved lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 er nedsat et prisråd med 3 medlemmer valgt af landsstyret, ét repræsenterende forbrugerinteresser, ét repræsenterende sælgerinteresser og ét uvildigt medlem, der er formand for rådet. Prisrådet skal følge prisudviklingen og kan fastlåse varepriser i indtil et halvt år ad gangen, begrænse prisforhøjelser relativt eller absolut samt fastsætte maksimumspriser, såfremt rådet finder en pris eller en avance urimelig. Loven fastsætter endvidere visse bestemmelser om prismærkninger, om mellemhandlerudgifter, om garantier, om kalkulation m.v.

I 1975 blev der indført et nyt lønregulerende pristal. Pristallets vægtgrundlag er udarbejdet på grundlag af en forbrugsundersøgelse af 47 husstande i 1971 og 1972. Pristallet, der havde juli 1975 = 100, blev udregnet første gang pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet ved lagtingslov fastsat til 100 pr. 1. januar 1980, og i foråret 1983 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1983. Pristallet udregnes hvert kvartal.

Det færøske pristal er lønregulerende for tjenestemænd og kontorfunktionærer ved landsstyret og dets institutioner, folkeskolens lærere og en del af det øvrige arbejdsmarked, der aflønnes efter færøske overenskomster. Hovedparten af denne gruppe er faglærte og ufaglærte arbejdere. Alle gruppers lønninger reguleres kvartalsvis efter det sidst udregnede pristal, idet der udbetales 1 dyrtidsportion á 60 øre pr. time eller 105 kr. pr. måned for hver 3 points stigning i pristallet.

Tabel 4.10. Pristallet januar 1983 - januar 1984

Varegruppe	Vægt	Jan.	April	Juli	Okt.	Jan.
		1983	1983	1983	1983	1984
		Jan.	Jan.	Jan.	Jan.	Jan.
		1980=	1983=	1983=	1983=	1983=
		100	100	100	100	100
Brød og mel	4,01	133,3	92,6	92,8	96,7	97,4
Kød	9,38	133,7	93,2	94,4	94,4	96,0
Fisk	4,12	152,1	108,7	111,6	115,8	118,4
Mejeriprodukter, margarine, æg	8,87	122,3	86,5	88,2	88,6	90,7
Frugt og grøntsager	4,78	185,6	134,2	140,1	162,8	156,4
Kartofler	2,03	160,0	111,4	100,6	170,0	150,7
Sukker og sukkervarer	2,30	84,6	60,5	61,6	66,8	68,0
Andre fødevarer	0,75	158,8	111,5	114,0	115,8	119,0
Drikkevarer	3,12	164,3	113,9	114,7	115,8	117,4
Tobak	2,87	111,1	77,2	77,7	78,6	79,3
øl, vin og spiritus	1,54	121,8	83,5	83,5	83,5	84,5
Beklædning og fodtøj	7,99	114,3	79,5	82,0	82,8	84,1

(fortsættes)

Pristallet januar 1983 - januar 1984 (fortsat)

<u>Varegruppe</u>	<u>Vægt</u>	<u>Jan.</u>	<u>April</u>	<u>Juli</u>	<u>Okt.</u>	<u>Jan.</u>
		<u>1983</u>	<u>1983</u>	<u>1983</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
		<u>Jan.</u>	<u>Jan.</u>	<u>Jan.</u>	<u>Jan.</u>	<u>Jan.</u>
		<u>1980=</u>	<u>1983=</u>	<u>1983=</u>	<u>1983=</u>	<u>1983=</u>
		<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
Vask og rengøring	3,30	145,1	101,3	103,1	104,7	107,6
Husholdningsredskaber m.v.	6,57	117,1	80,5	83,1	84,6	85,3
Brændsel og belysning	18,93	263,2	171,3	160,5	162,0	164,1
Bolig	10,94	145,3	100,6	102,7	103,7	104,3
Andre varer	8,50	137,1	94,5	98,6	101,5	102,6
<u>Ialt</u>	<u>100,00</u>	<u>145,9</u>	<u>100,5</u>	<u>101,1</u>	<u>104,7</u>	<u>105,4</u>

Kilde: Færøernes prisråd

Ved lagtingslov nr. 20 af 7. marts 1980 om ændring af lagtingslov om pristal blev den hidtidige beregning af pristallet ændret, således at forhøjelser af indførselsafgifter, fremstillingsafgifter og andre afgifter til landskassen, der fra 1. januar 1980 pålægges varerne, holdes uden for pristalsberegningen. Der foretages ikke sæsonudjævning af priserne. Pristallet steg i 1983 med 5,4% fra 100,0 til 105,4. Forbrugerpriserne er herudover steget med de siden 1980 gennemførte stigninger i indførselsafgifter og en række punktafgifter. Prisivirkningerne af disse afgiftsforhøjelser må skønnes til godt 2%. Den samlede stigning i forbrugerpriserne i 1983 må derfor antages at ligge på knap 8%. I årene 1982, 1981 og 1980 har stigningerne i forbrugerpriserne været henholdsvis 13%, 15% og 18%. Der er således tale om en kraftig reduktion i stigningstakten i det seneste år, hvilket skyldes at oliepriserne efter flere års kraftige prisstigninger er faldet i 1983. En væsentlig del af stigningen i pristallet i 1983 skyldes stigninger i prisen inden for grupperne "Fisk", "Frukt og grøntsager", "Kartofler", "Sukker og sukkervarer" samt "Andre fødevarer".

Pristallet udløste 1 dyrtidsportion pr. 1. oktober 1983.

I sammenhæng med de i efteråret 1981 af lagtinget vedtagne forhøjelser af indførselsafgifter m.v., som iøvrigt behandles i afsnittet om offentlige indtægter, blev der, som et forsøg på at dæmpe prisudviklingen, ved lagtingslov fastsat et avancementstop gældende indtil den 31. marts 1982. Avancementstoppet er siden blevet forlænget, senest til den 31. december 1984, idet der dog er foretaget visse ændringer i forhold til den oprindelige lov.

OFFENTLIGE INDTEGTER

Skatter og afgifter er særanliggende. De fastsættes og opkræves af færøske myndigheder. Landskassen opkræver indkomstskatter, told, produktionsafgifter og motorafgifter, medens kommunernes indtægter næsten udelukkende stammer fra indkomstskatter. Skatter på fast ejendom og på formue findes ikke.

Skatter

Indkomstskatter er blevet opkrævet i henhold til lagtingslov nr. 50 af 2. juli 1963 om landsskat og kommuneskat med senere ændringer. Fra 1. april 1984 indføres kildeskat på Færøerne, jfr. nedenfor.

Indkomstskatten til landet og kommunerne udskrives af den skattepligtige indkomst, der er fastsat som bruttoindkomsten med de undtagelser og begrænsninger, loven fastsætter. Således kan der ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst foretages fradrag for nødvendige udgifter til erhvervelse og vedligeholdelse af indkomsten, herunder f.eks. afskrivninger på erhvervsbygninger og driftsmidler samt renter af erhvervsmæssig gæld.

Lønmodtagere kan fradrage 20% af lønindkomsten, idet dog fradraget i skatteåret 1983/84 højst kunne udgøre 6.800 kr. (i 1984/85: 7.300 kr.). Lønmodtagerfradragets maksimumsbeløb pristalsreguleres med udgangspunkt i et beløb på 4.000 kr. pr. 1. oktober 1978. Herudover har lønmodtagere mulighed for fradrag i den selvangivne indkomst af transportudgifter samt udgifter ved dobbelt husførelse. Underholdsbidrag til fraskilt eller frasepareret ægtefælle og til ikke hjemmenværende børn samt for bidrag til pensionsordninger med løbende udbetalinger kan ligeledes fradrages i indkomsten.

Renter af privat gæld kan fradrages i den beregnede kommuneskat med 14% af renteudgifterne og i den beregnede landsskat med 28% af disse. Rente-fradraget kan fordeles mellem ægtefæller efter disses eget ønske.

Renteindtægter af indestående i færøske pengeinstitutter medregnes ikke i indkomsten, men beskattes direkte med $\frac{1}{2}$ % af indestående, medens renter af indestående i udenlandske pengeinstitutter og af indestående penge iøvrigt, herunder gældsbreve og andre værdipapirer beskattes som indkomst. Ligeledes beskattes udbytte af aktier i færøske selskaber direkte med 20% af udbyttet.

Skatten til landskassen blev i skatteåret 1983/84 (indkomst-året 1982) udskrevet efter en fælles skatteskala for forsørgere og ikke-forsørgere, ifølge hvilken skattepligtige indkomster indtil 25.000 kr. årligt beskattes med 20%, stigende til 46% for indkomster over 300.000 kr. årligt. I den beregnede skat foretages et personfradrag, der eksempelvis er på 6.500 kr. for sambeskattede ægtepar, hvor kun den ene af ægtefællerne har skattepligtig indkomst, på 3.250 kr. for hver af ægtefællerne, hvis begge er sat selvstændigt i skat, og på 4.000 kr. for enlige. Fradraget aftrappes med stigende indkomster over 100.000 kr. Endvidere foretages i de beregnede skatter et børnefradrag for hvert hjemmeboende barn under 16 år på 150 kr. i kommuneskatten og 1.200 kr. i landsskatten, således at det samlede børnefradrag udgør 1.350 kr. årligt pr. barn.

Kommuneskatten er siden skatteåret 1979/80 blevet udskrevet af samme indkomst som anvendes ved beregning af landsskatten og med samme procent (ligningsprocent) for alle skatteydere i kommunen. Kommuneskatten er således proportional. For skatteåret 1983/84 ligger ligningsprocenterne mellem 8,0 og 18,8.

Den samlede indkomstskat til landskasse og kommunekasse kan ikke overstige 50% af den skattepligtige indtægt.

Kirkeskat opkræves kun i et begrænset antal kommuner. I skatteåret 1983/84 opkrævede således kun 12 kommuner kirkeskat. Kirkeskatteprocenten varierede mellem 0,15% og 0,65%.

Ægtefæller er sambeskattet, men gifte kvinder sættes dog selvstændigt i skat af visse indkomstkilder. Ved fastsættelsen af de ovenfor omtalte personfradrag i skatten er tillige tilstræbt en mere ensartet beskatning af ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle har indtægter, og ægtepar, hvor begge er sat selvstændigt i skat.

Aktieselskaber og kommanditselskaber svarer skat til landskassen og kommunen. Selskabsskatterne fordeles med 30% som kommuneskat og 70% som landsskat. Fra skatteåret 1983/84 har selskaberne svaret 27% af de første 100.000 kr., 37% af den skattepligtige indkomst mellem 100.000 kr. og 199.999 kr., 48% af den skattepligtige indkomst mellem 200.000 kr. og 499.999 kr. og 49% af den skattepligtige indkomst over 500.000 kr.

Kildeskat pr. 1. april 1984

Fra 1. april 1984 indføres kildeskat på Færøerne. I den forbindelse er 3 nye love trådt i kraft:

Lagtingslov nr. 86 af 1. september 1983 om landsskat og kommuneskat (kildeskatteloven), lagtingslov nr. 87 af 1. september 1983 om udskrivning af skat til landskassen (udskrivningsloven), og lagtingslov nr. 118 af 29. december 1983 om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat.

Ved lovændringen er de grundlæggende principper i den ældre lovgivning som udgangspunkt bevaret. Ændringen består først og fremmest i en væsentlig ændring af fremgangsmåden ved indkrævnin-gen af skatten. I denne forbindelse er der foretaget en opdeling af den skattepligtige indkomst i A- og B-indkomst. "A-indkomst" defineres som udgangspunkt som enhver form for vederlag i tjene-steforhold, der erlægges i kontante penge. Indkomst som ikke er indvundet som resultat af et tjenesteforhold, eller som erlægges på anden måde end i kontante penge benævnes "B-indkomst".

Inden "A-indkomst" udbetales til den skattepligtige, skal der indeholdes "A-skat" (foreløbig skat) i beløbet. Arbejds-giveren (den anvisningspligtige) indbetaler A-indkomsten til et af landsstyret godkendt afregningssted. Foreløbig er kun banker, sparekasser og posthuse godkendt som afregningssteder. Afreg-ningsstedet foretager herefter indeholdelsen af "A-skat" som overføres til landskassen. Restbeløbet udbetales til den anvis-ningspligtige, som overfører beløbet til lønmodtageren. Sidst-nævnte får således et nettobeløb udbetalt.

Hvis den skattepligtige kun har "B-indkomst", opkræves den foreløbige skat ved skatteregning på grundlag af en forventet "B-indkomst" (nedsat med forventede fradrag).

"B-skat" forfalder til betaling i 12 rater den 1. i hver måned med sidste rettidige indbetalingsdag den 20. i måneden.

Når året er slut, foretager skattevæsenet en beregning af slutskatten, og skatteyderen får "overskydende" skat tilbagebetalt, hvis han har betalt for meget, eller må betale "restskat", hvis han har betalt for lidt.

Med hensyn til indkomståret 1983 gælder overgangsbestemmel-serne ved indførelse af kildeskat.

Udgangspunktet er, at indkomsten for 1983 er skattefri.

Personer der den 1. april 1984 er selvstændig skattepligtige

på Færøerne svarer dog for indkomståret 1983 skat af "overskydende indkomst". Som "overskydende indkomst" regnes det beløb hvor- med den skattepligtige indkomst for indkomståret 1983 overstiger "sammenligningsindkomsten". "Sammenligningsindkomsten" er den ansattes skattepligtige indkomst for indkomståret 1984, forhøjet med kr. 30.000 for enlige og kr. 50.000 for ægtefæller.

Skatten af "overskydende indkomst" beregnes med 40%.

Skatten forfalder til betaling med en trediedel af beløbet den 1. i hver af månederne, september, oktober og november 1985.

Indtægt indvundet i 1983, men som først udbetales i 1984, medtages ikke som skattepligtig indkomst i udbetalingsåret, men medregnes i den samlede indtægt i 1983.

Beregnete feriepenge for indkomståret 1983, skal ikke medtages i den skattepligtige indkomst for dette år, men i udbetalingsåret 1984.

Løn, som ifølge overenskomst bliver udbetalt i december 1983, som forudbetalt løn for januar 1984, som vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold, skal medregnes i den skattepligtige indtægt for 1983. Samme bestemmelse er gældende for visse sociale ydelser, der udbetales i december 1983 som forudbetalte ydelser for januar 1984.

For indkomståret 1983 skal der endvidere svares skat af såkaldt "overført indkomst", der f.eks. kan fremkomme i forbindelse med formindskelse af afskrivninger, ændring i opgørelsesmåden for varelagre m.v.

Kun den del af "overført" indkomst, som overstiger kr. 25.000 pålægges skat til lands- og kommunekassen med 50%.

For selskaber m.v., som er skattepligtige efter reglerne i § 1. nr. 11 - 13 i kildeskatteloven, d.v.s. brugsforeninger, produktions- og salgsforeninger og indkøbsforeninger gælder de særlige regler i § 19 i loven om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat. Det skatteår, hvor disse selskaber første gang beskattes efter bestemmelserne i loven, benævnes "overgangsskatteåret". Den skattepligtige indkomst i det regnskabsår, som falder sammen med eller slutter i kalenderåret 1984, er den skattepligtige indkomst i "overgangsskatteåret". For "overgangsskatteåret" indgår maskiner, inventar, installationer og indretninger og lignende driftsmidler, som selskabet ejer ved indkomstårets begyndelse, i saldoværdien med den saldoværdi, hvortil de er ansat

i det seneste offentliggjorte regnskab forud for "overgangsskatte-
året". Ved opgørelsen af et i afskrivningsloven § 4 stk. 1. om-
handlet tab på driftsmidler, som er anskaffet i regnskabsåret
forud for "overgangsskatteåret", anvendes den værdi, som er taget
med i saldo værdien ifølge forrige bestemmelser. På bygninger,
hvorpå der kan afskrives, og som er købt eller fuldført i årene
forud for overgangsskatteåret, kan der i overgangsskatteåret og
følgende skatteår afskrives på grundlag af købs- eller byggevær-
dien. De samlede afskrivninger kan dog højst være lig med købs-
eller byggeværdien efter fradrag af de normale skattemæssige af-
skrivninger, som man kunne have foretaget siden anskaffelses- el-
ler byggeåret.

I udskrivningsloven er der kun foretaget små ændringer i
forhold til de hidtil gældende regler.

Skatteprocenten er dog nedsat med et par procent. Desuden
skal dødsboer betale skat med 40% af den samlede indtægt. Boer,
der skiftes i umiddelbar forbindelse med dødsfald og hvor ende-
lig boopgørelse er foretaget inden 15 måneder efter dødsfaldet,
får imidlertid et fradrag i den skattepligtige indkomst på kr.
25.000.

Endvidere skal der ifølge udskrivningsloven udskrives en
fast afgift af royalty på 25%. Afgiften fordeles med 40% til den
pågældende kommune og 60% til landskassen.

Antal skatteydere og skattepligtige indkomster

I tabel 4.11. er vist det samlede antal skatteydere og den
skattepligtige indkomst til og med skatteåret 1983/84.

Tabel 4.11. Samlet antal skatteydere og skattepligtig indkomst i
skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84

Skatteår	Antal skatteydere		Skattepl.indkomst 1.000 kr.		Gnsl.skpl.indkomst kr.	
	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber
1975/76	19.152 ¹⁾		529.120 ¹⁾		27.627 ¹⁾	
1979/80	26.817	352	1.376.531	85.927	51.331	244.111
1980/81	27.186	417	1.463.542	89.289	53.834	214.123
1981/82	28.782	505	1.815.601	92.872	63.081	183.904
1982/83	29.310	573	2.079.614	114.058	70.952	199.054

(fortsættes)

Samlet antal skatteydere og skattepligtig indkomst i
skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84 (fortsat)

Skatteår	Antal skatteydere		Skattepl.indkomst 1.000 kr.		Gnsl.skpl.indkomst kr.	
	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber
1983/84	29.813	690	2.353.975	178.943	78.958	259.337

- 1) Til og med skatteåret 1976/77 blev aktieselskaber og kommanditselskaber beskattet som personer, hvorfor der ikke kan foretages en opdeling i personlige skatteydere og selskaber

Kilde: Línkingarráð Føroya

Da der ikke fra 1979/80 til 1983/84 er sket principielle ændringer i beregningen af den skattepligtige indkomst, er en sammenligning af indkomsterne i denne periode mulig. Fra 1982/83 til 1983/84 er de samlede skattepligtige indkomster for personlige skatteydere steget med godt 13%, hvilket er en smule mindre end fra 1981/82 til 1982/83, hvor disse indkomster steg med knap 15%. Selskabsindkomsterne er derimod steget kraftigt. Stigningen fra 1982/83 til 1983/84 udgør 56% mod en stigning fra 1981/82 til 1982/83 på 24%.

Da disse stigningsprocenter også dækker over en stigning i antallet af skatteydere skal nævnes, at den gennemsnitlige indkomst for personlige skatteydere fra 1982/83 til 1983/84 steg med 11% mod en stigning på 12% året før.

Til belysning af de tidligere nævnte fradrags størrelse kan nævnes, at de private renteudgifter udgjorde 126,8 mill. kr. i 1981/82, 153,5 mill. kr. i 1982/83 og 173,5 mill. kr. i 1983/84.

Som det fremgår af tabel 4.11. er de gennemsnitlige selskabsindkomster steget kraftigt fra 1982/83 til 1983/84. Stigningen udgør 30% og skyldes bl.a. en øgning i antallet af større selskaber. Det skal bemærkes, at antallet af selskaber med en skattepligtig indkomst på over 400.000 kr. er steget fra 30 selskaber med en samlet indkomst på 96,6 mill. kr. i 1982/83 til 65 selskaber med en samlet indkomst på 151,1 mill. kr. i 1983/84.

Tabel 4.12. Det samlede antal skatteydere fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst i skatteåret 1983/84.

Skattepligtig indkomst 1.000 kr.	Personlige skatteydere				Selskaber			
	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr.	% af samlet indk.	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr.	% af samlet indk.
Under 5	2.242	7,5	3.717	0,1	362	52,5	48	0,02
5-10	1.148	3,8	9.051	0,4	27	3,9	234	0,1
10-20	2.925	9,8	47.746	2,0	24	3,5	403	0,2
20-30	3.499	11,7	88.987	3,8	20	2,9	543	0,3
30-40	1.788	6,0	63.124	2,7	12	1,7	439	0,2
40-50	1.546	5,2	69.822	3,0	26	3,8	1.238	0,7
50-60	1.552	5,2	86.725	3,7	9	1,3	512	0,3
60-70	1.389	4,7	90.524	3,8	7	1,0	471	0,3
70-80	1.273	4,3	95.788	4,1	9	1,3	702	0,4
80-90	1.229	4,1	104.837	4,4	11	1,6	933	0,5
90-100	1.448	4,9	138.561	5,9	23	3,3	2.262	1,3
100-150	5.743	19,3	708.515	30,1	30	4,4	3.943	2,2
150-200	2.485	8,3	425.345	18,1	27	3,9	4.834	2,7
200-250	830	2,8	171.074	7,3	13	1,9	2.995	1,7
250-300	332	1,1	89.997	3,8	9	1,3	2.619	1,5
300-400	238	0,8	81.805	3,5	16	2,3	5.671	3,2
over 400	146	0,5	78.357	3,3	65	9,4	151.096	84,4
	29.813	100,0	2.353.975	100,0	690	100,0	178.943	100,0

Kilde: LÍkningarráð Føroya

Tabel 4.12. viser skatteyderne fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst samt de enkelte indkomstgruppers andel af den samlede indkomst. En trediedel af de personlige skatteydere havde i 1983/84 en indkomst på 30.000 kr. eller derunder. Disse skatteydere tjente tilsammen 6% af den samlede indkomst. En anden trediedel af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på mellem 30.000 kr. og 100.000 kr. og tjente sammen 28% af den samlede indkomst. Den sidste trediedel af skatteyderne havde en indkomst på over 100.000 kr. og tjente 66% af de samlede indkomster.

For selskabernes vedkommende bemærkes, at knap 53% i 1983/84 havde en skattepligtig indkomst på under 5.000 kr., og at disse selskaber kun tjente 0,02% af den samlede selskabsindkomst. Kun

godt 9% af selskaberne havde en skattepligtig indkomst på over 400.000 kr. Disse selskaber tjente 84% af den samlede skattepligtige selskabsindkomst. Ved vurderingen af disse tal må tages i betragtning, at der på Færøerne findes et meget stort antal mindre selskaber, f.eks. oprettet omkring enkelte fiskerfartøjer.

Udskrevne skatter

Udskrevne skatter er i den følgende tabel angivet uden fradrag for børnetilskud, der som nævnt fradrages i den beregnede skat (1983/84 15,0 mill. kr. i landsskatten og 1,9 mill. kr. i kommuneskatten). Tallene angiver de ved hovedligningen udskrevne beløb uden hensyn til senere ændringer og omfatter både personlige skatter og selskabsskatter. Af den samlede udskrevne skat i 1983/84 på 956,9 mill. kr. er 902,0 mill. kr. personlige skatter og 54,9 mill. kr. selskabsskatter.

Tabel 4.13. Udskrevne skatter i skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84.

<u>1.000 kr.</u>	<u>Kommuneskat¹⁾</u>	<u>Landsskat</u>	<u>Skatter ialt</u>
1975/76	104.717	148.121 ²⁾	252.838
1979/80 ³⁾	200.731	292.852	493.583
1980/81	227.581	317.562	545.143
1981/82	280.450	420.515	700.965
1982/83	327.642	489.892	817.534
1983/84	376.209	580.676	956.885

1) Incl. kirkeskat i visse kommuner

2) Incl. et beløb på godt 11,6 mill. kr. i folkepensionsbidrag, som ikke opkræves mere

3) Den for 1979/80 udskrevne ekstraskat med et provenue på omkring 2,9 mill. kr. indgår ikke i tallet

Kilde: Føroya Gjaldstova

I forhold til skatteåret 1982/83 er de udskrevne landsskatter steget med 15% og kommuneskatten (incl. kirkeskat) med 19%. Fra 1981/82 til 1982/83 var de tilsvarende stigninger henholdsvis 16% og 17%. Dette må ses på baggrund af en stigning i de personlige skattepligtige indkomster, der fra 1981/82 til 1982/83 var på 15% og fra 1982/83 til 1983/84 på 13%. Der er således tale om en fortsat omend svag stigning i det relative beskatningsniveau. Dette afspejles også i skatternes andel af de skattepligtige indkomster. Hvis man betragter de personlige skattepligtige indkomster i forhold til de udskrevne personlige skatter, udgør

skattens andel af indkomsten i 1980/81 34%, i 1981/82 36%, i 1982/83 37% og i 1983/84 38%.

Det må dog i denne forbindelse tages i betragtning, at de stigende indkomster som følge af progressionen i skatteskalaerne i sig selv vil medføre en relativ stigning i skatterne, også ved uændrede skatteskalaer.

Til belysning af beskatningsniveauets udvikling kan nævnes, at direkte skatter til land og kommune samt indirekte skatter som told, indførselsafgifter, produktionsafgifter tilsammen udgjorde 35% af bruttofaktorindkomsten både i 1979 og 1980, fordelt med 26% til landskassen og 9% til kommunerne, medens det således angivne "skattetryk" udgjorde 21% i 1965, 26% i 1970 og 34% i 1978.

De udskrevne direkte skatter er i 1983/84 fordelt med 39% i kommunale skatter og 61% i landsskatter. Balancen mellem kommuneskat og landsskat har ikke ændret sig nævneværdigt i de senere år.

Tabel 4.14. viser antallet af skatteydere, gennemsnitlig indkomst og udskrevne skatter for personlige skatteydere i de enkelte kommuner. Som det vil fremgå, er der betydelige forskelle i indkomsterne fra kommune til kommune, idet særlig de mindre og isolerede kommuner har en lavere indkomst end gennemsnittet. Tallene er før fradrag af børnetilskud.

Tabel 4.14. Udskrevne personlige skatter m.v. i skatteåret 1983/84 i de enkelte kommuner

Kommune	Antal skatte- ydere	Gnsl. ind- komst	Lig- nings- proc. ¹⁾	Udskrevne skatter i 1.000 kr.		Ialt
				Lands- skat	Komm.- skat ²⁾	
Tórshavn	9.499	88.046	17,75	199.167	134.697	333.864
Fugloy	47	67.408	11	649	314	963
Svínoy	57	45.059	11	438	260	698
Viðareiði	169	75.963	13	2.808	1.456	4.264
Hvannasund	260	67.057	15	3.493	2.346	5.839
Klaksvík	3.110	81.674	18,3	58.712	42.078	100.790
Kunoy	75	43.740	12	529	337	866
Mikladalur	50	44.652	10	333	189	522
Húsar	50	40.728	11	331	202	533
Oyndarfjørður	128	71.448	15	2.012	1.262	3.274

(fortsættes)

Udskrevne personlige skatter m.v. i skatteåret
1983/84 i de enkelte kommuner (fortsat)

Kommune	Antal skatte- ydere	Gnsl. ind- komst	Lig- nings- proc. 1)	Udskrevne skatter i 1.000 kr.		Ialt
				Lands- skat	Komm.- skat 2)	
Elduvík	89	55.966	15	927	667	1.594
Fuglafjørður	969	80.468	16,5	17.585	11.349	28.934
Leirvík	460	72.517	16,5	7.379	4.953	12.332
Gøta	587	80.154	17	10.675	7.292	17.967
Nes	708	67.706	16,5	10.531	7.185	17.716
Runavík	1.338	83.133	17,5	25.633	17.727	43.360
Sjógv	593	78.740	15	10.876	6.480	17.356
Skáli	462	79.788	17,9	8.812	6.044	14.856
Eiði	398	81.730	15	7.326	4.450	11.776
Sund	261	88.397	13,5	5.613	2.823	8.436
Funningur	80	60.132	10	946	434	1.380
Gjógv	75	58.244	9	910	351	1.261
Haldarsvík	217	64.949	15	2.928	1.938	4.866
Saksun	16	56.206	10	166	84	250
Hvalvík	215	69.848	12	3.159	1.611	4.770
Hósvík	157	72.491	12	2.399	1.183	3.582
Kollafjørður	449	81.073	16	7.992	5.212	13.204
Kvívík	337	72.093	14,3	5.225	3.070	8.295
Vestmanna	857	82.158	17,5	16.391	11.261	27.652
Tórshavn utanb.	797	94.543	15,65	17.618	10.227	27.845
Kirkjubøur	109	75.582	12	1.927	872	2.799
Hestur	52	33.517	16	237	263	500
Nólsoy	235	60.283	16	2.946	2.094	5.040
Sandavágur	508	68.921	15	7.680	4.730	12.410
Miðvágur	663	71.104	17	10.313	7.308	17.621
Sørvágur	681	76.135	16	11.743	7.499	19.242
Bøur	66	42.810	10	475	234	709
Mykines	26	46.188	8	228	85	313
Sandur	452	66.934	18	6.442	4.959	11.401
Skopun	373	66.069	18	5.105	3.921	9.026
Skálavík	164	67.404	16	2.440	1.643	4.083
Húsavík	123	68.900	14	1.891	1.091	2.982
Skúvoy	74	47.248	9,5	607	293	900

(fortsættes)

Udskrevne personlige skatter m.v. i skatteåret
1983/84 i de enkelte kommuner (fortsat)

<u>Kommune</u>	<u>Antal skatte- ydere</u>	<u>Gnsl. ind- komst</u>	<u>Lig- nings- proc.¹⁾</u>	<u>Udskrevne skatter i 1.000 kr.</u>		<u>Ialt</u>
				<u>Lands- skat</u>	<u>Komm- skat²⁾</u>	
Hvalba	491	69.743	17	7.314	5.344	12.658
Tvøroyri	1.391	74.788	19	22.584	18.062	40.646
Fámjin	83	58.871	9	884	350	1.234
Hov	110	60.932	16	1.246	961	2.207
Porkeri	223	78.285	14	3.908	2.175	6.083
Vágur	1.111	65.873	18,5	15.065	12.289	27.354
Sumba	368	53.633	12,5	3.585	2.181	5.766
<u>Ialt</u>	<u>29.813</u>	<u>78.958</u>	<u>-</u>	<u>538.183</u>	<u>363.836</u>	<u>902.019</u>

1) Incl. kirkeskatteprocent

2) Incl. kirkeskat

Kilde: Føroya Gjaldstova

De samlede skatterestancer til såvel landskassen som kommunerne udgjorde pr. 31. december 1983 ca. 392 mill. kr. Pr. 31. marts 1983 udgjorde de samlede restancer 395 mill. kr. og pr. 31. marts 1981 udgjorde de 241 mill. kr. Skatterestancerne er således - efter en meget kraftig forøgelse i de seneste år - begyndt at falde en smule, hvilket dels kan tilskrives en mere effektiv skatteopkrævning dels forventningerne om en yderligere mere effektiv skatteopkrævning i forbindelse med indførelsen af kilde- og beskattelse i 1984.

Afgifter

De vigtigste afgiftslove er lagtingslov nr. 23 af 11. februar 1950 om indførselsafgift m.v. med senere ændringer, lagtingslov nr. 9 af 27 april 1961 om særlig indførselsafgift med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 19. maj 1979 om ekstra indførselsafgift med senere ændringer og lagtingslov nr. 23 af 9. maj 1968 om afgift på motorkøretøjer.

Transitvarer er helt fritaget for indførselsafgift. Bortset herfra er alle importerede varer med undtagelse af visse fødevarer, råvarer og halvfabrikata samt bøger og tidsskrifter belagt med en generel indførselsafgift (særlig indførselsafgift), som i efteråret 1981 ved lagtingslov blev forhøjet fra 13% til 20% af fakturaværdien. I foråret 1979 blev ved lagtingslov indført en ekstra ind-

førselsafgift, der med få undtagelser pålægges samme varer som den særlige indførselsafgift. Den ekstra indførselsafgift, som siden foråret 1980 havde udgjort 7%, blev i efteråret 1981 ved lagtingslov nedsat til 5%. Den samlede generelle og ekstra indførselsafgift udgør således nu ialt 25%. Herudover er praktisk taget alle varer belagt med en mængdeafgift eller en værdiafgift eller en kombination af disse. Disse afgifter er ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift flere gange blevet forhøjet for en række varers vedkommende, senest i efteråret 1981.

Der er endvidere produktionsafgift på øl, sodavand, chokolade og sukkervarer. I forbindelse med en i foråret 1980 gennemført ændring af loven om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke, hvorved de færøske bryggerier fik tilladelse til at fremstille øl, som indeholder indtil 4,6 vægtprocent alkohol, er fastsat en produktionsafgift for sådant øl, omtrent svarende til indførselsafgiften. Produktionsafgiften på øl og sodavand blev ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift forhøjet i efteråret 1981.

Landskassens indtægter

Tabel 4.15. viser landskassens indtægter fordelt på de forskellige indtægtskilder.

Tabel 4.15. Landskassens indtægter 1975/76 og 1980/81-1984/85

1.000 kr.	Landsskat ¹⁾	Motor afgif- ter	Told og andre afgifter	Andre ind- tægter ³⁾	Ialt
1975/76	155.371	4.761 ²⁾	144.211	13.508	317.851
1980/81	342.086	11.528	339.181	23.655	716.450
1981/82	434.776	11.838	399.878	24.511	871.003
1982/83	509.657	12.249	500.494	20.062	1.042.462
1983/84 (FL)	572.500	13.500	521.960	5.655	1.113.615
1984/85 (FFL)	685.500	15.000	565.090	5.705	1.271.295

1) Incl. folkepensionsbidrag og landskassens andel af sømandsskat

2) Nedgangen skyldes benzinafgiftens overførsel til told og andre afgifter

3) "Andre indtægter" stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af overskuddet fra Danmarks Nationalbank og svinger således i takt med dette

Kilde: Landskasseregnskaber og finanslov (§§ 1, 2, 3, 4, 7 og 8)

Af landskassens indtægter stammede i 1982/83 49% fra indkomstskatter og 48% fra told og andre afgifter. De resterende indtægter stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af Nationalbankens overskud, der i 1982 var på 19,2 mill. kr. Landets virksomheder

såsom kystfarten, landsapoteket, telefonværket, postvæsenet m.v. er som helhed underskudsgivende og er derfor medtaget i opgørelsen over landskassens udgifter. Indkomstskatternes andel af landskassens indtægter har været stadigt stigende frem til 1978/79, hvor denne andel udgjorde 54%. Siden er andelen faldet en smule og har i perioden 1980/81 - 1982/83 svinget mellem 48% og 50%. Når andelen er faldet skyldes det de tidligere omtalte forhøjelser af told og indførselsafgifter i de respektive år. Fra 1982/83 til finansloven for 1983/84 er regnet med en stigning i indtægterne på 7% og fra finansloven 1983/84 til finanslovsforslaget for 1984/85 med en stigning på 14%. Over de to år som helhed forudsættes en noget stærkere stigning i de direkte end i de indirekte skatter.

OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.

Statens og landskassens udgifter

Statens udgifter på Færøerne er for finansåret 1982 opgjort til 568,8 mill. kr. fordelt med 539,5 mill. kr., svarende til ca. 95% som driftsudgifter og 29,3 mill. kr., svarende til ca. 5% som anlægsudgifter, jfr. tabel 4.19. Opgørelsen er udarbejdet på grundlag af regnskabstallene for finansåret 1982 og omfatter alene direkte udgifter afholdt af staten på Færøerne. Indirekte udgifter f.eks. i forbindelse med færingers ophold på danske sygehuse eller færingers uddannelse ved danske uddannelsesinstitutioner er ikke medregnet.

Statens udgifter på Færøerne i 1983 skønnes at beløbe sig til 616 mill. kr. heraf 96% som driftsudgifter og 4% som anlægsudgifter.

Som følge af det statslige finansårs omlægning til kalenderår fra 1. januar 1979 er udgiftsopgørelserne for finansårene 1979 og følgende år ikke umiddelbart sammenlignelige med tal for statslige finansår før 1979 eller med tallene for landskassens udgifter, idet landskassefinansåret stadig omfatter perioden fra 1. april i et år til 31. marts i det følgende år. Til brug for sammenstillingerne af statskasseudgifter og landskasseudgifter i tabellerne 4.16. - 4.18. er derfor foretaget en skønsmæssig beregning af statens udgifter i perioden 1. april til 31. marts. Grundlaget for beregningen er de statslige udgifter i et kalenderår (finansår) omregnet til 3 kvartaler plus de skønsmæssige statslige udgifter i det følgende kalenderår (finansår) omregnet til 1 kvartal (i enkelte tilfælde er dog anvendt regnskabstal).

De således beregnede udgifter for statskassen i perioden 1. april 1982 - 31. marts 1983, svarende til landskassefinansåret 1981/82 er opgjort til ialt 580,6 mill. kr., idet fordelingen mellem driftsudgifter og anlægsudgifter er som vist i tabel 4.16., og fordelingen efter hovedformål er som vist i tabel 4.18.

Landskassens udgifter udgjorde i landskassefinansåret 1982/83 ialt 1.042,5 mill. kr., hvoraf 778,4 mill. kr. eller 75% var driftsudgifter, medens 263,7 mill. kr. eller 25% var anlægsudgifter. Anlægsudgifternes andel af de samlede landskasseudgifter er siden 1978/79, hvor de udgjorde 40%, gradvis faldet. Således udgjorde de i 1981/82 kun 19% af de samlede udgifter. Den ændrede fordeling af udgifterne mellem drifts- og anlægsudgifter i de senere år skyldes bestræbelser for at begrænse stigningen i de offentlige budgetter, der i første række har resulteret i en begrænsning i anlægsbudgettet. Stigningen i anlægsudgifternes andel af de samlede udgifter fra 19% i 1981/82 til 25% i 1982/83 skyldes at 2/3 af overskuddet på landskassens regnskab, som i 1982/83 beløb sig til 69,5 mill. kr., henlægges til dels fonden for fiskeflådens fornyelse dels fonden til bygning af tunneller og broer, og således betragtes som en anlægsudgift (jfr. nedenfor).

En væsentlig del af landskassens anlægsudgifter finansieres af forskellige fonds, hvis midler tilvejebringes ved tilskrivninger fra landskassen samt ved optagelse af lån. Henlæggelserne til sådanne fonds (samt i enkelte år henlæggelser til afdrag på lån) er derfor medregnet i anlægsudgifterne.

Den betydelige forskel i anlægsudgifternes andel af de samlede udgifter for statskassen og landskassen må bl.a. ses på baggrund af, at vejvæsenet, herunder bro- og tunnelbyggerier m.v. er særanliggende. Endvidere har landskassen haft betydelige udgifter i forbindelse med udvidelser af de færøske havne, som er omfattet af den af lagtinget i 1978 vedtagne 6 årige havneplan.

Tabel 4.16. Stats- og landskassens drifts- og anlægsudgifter
1975/76 og 1979/80-1982/83

Mill. kr.	Driftsudgifter			Anlægsudgifter			Samlede udgifter		
	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt
1975/76	200,9	198,4	399,3	13,8	119,5	133,3	214,7	317,9	532,6
1979/80	346,0	441,4	787,4	47,6	185,3	232,9	393,6	626,7	1020,3
1980/81	418,6	586,6	1005,2	31,7	152,8	184,5	450,3	739,4	1189,7

(fortsættes)

Stats- og landskassens drifts- og anlægsudgifter

1975/76 og 1979/80-1982/83 (fortsat)

Mill. kr.	Driftsudgifter			Anlægsudgifter			Samlede udgifter		
	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt
1981/82	475,9	707,7	1183,6	21,0	163,3	184,3	496,9	871,0	1367,9
1982/83	551,8	778,8	1330,6	28,8	263,7	292,5	580,6	1042,5	1623,1

Kilde: Landskasseregnskab, statsregnskab og oplysninger fra stats-institutioner

Fra 1981/82 til 1982/83 er statens samlede udgifter på Færøerne steget med 83,7 mill. kr. eller 17% mod en stigning på 10% året før. Landskassens udgifter er steget med 171,5 mill. kr. eller 20% mod en stigning på 18% fra 1980/81 til 1981/82.

Af de samlede stats- og landskasseudgifter udgør statens udgifter i 1982/83 36%. Statens andel af de samlede udgifter har siden 1975/76 - hvor andelen udgjorde 40% - været svagt faldende. De seneste 3 år har andelen dog været stort set uændret.

Tabel 4.17. Stats- og landskassens udgifter efter hovedformål
1975/76 og 1979/80-1982/83

1.000 kr.	1975/76	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
Administration m.v.	27.388	42.618	49.633	60.646	69.357
Sundhedsvæsen	57.405	114.711	127.583	149.436	173.900
Samfærdsel ¹⁾	77.868	154.380	145.406	167.995	222.263
Skolevæsen m.v.	77.595	136.529	155.992	174.697	200.391
Videnskab, litteratur og kunst	10.191	16.303	20.664	33.954	32.999
Fiskeri og søfart	82.091	214.836	281.969	323.587	381.732
Landbrug	4.697	12.103	13.708	17.330	21.632
Handel og industri	5.329	20.894	16.217	15.032	28.687
Socialvæsen ²⁾	126.253	210.131	260.830	281.033	349.348
Rets- og politivæsen	7.955	13.510	15.740	19.648	21.202
Kirkevæsen	2.962	5.499	5.922	6.872	8.088
Renter og afdrag	15.526	14.836	24.012	35.942	13.576
Garantienhælgelser	4.000	4.000	6.000	6.000	6.000

(fortsættes)

Stats- og landskassens udgifter efter hovedformål
1975/76 og 1979/80-1982/83

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975/76</u>	<u>1979/80</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Henl. til driftskap.	703	-	-	4.522	23.166
Andre udgifter	32.472	59.951	66.042	71.195	70.749
<u>Ialt</u>	<u>532.435</u>	<u>1020.301</u>	<u>1189.718</u>	<u>1367.889</u>	<u>1623.090</u>

1) Underskuddet i landsstyrets kystfart, der i de tidligere år er opført under "Andre udgifter", er fra 1978/79 optaget under "Samfærdsel". Fra 1979/80 er landskassens tilskud til driften af busruterne "Bygdaleiðir" optaget under denne post, fra 1980/81 er postvæsenets underskud opført her, og fra 1981/82 er til-lige telefonvæsenets underskud optaget under denne post. Un-derskuddet udgjorde i 1982/83 i kystfarten 19,9 mill. kr., ved busruterne 3,0 mill. kr., i postvæsenet 5,9 mill. kr. og i te-lefonvæsenet 15,1 mill. kr.

2) Invalide- og folkepensionsbidraget er ikke fradraget

Kilde: Landskasseregnskab, statsregnskab og oplysninger fra statsinstitutioner

Statskassens og landskassens udgifter er tilsammen steget med 255,2 mill. kr., svarende til 19%, fra 1981/82 til 1982/83. Den største stigning i udgifterne er sket inden for områderne "Handel og industri" og "Samfærdsel", hvor stigningerne udgjorde henholds-vis 91% og 32%. Den kraftige stigning i udgifterne til "Handel og industri", der er rene landskasseudgifter, skyldes primært store henlæggelser til en energifond. Stigningen i udgifterne til "Samfærdsel" skyldes bl.a. de store underskud i kystfartens, tele-fonvæsenets og postvæsenets drift. Iøvrigt afspejler udgifterne til samfærdsel, som for hovedpartens vedkommende afholdes af lands-kassen, et stort igangværende vej- og tunnelbyggeri, ligesom lands-kassens tilskud til kommunale havnebyggerier i henhold til den af lagtinget vedtagne 6 års plan for udbygningen af havnene er bety-delige.

Udgifterne til "Fiskeri og søfart" er fortsat den største udgiftspost og omfatter foruden støtten til fiskerierhvervet så væsentlige udgiftsposter som landsstyrets vagt- og bjærgningstje-neste samt fiskeriinspektionen. Endvidere er udgifterne til "So-cialvæsen", betydelige. Stigningen i disse udgifter fra 1981/82 til 1982/83 udgjorde 24%. Udgifterne afholdes af såvel statskassen og landskassen. I 1982/83 fordelte udgifterne sig med 55% til stats-kassen og 45% til landskassen.

Statens udgifter

Tabel 4.18. viser statens udgifter i perioden 1. april til

31. marts i årene 1975/76 og 1979/80 - 1982/83 opdelt på hovedformål, medens tabel 4.19. viser en specifikation af statens udgifter i det statslige finansår (kalenderåret) 1982.

Tabel 4.18. Statens udgifter efter hovedformål 1975/76 og 1979/80-1982/83

1.000 kr.	1975/76	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
Administration m.v.	4.309	5.642	6.225	6.108	4.757
Sundhedsvæsen	36.174	63.582	72.143	85.168	98.656
Samfærdsel	5.887	23.783	13.763	12.133	15.075
Skolevæsen m.v.	44.725	77.845	92.310	103.856	116.112
Videnskab, litteratur og kunst	704	1.115	954	952	1.353
Fiskeri og søfart	23.597	62.871	70.883	82.406	93.653
Socialvæsen	70.417	111.672	148.060	153.132	190.896
Rets- og politivæsen	7.934	13.499	15.736	19.643	21.198
Kirkevæsen	2.375	4.234	4.422	5.047	6.068
Andre udgifter	18.538	29.366	25.805	28.441	32.860
<u>Ialt</u>	<u>214.660</u>	<u>393.609</u>	<u>450.301</u>	<u>496.886</u>	<u>580.628</u>

Kilde: Statsregnskaber og oplysninger fra statsinstitutioner

Tabel 4.19. Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1982

1.000 kr.	<u>Driftsudgifter</u> <u>Statsin-</u> <u>stitutioner</u>		<u>Anlægsudgifter</u> <u>Statsin-</u> <u>stitutioner</u>		<u>Drifts-</u> <u>og an-</u> <u>lægsudg.</u> <u>ialt</u>
		<u>Til-</u> <u>skud</u>	¹⁾	<u>Til-</u> <u>skud</u>	¹⁾
<u>1. Statens administration:</u>					
Rigsombudet	4.302	-	-	-	4.302
Fær. socialforvaltning	-	480	-	-	480
<u>Ialt</u>	<u>4.302</u>	<u>480</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.782</u>
<u>2. Sundhedsvæsen:</u>					
Landslægeembedet	481	-	-	-	481
Primære sundhedstjeneste	-	4.513	-	-	4.513
Sygehuse ²⁾	-	87.111	-	2.263	89.374
<u>Ialt</u>	<u>481</u>	<u>91.624</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>94.368</u>
<u>3. Samfærdsel:</u>					
Havnetilskud	-	-	-	812	812
Vágar flyveplads	9.874	-	3.514	-	13.388
<u>Ialt</u>	<u>9.874</u>	<u>-</u>	<u>3.514</u>	<u>812</u>	<u>14.200</u>

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1982

(fortsat)

	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og an- lægsudg. ialt</u>
<u>1.000 kr.</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til- 1) skud</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til- 1) skud</u>	
<u>4. Skolevæsen:</u>					
Folkeskolen 3)	28 57.633	-	9.040	-	66.701
Seminariet	7.323	48	-	-	7.371
Private skoler	-	2.415	-	-	2.415
Aftenskoler	-	2.832	-	-	2.832
Erhvervsskoler	-	20.396	-	2.200 5)	22.596
Statens uddannelses- 4) støtte	-	13.692	-	-	13.692
<u>Ialt</u>	<u>7.351</u>	<u>97.016</u>	<u>-</u>	<u>11.240</u>	<u>115.607</u>
<u>5. Videnskab og kunst:</u>					
Fiskerilaboratoriet	221	419	-	-	640
Geologiske undersøgelser. 514	-	-	-	-	514
Livsvarig hædersgave og fast årlig statsydelse	-	156	-	-	156
<u>Ialt</u>	<u>735</u>	<u>575</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1.310</u>
<u>6. Fiskeri og søfart:</u>					
Skibstilsynet	1.365	-	-	-	1.365
Inspektionsskibene	76.735	-	-	-	76.735
Marinestationen	7.310	-	-	-	7.310
Fyrvæsenet	4.691	-	-	-	4.691
Meteorologisk insti- tut	2.008	-	-	-	2.008
<u>Ialt</u>	<u>92.109</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>92.109</u>
<u>7. Socialvæsen:</u>					
Folke- og invalide- pension m.v.	386	99.286	-	-	99.672
Hjælp efter forsorgsl.	-	21.937	-	-	21.937
Særforsorg	13.590	21.258	74	-	34.922
Børnebidrag	-	1.735	-	-	1.735
Børneforsorg	-	13.376	-	-	13.376
Sygekasser	-	6.996	-	-	6.996
Dagpenge ved sygdom og fødsel	-	6.748	-	-	6.748
<u>Ialt</u>	<u>13.976</u>	<u>171.336</u>	<u>74</u>	<u>-</u>	<u>185.386</u>

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1982

(fortsat)

	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og an- lægsudg. ialt</u>
<u>1.000 kr.</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til- skud</u>	¹⁾ <u>1) titioner</u>	<u>Til- skud</u>	¹⁾
<u>8. Rets- og politivæsen:</u>					
Politivæsen og sysselm.	15.620	-	287	-	15.907
Dommerembedet	1.716	-	1.936	-	3.652
Arrestvæsenet	1.556	-	-	-	1.556
Ialt	18.892	-	2.223	-	21.115
<u>9. Kirkevæsen:</u>					
Lønninger og pens.	4.091	-	-	-	4.091
Præstegårde	1.449	-	-	-	1.449
Befordring, kontor- hold m.v.	251	-	-	-	251
Ialt	5.791	-	-	-	5.791
<u>10. Andre udgifter:</u>					
Kompensation for ATP	2	-	-	-	2
Justervæsenet	160	-	-	-	160
Flyvestation Thorshavn	24.800	-	-	-	24.800
Investeringsstilskud i henh. til egnsudvik- lingsloven	-	-	-	9.195	9.195
Ialt	24.962	-	-	9.195	34.157
Samlede udgifter 1-10	178.473	361.031	5.811	23.510	568.825

1) Omfatter både lovbundne og ikke lovbundne tilskud

2) Incl. landssygehusets psykiatriske afdeling, det tidligere statshospital

3) Udgifter til skolelægeordningen er medregnet under udgifterne til sundhedsvæsenet

4) Udgifterne vedrører støtteåret 1. august 1982 - 31. juli 1983

5) Hertil kommer et lån på 5,5 mill. kr. til erhvervsskolerne

Kilde: Statsregnskab og oplysninger fra institutionerne

Af statens udgifter på Færøerne faldt i finansåret 1982 ialt 395,4 mill. kr. eller 70% inden for områderne sundhedsvæsen, socialvæsen og undervisningsvæsen. Heraf udgør socialvæsen den største post med 185,4 mill. kr. fulgt af skolevæsenet med 115,6 mill. kr. og sundhedsvæsenet med 94,4 mill. kr. Af øvrige udgifter udgør

fiskeriinspektionen den største post.

Udover egentlige udgifter ved drift af statsinstitutioner på Færøerne og statens tilskud til færøske institutioner yder staten og flere offentlige danske institutioner lån til forskellige formål på Færøerne.

Danmarks Skibskreditfond har siden finansåret 1964/65 ydet lån til færøsk indregistrerede skibe. Lånene ydes som 7% obligationslån til parikurs, idet skibskreditfondens obligationer ligesom realkreditinstituttets obligationer overtages til parikurs af Danmarks Nationalbank. Fonden har udbetalt nye lån på ialt 44,6 mill. kr. til skibe hjemmehørende på Færøerne i 1982/83. Restgælden til fonden var pr. 31. marts 1983 135,9 mill. kr.

I Kreditforeningen af Kommuner i Danmark kan de færøske kommuner opnå lån mod garanti fra landsstyret (efter lagtingslov for hver enkelt ansøgning) og staten. Disse lån ydes med en løbetid, der varierer fra 6 til 40 år. Kreditforeningen har i 1982/83 ikke udbetalt nye lån til færøske kommuner. Færøske kommuners restgæld til foreningen var pr. 31. marts 1983 på 107,6 mill. kr.

Udover ovennævnte to låneinstitutioner har Kongeriget Danmarks Fiskeribank siden 1959 ydet lån til skibe hjemmehørende på Færøerne. Bankens virksomhed er iøvrigt omtalt under kapitel 3.

Ved lov nr. 153 af 31. marts 1976 om ændring af lov om en investeringsfond på Færøerne m.v. blev ledelsen af fonden overført fra den hidtidige bestyrelse, der bestod af 3 danske og 2 færøske medlemmer, til en bestyrelse, der udpeges af det færøske hjemmestyre. Loven bemyndiger endvidere hjemmestyret til at fastsætte de nærmere regler om fondens virksomhed.

Investeringsfonden blev oprettet i henhold til lov nr. 28 af 29. januar 1964 om en investeringsfond for Færøerne m.v. med det formål at yde lån til investering i offentlige anlæg, som må anses for påkrævede eller ønskelige af hensyn til det færøske erhvervslivs udvikling. Fonden kan endvidere af indkomne renter og afdrag yde lån til erhvervsformål. Fondens udlån til erhvervsformål formidles af den færøske industrifond, jfr. kapitel 3. Fondens midler er fremkommet ved tilskrivninger fra staten. De samlede tilskrivninger i perioden 1964-1979 udgør 140 mill. kr. Statens tilskud til fonden ophørte med udgangen af finansåret 1979. I forbindelse med fondens overførsel til hjemmestyret er i 1978 overført 60 mill. kr. og i 1979 fondens resterende kapital på 41 mill. kr. til de færøske banker.

Fonden har i perioden 1979-1981 ydet lån på ialt 82,1 mill.

kr. Der er i 1982 ikke blevet ydet lån fra fonden. Den samlede restgæld til fonden udgjorde pr. 31. december 1982 146,7 mill. kr.

Tabel 4.20. Statens og offentlige danske institutioners udlån, restgæld pr. 31. marts 1975 og 1980-83

1.000 kr.	Staten	Investe- rings- fonden 1)	Fiske- riban- ken	Skibs- kredit- fonden	Kommune- kredit- forening	Ialt
1975	59.752	125.927	28.401	7.556	36.766	258.402
1980	77.208	-	88.311	26.250	129.237	321.006
1981	86.016	-	113.828	82.940	126.598	409.382
1982	86.330	-	111.670	103.970	117.112	419.082
1983	91.886	-	128.919	135.930	107.614	464.349

1) Investeringsfondens restgæld er fra og med 31. marts 1977 overført til hjemmestyret

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.21. Udviklingen i statens og offentlige danske institutioners udlån i 1982/83

1.000 kr.	Restgæld pr. 1/4 82	Tilgang 1982/83	Afgang 1982/83	Restgæld pr. 31/3 83	Renter 1982/83
<u>Statslån:</u>					
Landssygehuset ²⁾	13.783	-	493	13.290	888
Klaksvík sygehus ²⁾	440	-	82	358	31
Tórshavn kommune	7.010	-	523	6.487	484
El-selskabet SEV ¹⁾	11.189	-	1.553	9.636	540 ³⁾
Egnsudviklingslån ²⁾	41.855	12.796	4.588	50.063	3.451
Erhvervsskoler ²⁾	12.052	-	-	12.052	-
Statslån ialt	86.329	12.796	7.239	91.886	5.394
Fiskeribanklån	111.670	29.150	11.901	128.919	12.516
Skibskreditfondslån	103.970	44.580	12.620	135.930	9.945
Kommunekredit- foreningslån	117.112	0	9.498	107.614	8.307
Ialt	419.081	86.526	41.258	464.349	36.162

1) Hovedparten af denne lånemasse udgøres af 10,2 mill. kr. genudlåning til det færøske, fælleskommunale elværk af et af staten optaget dollarlån efter tilsvarende regler som for danske elværker

2) Tallene omfatter perioden 1. januar - 31. december 1982

3) Skøn

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Mens statens og de offentlige danske kreditinstitutioners udlån på Færøerne kun steg med 2% fra 1981 til 1982 er der fra 1982 til 1983 sket en stigning på 11%. For statens vedkommende skyldes

stigningen en vækst i egnsudviklingslånene. Herudover er lånene fra Skibskreditfonden og Fiskeribanken til skibe hjemmehørende på Færøerne steget.

Statsgarantier

Tabel 4.22. illustrerer udviklingen i statens garantier for færøske lån siden 1975, bortset fra garantier for kommunekreditforeningslån.

Tabel 4.22. Statsgarantier pr. 31. marts 1975 og 1980-83

1.000 kr.	Landskassen	Færøernes realkreditinstitut	S. E. V.	Egnsudviklingsgarantier m. v.	Ialt
1975	4.240	51.076	1.250	10.541	67.107
1980	-	88.203	834	2.332 ¹⁾	91.369
1981	-	72.809	750	750 ²⁾	74.309
1982	-	62.410	667	363 ³⁾	63.440
1983	-	72.504	584	238 ⁴⁾	73.326

1) Pr. 31. december 1979 2) Pr. 31. december 1980 3) Pr. 31. december 1981 4) Pr. 31. december 1982

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.23 Udviklingen i statsgarantier i 1982/83

1.000 kr.	Restgæld pr. 1/4-82	Tilgang 1982/83	Afgang 1982/83	Restgæld pr. 31/3-83
Færøernes realkreditinstitut	62.410	22.000	11.906	72.504
S. E. V.	667	-	83	584
Egnsudviklingsgarantier m.v. ¹⁾	363	-	125	238
Ialt	63.440	22.000	12.114	73.326

1) 1. januar - 31. december 1982

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra institutionerne

Statens garantier for færøske lån er steget med 16% fra 1981/82 til 1982/83. Stigningen skyldes en vækst i Færøernes realkreditinstituts emission af obligationer, der i henhold til lov nr. 605 af 28. november 1973 med senere ændringer udstedes med statsgaranti. Instituttets virksomhed iøvrigt omtales under kapitel 3.

Landskassens udgifter

Tabel 4.24 viser en oversigt over landskassens udgifter, baseret på landskasseregnskaberne til og med 1982/83 og lagtingsfinansloven for 1983/84 samt finanslovsforslaget for 1984/85.

Tabel 4.24. Landskassens udgifter efter hovedformål i finansårene 1975/76 og 1980/81-1984/85

1.000 kr.	Regn- skab 1975/76	Regn- skab 1980/81	Regn- skab 1981/82	Regn- skab 1982/83	Finans- lov 1983/84	Finans- lov- forslag 1984/85
Lagting og lands- administration	23.079	43.408	54.538	64.600	79.598	87.665
Sundhedsvæsen	21.231	55.440	64.268	75.244	84.208	100.240
Samfærdsel ¹⁾	71.981	131.643	155.862	207.188	242.489	298.864
Skolevæsen	32.945	63.682	70.841	84.279	95.990	117.382
Videnskab og kunst	9.487	19.710	33.002	31.646	37.636	41.781
Fiskeri og søfart	58.494	211.086	241.181	288.079	253.515	255.258
Landbrug	4.697	13.708	17.330	21.632	28.314	32.853
Handel og industri	5.329	16.217	15.032	28.687	26.146	33.585
Socialvæsen	55.836	112.770	127.901	158.452	190.980	212.324
Rets- og politi- væsen	21	4	5	4	20	20
Kirkevæsen	587	1.500	1.825	2.020	2.500	2.800
Renter og afdrag ²⁾	15.526	24.012	35.942	13.576	39.000	55.000
Garantihenlæggelse	4.000	6.000	6.000	6.000	10.000	10.000
Henlæggelse til driftskapital	703	-	4.522	23.166	338	78
Andre udgifter	13.934	40.237	42.754	37.889	22.881	23.445
Ialt	317.850	739.417	871.003	1042.462	1113.615	1271.295

1) På denne post er foruden de i § 13 på lagtingsfinansloven nævnte udgifter til samfærdsel samt 1/3 af overskuddet på lagtingsfinansloven opført følgende: Underskuddet af landsstyrets kystfart "Strandfaraskip Landsins" (fra 1978/79), underskuddet af ruterne til bygderne "Bygdaleiðir" (fra 1979/80), postvæsenets underskud (fra 1980/81) og telefonvæsenets underskud (fra 1981/82)

2) Denne post omfatter landskassens nettoudgifter til renter og dens henlæggelser til afdrag på lån

Kilde: Landskasseregnskab, lagtingsfinanslov og lagtingsfinanslovsforslag

Landskassens udgifter har været stærkt stigende i de senere år og udgør for finansåret 1982/83 1.042,5 mill. kr., medens de i finansåret 1975/76 var 317,9 mill. kr. For de fleste områder er der tale om en tredobling af udgifterne i denne periode. Dog er grupperne "Sundhedsvæsen", "Fiskeri og søfart", "Landbrug" og "Handel og industri" steget noget mere. Årsagerne må søges i den

fortsatte øgning i udbygningen af hospitalsvæsenet, udbygningen af fiskerflåden og de stigende udgifter til mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet samt de nyetablerede fonds til udbygning af erhvervslivet.

Posten "Andre udgifter" omfatter bl.a. henlæggelser til forskellige fonds og afskrivninger af bygninger, anlæg og skibe. Heraf udgør afskrivningen (som ligeledes omfatter afdrag på landskassens gæld) den væsentligste del.

De største stigninger fra finansåret 1981/82 til finansåret 1982/83 er sket inden for områderne "Handel og industri", "Samfærdsel", "Socialvæsen" og "Landbrug". Derimod er udgifterne til "Videnskab og kunst" og "Renter og afdrag" faldet.

Stigningerne i udgifterne til "Handel og industri" skyldes som tidligere omtalt en henlæggelse på 9 mill. kr. til en nyetableret energifond, bl.a. til udgifter i forbindelse med et vindmølle projekt og vandkraftudbygning m.v. samt til energirådets driftsudgifter. Den kraftige stigning i udgifter til "Samfærdsel" skyldes især det voksende samlede underskud i telefonvæsenets, kystfartens og postvæsenets drift. Posten afspejler dog en fortsat høj aktivitet inden for vej-, tunnel- og havnebyggeri. "Socialvæsenets" stigende udgifter skyldes især en væsentlig øgning af udgifterne til folkepension. Stigningen i landbrugsudgifterne afspejler generelt en opprioritering af støtten til dette erhverv.

Faldet i udgifterne til "Videnskab og kunst" fra 1981/82 til 1982/83 skyldes alene, at der i 1981/82 blev afholdt en for denne post meget væsentlig éngangsudgift på 9,3 mill. kr. til geologiske undersøgelser (dybdeboringer) ved Lopra på Suðuroy. Udgifterne til "Renter og afdrag" har i de senere år udgjort en stærkt stigende udgiftspost forårsaget af landskassens øgede låntagning. Fra 1981/82 til 1982/83 er denne udgiftspost faldet kraftigt, hvilket alene skyldes voksende morarenteindtægter i forbindelse med de meget store skatterestancer (jfr. under afsnittet om offentlige indtægter).

I henhold til lagtingslov om fordeling af landskassens overskud, vedtaget den 20. december 1972, overføres en trediedel af overskuddet til fonden for fiskerflådens fornyelse og en trediedel til fonden til bygning af tunneller og broer.

Stigningen i landskassens udgifter fra regnskabet 1982/83 til de budgetterede udgifter for 1983/84 er på 7%. På det i lagtinget fremsatte forslag til finanslov for 1984/85 påregnes en stigning i udgifterne i forhold til finansloven 1983/84 på 14%. Finanslov-

forslaget påregner især væsentlige stigninger inden for posterne "Samfærdsel", "Skolevæsen", "Handel og industri" samt "Sundhedsvæsen". De betydelige stigninger inden for de nævnte poster kan især tilskrives et øget vej-, bro- og tunnelbyggeri, udbygning af sygehuse, øgede udgifter til energifonden samt nyetablering i 1983 af et gymnasium i Gøta på Eysteroy.

Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser

Tabel 4.25. Landskassens lånerestgæld pr. 31. marts 1975 og 1979-1983 fordelt efter formål

Mill. kr.	Sygehuse	Undervisning m.v.	Fiskerflåden	Veje og havne	Andre lån	Ialt
1975	17,8	1,3	31,0	51,7	52,0	153,8
1979	15,8	5,2	40,0	130,7	78,5	270,2
1980	15,3	1,3	34,2	161,4	103,5	315,7
1981	14,8	0,8	154,4	203,2	138,5	511,7
1982	14,2	4,1	177,0	246,5	135,0	576,8
1983	17,7	3,7	184,0	284,8	121,8	612,0

Kilde: Landskasseregnskab

Landskassens lånerestgæld er steget kraftigt i de senere år og udgør pr. 31. marts 1983 612,0 mill. kr. Af restgælden på "Andre lån" udgør gæld i forbindelse med landsstyrets kystfart 26,8 mill. kr. og gæld i forbindelse med landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste 6,7 mill. kr. Posten "Andre lån" består herudover af landsstyrets vekselgæld på 80,0 mill. kr. til Danmarks Nationalbank.

Stigningen fra 1981/82 til 1982/83 i lån til veje og havne samt fiskerflåden skyldes især optagelse af to udenlandske lån: ét i Nordfinanz Bank i Zürich på 41,9 mill. kr. og ét i Nordic Bank i London på 13,7 mill. kr.

Landskassen har i de senere år optaget betydelige udenlandske lån til bl.a. finansiering af havne-, vej- og tunnelbyggeri, finansiering af långivning m.v. til fiskerflåden samt finansiering af de to landsejede skibe "Nónhamar" og "Magnus Heinason". Landskassens gæld til udlandet (lån optaget i udenlandsk valuta) udgør pr. 31. marts 1983 - når valutakurserne den 31. marts 1983 lægges til grund - ialt 513,3 mill. kr.

Tabel 4.26. viser landskassens garantiforpligtelser fordelt efter formål.

Tabel 4.26. Landskassens garantiforpligtelser pr. 31. marts i
årene 1980-1983 fordelt efter formål¹⁾

Mill. kr.	Kom- muner	S.E.V.	Telefon- væsenet	Anden off. virksom- hed m.v. ²⁾	Erhvervs- livet	Ialt	Heraf for- faldne
1980	168,9	75,6	106,9	1,8	205,3	558,5	39,3
1981	168,6	75,0	101,4	1,7	138,4	485,1	26,9
1982 ³⁾	164,5	74,3	101,4	1,8	179,8	521,8	44,9
1983	173,4	111,4	209,2	89,2	359,0	942,2	73,3

1) Tabellen er ændret en smule i forhold til tidligere udgaver af årbog for Færøerne, idet de forfaldne garantier er inkluderet i de samlede garantiforpligtelser.

2) Heri inkluderet garantier for lån til de offentlige fonds, boliglånefonden og industrifonden.

3) Det skal bemærkes, at der i landskassens regnskab for 1981/82 fejlagtigt er angivet, at de samlede garantiforpligtelser udgør 476,9 mill. kr. Tallet skal være 521,8 mill. kr.

Kilde: Landskasseregnskab

Som det fremgår af tabellen, er landskassens garantistillelse steget meget kraftigt fra 1981/82 til 1982/83. Stigningen i 1982/83 i garantistillelsen inden for posten "Anden offentlig virksomhed m.v." skyldes optagelse af udenlandske lån til de to fonds, Boliglånefonden (Húsálánsgrunnurin) og Industrifonden (Ídnaðargrunnurin).

Stigningen for telefonvæsenets og S.E.V.'s vedkommende skyldes ligeledes optagelse af en række større udenlandske lån. Garantistillelsen for kommunernes lån hidrører især fra låneoptagelse i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. I de seneste år har flere kommuner endvidere optaget større udenlandske lån. Iøvrigt bemærkes en meget kraftig stigning i landskassens garantistillelse for lån til det færøske erhvervsliv fra 1981/82 til 1982/83.

PENGE OG KREDITFORHOLD

I medfør af lov nr. 248 af 12. april 1949 om pengesedler m.v. på Færøerne har Færøerne egne pengesedler. Sedlerne, der er det lovlige betalingsmiddel på Færøerne, fremstilles af Danmarks Nationalbank med pålydende værdi 1.000 kr., 500 kr., 100 kr., 50 kr. og 10 kr. 1.000 kr.- og 500 kr.-sedler blev for første gang udsendt i oktober 1980. Færøske pengesedler omveksles til danske kroner til parikurs uden særligt gebyr.

Det færøske pengevæsen henhører under statsministeriet, idet den stedlige bestyrelse varetages af rigsombudsmanden i samarbejde med Færøernes landsstyre. Færøerne modtager en andel af national-

bankens overskud, svarende til det færøske seddelomløbs andel af det samlede seddelomløb i riget. Ombytning og udlevering af sedler foregår på rigsbudgetet. Færøernes landsstyre, de færøske banker, Færøernes realkreditinstitut og Føroya Sparikassi har hver en foliokonto hos rigsbudgetet.

Danske pengesedler kan anvendes på Færøerne, og som skillemønt anvendes den i Danmark anvendte skillemønt.

Færøerne har 2 banker, Føroya Banki og Sjóvinnubankin i Tórshavn og 3 sparekasser, Føroya Sparikassi i Tórshavn, Norðoya Sparikassi Klaksvík og Suðuroya Sparikassi i Vágur.

Foruden bankerne og sparekasserne er der af andre finansielle institutioner det tidligere nævnte Færøernes Realkreditinstitut, den af landsstyret oprettede boliglånefond, "Húsálansgrunnurin", der yder 3. prioritetslån til boligbyggeri, Føroya Bankis datterselskab p/f Húsálán, der formidler bankens 2. prioritetslån til boligbyggeri, samt de monopoliserede forsikringsselskaber "Føroya Lívstrygging" (livsforsikring) og "Tryggingarsambandið Føroyar". Den sidstnævnte forsikringssammenslutning er opdelt i en hovedafdeling samt flere underafdelinger - krigsskadeforsikring, søassurance, efterlønsforsikring, genforsikring, brandforsikring og ulykkesforsikring. Afdelingerne for brand- og ulykkesforsikring har dog egne bestyrelser.

Herudover yder nogle offentligt støttede fonde lån til offentlige og erhvervsmæssige investeringer. Her skal nævnes Investeringsfonden for Færøerne, der yder lån til offentlige anlæg af betydning for det færøske erhvervslivs udvikling og lån direkte til erhvervsmæssige formål. Fondens udlån til erhvervsformål ydes gennem Færøernes Industrifond, der sammen med Industriens Udviklingsfond yder lån til industri og håndværk.

Udover de på Færøerne værende finansielle institutioner yder visse danske kreditinstitutioner lån på Færøerne. Dette gælder Kongeriget Danmarks Fiskeribank, Danmarks Skibskreditfond samt Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Derimod ydes normalt ikke lån fra de almindelige danske kreditforeninger til boligbyggeri på Færøerne, men Kreditforeningen Danmark og Byggeriets Realkreditfond kan yde lån til industri- eller servicebygninger på Færøerne, dog skal hvert enkelt lån godkendes af Færøernes landsstyre. Endelig skal nævnes, at der kan ydes lån og tilskud i henhold til egnsudviklingsloven til virksomheder på Færøerne. Ovennævnte fondes og

kreditinstitutioners virksomhed er omtalt i kapitel 3 under håndværk, industri m.v. og i kapitel 4 under offentlige udgifter.

Ved lagtingslov nr. 57 af 2. oktober 1978 er det vedtaget at oprette en færøsk landsbank, Føroya Landsbanki. Landsbanken skal primært være landskassens bank, men skal også kunne fungere som bankforbindelse for andre offentlige myndigheder og institutioner. Banken skal formidle og administrere landskassens og andre offentlige institutioners långivning og låntagning og vil herunder kunne modtage indlån fra og yde lån til disse.

Banken, der skal ledes af et tilsynsråd med repræsentanter for det færøske erhvervsliv, en bestyrelse og en direktion, har endnu ikke påbegyndt sin virksomhed.

Som grundlag for landsbankens virksomhed er landsstyret ved lagtingslov nr. 89 af 1. november 1978 bemyndiget til at stille garanti for krav over for landsbanken indtil 50 mill. kr. Endvidere er landsstyret ved lagtingslov nr. 88 af samme dato bemyndiget til at yde landsbanken et etableringslån på op til 1 mill. kr.

Tabel 4.27. Bankernes og sparekassernes samlede ind- og udlån samt seddelcirkulationen pr. 1. januar 1975 og 1980-84

Mill. kr.	Indlån			Udlån			Seddel- cirkulation
	Spare- kasser	Banker	Ialt	Spare- kasser	Banker	Ialt	
1/1 1975	287,2	611,0	898,2	261,4	612,9	874,3	78,1
1/1 1980	601,3	1223,4	1824,7	536,2	1270,0	1806,2	131,5
1/1 1981	671,8	1408,2	2080,0	597,9	1456,6	2054,5	144,3
1/1 1982	780,3	1599,2	2379,5	685,4	1626,2	2311,6	151,2
1/1 1983	923,1	1860,1	2783,2	814,6	1993,8	2808,4	167,1
1/1 1984	1061,1	2282,1	3343,2	932,1	2338,1	3270,2	182,6

Kilde: Pengeinstitutterne og materiale ved rigsombudet

Som det fremgår af tabellen ovenfor er de samlede indlån i banker og sparekasser steget fra 2.783,2 mill. kr. pr. 1. januar 1983 til 3.343,2 mill. kr. pr. 1. januar 1984, hvilket er en stigning på 20%. Stigningstaksten i indlån er øget en del i forhold til de foregående 3 år. De samlede udlån andrager pr. 1. januar 1984 3.270,2 mill. kr. mod 2.808,4 mill. kr. pr. 1. januar 1983, hvilket giver en stigning på 16%.

Stigningen i indlån har været størst for bankernes vedkomme-
de, idet indlånene her er steget med 23%, medens sparekassernes indlån kun er steget med 15%. Endvidere steg bankernes udlån med 17%

medens sparekassernes steg med 14%.

Seddelcirkulationen er i 1983 steget med godt 9% fra 167,1 mill. kr. til 182,6 mill. kr.

Det antages sædvanligvis, at betalingssædvanerne i samfundet og dermed pengenes omløbshastighed kun ændres langsomt. Seddelcirkulationen kan derfor tages som et vist mål for aktiviteten, i hvert fald i den del af handel og omsætning, hvor der sædvanligvis anvendes kontante penge.

Tabel 4.28. Pengeinstitutternes udlån pr. 31. december 1981, 1982 og 1983 fordelt efter hovedformål

Mill. kr.	Banker			Sparekasser			Ialt		
	1981	1982	1983	1981	1982	1983	1981	1982	1983
<u>Låneformål</u>									
Udrustningslån til skibe	72,4	92,2	79,7	-	-	-	72,4	92,2	79,7
Fiskeri, rederi m.v.	213,9	232,8	286,2	0,2	0,6	0,5	214,1	233,4	286,7
Skibsbyggelån	52,0	93,9	190,4	-	-	-	52,0	93,9	190,4
Bilfinansiering	56,4	50,9	56,8	-	-	-	56,4	50,9	56,8
Handel	209,9	250,0	279,2	2,6	3,9	7,3	212,5	253,9	286,5
Håndværk og industri	187,5	225,7	279,7	0,6	1,1	1,2	188,1	226,8	280,9
Prioritets- og byggelån	478,8	613,1	666,4	555,4	635,7	730,3	1034,2	1248,8	1396,7
Andre private lån	160,4	205,8	278,7	83,4	112,8	132,0	243,8	318,6	410,7
Off.lån	194,9	229,3	221,0	43,2	60,5	60,8	238,1	289,8	281,8
Ialt	1626,2	1993,7	2338,1	685,4	814,6	932,1	2311,6	2808,3	3270,2

Kilde: Banker og sparekasser

De seneste års øgede stigningstakt i udlån til erhvervsformål er fortsat i 1983, hvor stigningen i forhold til året før er på 25%. Lån til erhvervsformål udgjorde ved udgangen af 1983 ialt 34% af bankers og sparekassers udlån. Erhvervslån ydes hovedsagelig af banker og udgjorde 48% af disses samlede udlån ved udgangen af 1983.

Prioritets- og byggelån er under ét steget med 12% i 1983 mod en stigning på 21% i 1982. Prioritets- og byggelån udgjorde ved udgangen af 1983 78% af sparekassernes og 29% af bankernes samlede udlån. Betragtes byggelån alene, er disse efter en stigning på 37% i 1982 faldet med 4% i 1983 og beløb sig til ialt 237 mill. kr. Stigningen i prioritetslånene kan antagelig forklares ved, at de seneste års øgede byggeri inden for boligbyggeriet er nået til den endelige finansiering. Faldet i byggelånene i 1983 synes derimod at afspejle et mindre fald i byggeaktiviteten i forhold til de to foregående år.

Endelig bemærkes en stigning i andre private lån inklusive bilfinansieringslån på 27% i 1983, medens långivningen til det offentlige er faldet med 3%.

Pr. 31. december 1983 var bankernes udlån fordelt på 18.582 lån og sparekassernes på 14.158 lån. Den gennemsnitlige udlånsstørrelse er således betydelig højere i bankerne end i sparekasserne.

Den normale finansieringsmåde for boligbyggeri, der på Færøerne overvejende består af eenfamiliehuse, er følgende:

1. prioritet i sparekasse inden for 30-40% af værdien, normalt ikke over 170.000 kr. i Tórshavn og 140.000 kr. uden for Tórshavn.

2. prioritet i bank uden helt faste lánegrænser, men ofte med højst halvdelen af sparekasselånet, eller i p/f Húsalán med højst 60.000 kr.

3. prioritet i Húsalánsgrunnurin. Ved lagtingslov nr. 65 af 11. maj 1982 om ændring i lagtingslov om boliglånefond er der sket en ændring af lánegrænserne, således at fonden kan yde lån op til 90% af vurderingen til huse op til 120 m², dog højst 120.000 kr., lån op til 75% af vurderingen til huse, der er 120-135 m², dog højst 100.000 kr. og lån op til 45% af vurderingen til huse, der er 135-150 m², dog højst 60.000 kr. For huse, der er større end 150 m², ydes der intet lån. Det gennemsnitlige lánebeløb lå i 1983 på 105.000 kr. Heri er ikke medregnet ombygningslån, som i 1983 blev givet i et antal af 158 med et gennemsnitligt lánebeløb på omkring 33.000 kr. samt forhøjede lån for 1983, som blev givet i et antal af 93 med et gennemsnitligt lánebeløb på omkring 29.000 kr. Lånene ydes som annuitetslån med en afdragstid på op til 28 år. Fonden, hvis midler i stort omfang er blevet tilvejebragt ved tilskrivninger fra landskassen, kan endvidere med landsstyrets bemyn-

digelse udstede obligationslån. I perioden 1976/77 - 1982/83 er der samlet overført et beløb fra landskassen til fonden på 77 mill. kr., heraf 10 mill. kr. i 1982/83. Endvidere har fonden i de senere år optaget ret betydelige lån i udlandet.

Den resterende del af byggeudgifterne finansieres ved egenkapital og i et vist omfang ved eget arbejde.

Ved lagtingslov nr. 100 af 1. december 1978 er der oprettet en boligfond med det formål at forestå opførelse og drift af udlejningsboliger i samarbejde med kommunerne. Fondens grundfond er på 5 mill. kr., der er tilskrevet fra landskassen i finansåret 1979/80. Fondens midler tilvejebringes iøvrigt ved tilskrivninger fra landskassen og ved optagelse af lån på og uden for Færøerne. I hvert af de seneste 4 finansår er der overført 1,5 mill. kr. fra landskassen til fonden. Ved opførelse af boligejendomme skal fonden ud af grundfond og landskassetilskrivninger udrede 18% og kommunerne 18% af vurderingssummen. Resten tilvejebringes gennem boligfondens lånoptagelse. Lejligheder i ejendomme, som fonden lader opføre, må normalt ikke være større end 100 m². Der er endnu ikke opført ejendomme med støtte fra fonden. Ved ændring af lagtingslov om boligfond af 11. maj 1982 er fondens administration blevet henlagt til Húsálánsgrunnurin (boliglånefond).

Nedenstående tabel 4.29. belyser boligbyggeriets omfang gennem tilgangen af nye prioritetslån i 1983.

Tabel 4.29. Prioritetslån i boligbyggeri 1/1 1983 - 31/12 1983
i sparekasserne, p/f Húsálán og Húsálánsgrunnurin

<u>1.000 kr.</u>	<u>Restgæld</u> <u>1/1 1983</u>	<u>Tilgang</u> <u>1983</u>	<u>Afgang</u> <u>1983</u>	<u>Restgæld</u> <u>31/12 1983</u>
Føroya Sparikassi	474.729	112.238	48.024	538.943
Norðoya Sparikassi	92.786	15.973	10.199	98.560
Suðuroya Sparikassi	46.447	7.697	4.639	49.505
Sparekasser ialt	613.962	135.908	62.862	687.008
p/f Húsálán	58.575	14.570	5.803	67.342
Húsálánsgrunnurin	194.386	40.844	6.420	228.810
Ialt	866.923	191.322	75.085	983.160

Kilde: Pengeinstitutterne

Sparekasserne samt p/f Húsálán og Húsálánsgrunnurin havde i 1983 en samlet tilgang af prioritetslån til boligbyggeri på 191,3 mill. kr., svarende til 22% af lånemassen ved årets begyndelse. Stigningstakten for disse lån er således øget en smule i forhold til

de foregående 2 år.

Sammenholdt med den i kapitel 2 opstillede oversigt over boligbyggeriet (færdige huse) i de senere år afspejler det ovennævnte, at byggeaktiviteten, efter et fald fra 1978 til 1979 og en stagnation i perioden 1979-81, har været stigende i de seneste to år. Når hen- ses til det førmtalte fald i byggelånene i 1983, synes udviklingen at være vendt, således at byggeaktiviteten igen synes at falde.

Til støtte for bankernes og dermed erhvervslivets likviditet havde de færøske banker adgang til at rediskontere veksler i Dan- marks Nationalbank i 1983 inden for en ramme af 143,5 mill. kr. (i 1984: 150,0 mill. kr.). Heri indgår rediskontering af veksler ud- stedt af landsstyret på indtil 100 mill. kr. Grænsen for rediskon- tering af landsstyreveksler blev fra 1980 hævet fra 50 mill. kr. til 100 mill. kr.

Tabel 4.30. Nationalbankens genbelåning af færøske veksler
1975 og 1979-83

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Beholdning af re- diskonterede vek- sler pr. 1/1	25.237	75.804	74.350	112.299	109.260	123.133
Rediskonteret i årets løb	141.861	333.192	420.010	474.111	507.373	517.905
Betalt diskonto	2.313	7.675	12.181	18.356	13.328	9.894
Ialt	169.411	416.671	506.541	604.766	629.961	650.932
Indfriet i årets løb	131.504	342.321	394.242	495.506	506.828	538.182
Beholdning af re- diskonterede vek- sler pr. 31/12	37.907	74.350	112.299	109.260	123.133	112.750

Kilde: Materiale ved rigsbudgetet

I lighed med tidligere år har der i 1983 været en stigning i rediskonteringerne. Stigningen har dog kun været på 2% i forhold til det foregående år mod en stigning på 7% fra 1981 til 1982, 13% fra 1980 til 1981 og 26% fra 1979 til 1980. Den kraftige stigning i rediskonteringerne fra 1979 til 1980 skyldes bl.a. den førnævnte udvidelse af grænsen for rediskontering af landsstyreveksler. Be- løbsmæssigt udgør rediskonteringerne af landsstyreveksler i 1983 303,6 mill. kr. d.v.s. ca. 59% af de samlede rediskonteringer. Ved udgangen af 1983 udgjorde beholdningen af rediskonterede landsstyre-

veksler 70 mill. kr.

Udover rediskontering har bankerne adgang til genbelåning af obligationer i Danmarks Nationalbank efter særlige regler. Rammen for bankernes belåning af obligationer var i 1983 fastsat til 115 mill. kr., hvoraf 105 mill. kr. gælder obligationer udstedt af Færøernes Realkreditinstitut samt andre børsnoterede obligationer, medens 10 mill. kr. gælder færøske obligationer udstedt eller garanteret af landsstyret, (i 1984 er den samlede ramme for bankernes belåning af obligationer: 135,0 mill. kr.). De samlede belåningsmuligheder (maximum) for bankerne i nationalbanken var således i 1983 258,5 mill. kr. (i 1984: 285,0 mill. kr.).

Tabel 4.31. De finansielle institutioners obligationsbeholdninger
1975 og 1980-83

<u>1.000 kr.</u>	<u>31/12-75</u>	<u>31/12-80</u>	<u>31/12-81</u>	<u>31/12-82</u>	<u>31/12-83</u>
<u>Færøske obligationer:</u>					
Realkreditobligationer	-	-	-	-	-
Andre fær.obligationer	23.154	28.216	27.693	28.517	29.878
Fær.obligationer ialt	23.154	28.216	27.693	28.517	29.878
<u>Danske obligationer:</u>					
Statsobligationer	18.525	236.129	308.047	442.079	594.367
Fiskeribankobligationer	16.506	23.723	34.825	10.432	18.438
Skibskreditfondsobl.	8.155	-	-	-	-
Kommunekreditfor.obl.	7.355	4.519	242	13.360	8.148
Kredit- og hypotekforeningsobl. o.l.	137.230	147.136	125.125	93.797	196.396
Danske obligationer ialt	187.771	411.507	468.239	559.668	817.349
Færøske + danske obligationer ialt	210.925	439.723	495.932	588.185	847.227

Kilde: Institutionerne

De finansielle institutioners obligationsbeholdninger er i løbet af 1983 steget med ialt 259,0 mill. kr., svarende til 44%. Den kraftige stigning skyldes hovedsageligt kursstigninger på danske obligationer samt indkøb af danske statsobligationer og kredit- og hypotekforeningsobligationer.

Det er særlig bankerne og sparekasserne, der ligger inde med store beholdninger af obligationer.

Ved udgangen af 1983 ligger pengeinstitutterne inde med en aktiebeholdning på 18,0 mill. kr. mod en beholdning på 18,7 mill. kr. ved årets begyndelse.

NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE

Búskaparráðið (Færøernes økonomiske råd) har siden 1962 udarbejdet Færøernes nationalregnskab (Tjóðarroknskapur). Det senest udarbejdede regnskab vedrører året 1980. Regnskabet er alene udarbejdet i løbende priser, d. v. s. de faktisk konstaterede priser, lønninger m.m. i de enkelte år.

Bruttonationalproduktet (BNP) er et mål for den erhvervsmæssige indkomstskabelse og udregnes som værdien af produktionen i samtlige erhverv med fradrag af værdien af de rå- og hjælpestoffer samt tjenester, erhvervene har forbrugt ved produktionen. Bruttonationalproduktet opgøres i markedspriser, hvilket vil sige, at indirekte afgifter (indirekte skatter og told) er medregnet og offentlige tilskud fradraget.

Fra 1970 til 1980 steg bruttonationalproduktet fra 637,0 mill. kr. til 2.779 mill. kr. Dette svarer til en årlig gennemsnitsforøgelse på ca. 16%. I samme tidsrum er pristallet steget med ca. 10% årlig. Den økonomiske vækst har således været mærkbar, idet BNP's købekraft set i relation til forbrugsvarerne er øget med gennemsnitlig 5% årlig. Væksten har dog ikke været jævn, fra 1970 til 1977 steg BNP's købekraft med 8% årlig, medens købekraften fra 1977 til 1980 er faldet. Udviklingen i bruttonationalproduktet fra 1978 til 1983 er vist nedenfor, idet tallene for 1981, 1982 og 1983 er baseret på et skøn. Ud fra disse tal er bruttonationalproduktets købekraft øget en del i de seneste år.

	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
BNP, mill. kr.	2.194	2.360	2.779	3.250	3.700	4.300
Stigning i BNP, %	5	8	18	17	14	16
Stigning i pristal, %	7	12	18	14	11	7
Stigning i BNP's købekraft, %	-2	-4	0	2	3	9

Bruttofaktorindkomsten (BFI) er et mål for aflønningen af de produktionsfaktorer, der har medvirket ved produktionen. Bruttofaktorindkomsten fremkommer ved at lægge tilskud til erhvervene til bruttonationalproduktet og trække told og afgifter fra. Bruttofaktorindkomsten er for 1980 opgjort til 2.630,8 mill. kr. mod 2.214,2 mill. kr. i 1979, hvilket er en stigning på 18,8%. Bruttofaktorindkomsten er steget relativt mere end bruttonationalproduktet i den sidste del af halvfjerdserne, hvilket skyldes, at tilskuddet til fiskerierhvervet er steget relativt mere end bruttonationalproduktet.

Fiskeriet er landets største erhverv, og er samtidig grundlaget for de andre erhvervsgrene. Fiskeriets andel af den samlede bruttofaktorindkomst har været ret varierende: 21% i 1979 og 29% i 1977. I 1980 var fiskeriets andel 22%. Tilvirkning af fiskevarer på land registreres under posten "Håndværk og industri". Fiskevarernes andel af den samlede virksomhed udgør i 1980 knap 30% af bruttofaktorindkomsten.

Tabel 4.32. Bruttofaktorindkomsten 1975 og 1978-80, fordelt på erhverv

<u>Årets priser</u>	<u>1975</u>		<u>1978</u>		<u>1979</u>		<u>1980</u>	
	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>	<u>Mill. kr.</u>	<u>%</u>
Fiskeri	293,8	24,5	491,9	24,1	463,1	20,9	579,0	22,0
Landbrug m.v.	24,3	2,0	40,0	2,0	36,7	1,7	44,6	1,7
Grinde- og hvalfangst	0,9	0,1	1,9	0,1	9,0	0,4	14,7	0,6
Fuglefangst og pelsdyrhold	1,0	0,1	1,5	0,1	1,6	0,1	1,4	0,0
Kulminer	0,2	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0	0,9	0,0
Håndværk og industri	202,4	16,9	315,7	15,5	367,4	16,6	409,9 ¹⁾	15,6 ¹⁾
Pengeinstitutter	74,3	6,2	140,7	6,9	170,9	7,7	202,8	7,7
Handel m.v.	131,5	10,9	234,5	11,5	256,5	11,5	307,8	11,7
Bygge- og an- lægsvirksomhed	108,6	9,0	229,5	11,2	231,4	10,4	268,3	10,2
Skibsfart	35,9	3,0	66,4	3,3	78,0	3,5	86,2	3,3
Transport	35,1	2,9	64,0	3,1	67,1	3,0	73,0	2,8
Post, telegraf og telefon	29,8	2,5	47,9	2,3	56,8	2,6	69,5	2,6
El-værker	16,9	1,4	34,0	1,7	37,3	1,7	40,2	1,5
Liberale erhverv	20,3	1,7	30,2	1,5	38,7	1,8	51,0	1,9
Boligbenyttelse	35,2	2,9	44,2	2,2	47,8	2,2	51,6	2,0
Husgerning	9,3	0,8	11,0	0,5	12,9	0,6	14,9	0,6
Offentlige lønninger	181,0	15,1	286,8	14,0	338,7	15,3	414,4	15,8
<u>Ialt</u>	<u>1200,5</u>	<u>100,0</u>	<u>2040,4</u>	<u>100,0</u>	<u>2214,3</u>	<u>100,0</u>	<u>2630,8</u>	<u>100,0</u>

1) Foreløbige tal

Kilde: Búskaparráðið

Set i relation til bruttofaktorindkomsten var offentlig virksomhed i 1980 den næststørste erhvervsgren med 15,8% af den samlede bruttofaktorindkomst. Offentlig virksomhed oversteg dette år "Håndværk og industri", hvis andel udgjorde 15,6%.

Håndværk og industri på Færøerne er i høj grad afhængig af fiskeri og søfart. Knap halvdelen af bruttofaktorindkomsten i håndværk og industri stammer fra filét- og fiskemelsproduktion. Endvidere stammer en betydelig del af denne erhvervsgrens bruttofaktorindkomst fra skibsbyggeri, trawl-, garn- og tovproduktion.

Bruttoinvesteringerne er de faste investeringer og tilvæksten i lagerbeholdningerne. De faste investeringer omfatter foruden nyinvesteringerne også udgifter til reparation og vedligeholdelse af de allerede eksisterende bygninger, anlæg, transportmidler og maskiner m.v.

Tabel 4.33. Samlede bruttoinvesteringer 1970, 1975 og 1980-82

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>I. Faste investeringer</u>					
1. Private investeringer:					
Fiskerskibe	11,0	131,6	63,3	69,4	56,8
Fiskeindustri	4,1	20,5	68,5	47,8	107,9
Fragt- og passagerskibe	10,1	42,3	37,1	23,1	55,3
Andre erhvervsinvesteringer	18,5	34,5	187,0	175,8	218,5
Boligbyggeri	23,0	68,0	135,0	145,0	155,0
Private nyinvesteringer ialt	66,7	296,9	490,9	461,1	593,5
2. Offentlige investeringer:					
Veje, havne og flyveplads	25,3	83,4	166,3	143,2	143,9
SEV, telefonselskabet m.v.	8,1	27,0	39,3	128,4	163,4
Undervisning	8,2	25,8	45,0	43,7	63,2
Sygehuse m.v.	13,2	0,7	5,4	7,2	9,9
Andre offentlige investeringer	8,3	25,8	51,3	65,5	75,2
Offentlige nyinvesteringer ialt	63,0	162,7	307,3	388,0	455,6
Samlede faste nyinvesteringer	129,7	459,6	798,2	849,1	1049,1
Vedligeholdelse	40,7	79,7	154,8	175,0	195,0
Samlede faste investeringer	170,4	539,3	953,0	1024,1	1244,1

(fortsættes)

Samlede bruttoinvesteringer 1970, 1975 og 1980-82 (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>II. Lagerinvesteringer:</u>					
Forøgelse af fiskelagre	-0,3	-9,4	16,5	6,9	10,6
Forøgelse af andre lagre	3,8	0,0	-21,0	33,8	-19,9
<u>Bruttoinvesteringer ialt</u>	<u>173,9</u>	<u>529,9</u>	<u>948,5</u>	<u>1064,8</u>	<u>1234,8</u>

Kilde: Búskaparráðið

De samlede faste nyinvesteringer steg med 22% fra 1981 til 1982. De private investeringer steg med 29% og de offentlige steg med 17%.

For de private investeringers vedkommende var der en stor stigning i investeringer inden for fiskeindustri, passager- og fragtskibe og andre erhvervsinvesteringer, mens investeringer i fiskerskibe faldt.

Stigningen i de offentlige investeringer skyldes særligt investeringer inden for el-produktion og undervisning.

Sammenholdt med andre lande har de færøske investeringer været meget store i flere år. Medens investeringerne i OECD-landene som helhed har udgjort ca. 22% af bruttonationalproduktet, har de på Færøerne i 70'erne gennemsnitlig udgjort 33%. Den gennemsnitlige årlige vækst i de faste nyinvesteringer var i 7-års perioden 1971-78 ca. 22%. I 3-års perioden 1978-81 var den årlige vækst dog kun 2%. Mens investeringerne kun steg en smule i perioden 1978-81 på grund af faldende investeringer på flere erhvervsområder, er investeringerne fra 1981 til 1982 igen steget betydeligt og udgør 22%.

Betalingsbalancen opstilles i løbende poster og kapitalbevægelser. De løbende poster omfatter vare- og tjenestebalancen, der viser et regnskab over indtægter og udgifter ved udveksling af varer og tjenesteydelser med udlandet. De løbende poster omfatter endvidere renteindtægter og -udgifter samt gaver og tilskuddet fra den danske stat. De løbende poster og kapitalbevægelser skal i princippet vise samme resultat. Kapitalbevægelserne viser således, hvordan de løbende poster bliver finansieret. Hvis de løbende poster viser underskud, viser kapitalbevægelserne en stigning i nettogæld.

I 1983 er underskuddet på betalingsbalancen opgjort til 400 mill. kr., hvilket er det største nogensinde. 5-års perioden 1978-82 har vist et sammenlagt underskud på 690 mill. kr. eller 138 mill. kr. i gennemsnit pr. år. Udlandsgælden er således steget med denne kapitaltilførsel. Endvidere har udviklingen i valutakurserne og deraf

følgende store kurstab bevirket en yderligere forøgelse af udlandsgælden, som ved udgangen af 1983 skønnes til 2,2 milliard kr.

Som oven for nævnt havde Færøerne fra 1970 til 1977 en betydelig økonomisk vækst, set ud fra væksten i bruttonationalproduktets købekraft. Derimod faldt bruttonationalproduktets købekraft fra 1977 til 1980. De færøske investeringer er forholdsvis store sammenholdt med andre lande. Efter en væsentlig stigning frem til 1978 er investeringerne målt i faste priser dog faldet fra 1978 til 1981. Det fremgår af nationalregnskabet, at det private og offentlige forbrug i løbende priser er steget med 17-18% årlig fra 1971 til 1980. Det samlede private og offentlige forbrug er - målt i faste priser - også steget i samme periode. Stigningen i perioden efter 1978 er dog mindre end tidligere.

Det offentlige forbrug målt i faste priser steg i perioden 1970 til 1978 hurtigere end det private forbrug. I perioden 1978 til 1980 er det offentlige forbrug målt i faste priser uændret, medens det private forbrug er steget (omend noget mindre end før 1978). Betalingsbalanceunderskuddet og stigningen i udlandsgælden skyldes derfor først og fremmest, at det private forbrug ikke har tilpasset sig bruttonationalproduktets faldende købekraft.

Der er ikke foretaget et skøn over årsagerne til underskuddet på betalingsbalancen i 1981 og 1982, men for såvidt angår 1983 skyldes underskuddet især de store investeringer i fiske-, passager- og fragtskibe.

Tabel 4.34. Færøernes betalingsbalance 1983¹⁾

<u>A. Løbende poster</u>			
<u>Mill. kr.</u>	<u>Indtagter</u>	<u>Udgifter</u>	<u>Netto-indtagter</u>
1. Eksport (fob) og import (cif)	1.564	2.190	-626
2. Søtransport:			
a. fragtskibe	220	90	130
b. fiskerskibe		50	-50
3. Rejser udenlands o. l.	40	190	-150
4. Forsikringer, prov. o. l.	-	20	-20
5. Varer og tjenester iøvrigt	200	330	-130
Varer og tjenester ialt	2.024	2.870	-846
6. Renter og udbytter og andet	120	290	-170
(fortsættes)			

Færøernes betalingsbalance 1983

A. Løbende poster (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>Indtægter</u>	<u>Udgifter</u>	<u>Netto-indtægter</u>
7. Nationalbanken	20	-	20
8. Den danske stat	616	-	616
Løbende poster ialt	2.780	3.601	-380
Fejl og udeladelser			-20
			-400

B. Kapitalbevægelser

<u>Nettoforøgelse af</u>	<u>Aktiver</u>	<u>Passiver</u>	<u>Netto-passiver</u>
1. Landskassen			60
2. Kommuner, SEV m. fl.			63
3. Pengeinstitutter:			
a. banker og sparekasser			-200
b. realkreditinstituttet			-10
4. Seddelomløbet	11		-11
5. Eksportselskaberne netto			30
6. Andre virksomheder og personer			468
Kapitalbevægelser ialt			400

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.35. Bruttonationalproduktets anvendelse 1970, 1975 og 1978-80

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
Bruttofaktorindkomst ¹⁾	590,6	1.200,5	2.040,4	2.214,5	2.630,8
+ indirekte afgifter	64,2	139,7	222,7	264,8	323,2
- pristilskud	17,8	33,5	69,2	119,2	175,4
Bruttonationalprodukt	637,0	1.306,7	2.193,9	2.359,9	2.778,6
Import - eksport af varer og tjenester ²⁾	33,5	308,1	426,4	511,9	523,9
Varer og tjenester ialt til rådighed	670,5	1.614,8	2.620,3	2.871,8	3.302,6
der er anvendt således:					
Til faste nyinvesteringer	129,7	459,6	792,3	752,2	798,2
" vedligeholdelse	40,7	79,7	133,6	149,2	154,8
" lagerinvesteringer	3,5	-9,4	12,9	-34,3	-8,1

(fortsættes)

Bruttonationalproduktets anvendelse 1970, 1975 og
1978-80 (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
Til offentligt konsum	71,4	175,4	311,8	336,9	416,0
" privat konsum	425,2	909,5	1.369,7	1.667,7	1.941,6
Ialt	670,5	1.614,8	2.620,3	2.871,8	3.302,6

1) Excl. indtægter fra sømænd på fremmede skibe

2) Incl. fejl og udeladelser

Kilde: Búskaparráðið

Tabel 4.36. Samlede bruttoinvesteringer 1970, 1975 og 1980-82

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
Faste nyinvesteringer:					
Boligbyggeri	23,0	68,0	135,0	145,0	155,0
Skibe	21,1	173,9	100,4	92,5	112,1
Andre erhvervsinvesteringer	22,6	55,0	255,5	223,6	326,4
Offentlige investeringer	63,0	162,7	307,3	388,0	455,6
Faste nyinvesteringer ialt	129,7	459,6	798,2	849,1	1.049,1
Vedligeholdelse	40,7	79,7	154,8	175,0 ¹⁾	195,0 ¹⁾
Faste investeringer ialt	170,4	539,3	953,0	1.024,1	1.244,1
Lagerinvesteringer	3,5	-9,4	-4,5	40,7	-9,3
Samlede bruttoinvesteringer	173,9	529,9	948,5	1.064,8	1.234,8

1) Foreløbige tal

Kilde: Búskaparráðið

Tabel. 4.37. Betalingsbalancens hovedposter 1970, 1975 og 1981-83

	<u>Løbende poster</u>				
<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Eksport (fob):</u>					
Fisk og fiskeprodukter	248	445	1.073	1.223	1.560
Skibe	0	16	105	15	3
Andre varer	3	3	8	8	1
Ialt eksport	251	464	1.186	1.246	1.564
<u>Import (cif):</u>					
Skibe	9	154	121	31	424
Andre varer	219	497	1.405	1.653	1.766
Ialt import	228	651	1.526	1.686	2.190
Handelsbalance	23	-187	-340	-440	-626

(fortsættes)

Betalingsbalancens hovedposter 1970, 1975 og 1981-83 (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>Løbende poster</u>				
	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Import (cif):</u>					
Varer og tjenesteydelser iøvrigt netto ¹⁾	-43	-102	-180	-164	-220
Saldo på vare- og tjenestebalance	-20	-289	-520	-604	-846
Renter, udbytter og andet	-10	-7	-115	-147	-170
Nationalbanken	.	.	23	24	20
Den danske stat	86	184	482	561	616
Saldo på løbende poster	56	-112	-130	-166	-380
Fejl og udeladelser	-6	4	3	10	-20
Ialt	50	-108	-127	-156	-400

Kapitalbevægelser

Nettoforøgelse af passiver:

Landskassen	2	20	106	19	60
Kommuner, SEV	-2	42	55	104	63
Banker og sparekasser	-37	-23	-87	52	-200
Realkreditinstituttet	-2	7	35	44	-10
Seddelomløbet	-3	-13	-7	-16	-11

Private virksomheder o. l.:

Eksportselskaberne netto	2	18	-19	-23	30
Andre virksomheder og personer	-9	57	44	-24	468
Ialt	-49	108	127	156	400

1) Incl. søtransport, rejser udenlands samt forsikringer o. l.

Kilde: Búskaparráðið

Tabel 4.38. Opsparingen 1970, 1975 og 1981-83

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Bruttonationalprodukt	637	1.307	3.250	3.700	4.300
Renter m.v. ¹⁾ vedrø- rende udlandet netto	-3	16	-30	-52	-70
Den danske stat og Nationalbanken	86	184	505	585	636
Samlet bruttonational- indkomst	720	1.507	3.725	4.233	4.866

(fortsættes)

Opsparingen 1970, 1975 og 1981-83 (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
- offentlig og privat konsum	497	1.085	2.695	3.069	3.546
Bruttoopsparing	223	422	1.030	1.164	1.320

1) Incl. indtægter fra sømænd på fremmede skibe

Kilde: Búskaparráðið

Kap. 5

KOMMUNALE FORHOLD

Kommunale forhold er færøsk særanliggende, og området er reguleret gennem lagtingslove, hvoraf de 2 vigtigste er lagtingslov nr. 45 af 29. juni 1972 om færøske kommuner med senere ændringer samt lagtingslov nr. 44 af 29. juni 1972 om valg til samtlige færøske kommuner.

Antal kommuner

Antallet af kommuner på Færøerne var pr. 31. december 1983 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække, uanset de øgede krav til den kommunale service og de forbedrede samfærdselsforhold, der som det har været tilfældet i andre nordiske lande, måtte antages at ville tilskynde til kommunale sammenlægninger. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere, og kun én kommune havde over 5.000 indbyggere, nemlig Tórshavn med knap 13.000 indbyggere. Der henvises iøvrigt til kap. 2 Befolknings- og boligforhold.

42 af de færøske kommuner omfattende 29.263 indbyggere er sammensluttet i organisationen, Føroya Kommunufelag.

Valg til kommunestyret

Reglerne for valg til kommunestyret er fastsat i lagtingslov om valg til samtlige færøske kommuner. Der afholdes valg til de færøske kommuner hvert 4. år. Sidste valg fandt sted den 1. december 1980.

Valgret og valgbarhed har enhver, som opfylder betingelserne for valgret og valgbarhed til Færøernes lagting, er tilmeldt folkeregistret i vedkommende kommune senest den 31. juli i det år, hvori valget foretages og som på valgdagen fremdeles bor i kommunen.

Afstemningen foregår i henhold til kandidatlistor, hvorpå bestemte personer bringes i forslag til valg. Samtidigt med bygderådsvalet og efter samme regler vælges en skolekommission med 3 eller 5 medlemmer.

I henhold til lagtingslov om færøske kommuner benævnes kommunalbestyrelserne bygderåd, idet kommuner med over 1.500 indbyggere har mulighed for at benytte benævnelsen byråd. Bortset fra Fuglafjørður anvender alle kommuner over 1.500 indbyggere, d.v.s. Tórshavn, Klaksvík, Runavík, Tvøroyri og Vágur denne benævnelse.

Efter byrådsvalget i Tórshavn den 1. december 1980 har socialdemokratiet 2 mandater, sambandsflokkken 1 mandat, selvstyre-flokkken 1 mandat, tjóðveldisflokkken 2 mandater, folkeflokkken 3 mandater og privatlisten (Petur í Gong) 4 mandater.

By- og bygderådsvalgene i de øvrige færøske kommuner er præget af de mange særlistes i de enkelte kommuner, og det er derfor ikke muligt tabellarisk at give et samlet billede.

By- og bygderådsformænd pr. 1. januar 1984

Bøur:	Elias Petersen
Eiði:	Rasmus A. Joensen
Elduvík:	Johan Hammer
Fámjin:	Jacob Magnussen
Fuglafjørður:	Steintór Larsen
Fugloy:	Jógvan Poulsen
Funningur:	Andor Sivertsen
Gjógv:	Hans Kristiansen
Gøta:	Oddfríður Gregersen
Haldarsvík:	Atli Fossádal
Hestur:	Johan W. Niclasen
Hósvík:	Helgi í Brekkunum
Hov:	Jens Berg
Húsar:	Óli Fr. Hansen
Húsavík:	Sjúrður Nolsøe
Hvalba:	Niclas F. Jensen
Hvalvík:	Jóannes Olsen
Hvannasund:	Páll Ámund Joensen
Kirkjubøur:	Helma Frýdal
Klaksvík:	Jógvan við Keldu
Kollafjørður:	Hanus Joensen
Kunoy:	Heini O. Heinesen
Kvívík:	Petur Müller
Leirvík:	Eyðbjørn Lervig
Miðvágur:	Hans Jørgensen
Mikladalur:	Jógvan Joensen
Mykines:	Ruby Johannesen
Nólsoy:	Sverri Kelduberg
Nes:	Andreas Magnussen
Oyndarfjørður:	Leo Joensen
Porkeri:	Erling Bech
Runavík:	Martin Olsen

Saksun:	Jógvan Joensen
Sandur:	Jákup Birgir Mohr
Sandavágur:	Suni Joensen
Sjógv:	Poul Gothard Danielsen
Skáli:	Andrass Danielsen
Skálavík:	Arthur á Brúnni
Skopun:	Herman Winther
Skúvoy:	Jóannes Poulsen
Sumba:	Eli Poulsen
Sund:	Jónstein Dam
Svínoy:	Irena Joensen
Sørvágur:	Daniel Tavsén
Tórshavn:	Poul Michelsen
Tvøroyri:	Sverri Midjord
Tórshavn úttanbýggja:	Kristian Arge
Vágur:	Andreas P. Jacobsen
Vestmanna:	Símin Simonsen
Viðareidi:	Kaj Viderø

Den kommunale styrelsesordning

Reglerne om det kommunale styre findes i lagtingslov om færøske kommuner. Denne lov er de færøske kommuners forfatningslov og indeholder regler om de styrende organer, d.v.s. by- eller bygderådene, udvalgene og by- eller bygderådsformanden. Endvidere fastsætter den visse regler for kommunernes finansstyre og endelig reguleres tilsynet med kommunerne.

Loven indeholder hjemmel til, at regler inden for bestemte områder kan fastsættes i en styrelsesvedtægt, der vedtages af den enkelte kommune og godkendes af landsstyret. De styrelsesregler der henskydes til optagelse i vedtægten, er i første række sådanne, hvis indhold er afhængigt af de lokale forhold bl.a. bygderådets medlemstal (som dog inden for visse grænser er fastsat af lagtingslov om færøske kommuner) og udvalgsstrukturen. Det skal bemærkes, at landsstyret kan dispensere fra dele af kommunelovens bestemmelser (særligt om faste udvalg) for kommuner med færre end 1000 indbyggere.

Endvidere tilkommer det ifølge kommuneloven bygderådet at vedtage sin forretningsorden, der skal godkendes af landsstyret.

Det nyvalgte bygderåd skal træde sammen senest den 31. december det år, valget er foretaget. På det første møde vælges formand, næstformand (eventuelt en 1. og en 2. næstformand) og stående

udvalg.

Bygderådsformanden forbereder bygderådets møder og indkalder medlemmer til disse. Han leder møderne og påser, at beslutninger indføres i protokol. Han drager omsorg for udførelsen af bygderådets beslutninger. Endvidere står han for den daglige ledelse af kommunen. I kommuner med over 1000 indbyggere skal der nedsættes stående udvalg. Til varetagelse af den økonomiske forvaltning nedsættes et økonomiudvalg, der består af bygderådsformanden og 2 eller 4 andre medlemmer, som er valgt blandt bygderådets medlemmer. Ved siden af økonomiudvalget nedsættes andre stående udvalg i overensstemmelse med styrelsesvedtægtens bestemmelser, f.eks. socialudvalg, teknisk udvalg, byplanudvalg, kulturudvalg og havneudvalg. Endvidere nedsættes en ligningskommission. I kommuner med mindre end 1000 indbyggere er det ikke nødvendigt at nedsætte stående udvalg, idet bygderådet kan bestemme selv at tage sig af opgaverne. Iøvrigt kan bygderådet (i alle kommuner) nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af rådgivende funktioner for kommunestyret.

Bygderådet vælger endvidere medlemmer til de særlige navn og kommissioner, som de ifølge anden lovgivning skal være repræsenteret i, f.eks. sundhedskommissionen og børne- og ungdomsnævnet.

Hver kommune skal have en sagkyndig revision, som skal godkendes af landsstyret. Inden udgangen af oktober måned skal kommunens regnskab for det forløbne regnskabsår være færdigt og forelagt revisionen.

Færøernes landsstyre udøver tilsyn med kommunerne.

Landsstyret kan sætte et bygderåds beslutning ud af kraft, når den findes stridende mod lovgivningen. Endvidere kan landsstyret træffe de nødvendige foranstaltninger, f.eks. pålægge de enkelte bygderådsmedlemmer tvangsbøder, såfremt et bygderåd har handlet i strid med lovgivningen herunder unddraget sig sine forpligtelser.

Landsstyret fører endvidere tilsyn med kommunernes økonomiske forhold. Umiddelbart efter årsbudgettets endelige vedtagelse tilstilles det landsstyret. Kommunernes årsregnskaber skal indsendes til landsstyret inden den 1. december.

Endvidere kræver optagelse af lån eller ændring i lånevilkår - bortset fra få undtagelser - samt visse ejendomsdispositioner - køb, salg, pantsætning af fast ejendom - landsstyrets samtykke.

Kommunale opgaver

De vigtigste kommunale opgaver er fastlagt af lovgivningen som funktioner inden for større samfundsmæssige ordninger, f.eks. forsværsvæsen og skolevæsen. Ud over disse varetager kommunerne en række opgaver - af mere eller mindre frivillig karakter - til forsyning af borgerne med serviceforanstaltninger f.eks. veje, vandforsyning, havne, bibliotek, idrætspladser og idrætshaller.

Folkeskolen er en af kommunernes væsentligste opgaver. Kommunen har alene ansvaret for, at kommunens borgere kan få den fornødne undervisning. Tilsynet med og styrelse af kommunens skoler udøves af skolekommissionen. Nogle kommuner har i fællesskab etableret folkeskoler, det gælder f.eks. Meginskúlin á Sandi, Skúlin á Giljanesi, Felagsskúlin á Oyrabakka og Skúlin í Fuglafirði. Vedrørende de økonomiske forhold herunder kommunens del af udgifterne til folkeskolen henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

I medfør af lagtingslov om folkebiblioteker m.v. (1968) får kommunerne refunderet 60% af driftsudgifterne til bibliotek af landskassen. 15 kommuner har bibliotek, hvoraf kun Tórshavn og Klaksvík har heltidsbiblioteker. Der henvises iøvrigt til kap. 11 Kulturelle forhold, idræt m.v.

I de senere år har et stigende antal kommuner tilbudt fritidsundervisning (aftenskole). Udgifterne afholdes af kommunerne med tilskud fra stats- og landskasse. Der henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

Kommunerne dækker en mindre del af udgifterne til sociale pensioner samt visse forsværsvædelser. Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner, der har over 2.000 indbyggere, administrerer selv reglerne i forsværsvæloven om transbestemte ydelser: Almindelig underholdshjælp og hjælp til enlige forsværger. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannastovan.

Reglerne i børneforsværsvæloven forvaltes af børneværnsudvalg i hver kommune.

I Tórshavn, Miðvágur, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri findes alderdoms- og plejehjem. Kommunerne dækker 15% af udgifterne til driften.

Se iøvrigt kap. 6 Socialvæsen.

Kommunerne har visse opgaver inden for sundhedsvæsenets område. Kommunerne betaler 1/4 af det faste honorar til kommunelæger. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og - uden for Tórshavn - instrumentarium til rådighed. Udgifterne

til skoletandlæger dækkes fuldt ud af kommunerne, medens kommunens udgifter til skolelæger, sundhedsplejersker, skolesundheds- eller skolesygeplejersker og hjemmesygeplejersker kun udgør en mindre del af de samlede udgifter. Der henvises iøvrigt til kap. 7 Sundhedsvæsen.

Reglerne i sundhedsvedtægterne administreres af den i hver kommune nedsatte sundhedskommission. De lokale sundhedskommissioners afgørelser kan påklages til en oversundhedskommission, der består af rigsombudsmanden (formand) og landslægen samt 3 af lagtinget for 3 år valgte medlemmer. Afgørelser, truffet af Tórshavn kommunes sundhedskommission, påklages dog til landsstyret.

Til fremme for erhvervslivet har de fleste kommuner anvendt store beløb til havneudbygninger. Havne- og landingspladser på Færøerne bygges og drives af kommunerne. Kommunerne har hidtil båret godt 1/4 af de samlede udgifter hertil. Der henvises i den forbindelse til kap. 3, afsnittet om Havne- og landingspladser. Endvidere dækker kommunerne udgifter til anlæg og vedligeholdelse af veje, som ikke er landeveje, jfr. kap. 3, afsnittet om veje, samt til gadebelysning.

Kommunerne afholder selv udgifterne til anlæg og vedligeholdelse af kloakker samt til renovation. I forbindelse med anlæg og vedligeholdelse af kirkegårde har kommunen mindre udgifter, jfr. iøvrigt kap. 10 Kirkeliv. Endelig er vandforsyning og brandvæsen kommunale opgaver, som kommunerne selv dækker udgifterne til.

Tórshavn kommune har herudover som den eneste kommune udgifter til kollektiv trafik (buslinier) inden for kommunen.

I henhold til lagtingslov om byplaner og byggevedtægter (1954) er Tórshavn kommune forpligtet til at udarbejde en byplan for kommunen. Landsstyret kan endvidere pålægge andre kommuner (eller andre kommuner i fællesskab) at tilvejebringe en byplan, men denne hjemmel har ikke været anvendt i den tid, loven har været gældende. Det er således op til kommunerne selv at afgøre, om der skal planlægges eller ej.

Det er dog nødvendigt for kommuner med en vis vækst at udarbejde en byggevedtægt med bindende regler for både kommunestyret og den enkelte. I de seneste år har enkelte kommuner fået godkendt eller har tilsendt landsstyret oplæg til byggevedtægtgodkendelse og flere andre kommuner arbejder med oplæg. Med lovændring i 1974 blev landsstyret bemyndiget til at sætte en særlig byggevedtægt i kraft, som skal være gældende for selve bebyggelsen i de kommuner,

som ikke har sine egne godkendte bygningsbestemmelser.

Gennem flere år har man på såvel lands- som kommuneplan arbejdet med spørgsmålet om en mere varig løsning på problemet vedrørende affaldsbortskaffelse. Med undtagelse af Tórshavn kommune, som for nogle år siden etablerede et forbrændingsanlæg i Havnardali, er de færøske kommuner gået sammen i et selskab, Færøernes Interkommunale Renovationsselskab, som i 1982 traf forberedelser til etableringen af et forbrændingsanlæg til bortskaffelse af affald fra overalt på Færøerne (undtagen Tórshavn).

Kommunernes økonomi

Kommunernes økonomi er belyst gennem en oversigt over kommuneregnskaber for 1982/83, som viser kommunernes indtægter og udgifter, opdelt på indtægtskilder og udgiftsområder, set i relation til kommunernes størrelse. Der henvises til tabellerne 5. 1., 5. 2. og 5. 3. nedenfor.

Indtægter: Størstedelen af de kommunale indtægter eller 97,1% stammer fra indkomstskat. Af andre indtægter stammer hovedparten fra renter af indeståender i pengeinstitutter.

De samlede indtægter var i 1982/83 ca. 353 mill. kr., svarende til ca. 25% af de samlede offentlige indtægter i 1982/83. Af tabel 5. 2. fremgår, at den gennemsnitlige kommuneskat pr. indbygger er lavest for kommuner med under 200 indbyggere og stiger proportionalt med kommunernes størrelse. Hovedårsagerne hertil er, at indtjeningsmulighederne er bedre i større kommuner samtidig med at udgiftsbehovet (og derved skattekravet) er større. I 1982/83 var den laveste og det højeste ligningsprocent henholdsvis 8% og 19%. De kommunale skatteindtægter for skatteåret 1983/84 er iøvrigt nærmere belyst i kapitel 4.

Udgifter: De kommunale udgifter skyldes dels udgifter til opgaver, som er pålagt kommunerne ved lov, f.eks. socialvæsen, undervisningsvæsen, dels udgifter til opgaver af mere frivillig karakter som byggerådet mere eller mindre selvstændigt træffer beslutning om.

I 1982/83 var de samlede nettoudgifter ialt 272 mill. kr., svarende til ca. 14% af de samlede offentlige udgifter (incl. statskassens udgifter).

26,4% af kommunernes udgifter går til betaling af renter. Det er især kommuner med indbyggertal på mellem 500 og 2.000, der er bundet af store rentebyrder. Selvom tallene viser et samlet overskud på 81 mill. kr., så er lånebyrden forøget med ca. 30 mill.

kr. Hovedårsagen hertil er, at der i indtægten er medregnet al pålignet skat og fra udgifterne er trukket landskasse- og statskassetilskud. I 1982/83 er skatterestancerne steget og dertil kommer, at kommunerne foreløbig har finansieret landskasse og statskassetilskud gennem låneoptagelse, bl.a. statstilskud til havnebyggeri.

De største udgiftsområder iøvrigt er undervisningsvæsen og veje m.m. Disse områders andel af de samlede udgifter udgør 48% i de små kommuner, men kun 29% i kommuner med over 2.000 indbyggere. Alligevel er udgiften pr. indbygger i de små kommuner til undervisningsvæsen og veje m.m. lavere end i kommuner med over 2.000 indbyggere (1.993 kr. mod 1.926 kr.). (Se tabellerne 5. 1., 5. 2. og 5. 3. på de næste sider).

Tabel 5. 1. Kommunale indtægter og udgifter i 1982/83 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål

K.r.	Kommunestørrelse, indbyggertal						Ialt
	0-200	200-500	500-1000	1000-2000	Over 2000		
Pålignet skat	8.009.856	17.342.160	67.199.029	46.340.580	203.636.570		342.528.195
Andre indtægter	90.881	224.914	716.894	412.629	1.132.271		2.577.589
Renter og kuponudbytte	220.177	252.503	514.406	1.075.672	5.485.938		7.548.696
Indtægter ialt	8.320.914	17.819.577	68.430.329	47.828.881	210.254.779		352.654.480
Socialvæsen	777.635	1.187.601	4.964.745	3.253.063	17.648.086		27.831.130
Administration	512.400	1.034.628	3.523.502	4.533.540	16.618.092		26.222.162
Sundhedsvæsen	316.140	1.088.777	1.251.220	1.880.371	5.518.226		10.054.734
Veje m.v.	2.188.758	2.689.635	6.455.533	15.388.070	21.613.977		48.335.973
Havne og landingspladser	234.807	218.235	2.150.277	+ 110.674	+ 3.896.476		+ 1.403.831
Undervisningsvæsen	1.483.111	3.938.600	14.126.843	6.761.224	21.151.413		47.461.191
Kommunale virksomheder	261.305	787.845	2.040.352	1.763.164	16.991.246		21.843.912
Kirkegårde	64.585	63.029	295.694	406.077	1.778.741		2.608.126
Andre udgifter	378.838	313.875	1.436.672	2.219.064	12.730.763		17.079.212
Renteudgifter	1.471.814	2.851.232	20.596.447	12.451.622	34.300.605		71.671.720
Udgifter ialt	7.689.393	14.173.457	56.841.285	48.545.521	144.454.673		271.704.329
Indtægter - udgifter	631.521	3.646.120	11.589.044	+ 716.640	65.800.106		80.950.151
Indbyggertal pr. 31/12-82	1.842	2.971	10.545	6.916	22.205		44.479
Antal skattepligtige i skatte- året 1982/83 (i % af indbyg.antal)	1.303 (71%)	1.862 (63%)	6.781 (64%)	4.360 (63%)	15.004 (68%)		29.310 (66%)
Gennemsnitlig skattepligtig indtægt pr. skattepligtig	53.339	65.024	66.191	68.406	76.109		70.952

Kilde: Oplysninger fra landsfolkeregistret, tabel 4.14 i Årbog for færøerne 1982 samt kommune-regnskaber. Dog er anvendt regnskaber for 1981/82 for nogle enkelte kommuner.

Det skal bemærkes, at man i tabellen har forsøgt i så vid udstrækning som muligt at trække stats- og lands-kassetilskud fra de opgivne bruttotal. D.v.s. at tabellen viser kommunernes nettoudgifter.

Tabel 5. 2. Kommunale indtægter og udgifter i 1982/83 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål i %

	Kommunestørrelse, indbyggerantal					
%	0 - 200	200- 500	500- 1000	1000- 2000	Over 2000	Ialt
<u>Indtægter:</u>						
Pålignet skat	96,3	97,3	98,2	96,9	96,9	97,1
Andre indtægter	1,1	1,3	1,0	0,9	0,5	0,7
Renter og kuponudbytte	2,6	1,4	0,8	2,2	2,6	2,2
Indtægter ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<u>Udgifter:</u>						
Socialvæsen	10,1	8,4	8,7	6,7	12,2	10,2
Administration	6,7	7,3	6,2	9,3	11,5	9,6
Sundhedsvæsen	4,1	7,7	2,2	3,9	3,8	3,7
Veje m.v.	28,5	19,0	11,4	31,7	15,0	17,8
Havne og landingspladser	3,1	1,5	3,8	- 0,2	- 2,7	- 0,5
Undervisningsvæsen	19,3	27,8	24,9	13,9	14,7	17,5
Kommunale virksomheder (stenbrud, vandvæsen m.v.)	3,4	5,6	3,6	3,6	11,8	8,0
Kirkegårde	0,8	0,4	0,5	0,8	1,2	1,0
Andre udgifter	4,9	2,2	2,5	4,6	8,8	6,3
Renteudgifter	19,1	20,1	36,2	25,7	23,7	26,4
Udgifter ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Tabel 5. 1.

Tabel 5. 3. Kommunale indtægter og udgifter i 1982/83 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål, gennemsnitlig pr. indbygger

<u>Kr. pr. indbygger</u>	<u>Kommunestørrelse</u>				
<u>Indtægter pr. 31/12-1982:</u>	<u>0 - 200</u>	<u>200- 500</u>	<u>500- 1000</u>	<u>1000- 2000</u>	<u>Over 2000</u>
Pålignet skat	4.348	5.837	6.373	6.700	9.171
Andre indtægter	49	76	67	60	51
Renter og kuponudbytte	120	85	49	156	247
Indtægter ialt	4.517	5.998	6.489	6.916	9.469

Udgifter

pr. 31/12 1982:

Socialvæsen	422	400	471	470	795
Administration	278	348	334	656	748
Sundhedsvæsen	172	366	119	272	249

(fortsættes)

Kommunale indtægter og udgifter i 1982/83 fordelt
efter kommunestørrelse og hovedformål, gennemsnitlig
pr. indbygger (fortsat)

<u>Kr. pr. indbygger</u>	<u>Kommunestørrelse</u>				
<u>Udgifter</u>	<u>0 -</u>	<u>200-</u>	<u>500-</u>	<u>1000-</u>	<u>Over</u>
<u>pr. 31/12-1982:</u>	<u>200</u>	<u>500</u>	<u>1000</u>	<u>2000</u>	<u>2000</u>
Vej	1.188	905	612	2.225	973
Havne og landingspladser	127	73	204	- 16	- 175
Undervisningsvæsen	805	1.326	1.340	978	953
Kommunale virksomheder (stenbrud, vandvæsen m.v.)	142	265	193	255	765
Kirkegårde	35	21	28	59	80
Andre udgifter	206	107	136	320	573
Renteudgifter	799	960	1.953	1.800	1.545
<u>Udgifter ialt</u>	<u>4.174</u>	<u>4.771</u>	<u>5.390</u>	<u>7.019</u>	<u>6.506</u>

Kilde: Tabel 5. 1.

Kap. 6

SOCIALVÆSEN

Regler og forvaltning

Socialvæsenet omfatter almindelig forsorg, børneforsorg, børnebidrag, særforsorg, sygeforsikring, folke- og invalidepension, lovpligtig ulykkesforsikring og dagpenge. Området er fællesanliggende, bortset fra lovpligtig ulykkesforsikring, der er sær-anliggende.

De gældende regler er fastlagt i følgende særlige love m.v. for Færøerne:

Kgl. anordning nr. 389 af 15. november 1966 (med senere ændringer) om forskning mod følger af ulykkestilfælde, lovebekendtgørelse nr. 130 af 29. marts 1977 (med senere ændring) om børneforsorg, lovebekendtgørelse nr. 131 af 29. marts 1977 (med senere ændringer) om offentlig forsorg, lagtingslov nr. 36 af 4. maj 1977 om tillægsydelse til enker (med senere ændring), lovebekendtgørelse nr. 554 af 7. november 1977 (med senere ændringer) om offentlig sygeforsikring, lovebekendtgørelse nr. 12 af 9. januar 1978 (med senere ændring) om børnebidrag til enlige forsørgere m.v., lov nr. 644 af 13. december 1978 om dagpenge ved sygdom eller fødsel, landsstyrets kundgørelse nr. 51 af 26. juni 1979 om dagpenge, socialministeriets bekendtgørelse nr. 323 af 27. juni 1979 om pligt til at modtage færinger på bistandslovens institutioner under amtskommunerne for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, socialministeriets bekendtgørelse nr. 60 af 30. januar 1980 om udøvelse af for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede på Færøerne, lagtingslov nr. 87 af 1. juni 1982 om isolerings-tilskudslån til pensionister, landsstyrets kundgørelse nr. 4 af 10. januar 1983 om hjemmehjælp, lovebekendtgørelse nr. 408 af 26. august 1983 om folkepension og lovebekendtgørelse nr. 409 af 26. august 1983 om invalidepension m.v.

Der er nedsat et fast udvalg vedrørende Færøernes sociallovgivning under socialministeriet. Dette udvalg behandler løbende sociale spørgsmål for Færøerne, herunder om nye principper i sociallovgivningen i Danmark også bør gennemføres på Færøerne.

Almindeligvis udarbejdes forslag til sociale love i dette udvalg, hvorefter de af landsstyret forelægges lagtinget. De af lagtinget vedtagne og af landsstyret anbefalede forslag forelægges herefter i folketinget og behandles endeligt som andre forslag til

rigslove.

Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner, der har over 2.000 indbyggere, administrerer selv reglerne i forsorgsloven om varig hjælp. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannastovan (Færøernes Socialforvaltning), der også er ankeinstans for afgørelser, der er truffet af de 3 nævnte kommuner. Almannastovans administration omfatter den direkte forvaltning med kontakt med klienterne samt afgørelse og beregning vedrørende de fleste sociale ydelser (på samme måde som kommunerne i Danmark). Almannastovan har afdelinger, hver bemannet med en socialrådgiver, på Suðuroy og på Eysturoy. Herudover medvirker Almannastovan ved forvaltning med hensyn til institutioner og udfører forberedende arbejder med hensyn til landsstyrets regelfastsættende og lovforberedende opgaver. Almannastovans afgørelser i personsager kan indankes for landsstyret, der har den endelige administrative afgørelse.

I visse tilfælde er den direkte forvaltning henlagt til andre organer. Afgørelser om tilkendelse af invalidepension og revalideringsydelser træffes således af Færøernes ulykkesforsikringsråd, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Ulykkesforsikringsrådet træffer tilige afgørelser i henhold til ulykkesforsikringsanordningen, der iøvrigt forvaltes af det gensidige forsikringsselskab Føroya Vanlukkutrygging.

Rådets afgørelser i henhold til invalidepensionsloven og ulykkesforsikringsanordningen kan indankes for Den sociale Ankestyrelse i København, og det samme er tilfældet for rådets afgørelser om førtidig folkepension.

De færøske sygekasser varetager sikringen mod følger af sygdom. De ledes af deres bestyrelser under tilsyn af Sikringsstyrelsen. Reglerne i børneforsorgsloven administreres af børneværnsudvalg i hver enkelt kommune. Deres afgørelser kan i visse tilfælde indankes for Færøernes navn for børneforsorg, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og en af landsstyret valgt person med pædagogisk indsigt, og i andre tilfælde for Almannastovan.

Tabel 6. 1. Antal modtagere af sociale ydelser

	<u>1/1-70</u>	<u>1/1-75</u>	<u>1/1-80</u>	<u>1/1-82</u>	<u>1/1-83</u>	<u>1/1-84</u>
Indtægtsbestemt folkepension	2.898	3.436	4.072	4.269	4.421	4.548
Folkepensionens mindstebeløb	223	18	3	2	1	1
Invalidepension	853	1.019	1.064	1.112	1.118	1.120
heraf: laveste	67	118	109	108	103	103
mellemste	626	561	486	509	516	502
højeste	160	340	469	495	499	515
Invaliditetsydelse	36	39	42	47	66	70
Enkepension	103	141	154	113	92	76
Enkebørnsbidrag	412	444	405	351	343	312
Børneforsorg	56	64	64	57	70	75
Udvidet hjælp	18	36	47	73	91	64
Hjælp til enlige forsørgere	76	316	148	175	190	142
Almindelig underholdshjælp	110	100	49	58	71	103
Dagpenge	-	-	63	190	165	242
Ialt	4.785	5.613	6.111	6.447	6.628	6.753

Kilde: Materiale i Almanastovan

Ydelsernes omfang og finansiering

Reglerne om kontantydelser i folkepensionsloven, invalidepensionsloven (der også indeholder regler om revalidering) og forsorgsloven svarer med hensyn til betingelserne for at opnå ydelser nogenlunde til de tilsvarende danske regler før ændringerne vedrørende førtidspension, idet ydelsernes størrelse dog er noget mindre end de tilsvarende danske.

Reglerne i ulykkesforsikringsanordningen - der fortsat er uændret gældende - svarer i princippet til de tilsvarende danske, således som disse var inden ændringen til arbejdsskadeforsikring. Dagpenge ydes ikke, når vedkommende er berettiget til dagpenge efter dagpengeloven, men iøvrigt i op til tre år. Invaliditetserstatning omfatter både mén og tabt erhvervsevne, og ydelser til efterladte er éngangsydelser. Ydelserne er - uden hensyn til indtægten - mindst halvdelen af den maksimale ydelse, og forsikringen omfatter også ulykkestilfælde, der rammer den forsikrede på vej direkte til eller fra arbejdsstedet.

Sygekasserne er bibeholdt på Færøerne, og reglerne svarer til de tidligere danske med den forskel, at befordring til og af læge er en sygekasseydelse. Sygekassernes virksomhed omfatter således hovedsagelig betaling for lægehjælp, medicin og befordring i forbindelse med besøg hos og af praktiserende læge. Færinger på midlertidigt ophold i Danmark er omfattet af den danske sygesikring, og en modsvarende ordning gælder for danskere på midlertidigt ophold på Færøerne.

Dagpengeordningen omfatter sygdom, ulykkestilfælde og fødsel og kun ydelser fra det offentlige. Der er 2 karenstage og dagpenge ydes højst i 13 uger. I visse tilfælde yder Lønjavningargrunnur Skipsfiskimanna mindsteløn som sygeløn til skibsfiskere med højere beløb end, og i stedet for, dagpenge.

Ved sygdom udover 13 uger og ved arbejdsløshed - såvel som i andre tilfælde af sociale begivenheder - ydes hjælp efter forsorgsloven. Hjælp efter forsorgsloven er som i Danmark opdelt i varig hjælp og forbigående hjælp, sidstnævnte dog uden varighedsbegrænsning.

Enker har i henhold til forsorgsloven ret til enkepension, såfremt de har børn under 18 år. Enkepensionen er (som i Danmark) af samme størrelse som folkepensionen. Herudover ydes der - finansieret udelukkende af landskassen - en tillægsydelse, der svarer til omtrent en tredjedel af den øvrige enkepension.

Børnetilskud ydes i form af fradrag i den for 1982/83 beregnede kommune- og landsskat på henholdsvis 150 kr. og 1.000 kr. pr. barn under 16 år. Hvis den pågældende ikke betaler skat eller er pålignet mindre skat end summen af disse fradrag, udbetales det overskydende beløb kontant. Herudover findes ikke regler om børnetilskud til alle.

Der kan af en særlig fond, finansieret udelukkende fra færøsk side, ydes isoleringstilskudslån til pensionister i eget hus. Lånene, der er rente- og afdragsfrie, kan højst udgøre 25.000 kr. Almannastovan afgør om lån skal ydes, medens Húsálánsgrunnurin (Boliglånefonden) iøvrigt ekspederer sagerne, herunder tager stilling til isoleringsforanstaltningernes kvalitet.

Ulykkesforsikringen finansieres udelukkende ved forsikringspræmier, og sygekasserne får statstilskud på omkring 25% af udgifterne, der iøvrigt finansieres ved medlemskontingenter.

Udgifterne til varig og forbigående hjælp m.v. efter for-

sorgsloven afholdes med en fjerdedel af statskassen og tre fjerdedele fra færøsk side.

Udgifterne til dagpenge afholdes med 40% af statskassen og 60% af landskassen.

Alle andre kontantydelse, således særlig de store udgifter til folkepension og invalidepension, afholdes med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

De udgifter, der afholdes fra færøsk side, afholdes med 5/6 endeligt af landskassen, medens 1/6 reparerer på kommunerne. Folkepension afholdes dog med 9/10 af landskassen, medens 1/10 reparerer på kommunerne. Kommunernes andel fordeles med halvdelen efter befolkningstal og halvdelen efter skatteindtægt. Kommunernes andel fordeles således ikke efter antallet af modtagere af sociale ydelser.

Tabel 6. 2. Sociale udgifter i finansåret 1982/83

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>erne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Folkepension m.v.	68.794	75.445	10.227	-	154.466
Invalidepension m.v.	23.441	28.130	4.688	-	56.259
Revalidering	2.037	2.012	335	-	4.384
Enkepension	2.281	1.402	234	-	3.917
Brændselstilskud	3.671	-	-	-	3.671
Almindelig underholds- hjælp	2.030	812	406	-	3.248
Hjælp til enlige for- sørgere	3.188	1.275	638	-	5.101
Udvidet hjælp	1.836	2.204	367	-	4.407
Hjemmehjælp	14.144	16.973	2.829	-	33.946
Enkebørnsbidrag	841	1.009	168	-	2.018
Forskudsudbetaling af børnebidrag	508	610	102	-	1.220
Skattemæssigt børne- tilskud	15.175	-	1.897	-	17.072
Børneforsorg	3.683	13.588	7.614	6.878 ³⁾	31.763
Dagpenge v. sygdom el. fødsel	10.558	6.918	-	-	17.476
Skúlin á Trøðni	2.705	7.300 ²⁾	-	-	10.005
Åndssvageforsorgen	655	27.366 ²⁾	-	-	28.021

(fortsættes)

Sociale udgifter i finansåret 1982/83 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>erne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Sygekasser ¹⁾	-	7.110	-	20.028	27.138
Landsstyrets midler	156	-	-	-	156
Ulykkesforsikring ¹⁾	-	-	-	14.040	14.040
Sygeløn (Lønudlignings- fond)	3.464	-	-	-	3.464
Hensat til byggeri	1.275	-	-	-	1.275
Hensat til isolerings- tilskudslån	3.000	-	-	-	3.000
Administrationen af Færøernes ulykkesforsik- ringsråd	180	386 ²⁾	-	-	566
Almannastovan	3.678	480	69	-	4.227
<u>Ialt</u>	<u>167.300</u>	<u>193.020</u>	<u>29.574</u>	<u>40.946</u>	<u>430.840</u>

1) Vedrørende kalenderåret 1982.

2) Tallet er regnskabstal for kalenderåret 1982.

3) Forældrebetaling for børn på daginstitution.

4) Medlemskontingenter.

5) Forsikringspræmier.

Kilde: Landskasseregnskabet, statsregnskabet og materiale i Alman-
nastovan.

Tabel 6. 2. omfatter alle udgifter, der rettelig kan beteg-
nes som sociale udgifter og kun sådanne. Herunder er medtaget
forældre betaling for børn i daginstitutioner. Tallene svarer der-
for ikke til tallene i afsnittet om offentlige udgifter. I tabel
6. 2. er medtaget udgifter til Almannastovan og skattemæssige
børnetilskud, medens omvendt Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden) og
tilskud til afholds- og andre foreninger ikke er medregnet.

Tabel 6. 3. Sociale udgifter i hovedposter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Forsorg og bidrag	4.671	24.343	70.628	66.334	83.559
Børneforsorg	1.917	6.781	22.866	27.608	31.763
Sygekasser	6.033	14.504	22.948	25.677	27.138
Folke- og enkepension	26.642	62.661	111.582	122.991	158.383
Invalidepension	12.775	27.763	41.596	45.430	56.259

(fortsættes)

Sociale udgifter i hovedposter (fortsat)

1.000 kr.	1970/71	1975/76	1980/81	1981/82	1982/83
Skattemæssigt børne-tilskud	1.917	6.828	14.766	14.561	17.072
Revalidering	565	1.794	3.065	3.800	4.384
Ulykkesforsikring	1.921	4.878	9.546	11.874	14.040
Dagpenge v. sygdom eller fødsel	-	-	10.331	14.482	17.476
Andre udgifter	873	5.390	10.602	14.214	20.766
Ialt	57.314	154.942	317.930	346.971	430.840

Kilde: Landskasse- og statsregnskaber samt materiale i Almanna-stovan

Tabel 6. 3. "Andre udgifter" omfatter særlig udgifterne ved Almanna-stovans administration, henlæggelser af landskassen til investeringsformål vedrørende plejehjem, brændselstilskud til pensionister m.v., og henlæggelser til fonden for isoleringstilskudslån til pensionister.

Institutioner m.v.

For børn under skolepligtig alder er der 13 daginstitutioner (fire vuggestuer og syv børnehaver i Tórshavn, en børnehave med vuggestuepladser i Klaksvík og en børnehave med vuggestuepladser i Runavík) og tre dagplejeformidlingsordninger (Tórshavn, Klaksvík og Tórshavn udenbys kommune) med ialt 693 pladser. Daginstitutionerne og dagplejeformidlingerne er under tilsyn af Almanna-stovan, og de i Danmark gældende almindelige regler for sådanne institutioners forhold finder i vidt omfang anvendelse her.

Der ydes tilskud fra staten med 4/7 af ejendomsudgifterne og 40% af andre udgifter, fra vedkommende kommune med 3/7 af ejendomsudgifterne og 30% af andre udgifter, medens 30% af andre udgifter afholdes af forældrene. Som i Danmark er der mulighed for ydelse af friplads til mindrebedømte forældre.

For børn findes kun en døgninstitution, Føroya Barnaheim, (Færøernes Børnehjem). Dette er under tilsyn m.v. på samme måde som daginstitutionerne, og driftsudgifterne dækkes fuldt ud med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

I Tórshavn findes et alderdomshjem med 26 pladser og i Míðvágur på Vágur og i Tvøroyri på Suðuroy alderdoms- og plejehjem med henholdsvis 35 og 28 pladser. Disse hjem er under tilsyn af Almanna-stovan. 80% af driftsudgifterne afholdes af den almindelige fol-

ke pensionskonto, 5% direkte af landskassen og de resterende 15% kommunalt. Herudover findes plejeafdelinger på sygehusene i Tórshavn (26 pladser) og Klaksvík (17 pladser). Med hensyn til disse afdelinger har sygehusene formel status som plejehjem.

I Tórshavn findes et mindre hjem - Tórshavnar privata vistarheim - for selvhjulpne patienter, der ikke kan klare sig alene. I henhold til overenskomst med hjemmet, der har ca. 10 pladser i Tórshavn og ca. 10 pladser på en filial i Runavík, afholdes udgiften ved driften af den almindelige invalidepensionskonto.

"Norðoya Vistarheim" i Klaksvík har plads for 10 pensionister, der ikke kan bo hjemme. Udgiften ved driften afholdes af den almindelige invalidepensionskonto.

Til hjælp ved bestridelsen af udgifterne til opførelse af plejehjem er der, med hjemmel i folkepensionslovens § 14, stk. 3, jfr. lovebekendtgørelse nr. 408 af 20. august 1983, stillet et beløb svarende til 4% af den samlede udbetalte folkepension og invalidepension til rådighed for landsstyret. Beløbet udgjorde for året 1982/83 kr. 6.189.978,76. Af dette beløb kommer 50% fra staten og 50% fra færøsk side. Beløbet administreres af Folkepensionsfonden.

Revalideringsinstitutionen ALV kan give handelsskoleundervisning på lokaliteten við Áir nord for Tórshavn og har et beskyttet værksted i Tórshavn, hvortil kommer salgsvirksomhed for ting, der er fremstillet af invaliderede. Institutionen er under tilsyn af Færøernes ulykkesforsikringsråd, og udgifterne til handelsskolen afholdes i form af elevdagsbetaling efter invalidepensionsloven, medens udgifterne ved de øvrige foranstaltninger afholdes af en fast bevilling på lagtingsfinansloven og af indsamlede midler.

I Tórshavn findes et aflastnings- og fritidshjem, "Frítíðarheimið í Skrivaragøtu", med 5 aflastningspladser til ophold og 10 pladser til dagaflastning (fritidshjem) for åndssvage og i et vist omfang andre handicappede. Hjemmet er en selvejende institution og driften afholdes efter aftale med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

Skúlin á Trøðni yder undervisning til alle former for handicappede, ikke alene i skolealderen, men også før og efter denne. Skolen har to elevhjem. Den er en selvejende institution med egen bestyrelse under tilsyn af Socialstyrelsen, og udgifterne afholdes af statskassen med tre fjerdedele og af landskassen med en fjerdedel.

Tabel 6. 4. Antal elever ved Skúlin á Trøðni, fordelt efter handi-
cap, behandlingsform og alder

<u>Pr.</u> <u>l/1</u>	<u>Taleli-</u> <u>dende 1)</u>	<u>Høre-</u> <u>lidende</u>	<u>Syns-</u> <u>lidende</u>	<u>Ånds-</u> <u>svage</u>	<u>Ialt</u>	<u>In-</u> <u>terne</u>	<u>Ex-</u> <u>terne</u>	<u>Ambu-</u> <u>lante</u>	<u>Ialt</u>
1970	147	14	7	0	168	53	30	85	168
1975	277	424	8	21	730	49	70	611	730
1980	229	710	5	42	986	34	75	877	986
1981	217	767	2	35	1021	28	90	903	1021
1982	226	793	3	40	1062	24	75	953	1062
1983	183	837	3	25	1048	29	61	958	1048
1984	245	960	4	35	1244	37	79	1128	1244
Heraf under	31	2	1	4	38	3	20	15	38
i	30	6	1	0	37	11	17	9	37
over	184	952	2	31	1169	23	42	1104	1169

undervisningspligtig alder

1) Samt ordblinde og bevægelseshæmmede

Kilde: Oplysninger fra Skúlin á Trøðni

Åndssvageforsorgen omfatter 4 sektorer:

- Den sociale afdeling, der særlig hjælper hjemmeboende,
- 4 afdelinger Eirargarður 14 - 16 (på landssygehusets område), hvor 48 personer bor,
- Pensionatet Eirargarður 4, hvor 11 selvhjulpne personer bor,
- Værkstedet Vón på Argir med plads til 45 personer. Åndssvageforsorgen er en statsinstitution, som dog er under Almannastovans ledelse, og udgifterne afholdes af statskassen, bortset fra administrationen på Almannastovan. Der ydes hjemmehjælp adskillige steder på Færøerne (pr. 1. januar 1984 til 803 hjem af 364 hjemmehjælpere). Hjemmehjælpen ydes som midlertidig hjemmehjælp hvor husmoderen er syg, som vedvarende hjemmehjælp hvor der er behov herfor, samt tillejlighedsvis aflastning af dem, der i hjemmet passer en handicappet person.

Færøernes ulykkesforsikringsråd

Rådet har i 1983 afholdt 42 møder og behandlet 2.891 sager, fordelt med 1.767 sager vedrørende invalideforsikringen, 1.091 sager vedrørende ulykkesforsikringen og 33 sager om andre, navnlig generelle spørgsmål.

Tabel 6. 5. Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet

<u>A. Ulykkesforsikringen:</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
a) Afvist	17	6	19	19	33
b) - Erstatning	52	89	88	126	209
c) Under 5%	48	52	40	32	46
d) Invaliditetserstatning, herunder erstatning for tænder og briller	25	20	38	70	77
e) Erstatning til efter- ladte	3	5	0	5	8
<u>Ialt</u>	<u>145</u>	<u>172</u>	<u>185</u>	<u>252</u>	<u>373</u>

B. Invalidedeforsikringen:

a) Højeste invalide- pension 50					
Mellemste invalide- pension 55					
Laveste invalide- pension 11	171	114	114	138	116
Afslag på forhøjelse	10	5	2	11	6
Afslag på invalidepension	42	21	11	10	11
<u>Ialt</u>	<u>223</u>	<u>140</u>	<u>127</u>	<u>156</u>	<u>133</u>

b) Kantsaksager:

Fortsat højeste in- validepension 40					
Fortsat mellemste in- validepension 31					
Fortsat laveste in- validepension 10	55	69	36	126	81
Inddragelse	14	9	2	16	10
<u>Ialt</u>	<u>69</u>	<u>78</u>	<u>38</u>	<u>142</u>	<u>91</u>

(fortsattes)

Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet (fortsat)

B. Invalideforsikringen:	1970	1975	1980	1982	1983
c) <u>Sager om hjælp i henhold</u> <u>til invalidepensionslovens</u> <u>§ 31:</u>					
Medicin	30	84	207	48	43
Ortopædisk fodtøj	47	87	54	109	160
Høreapparater	58	119	121	109	96
Bandager m.v.	35	114	195	123	116
Kørestole	7	18	28	46	27
Rejser	3	19	16	16	8
Uddannelse hos ALV	18	4	6	6	9
Anden uddannelse	19	16	37	60	74
Briller	-	-	23 ¹⁾	67	25
Ombygning	-	-	10 ¹⁾	33	19
Biler	-	-	7 ¹⁾	19	25
Skiner	-	-	-	51 ¹⁾	40
Paryk	-	-	-	16 ¹⁾	5
Astmasengetøj	-	-	25 ²⁾	-	-
Gang-/ståstativ	-	-	22 ¹⁾	15	11
Reparationer	-	-	38 ¹⁾	17	29
Telefon	-	-	-	2 ¹⁾	-
Teknisk udstyr	-	-	-	39 ¹⁾	33
Andre bevillinger	12	51	127	222	256
Afslag	40	30	71	167	212
Ialt	269	542	987	1165	1188
d) <u>Andre sager:</u>					
Bistandstillæg	24	16	6	13	11
Plejetillæg	11	12	9	8	6
Folkepension	47	43	37	38	25
Toldfritagelse	10	10	14	19	22
Inddragelse af medicin	1	3	1	4	4
Invaliditetsydelse	7	1	2	17	4
Ialt	100	85	69	99	72

1) Tidligere henført under andre bevillinger

2) Andre år henført under andre bevillinger

Kilde: Ulykkesforsikringsrådet

Udviklingen i 1983

Ved landsstyrets kundgørelse nr. 4 af 10. januar 1983 om hjemmehjælp blev betalingsreglerne for ydet hjemmehjælp skærpet.

Ved lagtingslov nr. 52 af 20. maj 1983 om brændselstilskud til visse pensionister og enlige forsørgere blev der givet regler om ydelse af brændselstilskud som engangsydelse med 1.200 kr. til hver pensionist (pensionistægtepar), der pr. 1. oktober 1983 havde ret til invalide-, folke- eller enkepension med pensionstillæg og til enlige forsørgere med egen husholdning, der får hjælp efter forsørgsloven.

Udgifterne til brændselstilskud afholdes udelukkende af landkassen. Ved lov nr. 246 af 8. juni 1983 om ændring af Lov for Færøerne om offentlig forsorg ændredes forsørgsloven med virkning fra 1. juli 1983, således at reglerne om ydelser i et vist omfang kom til at svare til reglerne i den danske bistandslov. Ved loven overførtes beføjelsen til at godkende institutioner fra socialministeriet til landsstyret, ligesom der gennemførtes nogle tekniske ændringer. Ved lov nr. 247 af 8. juni 1983 om ændring af Lov for Færøerne om børneforsorg, der trådte i kraft den 1. juli 1983, overførtes beføjelsen til at godkende institutioner fra socialministeriet til landsstyret, ligesom der gennemførtes tekniske ændringer.

Socialministeriet udfærdigede Bekendtgørelse nr. 408 af 26. august 1983 af Lov for Færøerne om folkepension, der indeholder folkepensionsloven i den skikkelse, den har efter 3 ændringslove siden sidste lovebekendtgørelse fra 1976.

Socialministeriet udfærdigede Bekendtgørelse nr. 409 af 26. august 1983 af Lov for Færøerne om invalidepension m.v., der indeholder invalidepensionsloven i den skikkelse, den har efter 2 ændringslove siden sidste lovebekendtgørelse fra 1976.

Ved lagtingslov nr. 120 af 29. december 1983 om ændring i lagtingslov om tillægssydelse til enker blev retten til denne ydelse udvidet, således at ydelsen fortsat udbetales med halv sats i et år efter enkepensionens bortfald på grund af, at enken ikke længere har børn under 18 år.

Den 18. april 1983 nedsatte landsstyret en arbejdsgruppe til at undersøge dagpengeordningen.

Den 13. juni 1983 nedsatte landsstyret et udvalg til at forberede oprettelse af beskyttet pensionat og værksted i de bygninger i Vágur, der hidtil har været benyttet af Loran-stationen.

Den 30. september 1983 nedsatte landsstyret et udvalg af repræsentanter for kommunerne i Sydstrømlægdistrikt til at forbedre bygning af et plejehjem i Tórshavn.

Opførelsen af et plejehjem i Klaksvík fortsattes. Bygningen, der er beliggende på sygehusets område, skal også omfatte lokaler til sygehusets brug.

Opførelsen af et plejehjem i Runavík fortsattes ligeledes.

I Klaksvík blev en bygning i efteråret 1983 taget i brug som "Norðoya Vistarheim" for pensionister, der ikke kan bo hjemme.

I sommeren 1983 blev en ny vuggestue og børnehave ved Konmansmýra i Tórshavn, der erstatter vuggestuen på Lützenstrøð i Tórshavn, taget i brug.

I begyndelsen af 1983 blev en ny vuggestue og børnehave i Hoyvík i Tórshavn kommune taget i brug.

Vedrørende udviklingen i 1981 tilføjes, at ved Kgl. Anordning nr. 471 af 15. september 1981 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ændring af lov om inddrivelse af underholdsbidrag (Overførsel til kommunerne) overførtes fra landfogeden (politimesteren) til Almannastovan virksomheden med inddrivelse af underholdsbidrag, i det omfang - væsentligst vedrørende ægtefællebidrag - denne ikke i forvejen henhørte under Almannastovan.

Kap. 7

SUNDHEDSVÆSEN

Sundhedsvæsenet omfatter landslægen, sygehusene, kommunelægerne, skolelægerne, tandlægerne, hjemmesygeplejerskerne, skole-sundheds/skolesygeplejerskerne, sundhedsplejerskerne, jordemødrene og apotekerne. Bortset fra apotekervæsenet er området fællesanliggende.

LANDSLÆGEN

Landslægen er lagtingets og rigsombudsmandens sagkyndige i alle lægelige, hygiejniske, miljømæssige og socialmedicinske forhold. Landslægen fører på sundhedsstyrelsens vegne tilsyn med sygehusene og den virksomhed, der udøves på Færøerne af apoteker, læger, tandlæger, jordemødre og andre medarbejdere inden for sundhedsvæsenet. Landslægen udarbejder og udgiver årlige medicinalberetninger for Færøerne, og han yder som embedslæge bistand til rets- og politimyndighederne.

De med landslægeembedet forbundne udgifter betales af statskassen.

SYGEHUSVÆSENET

Der er 3 sygehuse på Færøerne, Landssjúkrahúsið i Tórshavn, der nu også omfatter det tidligere statshospital, Klaksvík sygehus og Suðuroy sygehus. Området er et fællesanliggende, men sygehusene drives i henhold til lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet som institutioner under landsstyret. Udgifterne til det tidligere statshospital, der tidligere blev afholdt fuldt ud af staten, er fra finansåret 1977/78 afløst af en fast ydelse svarende til nettodriftsudgifterne i finansåret 1976/77 reguleret i overensstemmelse med ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst.

Ved den nye sygehuslov gennemførtes også med virkning fra 1. april 1977 en mere indgående og lovmæssig regulering af sygehusvæsenet og sygehusvæsenets ydelser end efter den hidtil gældende lov.

Sygehusene administreres af hver sin bestyrelse på 5 medlemmer, hvoraf lagtinget udpeger 3 medlemmer og indenrigsministeren og Færøernes landsstyre hver 1. Endvidere er der i henhold til loven nedsat et planlægningsudvalg for det færøske sygehusvæsen, der skal fremsætte forslag om udbygningen af det samlede sygehusvæsen. Udvalget, der er sammensat på samme måde som bestyrelserne,

påbegyndte sit arbejde i 1978 og afgav betænkning i august 1980, jfr. nedenfor.

Den daglige administrative ledelse af sygehusvæsenet varetages af en af landsstyret udnævnt direktør. Sygehusdirektøren er samtidig sekretær for hver af de 3 sygehusbestyrelser og for planlægningsudvalget.

Den daglige ledelse af de enkelte sygehuse forestås af en inspektør for hvert af de 3 sygehuse.

Ved reglement for det færøske sygehusvæsen af 6. oktober 1977 er af landsstyret fastsat regler for kompetence- og ansvarsfordelingen inden for sygehusvæsenet.

Ved landsstyrets bekendtgørelse af 27. august 1980 er bestemt, hvem der kan sende patienter til behandling uden for Færøerne og til hvilke sygehuse. Baggrunden herfor er, at patienter fra Færøerne med virkning fra 1. januar 1981 kun vil kunne undersøges og behandles vederlagsfrit på Rigshospitalet med tilhørende institutioner.

Statens tilskud til det færøske sygehusvæsen udgør i følge sygehusloven foruden det ovenfor nævnte tilskud til statshospitalet halvdelen af sygehusvæsenets øvrige nettodriftsudgifter. Tidligere modsvarede statens driftstilskud halvdelen af nettodriftsudgifterne for sygehusene bortset fra statshospitalet, men reguleringen skete efterfølgende efter årlig godkendelse af Folketingets finansudvalg. Med sygehusloven er tilskuddet blevet lovbundet, og den periodiske forskydning er undgået.

Anlægsudgifter i forbindelse med udbygning af sygehusene er hidtil afholdt således, at statskassen har afholdt halvdelen, mens landskassen har afholdt den anden halvdel, således at sidstnævnte er blevet finansieret ved lavt forrentede langfristede statslån, jfr. dog nedenfor om byggeriet i Klaksvík.

Ved anordning nr. 643 af 9. december 1982 om ikrafttræden på Færøerne af lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp, der trådte i kraft 1. januar 1983, blev den hidtidige distriktsjordemoderordning ophævet, og jordemødrene blev med virkning fra 1. maj 1983 ansat under det færøske sygehusvæsen.

Anordningen indebærer, at kvinder har ret indtil 5 vederlagsfri forebyggende undersøgelser hos en læge. Endvidere har de ret til vederlagsfri undersøgelser hos jordemoder. Herudover har kvinder ret til vederlagsfri fødselsbetjening på sygehus eller vederlagsfri jordemoderhjælp ved fødsel i hjemmet.

Udgifterne til jordemoderordningen er fra 1. januar 1983 sygehusudgifter.

Ved anordning nr. 10 af 7. januar 1983 er lov om jordemødre sat i kraft med virkning fra 1. februar 1983. Loven fastsætter regler for jordemødrenes virksomhed. 16 jordemødre blev ansat, 3 ved Klaksvík sygehus, der betjener Norðoyar, 9 jordemødre blev ansat ved Landssjúkrahúsið, 3 af disse betjener Eysturoy, 1 Norðstreymoy, 1 Vágar og 1 Sandoy og i et vist omfang betjener disse ligeledes Landssjúkrahúsið. Af de 3 stillinger ved Suðuroy sygehus har kun den ene kunnet besættes. Herudover er der ansat en ledende jordemoder.

Landssjúkrahúsið har 284 sengepladser, heraf 80 i den psykiatriske afdeling, og modtager primært patienter fra Streymoy, Vágar og Sandoy sysler samt en del fra Eysturoy syssel, men har iøvrigt indlæggelser fra hele landet i kraft af sygehusets funktion som centralsygehus og som følge af de på hospitalet værende afdelinger for psykiatriske patienter. Sygehuset har en kirurgisk afdeling, en medicinsk afdeling, en fødeafdeling, en røntgenafdeling, en fysiurgisk afdeling, en afdeling for intensiv terapi, en øre-, næse- og halsafdeling, en øjenklinik, en patologisk afdeling og en plejeafdeling samt en psykiatrisk afdeling. Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Anæstesiologi, røntgenundersøgelse, fysiurgi og rehabilitering, reumatologi, kvindesygdomme og fødsels-hjælp, medicinske sygdomme, hjerte- og kredsløbssygdomme, medicinske mave- og tarmsygdomme, medicinske lungesygdomme, kirurgiske sygdomme, medicinske nervesygdomme, øjensygdomme, øre-næse-hals-sygdomme, vævsundersøgelser, psykiatri og børnesygdomme. Til Landssjúkrahúsið er der endvidere fra 1960 knyttet en sygeplejeskole, Sjúkrasýstraskúli Føroya.

Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling, der hidtil har rådet over 80 sengepladser, begyndte at modtage patienter i 1969.

I 1983 installeredes en CT-scanner, der kan undersøge hoved og hals. Dette apparatur kan udføre undersøgelser, der erstatter undersøgelser med traditionelt røntgenudstyr. Dette medfører bedre, og for patienter, langt mindre ubehagelige undersøgelser.

CT-scanneren er en gave fra Sjóvinnubankin i anledning af dens 50-års jubilæum i december 1982.

Røntgenafdelingen blev i 1983 ligeledes udstyret med ultralyd-scanner. Dette apparatur anvendes til undersøgelser af bryst- og maveregioner, og særligt til at undersøge gravide kvinder og forøger

dermed sikkerheden i forbindelse med svangerskab. Anskaffelsen af dette udstyr har endvidere medført, at fostervandsprøver kan foretages på Færøerne, hvorfor gravide ikke behøver at tage til Danmark for at få foretaget denne undersøgelse.

I 1983 er laboratoriet blevet udstyret med en gammataæller radioaktive undersøgelser. Denne anskaffelse har betydet væsentlig lavere udgifter til undersøgelser i Danmark.

På Landssjúkrahúsið er der i 1983 iværksat undersøgelser med henblik på at spare udgifter til energi og for at få etableret et systematisk vedligeholdelsessystem.

Der anskaffedes en ny ambulance.

En arbejdsgruppe bestående af personalerepræsentanter har udarbejdet et projekt til om- og udbygning af sygehuset. De samlede udgifter anslås til over 100 mill. kr.

Projektet omfatter en udbygning med børneafdeling, langtidsmedicinsk afdeling, laboratorium, patologisk afdeling, skade/modtageafdeling og ambulatorium. Endvidere foreslås nuværende forhal ombygget.

Klaksvík sygehus har 47 blandede sengepladser og modtager patienter fra Norðoya syssel og den østlige del af Eysturoy syssel.

I 1980 påbegyndtes opførelsen af et alderdoms- og plejehjem. Dette bygges sammen med sygehuset, og i denne forbindelse moderniseres en del funktioner, der er fælles, køkken, kantine, kapel, hovedindgang, omklædning og depotrum m.v. De samlede udgifter er pr. 1. oktober 1983 opgjort til 54,0 mill. kr., hvoraf sygehusets andel udgør 25,3 mill. kr. Af dette beløb har staten givet tilsgodkendelse om et tilskud på 12,8 mill. kr. I modsætning til tidligere vil den resterende del ikke blive finansieret med et langfristet statslån. Byggeriet ventes afsluttet i april 1984, hvorefter den ene af sygehusets afdelinger, der gennem flere år har været belagt med plejepatienter, vil kunne tages i brug som en egentlig sengeafdeling.

Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Kirurgi, ortopedisk kirurgi, intern medicin og reumatologi.

I 1983 fik laboratoriet en gammataæller til radioaktive undersøgelser. Denne anskaffelse har betydet lavere udgifter til undersøgelser i Danmark.

Der anskaffedes en ny ambulance.

Suðuroy sygehus har 20 blandede sengepladser og modtager patienter fra Suðuroy nordre og søndre sysler. Sengetalsnormeringen

er med virkning fra 1. april 1983 nedsat fra 26 til 20.

Sygehusets læger er specialister i kirurgiske sygdomme.

En arbejdsgruppe, bestående af personalerepræsentanter har påbegyndt arbejdet med et projekt til om- og udbygning af sygehuset. Arbejdet skal være færdigt inden 1. april 1984.

I 1976 oprettedes Hotel Tórshavn, en selvejende institution i København, som har til formål at tilbyde logi til patienter, der sendes til Danmark, og til disses pårørende. Sygehusvæsenet råder over mindst 8 sengepladser pr. døgn på hotellet og afholder selv udgiften for de benyttede værelser.

I finansåret 1982/83 var der 4.116 overnatninger af patienter og pårørende mod 4.430 i 1981/82.

Antallet af patienter, der sendes til behandling i Danmark, er i de senere år steget. Medens der i 1980/81 således blev sendt 464 patienter afsted, androg antallet i 1981/82 515 og i 1982/83 517 patienter, hvoraf 485 til Rigshospitalet og dets afdelinger. 411 patienter sendtes fra Landssjúkrahúsið, 100 fra Klaksvík sygehus og 6 fra Suðuroy sygehus.

Tabel 7. 1. Sygehusenes kapacitet og belægning

<u>Antal sengepladser</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	178	294	284	284	284
Klaksvík sygehus	46	48	47	47	47
Suðuroy sygehus	26	26	26	26	26
Ialt	250	368	357	357	357

<u>Antal indlæggelser</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	4.149	4.867	6.114	6.059	6.178
Klaksvík sygehus	1.071	1.358	1.183	1.234	1.328
Suðuroy sygehus	842	675	574	582	548
Ialt	6.062	6.900	7.871	7.875	8.054

<u>Antal sygedage</u>					
Landssjúkrahúsið ¹⁾	64.570	93.828	99.837	98.879	98.411
Klaksvík sygehus	18.183	18.442	17.588	18.757	18.738
Suðuroy sygehus	11.475	8.826	7.353	7.258	6.999
Ialt	94.228	121.096	124.778	124.894	124.148

(fortsættes)

Sygehusenes kapacitet og belægning (fortsat)

<u>Gns. antal syge-</u> <u>dage pr. patient</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15,6	19,3	16,3	16,5	15,9
Klaksvík sygehus	16,0	13,5	14,9	15,2	14,0
Suðuroy sygehus	13,6	12,4	12,8	11,9	12,2
Gns. for sygehusvæs.	15,5	17,6	15,9	15,9	15,4

Gns. belægnings-
procent

Landssjúkrahúsið ¹⁾	99,4	87,4	96,3	95,4	94,9
Klaksvík sygehus	108,3	105,3	102,5	109,3	109,2
Suðuroy sygehus	120,9	93,5	77,5	76,5	73,8
Gns. for sygehusvæs.	103,3	90,2	95,8	95,8	95,3

1) Incl. det tidligere statshospital i Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling

Kilde: Sygehusene

Det noget høje gennemsnitlige antal sygedage pr. patient på Landssjúkrahúsið skyldes et stort antal kronisk syge patienter på de medicinske og psykiatriske afdelinger, samt at plejeafdelingen medregnes.

For Klaksvíks vedkommende er forklaringen ligeledes plejepatienter.

Tabel 7. 2. Behandlingsformer for indlagte patienter på sygehusene

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>Operationer:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.358	1.943	2.883	2.970	3.961
Klaksvík sygehus	215	790	707	902	1.298
Suðuroy sygehus	456	257	347	294	311
Ialt	2.029	2.990	3.937	4.166	4.570
<u>Fødsler:</u>					
Landssjúkrahúsið	501	570	586	547	587
Klaksvík sygehus	119	105	82	106	73
Suðuroy sygehus	105	80	74	84	68
Ialt	725	755	742	737	728

(fortsættes)

Behandlingsformer for indlagte patienter på sygehusene
(fortsat)

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>Røntgenundersøgelser</u> <u>og -behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	4.974	5.512	4.510	5.010	4.862
Klaksvík sygehus	809	1.359	1.248	1.314	1.227
Suðuroy sygehus	1.707	683	390	425	486
Ialt	7.490	7.554	6.148	6.749	6.575

Laboratorieunder-
søgelser:

Landssjúkrahúsið	78.748	92.490	88.148	85.389	79.831
Klaksvík sygehus	10.501	20.996	25.826	20.618	21.303
Suðuroy sygehus	167	11.516	10.327	10.947	10.258
Ialt	89.416	125.002	124.301	116.954	111.392

Fysiurgiske
behandlinger:

Landssjúkrahúsið	15.001	27.272	31.758	25.638	29.086
Klaksvík sygehus	1.691	3.823	3.706	4.548	5.874
Suðuroy sygehus	4.606	3.625	4.133	5.302	4.124
Ialt	21.298	34.720	39.597	35.488	39.084

Kilde: Sygehusene

Tabel 7. 3. Sygehusenes ambulante virksomhed

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>Skadestuebe-</u> <u>handlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	873	1.514	4.274	4.261	4.717
Klaksvík sygehus	634	607	919	928	950
Suðuroy sygehus	-	53	-	-	-
Ialt	1.507	2.174	5.193	5.189	5.667

Efterbehandlinger:

Landssjúkrahúsið	.	.	5.856	5.867	6.795
Klaksvík sygehus	.	.	1.497	1.605	1.550
Suðuroy sygehus	.	.	571	511	459
Ialt	.	.	7.924	7.983	8.804

(fortsættes)

Sygehusenes ambulante virksomhed (fortsat)

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
<u>Røntgenundersøgelser</u>					
<u>og -behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.302	8.514	9.873	10.166	10.712
Klaksvík sygehus	1.162	2.157	2.357	2.718	2.932
Suðuroy sygehus	3.073	1.023	2.036	1.767	1.987
Ialt	9.537	11.694	14.266	14.651	15.631
<u>Laboratorie-</u> <u>undersøgelser:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.467	18.432	27.744	37.199	40.238
Klaksvík sygehus	2.997	6.188	11.323	10.837	12.966
Suðuroy sygehus	193	3.435	9.957	9.991	10.343
Ialt	8.657	28.055	49.024	58.027	63.547
<u>Fysiurgiske</u> <u>behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.702	9.691	7.937	8.185	5.654
Klaksvík sygehus	4.900	5.989	4.486	6.435	9.507
Suðuroy sygehus	4.473	4.060	5.204	6.031	5.890
Ialt	11.075	19.740	17.623	20.651	21.051

Kilde: Sygehusene

Efterbehandling omfatter egentlig behandling og kontrol efter et sygehusophold. Oplysningerne vedrørende Suðuroy sygehus er præget af, at kommunelægerne varetager størstedelen af skadestuebehandling.

Tabel 7. 4. Sygehusenes normerede personale pr. 1. april

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Læger:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	26,0	33,0	33,0	33,0	34,3	41,3
Klaksvík sygehus	2,0	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	6,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ialt	24,0	32,0	40,0	40,0	40,0	41,3	49,3
<u>Sygeplejersker:</u>							
Landssjúkrahúsið	111,0	172,9	221,3	225,3	231,3 ¹⁾	239,8 ¹⁾	241,8 ¹⁾
Klaksvík sygehus	18,0	23,0	25,0	25,5	27,5	29,0	34,0
Suðuroy sygehus	16,0	16,0	15,0	15,0	15,0	17,0	19,0
Ialt	145,0	211,9	261,3	265,8	273,8	285,8	294,8

(fortsættes)

Sygehusenes normerede personale pr. 1. april (fortsat)

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Personale med anden²⁾</u>							
<u>plejeuddannelse:</u>							
Landssjúkrahúsið	30,0	48,0	58,5	62,5	62,5	62,5	62,5
Klaksvík sygehus	5,0	13,0	18,0	18,0	16,0	16,0	16,0
Suðuroy sygehus	-	-	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Ialt	35,0	61,0	80,5	84,5	82,5	82,5	82,5
<u>Personale med anden³⁾</u>							
<u>sundhedsfaglig udd.:</u>							
Landssjúkrahúsið	25,0	39,0	53,0	53,5	53,5	57,0	72,5
Klaksvík sygehus	6,0	7,0	10,5	10,5	10,5	11,5	16,0
Suðuroy sygehus	3,0	3,0	6,5	6,9	6,5	7,1	11,1
Ialt	34,0	49,0	70,0	70,9	70,5	75,6	99,6
<u>Kontorpersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	15,0	16,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,5
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ialt	19,0	20,0	21,0	21,0	21,0	21,0	21,5
<u>Portører og drifts-</u>							
<u>personale:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	31,5	33,0	35,0	36,0	37,0	40,0
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	4,0	5,0	6,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	3,3	3,3	3,3	3,3	6,0
Ialt	24,0	35,5	40,3	42,3	43,3	45,3	52,0
<u>Køkken-, vakseri og</u>							
<u>rengøringspersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	80,0	107,0	108,0	108,0	109,0	109,0	109,0
Klaksvík sygehus	26,0	23,0	24,5	24,5	25,0	25,0	25,0
Suðuroy sygehus	21,0	21,0	16,5	15,9	16,2	16,0	16,0
Ialt	127,0	151,0	149,0	148,4	150,2	150,0	151,0
<u>Andet personale:</u>							
Landssjúkrahúsið	5,0	7,0	13,0	13,0	14,0	15,0	17,5
Klaksvík sygehus	3,0	2,0	2,0	2,0	2,5	2,5	2,5
Suðuroy sygehus	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	8,0	9,0	15,0	15,0	16,5	17,5	20,0

(fortsættes)

Sygehusenes normerede personale pr. 1. april (fortsat)

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Personale ialt:</u>							
Landssjúkrahúsið	306,0	445,7	534,8	545,3	554,3	569,5	600,1
Klaksvík sygehus	64,0	75,0	93,0	93,5	94,5	98,0	109,5
Suðuroy sygehus	46,0	46,0	44,3	49,1	49,0	51,4	60,1
<u>Ialt</u>	<u>416,0</u>	<u>566,7</u>	<u>677,1</u>	<u>687,9</u>	<u>697,8</u>	<u>719,0</u>	<u>769,7</u>

1) Heraf 60 sygeplejeelever

2) Omfatter væsentligst sygehjælpere og plejere

3) Laboranter, lægesekretærer, terapeuter m.v.

Kilde: Sygehusene

Tabel 7. 5. Sygehusenes samlede udgifter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15.177	42.654	94.869	109.049	125.746
Klaksvík sygehus	3.147	8.916	19.560	22.414	27.071
Suðuroy sygehus	2.371	4.872	10.251	11.380	12.775
<u>Ialt</u>	<u>20.695</u>	<u>56.442</u>	<u>124.680</u>	<u>142.843</u>	<u>165.592</u>

1) Incl. udgifterne til det tidligere statshospital, Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling. Fra og med finansåret 1977/78 indgår endvidere udgifterne til tuberkulosestationens drift i sygehusudgifterne

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7. 6. Specifikation af sygehusenes udgifter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Lønninger og pensioner	91.622	104.993	121.303
Medicin, undersøgelser og forbrugsvarer	7.837	8.921	11.156
Apparaturanskaffelser	348	213	360
Fødevarer	2.671	3.114	3.499
Brændsel og driftsmidler	4.714	6.127	6.675
Vedligeholdelse af bygninger og inventar	5.705	5.558	5.973
Importafgifter og varetransport	1.865	2.318	2.842
Administration	2.053	2.311	2.515
Patienttransport og fremmede sygehuse	4.510	5.428	7.033
Efteruddannelse og tjenesterejser	866	994	1.309
Forsikringer og andre afgifter	1.071	1.109	1.203
Patientunderhold m.v.	560	656	668

(fortsættes)

Specifikation af sygehusenes udgifter (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Sygeplejeskolen	324	341	341
Andre udgifter	535	758	715
Ialt	124.681	142.841	165.592

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7. 7. Sygehusenes bruttoudgifter pr. sygedag

<u>Kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1979/80</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	235,05	454,60	849,88	966,96	1115,12	1308,30
Kiaksvík sygehus	173,07	483,46	878,35	1095,92	1175,59	1461,34
Suðuroy sygehus	206,64	552,01	1097,78	1428,98	1530,98	1769,11
Gennemsnitligt for sygehusvæsenet	219,63	466,09	869,89	1012,57	1149,27	1333,83

1) Som tabel 7. 5.

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7. 8. De samlede sygehusudgifters fordeling

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
Statens andel	9.587	34.012	68.572	78.080	89.870
Landskassens andel	9.525	20.124	53.417	61.718	72.412
Andet ¹⁾	1.583	2.306	2.691	3.045	3.310
Ialt	20.695	56.442	124.680	142.843	165.592

1) I hovedsagen sygehusenes lejeindtægter

Kilde: Statsregnskaber, landskasseregnskaber samt sygehusenes regnskaber

Som ovenfor nævnt afgav planlægningsudvalget for sygehusvæsenet i august 1980 betænkning vedrørende udbygningen af sygehusvæsenet efter 1½ års arbejde. Betænkningen er udarbejdet med en samlet tidshorisont på 12 år. Første del, programdelen, omfatter de 4 finansår 1980/81 - 1983/84 og indeholder konkrete forslag til, hvornår udbygning m.v. skal finde sted, medens perspektivdelens forslag, årene 1984/85 - 1991/92, skal betragtes som mere generelle for hele perioden. I henhold til sygehusloven skal betænkningen revideres løbende.

Arbejdet var tilrettelagt således, at 5 underudvalg vedrørende kirurgi, medicin, psykiatri, lokalsygehuse og hjælpefunktioner, afgav rapport til udvalget. På baggrund af disse og andet materiale, rejser og drøftelser, har udvalget især behandlet spørgsmålet om fordelingen af opgaver mellem de tre sygehuse og om udbygningen af disse. For Landssjúkrahúsið's vedkommende omfatter disse børneafdeling og lokaler til ambulante funktioner m.v., medens der for

lokalsygehusene er planer om udbygning og renovering. I programdelen søges Landssjúkrahúsið's børneafdelings lokaleproblemer løst, og i Klaksvík er forbedring af visse hjælpefunktioner i gang. Øvrige planer kan ikke forventes realiseret i programdelen.

Udvalget har påpeget sammenhængen mellem sygehusvæsenet på den ene side og socialvæsenet og den primære sundhedstjeneste på den anden side og har foreslået, at der i fremtiden foretages en samordning af disse områder bl.a. i forbindelse med planlægningen.

Efter forslag fra Føroya Landsstýri nedsattes i 1983 et lagtingsudvalg med repræsentanter fra alle lagtingets 6 partier til at behandle spørgsmålet om hvilke synspunkter, der skal lægges til grund for udbygningen af sygehusvæsenet.

I bemærkningerne til forslaget siger Føroya Landsstýri: "Hovedspørgsmålet i sagen er efter landsstyretes opfattelse, om sygehusvæsenet skal centraliseres omkring Landssjúkrahúsið, således at Klaksvík sygehus og Suðuroy sygehus udelukkende skal være hjælpesygehuse, eller om disse 2 sygehuse skal virke selvstændigt og tillægges nogle specialer.

Det er nødvendigt, at spørgsmålet om centralisering eller decentralisering bliver afgjort, inden udbygningen foretages. Under henvisning til at dette er et politisk spørgsmål med dertil hørende store udgifter, anser landsstyret det at være vigtigt, at lagtinget behandler spørgsmålet og nedsætter et særligt udvalg, der skal fremkomme med et forslag".

DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE

Kommunelægeordningen

Færøerne er opdelt i 11 kommunelægedistrikter, hvor der i øjeblikket praktiserer ialt 22 kommunelæger. Kommunelægerne er almindeligt praktiserende læger, der udover faste takster fra sygekasserne og indtægter ved profylaktiske udnersøgelser modtager et fast honorar fra det offentlige, pr. 1. oktober 1983 ca. 80.000 kr. årligt. Statskassen betaler halvdelen af dette honorar og landskassen og kommunerne hver en fjerdedel. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og uden for Tórshavn instrumentarium til rådighed.

Lagtinget har vedtaget at fremme hovedparten af de forslag, der er fremsat i den af kommunelægeudvalget i 1973 afgivne betænkning. Gennemførelsen af en stor del af disse forslag har fundet sted inden for de seneste år.

Efter betænkningen skal Færøerne opdeles i 12 kommunelægedistrikter, og antallet af kommunelæger forøges til 23. Der resterer således besættelse af 1 stilling.

Der er planer om at anvende den ledige kommunelægestilling til en praksisamanuensis med tilknytning til Suðurstreymoy og Sandoy kommunelægedistrikter, indtil kommunelægestillingen bliver besat.

Betænkningen foreslår endvidere, at der i distrikter med flere kommunelæger etableres lægecentraler (helsecentraler), hvortil også sundhedsplejerske, skolesundhedsplejerske, hjemmesygeplejerske, jordemoder, fysioterapeut o.a. kan knyttes. På nuværende tidspunkt er der taget lægecentraler i brug på Sandoy, i Vágur, i Tórshavn og i Miðvágur. Endvidere er en central planlagt i Runavík.

Lægecentralerne finansieres ved tilskud fra landskassen på 50% af anlægsudgifterne. De resterende 50% af udgifterne afholdes af kommunerne og finansieres gennem et langfristet lån fra landskassen (40%) og kommunal selvfinansiering (10%).

Baggrunden for nyordningen er ønsket om en bedre lægelig dækning af befolkningen. Denne skal opnås ved at mindske arbejdspresset for den enkelte læge, idet der ved gennemførelsen af nyordningen vil blive 1.300 - 2.000 patienter pr. læge (gennemsnitlig 1.800), og ved at etablere en mere hensigtsmæssig geografisk placering. Nyordningen forventes ligeledes at gavne sundhedsarbejdet i almindelighed, fordi den vil give lægerne bedre muligheder for at uddanne sig til og deltage i offentlige tillidshverv, først og fremmest i sundhedskommissionerne.

Skolelægeordningen

Der er ansat ialt 11 skolelæger. Uden for Tórshavn (Suðurstreymoy lægedistrikt) fungerer kommunelægerne i disse stillinger. I Tórshavn varetages skolelægearbejdet af en speciallæge i pædiatri. Området er reguleret af anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om i-krafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning. Udgifterne ved skolelægeordningen afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter.

Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske og skolelægeordning.

Statens udgifter udgjorde i finansåret 1983 ca. 140.000 kr. Udgifterne til skolelægeordningen udgjorde således i 1983 ialt 280.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler.

Tandlægeordningen

Udøvelse af tandlægevirksomheden på Færøerne sker i henhold til lov nr. 190 af 11. juni 1954 om tandlægevirksomhed. Hjemmestyret har endnu ikke taget stilling til spørgsmålet om eventuel ikrafttræden på Færøerne af tandlægeloven af 1976 (loven ophæver den gældende lov fra 1954).

Faste skoletandlæger findes nu i Tórshavn, Sørvágur, Klaksvík, Tvøroyri, Vágur, Fuglafjørður (har også klinik i Leirvík), Vestmanna, Skáli (har også klinik i Gøta) og Sandur. Herudover er der indrettet skoletandklinikker uden fast skoletandlæge i Glyvrar og Eiði.

Alle driftsudgifter ved skoletandplejen afholdes af kommunerne.

Hjemmestyret har nu anbefalet, at lov nr. 217 af 19. maj 1971 om børnetandpleje sættes i kraft på Færøerne ved kgl. anordning. I den forbindelse har lagtinget ved lov nr. 95 af 25. oktober 1983 ophævet lagtingslov nr. 38 af 11. juni 1958 om en tandlægeordning.

Ved årets udgang var der på Færøerne 33 tandlæger, hvoraf 1 havde orlov.

Den kombinerede sundhedsplejerske-, skolesundheds/skolesygeplejerske- og hjemmesygeplejerskeordning (sundheds- og hjemmesygeplejeordningen)

Anordning nr. 14 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om hjemmesygeplejerskeordninger, anordning nr. 15 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om sundhedsplejerskeordninger og anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning trådte i kraft den 1. februar 1981. Herved blev lovgrundlaget tilvejebragt for gennemførelsen af den kombinerede ordning, som kommunelægeudvalget har foreslået i 1973, og lagtinget har godkendt i 1976.

Udgifterne ved den kombinerede ordning afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter, der afholdes af landskassen. Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske- og skolelægeordning.

Statens udgifter til sundheds- og hjemmesygeplejeordningen udgjorde i finansåret 1983 ca. 2.965.000 kr. Udgifterne til ordningen udgjorde således i alt ca. 5.930.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler. Landskassens udgifter til

administration udgjorde i 1983 ca. 350.000 kr.

Der er ansat 3 personalegrupper: Sundhedsplejersker, hjemme-sygeplejersker og skolesygeplejersker. Det samlede personale var ved årsskiftet 1983/84 49, incl. leder og fridagsafløsere, hvoraf 18 er fuldtidsansatte.

Ordningen er landsomfattende, samlet under én administration. Alle hjemmesygeplejerske- og skolesygeplejerskestillingerne er besat, hvorimod der stadig mangler sundhedsplejersker i nogle af distrikterne, hvilket skyldes mangel på uddannede sundhedsplejersker.

Efter at der i juni 1982 var indgået overenskomster på området mellem Dansk Sygeplejeråd og Rigsombudsmanden på Færøerne, blev der pr. 1. september 1982 ansat en leder af den kombinerede ordning. Sundhedsplejersker, skolesundheds/skolesygeplejersker og hjemmesygeplejersker ansættes pr. 1. januar 1983 af rigsombudet under den kombinerede ordning.

A P O T E K E R V Æ S E N E T

Apotekervæsenet er som den eneste del af sundhedsvæsenet overtaget som særanliggende ved lagtingslov nr. 14 af 28. marts 1949.

Den færøske apotekerfond ejer ifølge lagtingslov nr. 63 af 16. december 1949 apotekervæsenets bygninger, varelagre og inventar.

Administration, tilsyn m.v. sker ifølge et af landsstyret fastsat regulativ.

Ved apotekervæsenet er foruden landsapotekeren normeret 3 afdelingsledere, 1 for hvert apotek i Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri, 4 andre farmaceuter, 9,4 apoteksassistenter, 18,4 apoteksdefektricer og 13,2 andre funktionærer, heri også medregnet elever, tilsammen 49 fuldtidsstillinger (1983) mod 48 i 1982.

Bruttoomsætningen fremgår af nedenstående tabel 1.

Tabel 1. Bruttoomsætningen uden fradrag

Kr.	1980	1981	1982	1983
Tórshavn	14.154.145	16.613.792	20.591.983	22.645.000
Klaksvík	2.794.515	3.218.345	3.969.543	4.431.183
Tvøroyri	2.843.478	3.201.647	3.600.053	4.062.361
Ialt	19.792.138	23.033.784	28.161.581	31.138.544

Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner

Bevægelserne i antal ekspederede recepter og værdi er vist i tabel 2 nedenfor fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler.

Label 2. Omsætningen af receptlægemidler til enkeltpersoner fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsætning af gruppen.

	Apoteksfremstillede lægemidler			Industrilægemidler		
	Antal recepter	Kr.		Antal recepter	Kr.	
1981						
Tórshavn	29.219 (21,1)	742.752 (8,6)		109.027 (78,9)	7.890.046 (91,4)	138.246 (100)
Klaksvík	5.993 (19,5)	147.585 (7,6)		24.723 (80,5)	1.779.678 (92,4)	30.716 (100)
Tvøroyri	9.676 (30,6)	290.971 (15,0)		21.952 (69,4)	1.648.407 (85,0)	31.628 (100)
Ialt	44.888	1.181.308		155.702	11.318.131	200.590
						12.499.439
1982						
Tórshavn	34.083 (23,1)	1.058.057 (10,1)		113.788 (76,9)	9.400.883 (89,9)	147.871 (100)
Klaksvík	6.246 (20,0)	166.622 (7,5)		25.042 (80,0)	2.062.834 (92,5)	31.288 (100)
Tvøroyri	10.816 (33,4)	389.422 (17,6)		21.538 (66,6)	1.823.071 (82,4)	32.354 (100)
Ialt	51.145	1.614.101		160.368	13.286.788	211.513
						14.894.867
1983						
Tórshavn	34.828 (22,5)	1.286.846 (10,8)		119.641 (77,5)	10.573.676 (89,2)	154.469 (100)
Klaksvík	6.554 (19,7)	205.920 (7,9)		26.775 (80,3)	2.414.515 (92,1)	33.329 (100)
Tvøroyri	11.060 (33,6)	462.041 (19,4)		21.885 (66,4)	1.919.870 (80,6)	32.945 (100)
Ialt	52.442	1.954.807		168.301	14.908.061	220.743
						16.862.868

Kilde: Landsapotekeren

Distribuerende læger

De 12 kommunelæger, der har tilladelse til at distribuere lægemidler benytter sig i stærkt faldende grad heraf. Tabel 3 viser bevægelserne heri siden 1950.

Tabel 3. Antal ekspederede recepter af distribuerende læger

<u>År</u>	<u>Antal recepter</u>
1950	16.975
1960	13.858
1970	7.062
1980	6.289
1981	5.554
1982	9.097
1983	ca. 6.000 (foreløbig opgørelse)

I 1950 blev der pr. distribuerende læge (dengang 7) ekspederet ca. 2.000 recepter mod ca. 500 recepter pr. læge (nu ialt 12) i 1983.

Lægestillinger med distributionsret er oprettet i følgende byer og bygder (1982); Vágur (2), Sandur (1), Sørvágur (1), Miðvágur (1), Vestmanna (1), Kollafjørður (1), Eiði (1), Skáli (1), Saltangará (1), Toftir (1), Fuglafjørður (1).

Lægemedelpriser

Bevægelserne i forbrugerprisen på lægemidler har været stærkt opadgående også som følge af lagtingslov 32/1979 om ekstraindførselsafgift, som også omfatter lægemidler, der tidligere var undtaget lovgivningen om indførselsafgifter. I tabel 4 nedenfor er vist prisindeks og gennemsnitspriser pr. recept ved salg til enkeltpersoner.

Tabel 4. Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af lægemidler til enkeltpersoner

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middelpris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1979	19,85	100	49,05	100	42,62	100
1980	23,11	116	62,57	128	54,15	127
1981	26,47	133	73,03	149	62,45	147
1982	31,55	159	82,80	169	70,42	165
1983	37,27	188	88,58	181	76,39	179

Kilde: Landsapotekeren

Bevægelserne i receptekspeditionernes antal

Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere er gennemsnitlig svagt stigende siden 1979. Nedenfor i tabel 5 er vist forskelligheden i antal i de områder, som apotekerne betjener samt gennemsnittet for hele landet.

Tabel 5. Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Tórshavn	424	418	429	451	467
Klaksvík	488	511	527	533	567
Tvøroyri	520	558	530	553	562
<u>Lands gennemsnit</u>	446	450	456	475	493

Kilde: Landsapotekeren

Sygehusene

Nedenfor i tabel 6 er vist omsætningstallene ved salget af receptlægemidler til sygehusene fordelt på apoteksfremstillede lægemidler samt industrilægemidler.

Tabel 6. Omsætningen af receptlægemidler til sygehusene fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsætning af gruppen.

	Apoteksfremstillede lægemidler			Industrilægemidler			Ialt	Ialt	Ialt
	Antal	Kr.	recepter	Antal	Kr.	recepter			
1981									
Tórshavn	10.193	(38,2)	422.939	(17,6)	16.538	(61,8)	1.980.971	(82,4)	26.731
Klaksvík	2.313	(40,0)	74.580	(24,3)	3.475	(60,0)	232.352	(75,7)	5.780
Tvøroyri	1.150	(52,5)	37.390	(22,8)	1.051	(47,5)	126.640	(77,2)	2.211
Ialt	13.666	534.909		21.064	2.339.963		34.730		2.874.872
1982									
Tórshavn	9.180	(35,5)	560.386	(19,5)	16.659	(64,5)	2.381.290	(80,5)	25.839
Klaksvík	1.938	(36,0)	102.362	(23,4)	3.445	(64,0)	335.077	(76,6)	5.383
Tvøroyri	816	(46,0)	52.125	(32,6)	958	(54,0)	107.679	(67,4)	1.774
Ialt	11.934	714.873		21.062	2.824.046		32.996		3.538.919
1983									
Tórshavn	11.614	(40,1)	869.147	(24,9)	17.340	(59,9)	2.618.668	(75,1)	28.954
Klaksvík	2.176	(35,4)	159.856	(31,5)	3.972	(64,6)	347.723	(68,5)	6.148
Tvøroyri	1.225	(54,7)	95.367	(39,4)	1.013	(45,3)	146.806	(60,6)	2.238
Ialt	15.015	1.124.370		22.325	3.113.197		37.340		4.237.567

Kilde: Landsapotekerne

Håndkøbsudsalgene

Apotekerne forsyner ialt 37 autoriserede håndkøbsudsalg med apotekervarer og håndkøbslægemidler. Omsætningen varierer stærkt fra bygd til bygd, da man har lagt vægt på en nærlokal service. Håndkøbsudsalgenes andel i den samlede bruttoomsætning har de senere år været faldende. I 1972 udgjorde den ca. 8% af apotekernes samlede omsætning, men har ligget omkring ca. 5% de senere år. Der er oprettet 1 nyt udsalg i 1982 (Glyvrar).

Kilde: Landsapotekeren

UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN

De samlede udgifter til sundhedsvæsenet på Færøerne udgjorde i 1982/83 skønsmæssigt ca. 211 mill. kr. Af dette beløb afholdt statskassen ca. 98,6 mill. kr., landskassen ca. 75,2 mill. kr., kommunerne skønsmæssigt ca. 10,1 mill. kr. og sygekasserne ca. 27,1 mill. kr. I det sidstnævnte tal indgår et statstilskud til de færøske sygekasser på ca. 7,1 mill. kr.

Kap. 8

UNDERVISNINGSVÆSEN

Det færøske undervisningsvæsen omfatter:

1. Børneskolen (grundskolen, fortsættelsesskolen), gymnasiet og HF-kursus.
2. Lærlingeuddannelser m.m. inden for handels- og kontorfacene og de tekniske fag.
3. Videregående uddannelser som sygeplejerskeuddannelse, alle former for navigations- og skibsmaskinuddannelser bortset fra den udvidede maskinmestereksamen, merkonomeksamen, lærereksamen samt videnskabelige specialkurser, herunder en basisuddannelse på samme niveau som på de højere læreranstalter og universiteter og en indledende teologisk uddannelse på universitetsplan.
4. Anden undervisning som højskole, husholdningsskole, specialskole, efteruddannelse samt aftenskoleundervisning. Sidstnævnte er etableret i de fleste kommuner.

Folkeskolen, Færøernes seminarium, de tekniske skoler, Færøernes handelsskole, Færøernes maskinskole og aftenskoleundervisningen er fællesanliggender, medens Færøernes gymnasium (Føroya Studentaskúli), navigationsskolerne, Færøernes folkehøjskole, Færøernes husholdningsskole og det færøske akademi (Fróðskaparsetur Føroya) er overtaget som særánliggender.

De dele af det færøske undervisningsvæsen, der er fællesanliggender, reguleres ved de pr. 14. februar 1979 vedtagne ramme love for det færøske undervisningsvæsen: Lov nr. 51 for Færøerne om folkeskolen, lov nr. 52 for Færøerne om læreruddannelsen, lov nr. 53 for Færøerne om fritidsundervisning m.v. og lov nr. 54 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler. Lovene overlader inden for visse rammer kompetencen til yderligere regelfastsættelse på de pågældende områder til det færøske hjemmestyre. Rammelovene bibeholder de hidtidige regler for ydelse af statstilskud til det færøske undervisningsvæsen. Tilskudsreglerne vil blive nærmere omtalt under de enkelte områder.

I henhold til en overenskomst mellem regeringen og Færøernes landsstyre er der med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 sket en overførsel til Færøernes landsstyre af den administration vedrørende undervisningsvæsenet på Færøerne, der hidtil har henhørt under rigsombudsmanden og Færøernes skoledirektion, d.v.s. admini-

strationen af folkeskolen, seminariet, de tekniske skoler og maskinskolen, handelsskolen og fritidsundervisningen. Overførslen fandt sted 1. august 1979.

I forbindelse med overtagelsen af undervisningsvæsenets administration vedtog lagtinget i september 1978 en lagtingslov om styrelsen af undervisningsvæsenet. I henhold til denne lov er administrationen af hele det færøske undervisningsvæsen nu samlet under landsstyret som den højeste administrative myndighed på dette område. Administrationen udøves af et undervisningsråd (Landsskúlaráðið) på 5 medlemmer, hvoraf 4 er udpeget af lagtinget og 1 af landsstyret og et undervisningsdirektorat (Landsskúla-fyrisingin) ledet af en af landsstyret ansat undervisningsdirektør.

Undervisningsrådet har overopsynet med hele undervisningsvæsenet, men den daglige ledelse af administrationen af undervisningsvæsenet ligger i undervisningsdirektoratet. Det har således tilsynet med, at de gældende regler for undervisningsvæsenet overholdes, og at fastsatte beslutninger bliver fremmet. Undervisningsrådet godkender de af undervisningsdirektoratet udarbejdede forslag til generelle bestemmelser vedrørende undervisningsvæsenet. Undervisningsrådet godkender byggesager og afgiver indstilling vedrørende tilskud af stats- og landskassen. Det ansætter lærere og afgiver indstilling til landsstyret om besættelsen af stillinger som ledere og dermed ligestillede. Alle andre sager vedrørende de enkelte lærere afgøres af undervisningsdirektoratet. Undervisningsrådet godkender det årlige forslag til finanslov for undervisningsvæsenet, inden det afgives til landsstyret, medens undervisningsdirektoratet over for landsstyret har ansvaret for, at bevillingerne til undervisningsvæsenet anvendes i overensstemmelse med finansloven. Undervisningsdirektøren er undervisningsrådets forretningsfører.

UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED

I tabel 8. 1. gives en samlet oversigt over antallet af elever udskrevet af børneskolen, de højere uddannelser og erhvervsskolerne 1975 og 1979-1983.

Tabel 8. 1. Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1975 og 1979-1983

	1975	1979	1980	1981	1982	1983
<u>A. Børneskolen:</u>						
Realeksamen	294	397	423	388	-	-
Udskrevet efter 10. kl. og 3. real (uden realeksamen)	199	217 ¹⁾	202	230	576	630
Udskrevet efter 9. kl. og 2. real	193	42 ²⁾	44 ³⁾	273 ⁴⁾	248	158
Udskrevet efter 8. kl. og 1. real	63	38	32	37	38	36
Udskrevet efter 7. kl.	39	49	35	16	10	9
<u>A. Ialt</u>	<u>788</u>	<u>743</u>	<u>736</u>	<u>944</u>	<u>872</u>	<u>833</u>
<u>B. Gymnasier og HF-kurser</u>						
Studentereksamen	74	54	57	74	108	87
HF-eksamen	-	84	66	92	128	132
<u>Færøernes seminarium</u>						
Lærereksamen	-	27	25	39	22	28
<u>B. Ialt</u>	<u>74</u>	<u>165</u>	<u>148</u>	<u>205</u>	<u>258</u>	<u>247</u>
<u>C. Erhvervsskoler</u>						
<u>Tekniske skoler</u>						
Svendeprøver		106	111	145	95	83
Teknisk forberedelseseksamen		14	20	24	27	28
Tekniske driftsassistenten		10	-	11	42	16
<u>Handelsskoler</u>						
Handels- og kontorelever		77	80	139	67	54
Købmandselever		-	-	21	7	8
Statskontrolleret fagprøve		181	184	247	182	196
Statskontrolleret højere fagprøve		6	16	39	44	42
Bankmedhjælpereksamen		1	17	11	11	24
Advokatsekretæreksamen		-	-	14	15	-
Merkonomeksamen		-	-	-	4	4
Merkonomprøver		71	65	115	71	79
Højere handelseksamen		-	24	32	17	17
EDB-kursus		-	-	-	1	-
Datanomkursus		-	-	-	9	37

(fortsættes)

Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1979-1983 (fortsat)

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Sømandsskoler</u>					
Skibsførere	18	26	16	26	27
Styrmænd	26	21	29	25	34
Fiskeskipper	34	29	31	17	20
Kystskippere					16
Telegrafister	5	-	3	-	-
Skibskokke	-	9	-	-	18
<u>Maskinskolen</u>					
Aspirantkursus til maskinist	18	10	9	13	20
Maskinister	18	27	30	30	35
Maskinmestereksamen	10	20	16	24	27
<u>Færøernes sygeplejeskole</u>					
Sygeplejersker	17	13	15	17	22
C. Ialt	612	672	947	744	807

1) Heraf 190 med 10. kl. prøve

2) Heraf 21 med 9. kl. prøve

3) Heraf 36 med 10. kl. prøve

4) Alle 273 med 9. kl. prøve

Kilde: Skolerne

Undervisningsvæsenets udgifter er fordelt på landskassen, statskassen, kommunerne og andre efter forskellige kriterier for de enkelte områder. Tabel 8. 2. giver en samlet oversigt over udgifterne ved driften af det færøske undervisningsvæsen i lagtingsfinansåret 1982/83.

DRIFTSUDGIFTERNE

Tabel 8. 2. giver en samlet oversigt over driftsudgifterne af undervisningsvæsenet i finansåret 1982/83 fordelt mellem landskassen, statskassen, kommunerne og andre.

Tabel 8. 2. Undervisningsvæsenets driftsudgifter

1.000	Stats- kassen	Lands- kassen	Kommu- nerne	Private	Ialt 1982/83	Ialt 1978/79	Ialt 1979/80	Ialt 1980/81	Ialt 1981/82
Folkeskolen									
Lærerlønninger m.v.	49.500	40.500	-	-	90.000	54.536	63.125	74.873	83.805
Pensioner	5.636	1.409	-	-	7.045	4.679	5.606	5.881	6.560
Skolernes drift (lys, varme, vedligehold., materiel m.v., skolelæge og tandlæge)	-	-	24.500	-	24.500	15.632	19.400	21.423	23.000
Skolekørsel	1.456	1.456	2.912	-	5.824	3.356	4.540	5.287	5.440
Andre udgifter (lærerkursus m.v.)	166	631	-	-	797	624	619	632	717
Ialt	56.758	43.996	27.412	-	128.166	78.827	93.290	108.096	119.522
Private skoler	3.587	-	50	1.303	4.940	2.771	2.797	3.425	4.202
Specialskolen 1)	7.953	2.651	-	-	10.604	-	-	-	8.208
Gymnasierne og HF	-	23.723	-	-	23.723	9.073	10.973	13.793	18.197
Handelsskolen	3.155	-	243	152	3.550	1.820	2.556	3.127	3.371
Tekniske skoler	11.375	-	2.108	473	13.956	5.832	6.897	8.497	13.681
Færøernes seminarium	7.493	-	-	-	7.493	5.370	5.482	7.338	7.736
Sømandsskolerne	-	5.276	-	-	5.276	3.053	3.705	3.653	4.004
Færøernes maskinskole	2.319	-	-	-	2.319	1.342	1.322	1.716	2.130

(fortsættes)

Undervisningsvæsenets driftsudgifter (fortsat)

l.ooo	Stats- kassen	Lands- kassen	Kommu- nerne	Private	Ialt 1982/83	Ialt 1978/79	Ialt 1979/80	Ialt 1980/81	Ialt 1981/82
Færøernes folkehøjskole	-	1.620	15	255	1.890	801	1.481	1.651	1.616
Færøernes husholdningsskole	-	527	-	-	527	-	435	435	351
Færøernes akademi	-	4.100	-	-	4.100	2.884	2.700	3.100	3.644
Aftenskoler	2.079	1.040	1.337	-	4.455	2.333	4.565	4.341	5.854
Ialt 1982/83	94.719	82.933	31.165	2.183	211.000	114.106	136.203	159.172	192.516
Ialt 1981/82	89.053	72.079	29.413	1.951	192.516				
Ialt 1980/81	71.374	60.051	26.438	1.309	159.172				
Ialt 1979/80	60.319	51.269	23.696	919	136.203				
Ialt 1978/79	51.738	42.793	18.642	933	114.106				

1) Specialskolen har ikke været medregnet førend 1981/82

Kilde: Statsregnskab, landskasseregnskab, kommuneregnskab og skolernes regnskaber

Oplysningerne om statskassens og landskassens udgifter til undervisningsvæsenets drift er tilvejebragt fra statsregnskabet for 1982 og landskasseregnskabet for 1982/83 samt fra regnskaber for de enkelte institutioner. Kommunernes udgifter til folkeskolen er skønnet på basis af de foreliggende kommuneregnskaber for finansåret 1982/83. For så vidt angår aftenskolen og udgifterne til skolekørsel er de kommunale udgifter skønnet på grundlag af statskassens og landskassens udgifter til disse formål. Oplysningerne om private udgifter i forbindelse med undervisningen er hentet fra de enkelte institutioners regnskaber.

Ud over driftsudgifterne på 211 mill. kr. er afholdt anlægsudgifter, der i finansåret 1982/83 skønsmæssigt har andraget 52 mill. kr. Hertil kommer elevunderstøttelser på ca. 16,4 mill. kr., jfr. tabel 8.12 og 8.13.

De samlede udgifter til undervisningsvæsenet har i finansåret 1982/83 således andraget ca. 279,4 mill. kr. Disse udredes med ca. 44% af statskassen, ca. 34% af landskassen, ca. 21% af kommunerne og ca. 1% af private. I 1981/82 udgjorde de samlede udgifter til undervisningsvæsenet 249 mill. kr., hvoraf 185 mill. kr. i driftsudgifter, 50 mill. kr. i anlægsudgifter og 14 mill. kr. i elevtilskud. Der er således tale om en stigning i de samlede udgifter fra 1981/82 til 1982/83 på omkring 12,2%.

BØRNESKOLEN

Folkeskolen

Folkeskolens styrelse er fastlagt i lagtingslov nr. 21 af 22. marts 1979 om folkeskolen. Loven, der er udstedt med hjemmel i den foran nævnte rammelov for Færøerne om folkeskolen, afløste ved skoleårets begyndelse den 1. august 1979 den hidtil gældende lov nr. 117 af 30. marts 1962 om folkeskolen på Færøerne.

Folkeskolen er en kommunal skole. Med den nye folkeskolelov er dog sket den ændring, at kommunen alene har ansvaret for, at kommunens beboere kan få den fornødne undervisning, herunder at de nødvendige økonomiske midler og de fornødne undervisningslokaler stilles til rådighed, medens tilsynet med og styrelsen iøvrigt af kommunens skoler udøves af skolekommissionen, der har kompetence i alle sager vedrørende kommunens skolevæsen, der ikke udtrykkeligt er henlagt til andre myndigheder. Skolekommissionen vælges samtidig med og efter samme regler som kommunalbestyrelsen. Overopsynet med folkeskolen føres af undervisningsrådet, der i henhold til sty-

relsesloven har overført dette til undervisningsdirektoratet.

Folkeskolen omfatter efter de nye regler en syv-årig grundskole og en to-årig fortsættelsesskole, der kan videreføres med en 10. klasse. Undervisningspligten er fortsat 7 år, men langt den overvejende del af eleverne fortsætter i fortsættelsesskolen. Med den nye lov er realafdelingen bortfaldet således, at realeksamen efter de hidtil gældende regler sidste gang afholdtes i 1981. Skolen er herefter en udelt skole, der dog har en udstrakt valgfrihed i fagkombinationerne i fortsættelsesskolen, særligt i 10. klasse. Udover valgfrihed i fagmæssig henseende vil der endvidere i visse fag i 8.-10. klasse kunne vælges mellem undervisning i grundkursus eller udvidet i kursus. Ved afslutningen af undervisningen i 9. og 10. klasse kan eleverne indstille sig til en afgangsprøve.

Lærernes lønnings- og andre ansættelsesforhold er fastsat i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne. Den heri fastsatte kompetence for Færøernes skoledirektion til at ansætte lærere er fra 1. august 1979 overført til undervisningsrådet. Undervisningsrådet ansætter lærere efter indstilling fra skolekommissionen. Det kræves efter loven, at en lærer skal have eksamen fra Færøernes seminarium eller eksamen fra et dansk seminarium med tillæg af en særlig prøve i færøsk efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte regler. Skoleinspektørerne bliver udnævnt af Færøernes landsstyre efter indstilling fra skolekommissionen og undervisningsrådet.

Lærerne i den færøske folkeskole er bortset fra de højere stillinger fra viceinspektør og derover lønnet i samme lønklasse som lærerne i den danske folkeskole. Grundlønningerne og de nærmere regler om lønfastsættelser iøvrigt fastsættes efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Færøernes lærerforening. Dyrtidsreguleringen sker efter færøsk pristal efter samme regler som for færøske tjenestemænd. Den færøske tjenestemandsløvslov er opbygget efter de samme principper som den danske.

I konsekvens af de omtalte ændringer i undervisningsvæsenets styrelse er et forslag til lov om ændring af den nugældende lov om tjenestemænd i den færøske folkeskole i øjeblikket under udarbejdelse. Efter den nye lov bliver skoleinspektører og andet ledende personale inden for skolevæsenet ansat af Færøernes landsstyre efter indstilling fra undervisningsrådet. Indtil ændringsloven er blevet vedtaget, er administrationen af loven om tjenestemænd i

den færøske folkeskole i henhold til en af undervisningsministeriet given bemyndigelse overført til undervisningsrådet og undervisningsdirektoratet.

Udover de tjenestemandsansatte lærere beskæftiges et betydeligt antal timelærere, faglærere samt løse og faste vikarer i den færøske folkeskole. Disse ansættes af skolekommissionen efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte retningslinjer, og deres løn- og arbejdsvilkår fastsættes af undervisningsrådet.

Lærerlønningerne, der udgør ca. 70% af samtlige driftsudgifter for folkeskolen, afholdes med 55% af statskassen og 45% af landskassen, medens pensionerne afholdes med 80% af statskassen og 20% af landskassen. Det ugentlige lærertimetal i skoleåret 1983/84 er ca. 15.776 imod ca. 16.097 for skoleåret 1982/83.

Størstedelen af de øvrige driftsudgifter udredes af kommunerne. Udgifter til godkendt skolekørsel afholdes dog med 50% af statskassen og landskassen og deles ligeligt mellem disse. I særlige tilfælde afholder statskassen og landskassen 75% af udgifterne til skolekørsel.

Folkeskolens samlede driftsudgifter, der i 1982/83 udgjorde 128,2 mill. kr., jfr. tabel 8. 2., har i de senere år stort set været fordelt med 45% på statskassen, 35% på landskassen og 20% på kommunerne.

Til anlægsudgifterne ved folkeskolebyggeri ydes der 30% tilskud af landskassen og 20% af statskassen, medens kommunerne selv dækker 50% af anlægsudgifterne, ofte ved optagelse af lån i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Efter samme regler ydes tilskud til idrætsbyggerier, der har tilknytning til eller i væsentligt omfang benyttes i skoleundervisningen. I 1983 er der af kommunerne investeret ca. 62 mill. kr. i skole- og idrætsbyggeri, hvoraf 25 mill. kr. er refunderet af statskassen og landskassen.

Private skoler

Der er to private skoler, der begge ligger i Tórshavn. De får i henhold til finansudvalgsbeslutning af 25. juni 1952 et tilskud af statskassen på 85% af de udbetalte lærerlønninger. Dette er i overensstemmelse med de regler, der var gældende i Danmark efter den gamle friskolelov af 12. juli 1946, medens de nye danske regler, der medfører tilskud på 85% af alle tilskudsberettigede udgifter, ikke er gennemført på Færøerne. Statstilskuddet, der i 1982/83 var på 4,9 mill. kr., dækker ca. 80% af skolernes samlede udgifter. Der ydes ikke tilskud af landskassen, men kommunen yder

et beskedent tilskud. Herudover deltager børn i de to skoler på lige fod med børn i kommunens skoler i den kommunale skolelæge- og skoletandlægeordning. De to skoler er godkendt af undervisningsrådet, landsstyret og undervisningsministeriet og står under tilsyn af skolekommissionen i det omfang, tilsyn kræves efter lovgivningen.

Gymnasier og HF

I henhold til lagtingslov nr. 20 af 23. april 1976 om Færøernes gymnasium og HF-kursus og lagtingslov nr. 76 af 28. april 1982 om gymnasium og HF-kursus på Eysturoy er gymnasierne og HF-kurserne institutioner under landsstyret. Der kan oprettes afdelinger af institutionerne. Rektorerne har det daglige administrative og pædagogiske ansvar for undervisningen. Overopsynet med gymnasie- og HF-undervisningen føres efter styrelsesloven af undervisningsdirektoratet, jfr. side 256, der bl.a. skal godkende skolens undervisningsplaner.

Landskassen udreder alle udgifter i forbindelse med gymnasierne og HF-kurserne. Driftsudgifterne hertil var i 1982/83 ialt 23,7 mill. kr., jfr. tabel 8. 2.

Gymnasieundervisningen gives på Føroya Studentaskúli i Tórshavn og gymnasiet i Gøta på følgende linier: nysproglig, samfundsproglig, samfundsmatematisk, matematisk-naturfaglig og matematisk-fysisk. HF-undervisningen gives på de ovennævnte to gymnasier samt i Klaksvík, Tvøroyri og Vágur.

Det lovmæssige grundlag for HF, hvortil undervisningen påbegyndtes i 1974, er tilvejebragt ved lagtingslov nr. 22 af 23. april 1976 om højere forberedelseseksamen. Eksamen blev for første gang afholdt i 1976. I 1983 blev der optaget 9 HF-klasser, heraf 3 i Tórshavn, 2 i Klaksvík, 2 i Gøta og 2 på Suðuroy. I gymnasierne optoges 10 1. g-klasser i 1983, 7 i Tórshavn og 3 i Gøta.

I Tórshavn varetages gymnasie- og HF-undervisningen af 57 lærere, der i efteråret 1983 underviste 1.399,5 ugentlige timer. Af disse lærere er 41 heltidsansatte. I Gøta varetages gymnasie- og HF-undervisningen af 25 lærere, der i efteråret 1983 underviste 343 ugentlige timer. Af disse lærere er 18 heltidsansatte. HF-undervisningen i Klaksvík og Suðuroy varetages af 8 akademisk uddannede heltidsbeskæftigede lærere og 18 deltidsbeskæftigede, iberegnet rejselærere, med ialt 395,25 ugentlige timer i efteråret 1983. Da det kun i begrænset omfang særlig uden for Tórshavn har

været muligt at ansætte lærere, der fuldt ud opfylder de krav, der stilles til lærere ved HF, har man som en midlertidig ordning specielt for HF på Færøerne anvendt lokalt ansatte folkeskolelærere i en række fag, hvor eleverne, ud over den undervisning disse giver, yderligere får undervisning af støttelærere, der opfylder de krav, der stilles til lærere ved HF. Disse støttelærere har ansvaret for undervisningen i det pågældende fag.

Skolernes virksomhed

Tabel 8. 3. Antal skoler, elever og lærere i kommunale og private skoler samt gymnasium og HF-kursus 1979/80 - 1983/84

	<u>1979/80</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
A. <u>Antal skoler</u> ¹⁾	70	70	70	70	70
heraf med undervisning ud over 7. årg.	16	18	18	18	18
B. <u>Antal lærere</u>	484	481	473	481	503
C. <u>Antal elever</u>					
HF-klasser	193	251	282	308	297
gymnasieklasser	250	295	371	431	491
realklasser ²⁾	869	406	0	0	0
8., 9. og 10. klasser	1.295	1.885	2.351	2.370	2.310
folkeskolen iøvrigt	5.583	5.456	5.326	5.221	5.180
privatskoler	442	423	434	407	430
<u>Elever ialt</u>	<u>8.632</u>	<u>8.716</u>	<u>8.764</u>	<u>8.737</u>	<u>8.708</u>

1) Excl. gymnasium og HF-kursus

2) Realafdelingen bortfaldt i skoleåret 1980/81

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Fra midten af 1960'erne er der sket en betydelig udvidelse af antallet af skoler med undervisning ud over 7. årgang. Det er således kun børn fra de fjernest liggende øer, der må flytte hjemmefra for at få skolegang ud over 7. årgang. Der er stor forskel på skolernes størrelse. Den største skole har over 650 elever, medens enkelte skoler kun har én elev.

I takt med udbygningen af skolerne er der sket en stigning i antallet af lærere. Der er i årets løb normeret 22 nye stillinger i folkeskolen, således at der pr. 1. januar 1984 ialt er normeret 503 lærerembeder, hvoraf 485 er besat. De ledige stillinger samt 17 midlertidige stillinger bestrides af vikarer.

Hertil kommer, at der læses et meget stort antal overtimer, navnlig ved de større skoler.

Tabel 8. 4. Antal elever i skoleårene 1979/80 - 1983/84 fordelt på årgange og klassetrin

	1979/ 1980/ 1981/			1982/83			1983/84		
	Ialt	Ialt	Ialt	Drenge	Piger	Ialt	Drenge	Piger	Ialt
A. Forskolekl.	46	44	44	19	25	44	19	25	44
1. årgang	825	829	830	422	332	754	402	381	783
2. årgang	781	829	829	427	396	823	421	371	792
3. årgang	795	772	818	437	380	817	430	396	826
4. årgang	822	780	782	438	388	826	436	342	778
5. årgang	878	821	778	384	396	780	436	376	812
6. årgang	933	877	815	391	394	785	387	399	786
7. årgang	945	927	864	404	395	799	393	396	789
A. Ialt	6025	5879	5760	2922	2706	5628	2924	2686	5610
B. 8. årgang	812	910	911	428	426	854	398	407	805
9. årgang	276	765	859	429	432	861	409	415	824
10. klasse	207	210	581	309	346	655	316	365	681
2. real ¹⁾	441								
3. real ¹⁾	428	406							
B. Ialt	2164	2291	2351	1166	1204	2370	1123	1187	2310
C. 1. Gymn.kl.	111	107	158	122	72	194	75	111	186
2. Gymn.kl.	80	109	102	80	64	144	66	106	172
3. Gymn.kl.	59	79	111	51	42	93	61	72	133
C. Ialt	250	295	371	253	178	431	202	289	491
D. 1. HF-kl.	122	146	149	100	72	172	44	103	147
2. HF-kl.	71	105	133	88	48	136	66	84	150
D. Ialt	193	251	282	188	120	308	110	187	297
E. Enkeltfags-studerende			10			5			12
A.-E. Ialt	8632 ²⁾	8716 ³⁾	8774	4529	4208	8742	4359	4349	8720

1) Som følge af realafdelingens bortfald er der i skoleårene 1981/82, 1982/83 og 1983/84 ingen realklasser. 2) Hertil kommer 7 enkeltfagsstuderende ved HF. 3) Hertil kommer 13 enkeltfagsstuderende ved HF.

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Det samlede elevtal er nogenlunde det samme som i skoleåret 1982/83. I 1983 blev der udskrevet 833 elever fra folkeskolen. Af den årgang, der i 1982/83 gik i 7. klasse, har 98% efter undervisningspligtens ophør fortsat skolegangen i 8. klasse i 1983/84. Denne andel har været stort set uændret i en årrække.

Specialundervisningen

Specialundervisningen for handicappede børn finder sted ved de almindelige skoler og på Skúlin á Trøðni (Færøernes Specialskole). Pr. 1. januar 1984 blev der givet specialundervisning på 43 almindelige skoler. To af disse er privatskoler. 206 lærere på disse skoler underviste 604 elever i 1.054 ugentlige timer. Egentlige hjælpeklasser findes på 2 af de 41 kommunale skoler, der har specialundervisning.

Undervisningen af høre- og talehæmmede elever varetages af 7 høre- og talelærere og omfatter børn og unge fra 0-18 år.

Til undervisningsdirektoratet er knyttet en skolepsykolog, en synskonsulent og en høre/talekonsulent. De to sidstnævnte underviser halvdelen af arbejdstiden i folkeskolen.

Til elever, der på grund af sygdom midlertidigt ikke er i stand til at følge den normale undervisning i skolen, ydes særundervisning i hjemmet eller på sygehuset. Endvidere gives speciel undervisning i færøsk for fremmedsprogede elever i et bestemt tidsrum.

Tabel 8. 5. Antal elever under specialundervisningen pr. 1. januar 1984 i folkeskolen og privatskoler fordelt efter hovedhandicap

Handicap	Tórshavn og omegn			Andre byer og bygder			Ialt		
	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt
Synshæmmede	3	2	5	12	7	19	15	9	24
Hørehæmmede	1	0	1	5	5	10	6	5	11
Talehæmmede	16	21	37	25	50	75	41	71	112
Læse-, skrive- og regneret.	40	84	124	61	230	291	101	314	415
Bevæg.hæmmede	0	1	1	4	1	5	4	2	6
Svagt begavede og åndssvage	4	1	5	12	14	26	16	15	31

(fortsættes)

Antal elever under specialundervisningen pr. 1. januar 1984 i folkeskolen og privatskoler fordelt efter hovedhandicap (fortsat)

Handicap	Tórshavn og omegn			Andre byer og bygder			Ialt		
	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt	Piger	Drenge	Ialt
Adfærdsvan- skelige	o	1	1	o	4	4	o	5	5
1.1.1984 ialt	64	110	174	119	311	430	183	421	604
1.1.1983 ialt	55	128	183	112	293	405	167	421	588
1.1.1982 ialt	63	145	208	123	281	404	186	426	612
1.1.1981 ialt	67	130	197	113	267	380	180	397	577
1.1.1980 ialt			165			396			561

Kilde: Oplysninger fra skolerne

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Færøernes akademi

Færøernes akademi er en selvejende institution, der er oprettet i henhold til lagtingslov nr. 28 af 20. maj 1965. Akademiets formål er videnskabeligt forskningsarbejde og videregående uddannelse. Området er særanliggende, og institutionens driftsudgifter, der i 1982/83 udgjorde 4,1 mill. kr., dækkes af landskassen.

Efter at man i 10 år havde gennemført eksamensfrit studium (årskursus i færøsk for lærere og studenter) oprettedes i 1974 et et-årigt eksamensstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. I 1975-82 har 5 hold med ialt 42 studerende afsluttet denne uddannelse. Det et-årige studium er godkendt som svarende til "grunnfag" ved universiteterne i Oslo og Trondhjem samt som et år af B.A.-studiet ved Islands Universitet. I efteråret 1983 påbegyndte 21 elever denne uddannelse.

I 1976 påbegyndtes undervisning til exam. art i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. Dette er en et-årig fortsættelse af det ovennævnte studium. I juni 1983 tog 5 studerende exam.art-eksamen. I perioden 1977-1983 har ialt 32 studerende afsluttet dette studium.

Efter ansøgning er den to-årige exam.-art.-uddannelse godkendt som ækvivalent med humanistiske bifag og som adgangsgivende

til studiet i nordisk filologi ved universiteterne i København, Odense og Århus, med "mellemfag" ved universiteterne i Oslo og Trondhjem samt som 2 år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

På akademiets afdeling for færøsk er der normeret 4 lærerstillinger.

I september 1972 påbegyndte akademiet undervisning til en to-årig naturvidenskabelig-filosofisk basisuddannelse. Hovedformålene med denne uddannelse var:

Opbygning af et naturvidenskabeligt akademisk miljø, tilpasset færøske forhold.

Forberedelse til forskellige højere uddannelser, som det færøske samfund har behov for.

Forberedelse til videregående uddannelser på højere læreranstalter i andre lande i henhold til generelle eller specielle aftaler, og dermed forkortelse af studietiden i udlandet.

I perioden 1972-83 gennemførte 5 hold, eller ialt 40 studerende, uddannelsen. Derudover afsluttede 7 studerende det første år. I efteråret 1983 påbegyndte 12 studerende basisuddannelse.

Den seneste bekendtgørelse fra landsstyret om den naturvidenskabelige afdeling og basisuddannelsen er af 14. november 1983. Formålet med basisuddannelsen er at yde studerende et tilstrækkeligt grundlag for eksamensgivende videregående uddannelse. Undervisningen omfatter dele af de 4 naturvidenskabelige hovedfag: Matematik, fysik, kemi og biologi.

Ved basisuddannelsen er ansat 4 lærere på fuld tid.

Allerede inden man gik i gang med basisuddannelsen, blev der underskrevet samarbejdsaftaler med Roskilde Universitetscenter og Odense Universitet (denne sidstnævnte er senere revideret to gange, senest i marts 1980). Ifølge disse aftaler kan studenter med basisuddannelse herfra fortsætte studierne i en eller flere naturvidenskabelige fag ved et af de nævnte universiteter med fuld meriterting.

Samarbejdsaftalen med Aalborg Universitetscenter blev underskrevet i 1977. Ifølge denne aftale har studenter med basisuddannelse herfra mulighed for at opnå 1 - 1½ års meriterting i ingeniørstudiet. I marts 1980 er der truffet aftale med Danmarks Tekniske Højskole om en betydelig meriterting for ingeniørstuderende. Ligeledes er der i 1981 indgået en meritertingsaftale med Landbohøjskolen i København.

I 1976 indledte akademiet forsøgsvis en to-årig propædeutisk uddannelse i teologi, svarende til forprøven ved de teologiske fakulteter i Danmark. 2 år senere blev den teologiske afdeling organiseret som en selvstændig afdeling ved akademiet.

Ialt 9 studerende har afsluttet 2 års studium, derudover har 6 afsluttet enkelte fag.

Mulighederne for videre studier er gode. Universiteterne i København, Århus, Reykjavík og Oslo giver næsten fuld meritering for de teologisk studier fra Færøernes akademi.

Ved landsstyrets bekendtgørelse nr. 100 af 14. november 1983 er det fastsat, at der, foruden forannævnte forberedende uddannelse i teologi, kan etableres en 2-årig uddannelse i kristendom/religion, som svarer til bifag (exam. art) og første del af hovedfag (cand. phil.). I september 1983 påbegyndtes studium i kristendom/religion med 8 studerende, hvoraf 3 følger undervisningen i alle fag.

På den teologiske afdeling er normeret en halv lærerstilling.

I oktober 1980 tog akademiet initiativet til at nedsætte et læse- og planlægningsudvalg, der skulle arbejde med lærerkurser på akademiet. I dette udvalg var repræsentanter for undervisningsdirektoratet, Færøernes lærerforening, Færøernes seminarium og 2 repræsentanter for akademiet. Samtidig blev det vedtaget at henlægge administrationen af alle lærerkurser til akademiets kontor.

I 1982/83 blev der afholdt 15 kurser, hvoraf 8 hele undervisningsåret á 1½-4 timer ugentlig, 4 kurser på 15-16 uger á 2 timer ugentlig samt 3 kurser á 1 uges varighed. 9 lærere deltog i kurser svarende til fuldt årskursus. Derudover har 33 lærere gennemført et eller flere kurser. Udover lærere deltog ialt 8 andre studerende i kurserne. På kurserne underviste ialt 23 forskellige lærere.

Programmet for 1983/84 er således:

Kursus i Tórshavn august-maj, 35 undervisningsuger i følgende fag: Pædagogik og psykologi. Kristendom/religion. Færøsk sprog (grammatik, oldnordisk & sproghistorie, analyse & sprogpleje). Færøsk litteratur (mundtlig overleveret litteratur/ færøsk litteratur og litteraturundervisning). Færøsk kultur og kulturhistorie. Historie. Engelsk. Bibliotekskundskab. Islandsk og muligvis norsk.

Derudover omfatter programmer 4 kortere kurser i følgende

fag: Botanik. Gennemgang af mikroskopering. Datalære. Geologi.

Til den offentlige aftenundervisning i vintersæsonen 1982/83 var der tilmeldt ialt 231 elever til 5 fag med 5 lærere.

I vintersæsonen 1983/84 bliver der afholdt kurser i færøsk (både for dem, der har færøsk som modersmål, og for udlændinge) engelsk, gammel skrift og vejledning i slægtsforskning samt havebrug. I forårssæsonen tillige kursus i fuglestemmer. Til kurserne, som begyndte i efterårssæsonen, er der tilmeldt 210 elever i 12 klasser.

Der var ialt 8 offentlige forelæsninger i forårssemestret med 7 hovedemner; i efterårssemestret var der 7 fordelt på 5 hovedemner. Der kom ca. 920 tilhørere til disse forelæsninger.

I 1982 udskrev akademiet en prisopgave om erindringer. Da fristen til at indsende materialet var ude den 1. november 1983, var der indkommet 16 manuskripter.

Færøernes seminarium

Færøernes seminarium er et statsseminarium og uddannelsen sker i henhold til rammelov for Færøerne af 14. februar 1979 og lagtingslov nr. 69 af 28. maj 1980 om læreruddannelsen.

Tabel 8. 6. Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 1. januar 1980-1984

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
1. år	26	24	24	22	22
2. år	22	28	24	21	24
3. år	40	22	28	26	20
4. år	25	39	22	28	26
Ialt	113 ¹⁾	113 ²⁾	98 ³⁾	97 ⁴⁾	92 ⁵⁾

1) Heraf 51 kvinder. 2) Heraf 55 kvinder. 3) Heraf 55 kvinder
4) Heraf 58 kvinder. 5) Heraf 51 kvinder.

Kilde: Seminariet

Optagelsesbetingelserne på seminariet er bestået studentereksamen, HF eller lignende. Undervisningen ved seminariet skal udover at uddanne lærere til folkeskolen (grundskolen og fortsættelsesskolen) tillige sigte mod, at lærerne skal kunne påtage sig undervisning i aften- og ungdomsskolerne.

Seminariet har pr. 31. december 1983 14,5 fastansatte lærere og 11 deltidsansatte. Det ugentlige lærertimetotal er på 387. Seminariets driftsudgifter, der i 1982/83 udgjorde 9,1 mill. kr., afholdes med 1,6 mill. kr. af Tórshavn kommune og med 7,2 mill. kr. af statskassen.

I forbindelse med seminariet findes en øvelsesskole med ca. 420 elever, der er oprettet af Tórshavn kommune og drives af denne som den ene af de kommunale skoler med fortsættelsesafdeling.

Efteruddannelse af lærere

Lærerne efteruddannes ved deltagelse i årskursus samt kortere kurser, først og fremmest på Danmarks Lærerhøjskole, Dansk Sløjdlærerskole og Danmarks Højskole for Legemsøvelser samt på Fróðskaparsetur Føroya (Færøernes akademi). Herudover kan færøske lærere deltage i årskurser i andre lande. Endvidere afholdes årligt kortere kurser på Færøerne. Danmarks Lærerhøjskole havde i 1983 kurser for praktiklærere. I de senere år er oprettet flere foreninger af lærere i særlige fag. Disse foreninger har haft korte kurser for lærere. Undervisningsdirektoratet har givet økonomisk hjælp til flere af disse kurser.

Færøernes sygeplejeskole

Færøernes sygeplejeskole er oprettet af de 3 sygehuse og godkendt af sundhedsstyrelsen som egentlig sygeplejeskole. I modsætning til tidligere kan eleverne nu modtage al undervisning på Færøerne. Således er fra 1976 al undervisning i psykiatri givet på Færøerne. Første hold, der blev undervist efter denne ordning, blev dimmitteret i februar 1978. Den teoretiske undervisning er koncentreret på selve sygeplejeskolen, der ligger i forbindelse med Landssjúkrahúsið, hvor det meste af den praktiske undervisning finder sted. Resten af den praktiske undervisning finder sted på børneinstitutioner og pleje- og alderdomshjem.

Udgifterne ved undervisningen betales af Landssjúkrahúsið.

Fra oktober 1979 undervises de ved forskolen optagne elever efter den nye anordning nr. 31 af 29. januar 1979 om sygeplejerskeuddannelsen. Grunduddannelsen består af en forskole på et halvt år og en herpå følgende tre-årig uddannelse bestående af blandet teori- og praktikundervisning. Skolens undervisningsplan skal godkendes af sundhedsstyrelsen, og skolen står under tilsyn af den. Skolen ledes af et skoleråd, sammensat efter nærmere af sundhedsstyrelsen fastsatte regler samt en sygeplejeuddannet forstander.

Tabel 8. 7. Antal elever på sygeplejeskolen 1. januar 1979 -
1. januar 1983

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Grundlæggende år	18	22	20	20	20
1. år	15	18	22	17	20
2. år	13	15	17	22	16
3. år	17	13	15	17	22
1.-3. år ialt	45	46	54	56	58

Kilde: Skolen

Ved skolen er ansat en forstanderinde samt 5 heltidsbeskæftigede og 50 deltidsbeskæftigede lærere.

ERHVERVSUDDANNELSER

Efter aftale mellem landsstyret og undervisningsministeriet er lov nr. 54 af 14. februar 1979 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler sat i kraft den 1. august 1979. Kompetencen til godkendelse af disse skoler samt til fastsættelse af regler for omfanget, indholdet og tilrettelæggelsen af disses undervisning er herved overført til det færøske hjemmestyre. Rammeloven afløser de hidtidige lovbestemmelser på dette område, idet dog bestemmelserne for tilskud til skolerne, der er givet i §§ 4-18 i anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler, som ændret ved anordning nr. 518 af 23. september 1977 indtil videre forbliver i kraft.

Færøernes maskinskole

Færøernes maskinskole er en selvejende institution godkendt af undervisningsministeriet. Den modtager statstilskud i henhold til anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler. De samlede driftsudgifter iberegnet undervisningsmateriel udgjorde i 1983 2.523.549 mill. kr., der dækkes fuldt ud af statskassen. Skolen har indtil videre til huse i lejede lokaler i Tórshavn.

Tabel 8. 8. Antal elever på Færøernes maskinskole i årene 1979-83

Januar-juni = 1	1979		1980		1981		1982		1983	
Juni-januar = 2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Forb.kursus ¹⁾	18	-	10	10	10	18	15	18	20	16
Maskinisteks.	-	21	-	28	-	33	-	30	-	33
<u>Maskinmestereks.</u>										
1. semester	19	-	18	-	30	-	32	-	23	-
2. semester	-	19	-	17	-	30	-	29	-	23
3. semester	19	-	28	-	20	-	33	-	31	-
<u>Ialt</u>	56	40	56	55	63	81	81	77	74	72

1) Her betyder perioden "2" månederne november-december

Kilde: Skolen

I henhold til lov nr. 197 af 24. maj 1972 om uddannelse af maskinister og maskinmestre, er maskinmesteruddannelsen af 1½ års varighed, og optagelsesbetingelsen er bestået maskinisteksamen.

Skolen har 4 heltids- og 4 deltidssansatte lærere. Lærertimetallet for hvert hold er normalt 32 timer om ugen.

Der påbegyndes forberedelseskursus i november måned og maskinistkursus i august. Disse kurser er af henholdsvis 8 måneders og et halvt års varighed. Maskinmesterkursus påbegyndes hvert år i januar og afsluttet 1½ år senere. Skolen vil således have 3 kurser løbende i perioden 1. januar - 30. juni, 2 i perioden 1. august - 31. oktober og 3 fra 1. november - 31. december.

Tekniske skoler

De tekniske skoler på Færøerne er selvejende institutioner, der som Færøernes maskinskole er anerkendt af undervisningsministeriet og får statstilskud i henhold til den under maskinskolen nævnte anordning.

Denne blev ved anordning nr. 518 af 23. september 1977 ændret således, at driftstilskud til lærlingeundervisning ydes fra staten med 80% og fra kommunerne med 20%.

Ændringen har virkning for undervisningen af lærlinge, der har indgået lærlingeforhold den 1. april 1975 eller senere. Den hidtidige fordeling har været indtil 65% fra staten, indtil 30% fra kommunerne og resten fra mestrene. Udgifterne ved undervisningen ved skolernes eksamensafdelinger dækkes med 100% fra statskassen.

Endvidere kan der til bygninger m.v. af statskassen ydes rente- og afdragsfrie lån på indtil halvdelen af opførelsesværdien. Til anskaffelse af udstyr til lærlingeundervisningen yder statskassen tilskud på 100% af udgifterne. De samlede driftsudgifter ved de to tekniske skoler udgjorde i 1982/83 14 mill. kr. Heraf betalte statskassen 81,5%, kommunerne 15,1% og private de resterende 3,4%.

De to tekniske skoler i Tórshavn og Klaksvík underviste i skoleåret 1982/83 i ialt 9 håndværksfag. I 1978/79 gennemførtes ved teknisk skole i Tórshavn tillige et kursus i el-svejsning. Al lærlingeundervisning foregår på dagskole. Teknisk skole i Tórshavn har undervisning i alle 9 fag, medens teknisk skole i Klaksvík har undervisning i tømrer-, snedker-, maskinarbejder- og elektrikerfagene. Lærlinge, der påbegynder et læreforhold inden for maskinarbejder-, snedker- og tømrerfagene fra Eysturoy og Norðoyar, går på skole i Klaksvík, medens de øvrige lærlinge undervises i Tórshavn.

Tabel 8. 9. Antal lærlinge på tekniske skoler i skoleåret 1982/83 fordelt på årgange

	<u>1. år</u>	<u>2. år</u>	<u>3. år</u>	<u>4. år</u>	<u>5. år</u>	<u>Ialt</u>
Automekanikere	26	21	24	29	12	112
Blikkenslagere og rørleggere	0	4	6	1	0	11
Bygningsmalere	1	5	0	0	0	6
Bygningssnedkere	29	4	12	9	0	54
Bygningstømrere	33	22	18	15	0	88
Elektrikere	34	35	17	8	0	94
Frisører	14	2	12	13	0	41
Maskinarbejdere	58	39	34	9	0	140
Skibsbyggere	4	7	7	9	0	27
1982/83 ialt	199	139	130	93	12	573
1981/82 ialt	174	156	96	135	0	571
1980/81 ialt	105	65	87	71	0	328
1979/80 ialt	85	96	132	127	0	440
1978/79 ialt	131	111	122	127	0	491

Kilde: Skolerne

I 1982/83 var eleverne fordelt med 448 på teknisk skole i Tórshavn og 125 på teknisk skole i Klaksvík. De tilsvarende tal for skoleåret 1981/82 var henholdsvis 442 og 129.

Teknisk skole i Tórshavn har i skoleåret 1982/83 haft

38 elever, der læste til teknisk assistent, og på aftenskole gik ialt 51 elever, der i juni 1983 afsluttede teknisk forberedelses-eksamen.

Den tekniske skole i Tórshavn beskæftigede pr. 1. januar 1984 18 lærere ved lærlingeundervisningen og 8 lærere ved eksamensundervisningen, 2 lærere ved begge former for undervisning, eller ialt 24 lærere. For finansåret 1982 var det samlede antal lærer- og elevtimer henholdsvis

lærlingeundervisningen:	16.140 og 157.680
eksamensundervisningen:	4.585 og 62.272
<u>efteruddannelsen:</u>	<u>80 og 720</u>
eller ialt	20.804 og 220.672

Klaksvík tekniske skole beskæftigede pr. 1. januar 1984 9 lærere, hvoraf 6 er heltids- og 3 deltidsbeskæftigede.

Samlede lærer- og undervisningstimer var henholdsvis:

elektrikerfaget:	2.000 og 10.800
maskinfaget:	2.120 og 22.240
<u>tømrer-/snedkerfaget</u>	<u>2.320 og 13.800</u>
ialt	6.440 og 46.840

I 1976 blev skolehjemmene ved de to tekniske skoler taget i brug. I Tórshavn er der 88 sengepladser og i Klaksvík 28 sengepladser. Skolehjemmet i Klaksvík indeholder endvidere værkstedslokaler til maskinarbejderfaget, medens el-lærlinge, tømrer- og snedkerlærlinge foreløbig holder til i Kí-hallen og i en del af skolehjemmet.

Færøernes handelsskole

Handelsskolen, der er centralskole for hele landet, er en selvejende institution, der modtager tilskud efter tilsvarende regler som de tekniske skoler. Skolen har afdelinger i Tórshavn, Klaksvík, Fuglafjørður, Tvøroyri, Vágur og Sørvágur.

Ved de 3 sidste afdelinger kan eleverne alene tage visse statskontrollerede enkeltfagprøver, medens der ved de tre førstnævnte afdelinger foruden enkeltfagprøverne kan tages lærlingeprøver og merkonomeksamen.

I Tórshavn undervises i højere handelsuddannelse. I august 1983 påbegyndtes en ny basisuddannelse i administration, handel og kontor, under benævnelsen FHS. I nogle år har skolen også haft datanomuddannelse. Undervisningen inden for de to sidstnævnte fag foregår om dagen, medens den øvrige undervisning alene foregår om aftenen. Endvidere arrangeres undervisning i bankfaget og kor-

tere erhvervskurser.

Af de samlede driftsudgifter i 1983 på 4,9 mill. kr. afholdt statskassen 90% og kommunerne 6%, medens 4% afholdtes af private.

Tabel 8.10. Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1983

	Tórs- havn	Klaks- vík	Eyst- uroy	Suð- uroy	Vá- gar	Vest- manna	Ialt
Lærlinge på kontor og grossistlinien	<u>97</u>	<u>27</u>	<u>17</u>				<u>141</u>
1. år	23	16	5				44
2. år	74	11	12				97
Lærlinge på butikslinien	<u>36</u>						<u>36</u>
1. år	16						16
2. år	20						20
FHS	<u>58</u>						<u>58</u>
Enkeltfagprøver	<u>65</u>	<u>18</u>	<u>32</u>	<u>34</u>	<u>50</u>		<u>199</u>
maskinskrivning	16	12	16	10	15		69
bogføring	18	3	16		23		60
engelsk I,II,III	15	2		15	12		44
færøsk				9			9
regning	9	1					10
andet	7						7
Højere enkeltfag- prøver	<u>50</u>	<u>11</u>	<u>10</u>				<u>71</u>
Højere handels- eksamen	<u>53</u>						<u>53</u>
1. år	21						21
2. år	10						10
specialklasse	22						22
Merkonomkurser	<u>127</u>		<u>28</u>				<u>155</u>
databehandling I	13						13
revision	12						12
årsregnskab	21		14				35
internt regnskab	21		14				35
ledelse og sam- arbejde	11						11
skatteret	14						14
virksomhedsøko- nomi	22						22
virksomheds- organisation	13						13
Fagdeltagere	486	56	87	34	50		713
Elever ialt 1/9 1983	409	56	61	25	39		590
Elever ialt 1/9 1982	408	70	68	38	32		616
Elever ialt 1/9 1981	321	72	70	90	35	12	600

Kilde: Handelsskolen

De statskontrollerede prøver omfatter både de almindelige enkeltfagprøver og de højere fagprøver. Begge er et-årige, ligesom merkonomprøverne er et-årige. Prøverne kan efter 2-3 år stykkes sammen til en linieeksamen. Lærlingenes skolegang strækker sig over 2 år. Højere handelseksamen tager 2 år, dog 1 år for dem, der har særlige forkundskaber. FHS-uddannelsen er sammensat af 1 års skoleundervisning (basisåret) og 2 års praktikundervisning, dog med skoleundervisning i perioder.

Skolen havde pr. 1. september 1983 6 fastansatte lærere og 58 timelærere.

Undervisningen ved handelsskolen omfattede pr. 1. september 1983 590 personer, hvoraf 318 kvinder. De tilsvarende tal pr. 1. september 1982 var 600 og 374.

Navigationsskoler

På Færøerne findes 2 navigationsskoler - Føroya Sjómansskúli i Tórshavn og Klaksvíkar Sjómansskúli i Klaksvík. Begge skoler er institutioner under Færøernes landsstyre.

De samlede driftsudgifter ved de to navigationsskoler, der i 1982/83 udgjorde ca. 5,3 mill. kr., afholdes fuldt ud af landskassen.

Tabel 8. 11. Antal elever på navigationsskoler 1.1.1980 - 1984.

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Skibsførerelever (12 mdr.s kursus)	26	16	26	27	32
Styrmandselever (24 mdr.s kursus)	54	64	68	81	98
Fiskeskipperelever (6 mdr.s kursus)	37	33	20	39	29
Radiotelegrafistelever (18 mdr.s kursus)	0	4	0	4	-
Skibskokkeelever (5 mdr.s kursus)	9	0	0	21	7
Ialt	126	117	114	172	166

Kilde: Skolerne

Skibsfører- og styrmandseleverne samt 10 fiskeskipperelever undervises i Tórshavn. De øvrige fiskeskipperelever, radiotelegrafisterne og skibskokkeeleverne bliver undervist i Klaksvík. På skolen i Tórshavn er der i 1983 afholdt et duelighedskursus på 50 timer med 36 elever og et kystskipperkursus med 10 elever.

Begge skoler har afholdt et radiotelefonistkursus (ugekursus), hvor 122 deltagere fik bevis.

Skolen i Tórshavn har 13 lærere, hvoraf 2 deltidsbeskæftigede. Det samlede ugentlige lærertimetotal er ca. 296 timer, medens

der på skolen i Klaksvík er ansat 3 heltids- og 3 deltidbeskæftigede lærere med et samlet ugentligt timetal på 114 timer.

ANDEN UNDERVISNING

Færøernes folkehøjskole

Færøernes folkehøjskole er en selvejende institution, der modtager tilskud fra landskassen i henhold til lagtingslov af 1. juni 1978 om tilskud til folkehøjskoler. Denne lov afløste pr. 1. april 1979 den hidtil gældende lagtingslov fra 1961.

Ifølge nye regler ydes der tilskud fra landskassen på 100% af udgifterne til aflønning af skolens leder og 70% til de øvrige driftsudgifter, herunder lærerlønninger, drift af bygninger, undervisningsmateriel m.v. Til anlægsudgifter ydes et tilskud på 50% i form af rente- og afdragsfrit lån. Der ydes ikke tilskud til varekøb til kostafdelingen. Endvidere ydes af landskassen tilskud til de enkelte elever i forhold til deres økonomiske forhold.

Af de samlede driftsudgifter i 1982/83 på ialt 1,9 mill. kr., afholdtes 86% (iberegnet tilskud til elever) af landskassen, medens skolen afholder de resterende 14%, hovedsagelig ved indtægter af skolepenge, medens en mindre indtægt indkommer ved afholdelse af kortere kurser i sommerperioden.

Skolen havde på forårsholdet 1983 11 drenge og 26 piger og på efterårsholdet 7 drenge og 15 piger, d.v.s. et samlet antal på 59 højskoleelever. I skoleåret 1982/83 havde skolen ialt 73 højskoleelever.

Færøernes husholdningsskole

Færøernes husholdningsskole har hjemsted i Klaksvík. Skolen har lokaler i Klaksvík husmoderforenings lokaler. Det første kursus, der var et prøvekursus, blev afholdt i 1974 efter tilladelse fra landsstyret. Dette prøvekursus gik så godt, at der var ønske om at fortsætte.

I sommeren 1977 blev Færøernes husholdningsskole godkendt af Færøernes landsstyre.

Der afholdes to kurser årligt med 12 elever på hvert kursus. Skolen får støtte fra det offentlige, jfr. lagtingslov nr. 47 af 9. maj 1976.

Aftenskolerne

Den før omtalte rammelov nr. 53 af 14. februar 1979 for Færøerne om fritidsundervisning m.v., der overfører kompetencen til regelfastsættelse på dette område til det færøske hjemmestyre,

skal i følge lovens § 10 ikraftsættes af undervisningsministeriet efter forhandling med hjemmestyret. Ikraftsættelsestidspunktet har afventet vedtagelsen af en lagtingslov med de udfyldende regler for fritidsundervisningen.

En ny lagtingslov om fritidsundervisning m.m. af 30. juni 1983 trådte i kraft 1. august 1983.

I henhold til den nye lov ydes tilskud af statskassen og landskassen med 70% af lærerlønningerne til den offentlige fritidsundervisning, 100% til særlig fritidsundervisning og højst 50% til fritidsvirksomhed.

Skolerne havde i vinteren 1982/83 ialt 8.030 elever med ialt 41.648 timer mod 8.428 elever og 43.366 timer året før. Af eleverne i 1982/83 var 5.847 kvinder og 2.183 mænd.

UDDANNELSESSTØTTE

Tabel 8. 12. Statens Uddannelsesstøttes udgifter på Færøerne
1979/80 til 1982/83

<u>1.000 kr.</u>	<u>1979/80</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>
8. - 9. årgang ¹⁾	50	38	31	26
10. kl. og 3. real kl.	3.117	3.094	2.650	2.916
Lærlinge	390	369	654	292
Gymnasiet og HF	2.683	3.974	4.793	5.174
Seminariet	903	1.281	1.231	1.413
Sygeplejeskolen	27	77	87	106
Sømandsskolerne	1.021	1.299	1.521	2.074
Maskinskolen	508	683	1.470	1.161
Færøernes handelsskole ²⁾				444
Færøernes akademi	126	129	205	86
Ialt	8.435	10.944	12.642	13.692

1) Excl. kommunernes tilskud på mindst 3 gange de anførte tal

2) Færøernes handelsskole har ikke været medtaget før

Kilde: Statens Uddannelsesstøtte

Statens Uddannelsesstøttes udgifter til stipendier til studerende m.v. på Færøerne udgjorde i 1982/83 ca. 13,7 mill. kr. Til unge under uddannelse over 9. skoleår sker uddelingen af stipendier efter de regler, der er fastsat i den danske lov om Statens Uddannelsesstøtte. Udgifterne hertil afholdes fuldt ud af statskassen. For Færøerne gælder en særlig regel for unge i 7. - 9. skoleår over undervisningspligtig alder, ifølge hvilken kommunerne til disse kan udbetale stipendier, som inden for visse maksimumsbeløb refunderes med 25% af statskassen. Af kommunerne er således i 1982/83 udbetalt ca. 100.000 kr. i stipendier til elever i 7. - 9. skoleår.

Endvidere får færøske studerende på de højere læreanstalter i Danmark stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte efter sædvanlige regler. Fra og med støtteåret 1976/77 ydes der ikke lån fra uddannelsesstøtten, og de studerende er henvist til at optage statskautionerede studielån.

Tabel 8. 13. Landskassens elevtilskud 1979/80 - 1982/83

1.000 kr.	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
Gymnasiet	1.138 ¹⁾	784 ¹⁾	795 ¹⁾	1.359 ¹⁾
Folkehøjskolen	201	280	286	311
Erhvervsskoler	200	200	200	200
Universiteter etc.	440	450	450	450
Anden uddannelse	417	403	423	425
Ialt	2.396	2.117	2.154	2.745

1) Omfatter kostafdelingens underskud. Direkte elevtilskud blev udbetalt for sidste gang i 1974/75.

Kilde: Landskasseregnskaber

Landskassens elevtilskud udgjorde i 1982/83 2,8 mill. kr. Dette er noget mere end året før.

De samlede udbetalte elevtilskud til studerende m.v. på Færøerne udgør ca. 16,5 mill. kr. Heri er medregnet kommunernes udgifter på ca. 100.000 kr. til de ovenfor omtalte stipendier til elever i 7. - 9. skoleår.

Kap. 9

RETS-, POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED
FÆRØERNES RETSVÆSEN

Færøernes ret har hovedtingsted i Tórshavn, hvor ordinær retsdag normalt afholdes 1. og 3. tirsdag i hver måned. Retten har desuden fast bitingsted i Tvøroyri, hvor der afholdes ordinære retsmøder 6 gange årlig. Herudover afholdes der i et vist omfang retsmøder i Klaksvík og i flere bygder.

Sorenskriveren er overformynder på Færøerne og formand for Færøernes Ulykkesforsikringsråd, Færøernes Overfredningsnævn, Lejenævnet for Tórshavn kommune, Færøernes Overlandvæsenskommission, Færøernes Overudskiftningskommission og Færøernes Nævn for Børneforsorg. Endelig er sorenskriveren medlem af Sterilisationsnævnet. Vedrørende ulykkesforsikringsrådet henvises til kap. 5 om sociale forhold.

På dommerkontoret var pr. 1. januar 1984 foruden sorenskriveren beskæftiget 1 retsassessor, 2 dommerfuldmægtige og 13 kontorfunktionærer, heraf 6 deltidsansatte. Endvidere beskæftiger dommerkontoret en kontorelev og et retsbud.

Nedenstående tabel angiver antallet og arten af retssager og andre retshandlinger i året 1983. Endvidere er medtaget antallet af de af huslejenævnet og overfredningsnævnet behandlede sager. Til sammenligning er medtaget tallene for 1970, 1981 og 1982.

Tabel 9. 1. Oversigt over Færøernes rets virksomhed

	<u>1970</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Borgerlige sager</u>				
Stævninger indleveret til berømmelse	1.439	2.371	2.465	2.848
Afsagte domme ialt	833	1.670	1.629	1.739
heraf udeblivelses- og erkendelsesdomme	747	1.555	1.492	1.609
<u>Straffesager</u>				
Indleveret til berømmelse	330	387	550	439
Afsagte domme	168	352	354	398
<u>Fogedforretninger</u>				
Indleverede begæringer	913	2.946	3.050	3.182
heraf udpantningsbegæringer	321)	1.104	966	997

(fortsættes)

Oversigt over Færøernes rets virksomhed (fortsat)

	1970	1981	1982	1983
<u>Auktioner</u>				
Auktionsbegæringer ialt	60	107	121	89
heraf faste ejendomme	38	38	40	32
heraf skibe	3	30	14	8
Afholdte auktioner:				
over faste ejendomme	5	2	3	5
over skibe	2	4	4	1
<u>Tinglyste dokumenter</u>	3.897	14.365 ²⁾	15.709 ²⁾	17.578
heraf tinglyste skøder	395	1.801 ²⁾	1.970 ²⁾	1.904
<u>Protesterede veksler og ³⁾</u>				
<u>anvisninger</u>	405	454	267	329
<u>Skifteretten</u>				
Anmeldte boer ialt	325	332	404	395
Afsagte konkursdekreter	0	0	0	0
Offentligt behandlede boer	57	23 ⁴⁾	33 ⁴⁾	37
<u>Huslejenævnet i Tórshavn</u>				
Indkomne sager	100	52	118	59
<u>Færøernes Overfredningsnæv</u>				
Indkomne sager	7	83	74	80

1) Omfatter kun radiolicens

2) De under tinglyste dokumenter anførte tal omfatter også tinglæste dokumenter, da det ikke længere er muligt at fremskaffe specificerede tal

3) Omfatter kun Tórshavn og omegn

4) Omfatter alene offentligt behandlede boer, der ved årets slutning henstod uafsluttede

Kilde: Sørenskriveren

Straffesager berammes til foretagelse omkring 1 måned efter anklageskriftets indlevering til retten, medens berammelsestiden i borgerlige sager, hvori der skal domsforhandles, er ca. 3 måneder. Domsforhandling i en borgerlig sag berammes kun, såfremt sagen ikke kan afgøres på det foreliggende grundlag på den ordinære retsdag ca. 1 måned efter stævningens indlevering til retten.

FÆRØERNES POLITIVÆSEN

Færøerne udgør en politikreds og indgår i den almindelige politikredsinddeling. Politikredsen er opdelt i 7 sysler.

Den øverste leder af politivæsenet på Færøerne er landfogeden (politimesteren) med sæde i Tórshavn. Fra landfogedembedet ledes den almindelige politi- og anklagevirksomhed samt arrestvæsenet. I sin egenskab af anklager er landfogeden tillige statsadvokat.

Under landfogedembedets arbejds- og ansvarsområder henhører en række områder af ikke-politimæssig karakter. Blandt andet kan nævnes, at landfogeden er formand for Færøernes elektricitetsråd og for Tórshavn sundhedskommission, ligesom han er næstformand i Tórshavn brandkommission. Han er endvidere skibsregistrator for Færøerne, ligesom aktieselskabs-, handels- og foreningsregistret føres af embedet. På det familieretlige område kan nævnes, at landfogeden (uden for Tórshavn sysselmanden) er borgerlig vielsesmyndighed.

Den 1. januar 1984 beskæftigede politiet på Færøerne ialt 117 personer, heraf foruden landfogeden 1 vicepolitimester og 2 politifuldmægtige, hvoraf 1 er deltidsansat. Ud over 6 sysselmænd omfatter selve politistyrken 53 politifolk og 14 reservebetjente. 35 politibetjente og 4 reservebetjente var tilknyttet politistationen i Tórshavn, medens antallet af politibetjente og reservebetjente i syslerne udgjorde henholdsvis 18 og 10. Ved arrestvæsenet er der 10 ansatte. Kontorpersonalet udgjorde (incl. 9 deltidsansatte og 3 lærlinge) 30 personer, heraf 17 på politikontoret i Tórshavn og 2 på politistationen i Tórshavn.

Der er døgn tjeneste på politistationen i Tórshavn.

I 1974 oprettede Direktoratet for Kriminalforsorgen en afdeling af kriminalforsorgen på Færøerne. Kriminalforsorgen, der varetages af en socialrådgiver, har kontor i Tórshavn. Foruden at føre tilsyn med betinget dømte og prøveløsladte, benyttes socialrådgiveren som konsulent for de lokale børneværn.

Der er i 1983 blevet ført tilsyn med 27 personer, heraf 24 med betinget dom og 4 løsladt på prøve. I 10 sager er der vilkår om behandling imod alkoholmisbrug. Ved årets udgang er 3 af de 27 arbejdsløse og 2 har fået invalidepension. Udover de 27 dømte har 24 unge mennesker været i regelmæssig kontakt med kriminalforsorgen på frivillig basis. Heraf er 9 tidligere klienter i kriminalforsorgen. Årsagen til henvendelsen har ikke været kriminalitet, men alkoholproblemer, arbejdsløshed eller uddannelsesspørgsmål.

Politiets virksomhed

Af nedenfor stående tabel 9. 2. fremgår for årene 1981, 82 og 1983 antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser. Antallet af sigtelser er medtaget for årene 1981 og 1982, idet antallet af sigtelser i 1983 ikke kan foreligge ved redaktionens slutning. Det fremgår af tabellen, hvorledes overtrædelserne fordeler sig på de enkelte bestemmelser i straffeloven.

Tabel 9. 2. Oversigt over overtrædelser af straffeloven

	<u>Anmeldt</u>			<u>Sigtelser</u>	
	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>
Vold mod offentlig myndighed o.l.	12	22	6	13	14
Falsk forklaring o.l.	4	17	21	10	5
Dokumentfalsk	50	38	5	37	36
Almen farlige forbrydelser	0	4	16	0	14
Narkotika forbrydelser (smugling)	0	0	0	0	0
Sædelighedsforbrydelser	18	30	29	14	24
Voldsforbrydelser	34	50		33	
Manddrab og forsøg herpå	1	1		1	
Frihedsberøvelse og ulovlig tvang	0	1	1	0	1
Freds- og æreskrænkelser, trusler og overtrædelser af polititilhold	17	21	28	7	9
Indbrudstyverier	200	166	283	234	197
Andre tyverier	216	272	269	72	123
Andre berigelses-forbrydelser	40	176	25	41	78
Brugstyverier	128	138	184	68	54
Hærværk	239	313	435	114	119
Andre straffelovsovertrædelser		3	6	0	6
<u>Overtrædelse af straffeloven ialt</u>	<u>959</u>	<u>1256</u>	<u>1374</u>	<u>529</u>	<u>712</u>

Kilde: Landfogeden

Tabel 9. 3. Oversigt over behandlingsmåden for straffesager og andre lovovertrædelser

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Statsadvokatsager	226	314	285
heraf: a) spirituskørsel	140	167	183
b) groft uforsvarlig kørsel	15	15	13
Politisager ¹⁾	235	257	327
Udenretlig vedtagne bødeforelæg	831	1.438	1.151
Idømte og vedtagne bødebeløb	678.360 ²⁾	1.400.275 ³⁾	855.575 ⁴⁾

1) Herunder indenretlige sager og sager, der forgæves er søgt afgjort ved bødeforelæg

2) Heraf 70.000 kr. hidrørende fra 2 trawlersager

3) Heraf 347.225 kr. hidrørende fra 2 toldsager

4) I 1983 har der hverken verseret trawlersager eller større toldsager ved embedet

Kilde: Landfogeden

Tabel 9. 4. Oversigt over politiets virksomhed iøvrigt

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Indsatte til afsoning, herunder varetægtsfængslede	257 ¹⁾	135	176
Afsoningsdage	4.093 ¹⁾	2.625	2.703
Udrykninger	2.329	2.635	2.982
Detentionsanbragte	442	381	472
Færdselsuheld uden personskade	1.224	1.499	1.639
Færdselsuheld med personskade	53	75	83
Dræbte ved færdselsuheld	7	4	5
Dræbte ved andre ulykker	6	5	3
Brande	36	38	52

1) Stigningen skyldes en midlertidig udvidelse af afsoningsmulighederne, hvorved ventelisten for hæfteafsonere har kunnet reduceres

Kilde: Landfogeden

FÆRØERNES OVERØVRIGHED

Overøvrighedsområdet, der henhører under justitsministeriets ressortområde, administreres på Færøerne af rigsombudet og i mindre udstrækning af landfogeden og sorenskriveren. Overøvrigheds-sager er administrative civilretlige sager vedrørende f.eks. indgåelse og opløsning af ægteskaber, bidragssager, tilladelser til at føre nyt efternavn, godkendelse af mindreåriges og umyndiges retshandler, fri proces m.v.

Navnesager

Sager vedrørende navneforandring behandles af rigsombudet (kgl. bevillinger) samt landfogeden (politimesteren) (navnebevis). Hvis der er tale om et nyt slægtsnavn, anmeldes dette til justitsministeriet med henblik på optagelse i en særlig oversigt over beskyttede efternavne. Rigsombudet behandlede i 1983 79 navnesager, hvoraf 61 sager resulterede i en kgl. bevilling til navneforandring. Politimesteren udfærdigede i 1983 2 navnebeviser. Det bemærkes, at mængden af navnesager er steget betydeligt de seneste år.

Ægtepagter

Ægtepagter er retshandler, hvor ægtefæller beslutter, at fælleseje eller dele af fælleseje skal være særeje eller at særeje skal være fælleseje. Nogle ægtepagter skal, for at være gyldige, godkendes af rigsombudet. Ved godkendelsen lægges primært vægt på at sikre en rimelig beskrivelse af særejets effekter, samt at hustruen ikke forfordes ved ægtepagten. I 1983 behandlede rigsombudet 33 sager om ægtepagter, hvoraf 31 afsluttedes med ægtepagtens godkendelse.

Indgåelse af ægteskab

På Færøerne gælder ægteskabsloven af 30. juni 1922. Efter denne lov skal der inden indgåelse af ægteskab foretages lysning. Denne lysning kan ske enten som borgerlig eller kirkelig lysning. Man kan ved kgl. bevilling opnå fritagelse for lysning, såfremt særlige grunde taler herfor. Man kan endvidere ved kgl. bevilling opnå tilladelse til, at vielsen sker som hjemmevielse, d.v.s. udenfor de autoriserede vielsessteder (kirkerne og landfogeden samt sysselmændenes kontorer). Der blev i 1983 på Færøerne indgået 221 ægteskaber. I forbindelse med disse ægteskabers indgåelse udfærdigede rigsombudet 111 kgl. bevillinger. Af disse bevillinger udgør lysningsfritagelserne den overvejende part.

Separationer og skilsmisser

Området omfatter primært sager vedrørende separationer og skilsmisser samt heraf følgende virkninger, f.eks. fastsættelse af hustru- og børnebidrag.

Tabel 9. 1. Ægteskabssager

	<u>1973</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Antal sager	105	114	114	114	144	158
Antal separationer, bevilling	19	18	15	21	25	27
Antal separationer, dom				8	9	10
Antal skilsmisser, bevilling	13	19	22	17	22	22
Antal skilsmisser, dom		4	3	5	2	1
Afgørelse forældre-myndighed/samkvemsret					8	15
Fastsættelse, ægtefællebidrag					10	15
Børnebidrag					26	28

Kilde: Rigsombudet og sorenskriveren

Det fremhæves, at tabellen ikke omfatter afgørelser, der er truffet direkte i forbindelse med en separations- og skilsmissesag. I den forbindelse bemærkes, at næsten samtlige separations- og skilsmissebevillinger, hvor der i ægteskabet er børn, næsten alle indeholder bestemmelser om børnebidrag. Vedrørende tallene fremhæves, at antallet af skilsmisser og separationer er stigende, men er fortsat, sammenholdt med forholdene i Danmark, særdeles lave. I tabellerne for 1982 - 1983 er medtaget afgørelser vedrørende forældre-myndighed og samkvem, fastsættelse af ægtefællebidrag og børnebidrag. Det har ikke været muligt at medtage tilsvarende oplysninger for de foregående år.

De efterfølgende tabeller 9. 2. - 9. 7. vedrører alene skilsmisser ved bevilling, d.v.s. skilsmisser, hvor dokumentet for ægteskabets opløsning udfærdiges af rigsombudet, og hvor den typiske skilsmissegrund er skilsmisse efter en forudgående separation.

Tabel 9. 2. Årsagerne til skilsmisse

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>Ialt</u>
Skilsmisse efter 1½-års separation	10	10	12	14	14	58
Skilsmisse efter 2½-års separation	6	11	1	0	3	21
Utroskab	3	1	3	7	6	20
Andet			1	1	0	2

Kilde: Rigsombudet

Af tabel 9. 2. fremgår, at den hyppigste årsag til skilsmisse er efter en forudgående separation enten af 1½-års varighed eller 2½-år.

Andet omfatter udelukkende skilsmisser efter langvarige samlivsophævelser (over 4 år).

Tabel 9. 3. Ægteskabets varighed forud for skilsmissen 1978-1983

	<u>0-5 år</u>	<u>5-10 år</u>	<u>10-15 år</u>	<u>15-20 år</u>	<u>over 20 år</u>
Antal sager	14	27	40	17	14

Kilde: Rigsombudet

Af tabellen fremgår, at der er tale om en koncentration af skilsmisserne i perioderne mellem 5-15 års ægteskab. Ud fra tallene kan man formentlig konkludere, at der er tale om relativt langvarige ægteskaber inden skilsmissen. I den forbindelse spiller imidlertid den relativt lange separationsperiode ind, hertil kommer yderligere, at der i mange af sagerne er sket en ophævelse af samlivet et stykke tid forud for skilsmissen.

Tabel 9. 4. Antal skilsmisser fordelt efter ægtefællernes alder

Hustruens alder	M a n d e n s a l d e r											1983 Ialt	1978-82
	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70 og dero.	
15-19 år												1	5
20-24 år				1								4	17
25-29 år			2									5	28
30-34 år				1	3	1						8	22
35-39 år					5	3						2	9
40-44 år						2							5
45-49 år												2	2
50-54 år								1	1				3
55-59 år													1
60-64 år													
65-69 år													
70 år og derover													
1983 ialt			2	4	8	6		1	1			22	
1978-82	2	13	23	18	18	5	5	7	4	2			92

Af tabel 9. 4. fremgår, at skilsmissealderen er relativ høj, for mandens vedkommende typisk i alderen fra 30-44 år, for hustruens vedkommende lidt yngre fra 25-40 år.

Tabel 9. 5. Ægtefællernes bopælsforhold ved skilsmissen

	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	12	12	19	16	16	23	98
Andre byer	2	6	7	4	10	4	33
Bygd	6	13	8	8	10	9	54
Danmark	5	7	5	5	4	7	33
Andet	1	5	5	1	4	1	12

Kilde: Rigsombudet

I tabellen er opgjort, hvor ægtefællerne havde bopæl ved skilsmissen.

Andre byer: Klaksvík, Runavík, Fuglafjørður, Tvøroyri og Vágur, der er de største kommuner på Færøerne.

Bygd: De resterende kommuner.

Danmark: Hvor en af ægtefællerne ved skilsmissen boede i Danmark.

Andet: Den øvrige del af udlandet.

Det fremgår af tabellen, at skilsmissehyppigheden i Tórshavn er væsentlig større end andre steder på Færøerne, jfr. at i 1983 boede ca. 32% af den færøske befolkning i Tórshavn, hvorimod Tórshavns andel i skilsmisser for årene 1978-1983 udgør ca. 53%. For øvrige byer og bygderne er der hermed tale om tilsvarende lav skilsmissehyppighed, idet 33% af den færøske befolkning i 1983 boede i byerne udenfor Tórshavn og 40% i bygderne. Øvrige byers andel i skilsmisserne udgjorde for perioden 1978-1983 ca. 18% og for bygdernes vedkommende ca. 29%. Den relativt kraftige samhørighed med Danmark markerer sig med 33 ægtefæller i forhold til øvrige udland med 12.

Børn født udenfor ægteskab

Tabel 9. 6. Sager vedrørende børn født udenfor ægteskab

	<u>1973</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Antal børn f. udenfor ægteskab	203	217	223	228	257	
Totale antal sager	70	63	61	76	82	82
Bidragssager	51	37	41	57	63	59

(fortsættes)

Sager vedrørende børn født udenfor ægteskab (fortsat)

	<u>1973</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Fritagelse for at opgive faderens navn					3	0
Uddannelsesbidrag			2	1	1	0
Samkvemsret	1	1	2	1	2	5

Kilde: Rigsombudet og landslægen

Antallet af børn født udenfor ægteskab på Færøerne i de seneste år har været stigende sammenholdt med det samlede antal fødte børn. Langt de fleste af rigsombudets sager vedrører fastsættelse af børnebidrag. Børnebidraget fastsættes i næsten alle sager til normalbidraget (pr. 1.oktober 1983: 536,00 kr. pr. måned for en fader).

Muligheden for samkvemsret for fædre til børn født udenfor ægteskab er først etableret på Færøerne efter 1. januar 1982. Det er derfor ikke muligt at registrere virkningerne af lovbestemmelsen. 1982-1983 antallet af sager er dog formentlig relativt lavt på grund af ukendskab til reglen. De tidligere sager om samkvemsret vedrører alle ansøgninger, som man har måttet afslå under henvisning til den manglende lovhjemmel.

Konfirmationsbidrag

I 1983 havde rigsombudet 10 sager vedrørende konfirmationsbidrag. Sagerne vedrørte både børn født i og udenfor ægteskab. Det normale konfirmationsbidrag på Færøerne udgør p.t. 1.620,00 kr. for en fader og 1.077,00 kr. for en moder.

Adoptioner

Tabel 9. 7. Adoptioner

	<u>1973</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Antal sager	29	28	41	37	42	35
Bevillinger	16	11	22	6	20	12
Heraf stedbørn	11	6	17	4	14	8
Fremmed adoptioner	5	5	4	2	6	4

Kilde: Rigsombudet

I forbindelse med ansøgninger om godkendelse til adoptant til fremmed barn (barn som familien ikke kender på forhånd i modsætning til f.eks. stedbørnsadoptionerne) forelægges sagen inden eventuel godkendelse for det færøske adoptionsråd, hvor der er repræsenteret lægelig, juridisk og social sagkundskab.

Hovedparten af adoptioner vedrører stedbørn. Fremmedbørnene,

der typisk kommer fra Sydkorea, adopteres gennem anerkendte adoptionscentre i Danmark (Danadopt, Terre des Hommes og Adoptionscenter).

Fri proces

For at opnå fri proces til gennemførelse af en retssag forudsættes normalt, at man har en rimelig udsigt til at vinde sagen, samt at man af økonomiske grunde er afskåret fra at gennemføre sagen (indtægt under sygekassegrænsen).

Rigsombudet behandlede i 1983 29 ansøgninger om fri proces, heraf resulterede 23 i bevilling. I 15 af bevillingerne var der tale om ægteskabssager.

Indfødsret

Man kan opnå indfødsret ved erklæring, hvis man umiddelbart opfylder bestemte betingelser, der er fastsat i indfødsretsloven, jfr. specielt lovbekendtgørelse nr. 155 af 4. juni 1978. I disse situationer opnår man dansk statsborgerskab ved bevis, der enten udfærdiges direkte af rigsombudet eller af indenrigsministeriet. Man kan også opnå indfødsret ved en særlig lov vedtaget i folketinget. Denne fremgangsmåde kaldes indfødsret ved naturalisation. Sidstnævnte sager ekspederes via politimesteren.

I 1983 opnåede ialt 14 personer - boende på Færøerne - dansk indfødsret. Af disse sager vedrørte 5 adoptivbørn.

Pupilsager

Pupilsager er sager, hvor overøvrigheden ifølge myndighedsloven og værgebekendtgørelsen skal medvirke ved umyndiges retshandler, typisk i forbindelse med sager om frigivelse af midler fra overformynderiet - køb og salg af fast ejendom o.s.v.

Rigsombudet behandlede i 1983 25 pupilsager, heraf vedrørte 8 frigivelse af midler fra overformynderiet, 15 retshandler vedrørende fast ejendom.

Kap. 10

KIRKELIV

FOLKEKIRKEN

Folkekirken på Færøerne er et fællesanliggende. De vigtigste love er lov nr. 109 af 29. marts 1924 for Færøerne om kirkenes styrelse og lov nr. 48 af 25. februar 1963, som ændret ved lov nr. 551 af 2. november 1977, om oprettelse af en stilling som vicebiskop på Færøerne.

Færøerne hører i kirkelig henseende under Københavns stift. Den øverste lokale embedsmand er vicebiskoppen. Regler om arbejdsfordelingen mellem Københavns biskop og vicebiskoppen er fastsat i kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 198 af 31. maj 1963 af regulativ for vicebiskoppen på Færøerne.

Færøerne er opdelt i 13 præstegæld med ialt 60 kirker og 18 præsteembeder samt stillingen som vicebiskop.

Tabel 10. 1. Kirkernes placering og befolkningsgrundlag

<u>Præstegæld</u>	<u>Præster</u>	<u>Kirker</u>	<u>Kommuner</u>	<u>Bygder</u>	<u>Indbyggere pr. 31/12-83</u>
Norðoya østre (Viðareiði)	1	5	4	9	861
Norðoya vestre (Klaksvík)	2	5	4	11	5.023
Fuglafjørður	1	5 ¹⁾	4	9	3.501
Nes	1	3	2	9	3.306
Sjógv	1	4	3	10	1.789
Eiði	1	4	4	8	1.259
Norðstreymoy (Kvívík og Hvalvík)	2	8	7	16	3.528
Suðurstreymoy østre (Tórshavn øst)	2	3)	5	18	14.970
Suðurstreymoy vestre (Tórshavn vest)	2	4)			
Vágar (Miðvágar)	1	5	5	7	2.913
Sandoy (Sandur)	1	6	5	8	1.791
Suðuroy nordre (Tvøroyri og Hvalba)	2	5 ¹⁾	3	8	3.066
Suðuroy søndre (Vágar)	1	5	4	8	2.798
Ialt	18	62	50	121	44.805

1) Heraf 1 bønhus

Kilde: Vicebiskoppen og materiale i rigsombudet

Administrationen af kirker og kirkegårde er henlagt til hjemmestyret. Lagtinget bestyrer Færøernes Kirkefond, hvis midler benyttes til kirkernes udvendige vedligeholdelse og til opførelse af nye kirker og udvidelse af de eksisterende. Herudover yder fonden tilskud til kirkegårdsgårder og til anskaffelse af færøsk byggede orgler. Fondens midler bevilges på de årlige lagtingsfinanslove. I henhold til lov nr. 109 af 29. marts 1924 om kirkernes styrelse m.v. føres et løbende tilsyn med kirkerne af Færøernes kirkeinspektion, der består af rigsombudsmanden, der er formand, vicebiskoppen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Kirkeinspektionen afgiver indstilling til lagtinget om anvendelse af kirkefondens midler. Rigsombudsmandens kontor fungerer som sekretariat.

Præsterne på Færøerne lønnes efter samme regler som præsterne i Danmark. Præstelønninger, bortset fra den del, der dækkes af statskassen (60%), samt udgifter vedrørende præsteboliger m.v., udredes af Præsteembedernes Fællesfond og administreres gennem stiftøvrigheden over Københavns stift. Anlæg og drift af kirkegårde henhører under kommunerne under tilsyn af menighedsråd og kirkeinspektion.

Udgifterne til kirkernes indvendige vedligeholdelse og kirkernes drift samt til anskaffelse af inventar afholdes af de enkelte menigheder. En stor del af kirkebetjeningen udføres ved frivillig arbejdskraft, således at hvervet som organist, degn og klokker ved de fleste kirker normalt ikke vederlægges.

I skatteåret 1972/73 blev hjemmelen i styrelsesloven fra 1924 til at udskrive skatter til kirkens drift for første gang bragt i anvendelse, da der blev udskrevet kirkeskat i Tórshavn og Tórshavn udenbys kommuner. Hjemmelen til at udskrive kirkeskat er senere blevet anvendt af flere andre kommuner, således at følgende 13 kommuner fra og med skatteåret 1982/83 udskriver kirkeskat (tallet i parentes angiver kirkeskatteprocenten i skatteåret 1983/84): Tórshavn (0,3), Tórshavn udenbys (0,15), Klaksvík (0,3), Sund (0,5), Skáli (0,2), Tvøroyri (0,2), Fuglafjørður (0,65), Leirvík (0,5), Gøta (0,5), Runavík (0,5), Kvívík (0,3), Nes (0,5) og Rituvík (2).

Tabel lo. 2. Oversigt over kirkelige udgifter 1982/83

<u>1.000 kr.</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	¹⁾ <u>Kommu-</u> <u>nerne</u>	²⁾ <u>Menigheds-</u> <u>rådskasser-</u> <u>ne 1982</u>	<u>Ialt</u>
Udvendig vedlige- holdelse af kirker	-	565	-	-	565
Indvendig vedlige- holdelse af kirker	-	-	-	1.074	1.074
Udgifter ved guds- tjeneste m.v.	-	-	-	412	412
Andre udgifter	95 ³⁾	60	-	2.530	2.685
Nye kirker	-	675	-	-	675
Kirkegårde	-	21	2.608	-	2.629
Kirkegårdsgårder	-	-	-	-	-
Præstelønninger og pensioner	4.348 ⁴⁾	-	-	-	4.348
Præsternes be- fordring	158	2	-	-	160
Præstegårde	1.560 ⁵⁾	-	-	-	1.560
<u>Ialt</u>	<u>6.161</u>	<u>1.323</u>	<u>2.608</u>	<u>4.016</u>	<u>14.108</u>

1) Omfatter kirkefondens faktiske udgifter i modsætning til landskassens udgifter til kirkelige formål i kap. 4, afsnittet om offentlige udgifter, hvor landskassens tilskud i finansåret til kirkefonden er medtaget som en landskasseudgift

2) Foreløbige tal

3) Andre udgifter omfatter løn til kontormedhjælp, kontorholdsudgifter, repræsentationsudgifter og udgifter til drift af bygninger og lokaler

4) Pensionerne udgjorde 462.000 kr. Af lønudgiften afholdtes 1.746.000 kr. af Præsteembedernes Fællesfond (se note 5) og resten af staten

5) Udgiften afholdes af Præsteembedernes Fællesfond, hvis indtægter hidrører fra kirkeskat, forrentning af sognenes formuer samt lejeindtægter fra leje- og tjenesteboliger

Kilde: Statsregnskab 1981 og 1982, landskasseregnskab 1982/83 samt materiale i rigsombudet.

ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKEKIRKEN

K. F. U. K. og K. F. U. M.

De kristelige foreninger for unge kvinder og unge mænd har begge til formål at arbejde for Guds riges udbredelse blandt unge,

men arbejder iøvrigt inden for alle aldersgrupper. Bevægelserne samlede oprindelig medlemmer og interesserede til bibelmøder og fællesbøn, og dette er fortsat grundlaget for deres virke.

Den første afdeling af K. F. U. K. grundlagdes i Vágur i 1912. I 1922 grundlagdes en afdeling i Tórshavn, medens afdelingen i Klaksvík er oprettet under 2. verdenskrig. Den første afdeling af K. F. U. M. oprettedes i Tórshavn i 1936, medens afdelingen i Klaksvík, der drives sammen med K. F. U. K., oprettedes samtidig med denne forening.

K. F. U. K. har for tiden ca. 210 medlemmer (30 i Vágur, 100 i Tórshavn og 80 i Klaksvík), medens K. F. U. M. tæller ca. 240 medlemmer (160 i Tórshavn og 80 i Klaksvík).

Udover bibelarbejdet har foreningerne en række aktiviteter, forskelligt hobbyarbejde, forelæsninger, spil, film, udflugter og sommerlejr. Endvidere støttes et ydremissionsk arbejde. Begge foreninger afholder medlemsmøder én gang om måneden. Herudover holdes jævnligt møder - ofte ved fællesarrangementer mellem de to foreninger. I 1983 i juli måned deltog K.F.U.M. i Nordisk drengelejr i Finland med 60 deltagere.

K. F. U. M. i Tórshavn har siden 1934 udgivet "Kristiligt Ungmannablað", der udkommer 11 gange om året i 2500 eksemplarer. Siden 1940 har man udgivet en julebog, "Jólaboð", der sælges i 2.700 eksemplarer. Desuden driver man eget forlag til udgivelse af kristen litteratur.

K. F. U. K. og K. F. U. M. i Klaksvík driver en børnehave, Dronning Margrethes børnehave, med 72 børn. På K. F. U. K.- og K. F. U. M.-hjemmene i Tórshavn er der for tiden udlejet ialt 17 værelser til skolesøgende unge kvinder og mænd.

Til samtlige afdelinger af K. F. U. K. og K. F. U. M. er der knyttet spejderafdelinger (kap. 11).

Indre Mission

Indre Mission på Færøerne (Heimamissiónin) arbejder inden for rammerne af den evangelisk-lutherske kirke og forkynder fra omkring 30 missionshuse rundt omkring på øerne. Man har for tiden 4 fastansatte forkyndere. Disse virker over hele landet, medens det lokale arbejde først og fremmest varetages af frivillig arbejdskraft.

Indre Missions virke omfatter kristelige møder, ungdomsforeninger og søndagsskoler. Herudover udgiver man bladene "Sunnudagsblaðið" og "Trúboðin", ligesom man har sit eget bogforlag

"Heimamissionsforlagið" og en båndcentral "Sela", der arbejder med udgivelsen af kristelige tale- og sangbånd.

Den færøske sømandsmission, som driver sømandshjem i Tórshavn, Runavík, Færingehavn og Reykjavík, og som desuden arbejder ud fra et norsk sømandshjem på Shetlandsøerne og ud fra sømandshjemmet i Hirtshals, hører under Indre Mission. Til arbejdet uden for Færøerne er ansat 2 lønnede forkyndere. Iøvrigt støttes sømandsmissionens arbejde af 65 kvinderinge på hele Færøerne.

Det økonomiske grundlag for arbejdet i Indre Mission og sømandsmissionen er frivillige gaver. Missionerne ledes af et fællesråd bestående af 11 medlemmer.

Det kirkelige missionsforbund

Det kirkelige missionsforbund, som de sidste ca. 35 år har virket under navnet "Kirkjuliga missionsfelagið", er et lægmandsfællesskab af troende, som sammen med troende præster på evangelisk-luthersk folkekirkeligt grundlag ønsker at vække og styrke det åndelige liv og at samle børn, unge og ældre til et helligt samfund. Missionsforbundet har to fastansatte og to deltidsansatte forkyndere på Færøerne, hvortil kommer 2 missionærer, der virker i Ethiopien. Den væsentligste del af missionsforbundets arbejde udføres dog af frivillige.

Af aktiviteter kan nævnes søndagsskolevirksomhed, håndarbejdsaftener og sangkor for såvel voksne som børn. Forbundets forlag har til huse i missionshuset i Tórshavn. Forlagets bøger sælges fra den lutherske boghandel samme sted. Forbundets bog- og båndcentral ligger i Klaksvík, hvorfra pakker med bøger og bånd fordeles til skibene. Forbundets nyeste aktivitet er lejrstedet "Lívd" i Haldarsvík, som blev taget i brug i 1981 og er beregnet for børnelejre, ungdomslejre og bibelkurser.

Det økonomiske grundlag for missionsforbundet er frivillige gaver. Forbundet ledes af en 5 mand stor bestyrelse.

KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN

Brødremenigheden

Det, som i dag er kendt under betegnelsen "Brødremenigheden", opstod ved William Sloan's virksomhed fra 1865. Den står uden for folkekirken, og den forkynnder fuld og evig frelse ved omvendelse og tro på Jesus Kristus. De troende bliver døbt, og derfor kaldes de ofte "baptister" (døbere).

Der findes forsamlinger (menigheder) i Tórshavn og en række bygder. På grund af organisationsformen kan der ikke angives no-

get medlemstal, men man regner med, at forsamlingerne omfatter 7-10% af befolkningen.

Der er ca. 25 forsamlingshuse omkring på øerne - heriblandt "Ebenezer" i Tórshavn - hvor der holdes regelmæssige møder (brødsbrydelse og evangelisk møde søndag, bedemøde og opbyggelsesmøde en dag om ugen - ikke samme ugedag overalt). Desuden er der søndagsskole og i forbindelse hermed forskellige aktiviteter for børn. I bygden Vatnsoyrrar anvendes huset "Zarepta" til sommerlejre. I 1983 ferierede ca. 1.500 børn i 7 aldersmæssigt opdelte grupper for en uge ad gangen.

I menigheden udsendes tidsskrifterne "Sunnudagsskúlin" og "Leirkerið". Forlaget "Leirkerið" udgiver forskellige kristelige bøger og pjecer.

Den færøske bibel i Victor Danielsens oversættelser er udgivet af menigheden - det nye testamente i 1937 og hele bibelen i 1949. Denne bibeludgave er udkommet i 31.000 eksemplarer. Menighedens salmebog indeholder 1192 salmer på færøsk.

Der er 5 missionærer ved forsamlingerne på Færøerne og andre er rejst afsted til arbejde i Grønland, på Island, i Venezuela, i USA, på Filippinerne, i Senegal og i København. Sidstnævnte arbejder specielt blandt færinger.

Alt arbejde i menigheden er frivilligt, og der er ikke institueret nogen fælles ledelse for Færøerne.

Alle økonomiske forhold, herunder også støtte til missionærenes arbejde, ordnes inden for forsamlingerne.

Siden den færøske radio blev etableret, har brødremenigheden haft lejlighed til at sende et evangelisk program seks gange om året, og siden 1966 har der en gang om ugen været sendt et kort evangelisk program gennem Trans World Radio i Monte Carlo for at nå færinger, der sejler udenlands, såvel som landsmænd i udlandet. Endvidere har menigheden i 1983 sendt flere programmer i færøsk TV.

Den katolske kirke

Den katolske menighed på Færøerne er en del af bispedømmet København, der omfatter Danmark, Færøerne og Grønland.

Menighedens opgave er at vidne om Guds kærlighed til det færøske folk og at arbejde for kristen kærlighed, fred og retfærdighed menneskene imellem. Den katolske kirke på Færøerne betragter sig som et supplement til den kristendom, der er dybt rodfæstet i befolkningen.

Menigheden består af ca. 45 voksne medlemmer, heraf 11 francis-

kanersøstre og en sognepræst, dertil kommer 16 børn. Der afholdes en daglig gudstjeneste (messe) i klostret KERIT. Om søndagen og på de større helligdage fejres en højmesse i Vor Frue Kirke, Vardagøta. Efter messen den første søndag i måneden samles kirkegængerne til kirkekaffe.

Den katolske kirke har en kirke i Tórshavn, Vor Frue Kirke med tilhørende præstegård. Franciskanersøstre har deres eget kloster Kerit i Vardagøta. Søstre forestår Skt. Frans's skole (kap. 7), Skt. Josefs Børnehave og Vuggestuen Stella Maris.

Frelsens Hær

Frelsens Hær er en international, evangelisk og social organisation med "Den hellige Skrifts Gamle og Nye Testamente som den eneste rettesnor for kristelig tro, lære og liv". Frelsens Hær's mål er sammen med kristendommen iøvrigt at kæmpe for, at alle mennesker skal "underkaste sig den Herre Jesu Kristi herredømme". Man søger at nå dette mål ved et forebyggende og opbyggende arbejde blandt børn og unge, samtidig med at man driver et udadvendt og oplysende arbejde af både praktisk og åndelig karakter.

Frelsens Hær har 162 voksne medlemmer, fordelt med 88 soldater, 29 i horn- og strengeorkestre samt 50 hjemforbundssøstre. Søndagsskolen samler 114 børn. Der er 86 pigespejdere og 23 junior-soldater, medens ungdomsklubben har 15 medlemmer. To officerer er heltidsansatte, medens 16 underofficerer virker som ledere i deres fritid. De i dette afsnit oplyste tal stammer fra 31. december 1982.

I 1977 afholdtes 211, i 1981 350 og i 1982 294 møder og gudstjenester for børn og unge, medens der for voksne i de samme år holdtes henholdsvis 345, 280 og 313 møder og gudstjenester.

Den frie evangeliske menighed

Menigheden, der arbejder mest sammen med pinsemenigheden i Norge, arbejder ud fra bibelens ord i Joh. 17,3 om det evige liv, som er at kende den eneste sande Gud og den, som Gud har sendt, Jesus, Jesu ord i Joh. 17,24, "hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed, som du har givet mig; thi du har elsket mig før verdens grundlæggelse" og Ap. 2,41.

Menigheden har 150 medlemmer (voksendøbt), og menighedens søndagsskole samler 60 børn. Ledelsen består af en forstander og fire "ældstebrødre". Menigheden støtter 1 missionær i "Embarcacion Argentina".

Der holdes omkring 250 møder årligt, idet der holdes faste evangeliske møder tirsdag og torsdag aften samt 2 møder på søndage. Herudover holdes friluftsmøder om sommeren om onsdagen og om lørdagen.

Syvende-dags adventisterne

Syvende-dags adventisterne, der blev organiseret i USA i 1863 og fik fodfæste på Færøerne i 1919, har kirkehistorisk set rod i den radikale reformation (16. årh.), som udmundede i de pietistiske og puritanske vækkelsesretninger i England (17.-18. årh.) og i USA (18.-19. årh.). Kirkesamfundet er en international missionsbevægelse, der virker i 98% af alle verdens lande. Missionen driver en omfattende skole- og sundhedstjeneste. Bevægelsen ønsker at blive kendetegnet med dem, "der holder fast ved Guds bud og troen på Jesus". (Joh. Åb. 14,12). Derfor forkyndes Jesus Kristus som verdens eneste frelser, og man lever i håbet om Kristi snarlige genkomst, idet man efter de ti bud hviler på den syvende dag og mindes Kristi skabende og forløsende virksomhed.

I 1982 var der 97 medlemmer (voksendøbt), hovedsagelig fra Tórshavn og Kollafjørður. Hver lørdag er der bibelgranskning og gudstjeneste, medens man hver tirsdag samles til bøn. Der arrangeres jævnligt møder på bygd.

Menigheden driver en skole med omkring 50 elever i Tórshavn. Man har spejderarbejde i gang i Lopra, Tórshavn og Kollafjørður. Spejderkorpsen talte i 1983 60 medlemmer (kap. 11). Søndagsskolen tæller omkring 30 børn. Menighedens virksomhed omfatter endvidere en fysioterapi-klinik, "Skodsborg", i Tórshavn.

Ved en årlige indsamling til bevægelsens lægemission indkom der i 1983 165.000 kr.

Jehovas Vidner

Jehovas Vidner har tillid til, at hele bibelen er inspireret af Gud, og at dens vejledning er ufejlbarlig. De har indviet sig til Gud, Jehova. De lærer, at frelse kun kan opnås på grundlag af Guds søn, Jesu Kristi offer. Deres tro bygger ikke på nye åbenbaringer, men på studium af Guds ord, bibelen.

På Færøerne findes der fire menigheder (i Tórshavn, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri). Der var 75 aktive forkyndere på Færøerne i 1975, 70 i 1980, 71 i 1981, 72 i 1982 og 88 i 1983.

Menighederne ledes af ældsteråd, hvis arbejde er ulønnet. Der findes på Færøerne 7 heltidsforkyndere, som får dækket en del af deres udgifter ved forkyndelsen. Vagttårnets afdelingskon-

tor i Holbæk fører tilsyn med arbejdet på Færøerne.

I Jehovas Vidners mødelokaler, kaldet rigssale, holdes der to ugentlige møder, foruden de ugentlige møder i private hjem. Ved højtiden til minde om Kristi død var der i påsken 1983 ialt 135 til stede. Hvert år holdes der mindre og større stævner. Det sidste områdestævne i Tórshavn i august 1982 overværedes af 139.

FILADELFIA-menigheden

FILADELFIA-menigheden i Tórshavn er en pinsemenighed. Dette navn gav folk denne bevægelse, fordi den bygger på de begivenheder, der fandt sted første pinsedag, jfr. Apostlenes Gerninger 2. kap. Bevægelsen accepterede dette og vedkendte sig dette navn.

FILADELFIA er tilknyttet bevægelsen i de nordiske lande og samarbejder med denne bevægelse således, at hver menighed er selvstændig, (suveræn), men dog har et godt samarbejde med alle de andre menigheder.

Medlemstallet er i dag 150. For at blive medlem forlanges det, at vedkommende er genfødt og døbt i henhold til skrifterne. Menigheden er etableret med et ældsteråd, og hvis der er behov herfor, kan den udnævne en forstander, der arbejder sammen med ældsterådet.

Alle aktiviteter udføres i nært samarbejde med rådet. Ledere og ansvarshavende bliver valgt efter anbefaling af rådet, og de bliver derefter indsat til arbejde på det månedlige menighedsmøde. Der bliver ført forhandlingsprotokol for alle menighedsmøder og ældsterådsmøder. De økonomiske forhold bliver gjort medlemmerne bekendt på hvert menighedsmøde. På årsmødet bliver et revideret regnskab forelagt sammen med andre problemer, der har medlemmernes interesse.

Finansieringen af menigheden foregår ved personlige gaver og kollekt ved morgengudstjenesten og på menighedsmøderne. Tiende bliver ikke forlangt, men der er mange, som giver tiende.

ANDRE TROSSAMFUND

Bahá'í troen

Bahá'í troen er et selvstændigt trossamfund, som bygger på Bahá'í-láh's lære. Bahá'ere tror, at Bahá'í-láh er den forjættede, som er blevet profeteret om i alle religioners skrifter, som skal indstifte verdensfreden og gøre verden til en enhed. Bahá'í samfundene i Tórshavn og i Toftir er blandt de 112.000 centre omkring hele verden, som vejledes af Retfærdighedens Verdenscenter

i Haifa, Israel, hvilket er den højeste myndighed for Bahá'í troen.

Bahá'í troen startede i Tórshavn i 1954 og det første åndelige distriktsråd for Bahá'í i Tórshavn blev stiftet i 1973. Der afholdes møder regelmæssigt hver uge, ligesom der arrangeres bøn- nemøder og læseringe. Derudover holdes der 9 særlige helligdage.

Bahá'í samfundet på Færøerne har en bygning i Tórshavn, købt med støtte fra Bahá'í verdensrådet. Hele arbejdet finansieres fuldt ud af det, som trosfællerne frivilligt giver til sagen. Bahá'í troen er ikke knyttet til nogen kirkelige reglementer og har hverken præster eller ritualer. Den er ikke-politisk og Bahá'í-ere får ikke lov til at deltage i politisk arbejde eller at sidde i politiske stillinger.

Bahá'í's verdensråd har en vis tilknytning til De forenede Nationer, nemlig som rådgivende myndighed i det økonomiske og sociale råd og i børnehjælpsfonden hos FN.

Bahá'í's grundregler er følgende: Guds og hans profeters enhed. Menneskehedens enhed. Samme grundlag for alle religioner. Selvstændig og uafhængig søgen efter sandheden. Videnskab og tro skal arbejde sammen. Ligestilling mellem mand og kvinde. Alle fordomme skal udryddes. Uddannelsespligt i samtlige lande. Åndelig løsning på økonomiske hårdknuder. Et internationalt hjælpesprog. Verdensomfattende fred, som ligger i hænderne på en verdensomfattende regering. Samtlige mindretalsgrupper skal have ret til at leve i fred med sine kulturelle særpræg.

Kap. 11

KULTURELLE FORHOLD, IDRÆT M. V.

RADIO

Útvarp Føroya blev oprettet i 1957. Den daglige ledelse varetages af en direktør, medens et radioråd på 6 medlemmer, hvoraf 5 er valgt af lagtinget, medens 1 er valgt af lytterforeningerne, fastlægger hovedlinierne for programlægningen. I 1983/84 blev ialt registreret ca. 16.000 lyttere.

På FM-båndet sendes fra 3 hovedstationer beliggende på Suðurstreymoy (3 kilowatt), Borðoy (2 kilowatt) og Suðuroy (2 kilowatt). Hertil kommer 8 hjælpestationer, hvoraf 4 er på hver 10 watt, medens hver af de resterende 4 er på 1 watt. Endvidere sendes på mellem-bølge, 531 kHz (565 m).

Byggeriet af et nyt radiohus (etageareal ca. 2.000 m²) blev afsluttet i 1982. Byggeomkostningerne var 30 mill. kr.

I 1982 og 1983 blev radioens sendetid udvidet væsentligt. I 1983 blev der sendt i ialt 3.056 timer og i 1982 i 2.669 timer mod 2.270 timer i 1981.

Siden efteråret 1982 har radioens sendetid i vinterhalvåret været fra kl. 07.15 - 13.00 og 18.15 - 21.15 på hverdage og fra kl. 14.00 - 20.00 på søndage.

I sommerhalvåret er formiddagssendetiden fra 07.15 - 13.00 og aftensendetiden fra 18.30 - 20.10.

I 1983 blev der sendt flere nye radiospil. Sigmund Poulsen havde skrevet "Hjartað bankar" (Hjertet banker), "Ferðafólk" (Rejsende), "Danskarin" (Danskeren) og "Ein lítil gulur fuglur" (En lille gul fugl). Marjun í Kálvalíð skrev stykket "Beinta", Helgi Jacobsen "Ein tómur stóllur" (En tom stol) og Leon Johannesen "Seglið" (Sejlet). I 1983 opførte radioen endvidere stykkerne "Ólavssøkumynd" (Olaj-billede) og "Marita" af Hans A. Djurhuus.

Bl.a. følgende nye færøske noveller blev oplæst: "Víkin" (Bugten) af Thomas M. Smith, "Koppastellið" (Thestetlet) af Oddvør Johansen, "Glasfuglur" (Glasfugl) af Tóra Sandberg, "Millum bygdir" (Mellem bygder) af Eivind Simonsen, "Meg ørminnist" (Jeg husker dunkelt) af Heini Olsen og "Gøtan út í haga" (Stien ude i haugen) af Suni Joensen.

I serieudsendelsen "Meg minnist" (Jeg erindrer) har Niels Juul Arge bl.a. interviewet: Meinhard Jacobsen, Fuglafjørður, Oluffa Enghamar, Fuglafjørður, Hans Jacob Højgaard, Tórshavn, Jóhannus Nónklett, Lambi, Tummas Fagranes, Runavík, Helena Johanne-

sen, Hestur, Jákup Højgaard, Tórshavn, Niels Jákup Nielsen, Stren-
dur, Jóhan Jacobsen, Sandvík, Jóan Jakku Joensen, Tórshavn, Anna
Kathrina Jacobsen, Tórshavn og Martin Thomsen, Hvalba.

Der har også været udsendelser med Thorstein Niclasen, Mið-
vágur, med titlen "Undir Miðvágsbjørgunum" (Forbi fjeldene ved
Miðvágur) og med Sverri Dahl om "Víkingagravirnar í Tjørnuvík" (Vi-
kingegravene i Tjørnuvík).

I 1983 påbegyndtes en ny foredragsserie med navnet "Føroysk
søga" (Færøsk historie). I denne serie har følgende holdt fore-
drag: Arne Thorsteinsson: "Hin føroyski garðurin" (Den færøske
bondegård), Martin Restorff Jacobsen: "Írskir munkar í Føroyum"
(Irske munke på Færøerne), Ólafur Halldórsson: "Føroysk søga"
(Færingesaga), Róland Høgnesen: "Politiska søgan 1030-1830" (Den
politiske historie 1030-1830), Peter Korsgaard: "Handilssøgan til
fríhandilin" (Handelshistorie for frihandelen), Finnboði Isaksen:
"Magnus Heinason", Hanus A. Samuelson: "Nólsoyar Páll", Jákup
Thorsteinsson: "Politiska søgan 1834-1848" (Den politiske historie
1834-1848), Hans Jacob Debes: "Politiska søgan 1848-1906" (Den
politiske historie 1848-1906), Andrew Magnussen: "Føroyar undir
seinna heimsbardaga" (Færøerne under 2. verdenskrig). I løbet af
året har radioen sendt følgende føljeton'er: "Malan" af Eilif
Mortansson, oversat af Hans Thomsen, "Glataðu spælímenninir" (De
fortabte spillemænd) af William Heinesen, oversat af Heðin Brú,
"Tann fyrsti og tann síðsti" (Den første og den sidste) og "Undir
apalðinum" (Under æbletræet) af John Galsworthy, oversat af Regin
í Líoð, "Hobbin" af J.R.R. Tolkien, oversat af Axel Tórgarð og "Gam-
li maðurin og havið" (Den gamle mand og havet) af Ernest Hemming-
way, oversat af Jacob Olsen.

Radioen har haft udsendelsesrækker om energi og oliespørgsmål
med særligt henblik på Færøerne, og om udenlandssejladser fra mid-
ten af 1970-erne til i dag.

Den nærmere fordeling af sendetiden i 1983 fremgår af tabel
11. 1. nedenfor.

Tabel 11. 1. Færøernes radios udsendelser i 1983

<u>Udsendelsernes art</u>	<u>Sendetid ¹⁾ i timer</u>	<u>Sendetid i % af samlet tid</u>
Musik	1.463	49,7
Foredrag	91	3,0
Gudstjenester	76	2,5

(fortsættes)

Færøernes radios udsendelser i 1983 (fortsat)

<u>Udsendelsernes art</u>	<u>Sendetid 1) i timer</u>	<u>Sendetid i % af samlet tid</u>
Morgenandagt	123	4,0
Oplæsning	151	4,9
Radiospil	45	1,5
Lydcollager	14	0,5
Samtaler	83	2,7
Beretninger	9	0,3
Repportager	127	4,2
Ønskekoncerter	117	3,8
Underholdning	56	1,8
Børneudsendelser	104	3,4
Lagtingsmøder	64	2,1
Nyheder og aktuelt	533	17,4
<u>Ialt</u>	<u>3.056</u>	<u>100</u>

Kilde: Útvarp Føroya

1) Incl. genudsendelser

Af den i tabellen anførte sendetid ugør 384 timer genudsendelser.

FJERNSYN

Ved lagtingslov nr. 77 af 21. maj 1982 blev der skabt lovgrundlag for etablering af et offentligt fjernsyn på Færøerne, "Sjónvarp Føroya". Det offentlige fjernsyn starter sin sendevirksomhed den 1. april 1984. En række private fjernsynsforeninger fortsætter deres sendevirksomhed, indtil det offentlige fjernsyn er etableret.

Fjernsynsforeningen i Tórshavn startede som den første regelmæssige udsendelser den 6. april 1979. Siden er foreninger etableret på Eysturoy, i Klaksvík, i Tvøroyri, i Vágur, i Vestmanna, på Sandoy, på Vágar og i Eiði, således at størstedelen af befolkningen nu har mulighed for at se fjernsyn. Der er tale om retransmission af udsendelserne fra Tórshavn fjernsynsforening, dog sender foreningerne i Tvøroyri, i Vágur og i Vestmanna selvstændige programmer.

Fjernsynsforeningen i Tórshavn sendte i gennemsnit ca. 25 timer ugentlig. Der sendes tirsdag, fredag, lørdag og søndag.

Den overvejende del af udsendelserne er programmer, der har været sendt i dansk fjernsyn.

Udsendelserne fordeler sig over følgende genrer:

Tabel 11. 2. Tórshavn fjernsynsforenings udsendelser

Udsendelsernes art	1982		1983	
	Sendetid i timer	Sendetid i % af samlet tid	Sendetid i timer	Sendetid i % af samlet tid
Børneudsendelser	92	7,3	84	6,4
Underholdningsud- sendelser	466	37,1	483	36,8
Interviews og ud- sendelser af oply- sende og oriente- rende karakter	282	22,5	196	14,9
Gudstjenester	37	2,9	39	3,0
Andre religiøse udsendelser	26	2,1	39	3,0
Teater, opera og klassisk musik	50	4,0	66	5,0
Musikudsendelser	72	5,7	50	3,8
Sportsudsendelser	226	18,0	192	14,6
TV-avis (dansk)	-	-	118	9,0
Vejrkort	-	-	40	3,0
Genudsendelser	4	0,3	7	0,5
Ialt	1.023	100,0	1.314	100,0

Kilde: Sjóðvarpsfelagið

Af udsendelserne i 1983 udgjorde egenproduktionen 94 timer, fordelt på 7 timer børneudsendelser, 13 timer interviews og udsendelser af oplysende og orienterende art, 66 timer gudstjenester og andre religiøse udsendelser, 3 timer musik og færøsk dans samt 5 timers sport. I 1982 udgjorde egenproduktionen 87 timer fordelt på 7 timer børneudsendelser, 14 timer interviews og udsendelser af oplysende og orienterende art, 56 timer gudstjenester og andre religiøse udsendelser samt 10 timer musik og færøsk dans.

AVISER

Der udkommer 8 aviser, hvoraf 6 i Tórshavn. Ingen avis udkommer daglig. Dimmalætting udkommer 3 gange ugentlig. Dagblaðið, 14. September, Oyggjatíðindi og Sosialurin 2 gange, medens Norðlýsið og Tingakrossur kommer 1 gang om ugen. Endelig kommer Gløðustrok ca. hver anden måned. Nedenstående tabel viser aviser-nes oplagstal pr. 1. december 1983.

Tabel 11. 3. Avisernes oplagstal

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Dimmalætting	8.900	9.900	11.300	11.600	11.800
14. September	3.650	4.000	3.750	3.600	ca. 3.000
Sosialurin	2.500	2.700	5.500	6.000	6.500
Dagblaðið	2.650	3.500	5.000	5.500	5.000
Norðlýsið	1.200	1.700	2.100	1.800	1.800
Tingakrossur	1.030	900	1.500	1.600	1.600
Oyggjatiðindi	1.500 1)	-	5.500	5.000	5.000
Glaðustrok	-	-	1.600	1.000	1.400
Ialt	21.430	22.700	36.250	36.100	ca. 36.100

1) Fjarðbúgvín

Kilde: Avisredaktionerne

Fem af aviserne må betragtes som talerør for hvert sit politiske parti, Dagblaðið for folkeflokkun, Dimmalætting for sambandsflokkun, 14. September for tjóðveldisflokkun, Sosialurin for socialdemokratiet og Tingakrossur for selvstyreflokkun. Norðlýsið, der udgives i Klaksvík, og Oyggjatiðindi, der udgives på Eysturoy, er ikke tilknyttet noget bestemt parti. Oyggjatiðindi må ses som en efterfølger for Fjarðbúgvín, som ophørte i 1974. Glaðustrok er afholdsbevægelsens blad.

BØGER

Bogudgivelser

I 1983 udkom der ialt 98 værker på færøsk, 63 originale værker og 35 oversættelser, medens der i 1982 udkom ialt 92 værker, 61 originale værker og 31 oversættelser.

Det samlede antal trykte bøger på færøsk siden 1822 er hermed på 1.837 bøger ialt. Foruden de 98 bøger på færøsk blev der i 1983 trykt og udgivet 3 bøger på dansk (1 oversat fra færøsk).

Udenfor Færøerne udkom 36 bøger af færinger eller vedrørende Færøerne (14 på dansk, 5 på svensk og 18 på andre sprog).

Foruden de 98 bøger på færøsk (11.732 sider, samlet bogladepriis 6.044 kr.) blev der i 1983 trykt og udgivet 3 bøger på dansk (1 oversættelse fra færøsk).

Der blev udgivet 34 julehæfter, humor, almanakker og andre årbøger.

Ud over de 8 aviser udkom i 1983 64 blade og tidsskrifter (i 1982: 60). 14 blade, som udkom i 1982, er gået ind. 18 af de i 1983 udkomne blade var nye. 5 færøske blade udgives i Danmark.

Den 13. oktober 1983 blev Tórshavn Byråds litteraturpris for børnelitteratur givet til Alexandur Kristiansen og Guðrun Gaard. Den var på 10.000 kr. til hver. Ved samme lejlighed blev M. A. Jacobsens litteraturpris givet til Oddvør Johansen for skønlitteratur og til Jørgin M. Olsen for faglitteratur. De fik hver 11.000 kr. En ekstra hæderspris på 11.000 kr. blev samtidig overrakt Petur W. Háberg i forbindelse med Tórshavns 75 års jubilaum som købstad.

Tabel 11. 4. Bøger udgivet på færøsk i 1983

	<u>Skønlitteratur</u>					
	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
<u>Originale værker</u>						
Trykt på Færøerne	3	7	25	10	11	56
Trykt i Danmark		1	2	1	1	5
Trykt i Island			1			1
Trykt i Norge			1			1
<u>Oversættelser</u>						
Trykt på Færøerne	3	2	7	2	10	24
Trykt i Danmark	1		5		2	8
Trykt i Island			1			1
Trykt i Norge					1	1
Trykt i Nederland					1	1
Trykt ialt i 1983	7	10	42	13	26	98
Trykt ialt i 1982	11	8	30	25	18	92
Trykt ialt i 1981	7	11	35	14	29	96

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Tabel 11. 5. Den færøske bogproduktion 1983

<u>Fordelt efter sprog</u>	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
<u>Oversættelser til fær.</u>						
fra dansk	1	1	2	1	9	14
fra norsk			2	1	3	6
fra islandsk		1				1
fra svensk	1					1

(fortsættes)

Den færøske bogproduktion 1983 (fortsat)

Fordelt efter sprog	Romaner, noveller	Digte sange	Faglitteratur	Skolebøger	Børnebøger	Ialt
fra engelsk			5		2	7
fra fransk	1					1
fra andre sprog	1		4			5
Oversættelser ialt	4	2	13	2	14	35
Orig.udg.på færøsk	3	8	29	11	12	63
Ialt	7	10	42	13	26	98

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Biblioteksvæsen

Ved hjemmestyreordningen blev biblioteksvæsenet overtaget som færøsk særansliggende og Føroya Landsbókasavn, oprettet i 1828 som selvejende institution, blev samtidig lagt under landsstyret og fik ved lov fra 1952 pålagt opgaver som nationalbibliotek, overcentral og bibliotekstilsyn. Biblioteket skal samle al færøsk litteratur og så vidt muligt al litteratur, der vedrører Færøerne. Endvidere skal Landsbókasavnið som central- og forskningsbibliotek "virke for udbredelse af kundskaber og oplysning i landet". Det har tilsyn med folkebibliotekerne, fordeler lagtingets bevillinger og sørger bl.a. for boganskaffelse og katalogisering til de biblioteker, der ikke har dertil uddannet personale.

Landsbókasavnið modtager og fordeler pligtafleveringen fra landets trykkerier og har desuden ret til yderligere frieksemplarer til sine udenlandske bytteforbindelser.

I tilknytning til bibliotekets færøske afdeling udarbejdes nationalbibliografien, en registrering af alt materiale vedrørende Færøerne - siden 1940 trykt som tillæg til Dansk Bogfortegnelse. Desuden laves særlige litteraturlister, f.eks. enkelte forfatterskaber, oversigt over den færøske børnelitteratur o.s.v. samt tilvækstkataloget "Samskrá" for Býarbókasavnið og Landsbókasavnið.

Af bibliotekets samlede budget for 1983/84 på 2.492.000 kr. er 360.000 kr. bevilget til indkøb af bøger og andet materiale.

Bogbestanden er på 90.387 bind, heraf 17.353 i forskningsafdelingen. Biblioteket har desuden 421 tidsskrifter og periodica, 221 mikrofilm (hovedsagelig færøske aviser) samt et kort- og billedarkiv.

Landsbókasavnið har i 1982/83 udlånt 9.568 bøger til 2.833 lånere. Til 19 bygder og 9 skibe blev der udleveret bogkasser med 1.866 bøger.

Der føres ikke statistik over den ret omfattende benyttelse af materialet fra den lukkede færøske afdeling, som indeholder 6.086 bøger, 700 håndskrifter, 5.000 pjecer, 665 grammofonplader og kasettebånd foruden forskelligt andet materiale.

Lån fra udenlandske biblioteker har været 192 bøger og 75 fotokopier.

Der er blevet udleveret 76.355 fotokopier, heraf 2.134 kopier fra mikrofilm.

Af særlige donationer og anskaffelser i 1983 nævnes følgende:

Forfatteren Hans A. Djurhuus' omfattende litterære arkiv. I anledning af hundredåret for hans fødsel lavede biblioteket en udstilling omkring denne folkekære forfatter. Biblioteket modtog ligeledes den engelske historiker John F. Wests færøske arkiv.

Fra Dansk Folkemindesamling fik biblioteket Claus Lund-håndskriftet "Miscellanier", mest franske og latinske digte. Litteraten Claus Lund døde i Tórshavn i 1815. Fra Det kgl. bibliotek i København fik biblioteket en mikrofilm af et andet Claus Lund-håndskrift, nemlig "Metriske Forsøger" bd. 1-3 fra 1796. Endvidere har biblioteket fra en privat donator fået originalmanuskriptet til "Eg oyggjar veit", digtet af Fr. Petersen i 1877.

Afdøde biblioteksmand og forsker magister Ole Jacobsens bibliotek på næsten 3.000 bind blev købt af landsstyret. En del af denne samling ventes at indgå i Landsbókasavnið.

I bibliotekets lokaler har været en del mødeaktiviteter, udstillinger, bl.a. af indonesiske børnetegninger, samt undervisning og enkelte mindre konferencer i og uden for bibliotekets regi. Flere klasser, især fra de højere skoler, har fået instruktioner i biblioteksbenyttelse m.m.

Landsbibliotekaren deltog i de danske forskningsbibliotekers konference i Hirtshals i maj om eventuel fælles accession af fiskerirelevant materiale og på de nordiske forskningsbibliotekarers møde i Reykjavík i september om accession og konservering af håndskrifter.

Tabel 11. 6. Folkebibliotekernes virksomhed

Hjem- sted	Befolk- nings grund- lag pr. 1/1 1984	Antal bind pr. 31/3 1983	Til- vækst 82/83	Antal udlån 82/83	Antal lånere 82/83	Udgif- ¹⁾ ter bogkon- to	Samle- de udg. 82/83	Antal udlån pr. udg.låner 82/83
Gilja- ²⁾ nes	1.828	3.940	91	739	60	10.650	17.627	12
Glyv- rar	2.317	6.079	596	7.625	440	39.910	49.615	17
Klaks- ³⁾ vík	4.800	16.011	1.128	15.265	1.238	99.815	450.975	12
Kolla- fjørður	795	4.648	317	1.128	144	21.991	48.890	8
Oyra- bakki	419	2.569	78	536	50	5.370	7.095	10
Sør- vágur	1.051	5.385	202	2.276	54	16.788	39.727	42
Toft- ⁴⁾ ir	989	3.338	66	2.334	192	6.440	13.573	12
Tórs- ⁵⁾ havn	14.443	50.525	2.339	85.457	4.202	536.392	2.545.995	20
Tvær- oyri	2.104	7.240	186	7.588	346	27.935	56.574	22
Vágur	1.755	6.988	138	1.902	257	21.231	53.728	7
Vest- manna	1.288	6.822	319	3.224	250	30.681	54.451	13
Ialt 82/83	31.789	113.545	5.460	128.074	7.233	817.203	3.338.250	
Ialt 81/82	31.466	108.242	5.157	125.670	7.183	714.112	3.220.300	
Ialt 80/81	29.855	102.988	6.446	109.392	5.615	725.810	2.744.950	

1) "Bogkonto" omfatter også periodica, lydbøger og andet materia-
le, som ikke er medtalt i rubrikken "tilvækst".

2) & 4) Bibliotekets oplysninger er for 81/82.

3) I udlånstallet er incl. udlån til kommunens skoler samt til
4 skibe og til Klaksvíkar Sjúkrahús (322 bøger).

5) Herudover har biblioteket købt 2.894 bøger til kommunens 4
skolebiblioteker for 202.565 kr. Udlånet i disse skolebiblio-
teker var 57.900 bøger ialt.

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Af landets 50 kommuner har de 36 med 29% af befolkningen fortsat ikke noget bibliotek, og af de ialt 5 autoriserede boghandlere er de 4 i Tórshavn og 1 i Runavík.

I et forsøg på at afhjælpe den mangelfulde biblioteksbetjening i byggerne, har landsbibliotekaren søgt om en bevilling på 225.000 kr. til en bogbusordning, forsøgsvis for Eysturoy og Streymoy.

De 8 af folkebibliotekerne, der kun har åbent få timer om ugen (ned til 2 timer), er i virkeligheden kombinerede folke- og skolebiblioteker. De har fra ca. 2.600 til godt 7.200 bøger hver, ialt 40.021 bøger. Disse små biblioteker udlånte i 1982/83 25.450 bøger, d.v.s. 19% af de samlede udlån. Sammenlagt har bibliotekerne uden for Tórshavn haft et fald i udlånet på godt 6,5%, mens Býarbókasavnið i Tórshavn samtidig har haft en stigning på knap 6,5%. Det bemærkes også, at befolkningstallet i de pågældende bygdekommuner er gået ned fra 10.828 til 10.791 pr. 31. december 1983.

Biblioteket i Fuglafjørður, som har været lukket siden 1977, er i 1983 blevet restaureret og genåbner i den smukt indrettede gamle skole i januar 1984. Nettogulvarealet er 96 m² i denne 1. byggetape af et projekteret byggeri på ialt 500 m².

Et kombineret folke- og skolebibliotek i Leirvík, placeret i kommunens skole, åbner officielt først i februar 1984.

Ifølge folkeskoleloven af 1979 skal der være biblioteker ved alle skoler, men endnu er der kun oprettet ganske få deciderede skolebiblioteker, foruden de 4 som har eksisteret ved skolerne i Tórshavn i nogle år, og hvis bøger indkøbes via Býarbókasavnið.

Det eneste heltidsbibliotek uden for Tórshavn er biblioteket i Klaksvík (opr. 1952). Her arrangeres udstillinger og andre kulturelle aktiviteter. Biblioteket står for bogudlånet på byens sygehus og har nært samarbejde med skolerne.

Býarbókasavnið i Tórshavn (opr. 1969) har, foruden den i tabel 11. 6. nævnte bogbestand, en flittigt benyttet læsesal med færøske såvel som udenlandske tidsskrifter og aviser. I børnebiblioteket er 13.580 bøger, og i 1982/83 var udlånet 40.547 bind til 1.318 børn. Her er også oplæsning, forelæsninger, musik, sang og leg, filmsforevisning og andre arrangementer for børn og voksne. Til brug for dem, der ikke er i stand til at læse almindelige bøger, har Býarbókasavnið en samling lydbøger.

Biblioteket på flyvestationen i Mjørkadalur er uden for den færøske biblioteksordning, men står under landsbibliotekarens opsyn. Dette bibliotek havde pr. 31. december 1983 3.261 bind foruden en del plader. Udlånet i 1983 var 975 bind til stationens personel.

I marts 1983 uddeltes årets biblioteksæfgift på ialt 53.000 kr. til 60 færøske forfattere, som var repræsenteret med ialt 5.364 bind på folkebibliotekerne. Det blev til 9,88 kr. pr. eksemplar.

MUSEUM

Føroya Fornminnissavn blev grundlagt i 1898 som en selvejende institution med det formål at indsamle og udstille kulturhistoriske genstande. Ved lagtingslov nr. 32 af 2. maj 1952 etableredes Føroya Fornminnissavn som nationalmuseum, der sorterede direkte under landsstyret, og dets formål blev udvidet med en række administrative og videnskabelige opgaver.

Føroya Fornminnissavns opgaver omfatter forvaltning af fortidsminde- og bygningsfredningsloven, arkæologiske og etnologiske undersøgelser, indsamling og forskning samt bevaring og udstilling af oldsager og indsamlede etnologiske genstande. Desuden fører museet tilsyn med lokalmuseer, som får offentlig støtte efter lokalmuseumsloven.

Museet ledes af landsantikvaren, som desuden varetager fortidsmindeforvaltning, bygningsbevaring, lokalmuseumstilsyn og repræsenterer museet i fortidsmindenævn og overfredningsnævn.

Pr. 1. december 1983 var der på museet ansat 3 videnskabelige medarbejdere, 1 arkitekt, 2 museumsassistenter, 1 konservator, $\frac{1}{2}$ museumspædagog og 2 kontomedarbejdere.

Museets kulturhistoriske udstilling blev i 1983 besøgt af 4.284 personer, hvortil kommer 32 skoleklasser med 502 elever.

Fornminnissavnið's bådeudstilling havde i 1983 3.397 besøgende, hvortil kommer besøg af 37 skoleklasser med 623 elever.

Dúvugarður i Saksun havde i 1983 3.509 voksne besøgende, hvortil kommer besøgende børn og skoleklasser.

NORDENS HUS

Nordens Hus på Færøerne åbnedes 8. maj 1983. Selve åbningen overværedes af repræsentanter for de nordiske kultur/undervisningsministerier og de nordiske parlamenter samt en række nordiske forsknings- og kulturinstitutioner.

Selve husets indvielse fulgtes af tre festuger med program

omfattende teater, film, folkekultur, koncert, børnearrangementer, forskningssymposier og møder, både med gæster fra de nordiske lande og færøske kræfter såvel i Nordens Hus, Tórshavn iøvrigt som andre steder på Færøerne.

Ud over at Huset i to kortere perioder i årets løb var lukket på grund af færdigbygning, har virksomheden kontinuerligt kunnet opbygges i samarbejde med færøske og nordiske kultur- og forskningsinstitutioner.

Som eksempler på husets virksomhed det første halve år kan nævnes Det Kgl. Teaters gæstespil med "Regnørmenes liv" af P.O. Engqvist, formidlet af Dansk-Færøsk kulturfond, Islands Nationalteaters urpremiere på Svava Jakobsdóttirs "Den sidste prøve" som led i de Islandske Kulturdage i august, og Nordens Hus' egen første teaterproduktion, opsat af Tormod Skagestad, (Norge), med svensk scenografi og lyssætning: omfattende de to irske enaktere af John M. Synge "The Shadow of the Glenn" og "Riders to the Sea". Af de viste film kan fremhæves Svenska Filminstitutets "Andrés Luftfærd" og norsk TV's Edvard Munch-film af Peter Watkins. Huset har haft nært samarbejde med Koncertforeningen og Jazzmusikerforeningen, sammen med hvilke en lang række koncerter med både gæster og her-værende solister har været afholdt. Af store ensemblebesøg kan nævnes Sønderjyllands Symfoniorkesters besøg i åbningsugen, med koncert både i Nordens Hus og i Klaksvík. Tórshavns Danseforening har ugentlig hele vinteren haft færøsk dans for børn i husets dansesal. Af kunstudstillinger har huset haft den traditionelle Olajudstilling, som ellers har været i Kunstmuseet, samt udstillinger fra bl.a. Island og Grønland, begge i samarbejde med Nordens Hus i Reykjavík. På forskningsområdet har huset bl.a. haft et ugelangt seminar om Havforskning og fiskeri i Nordatlanten sammen med Nordisk Kollegium for fysisk oceanografi, et seminar om folke- og statsretlige aspekter omkring hjemmestyreordningerne i Norden sammen med Bergens Universitet og et teologisk/folkekulturelt seminar sammen med Færøernes Akademi ved 500-året for Luthers fødsel.

Nordens Hus, som blev til efter et færøsk forslag i Nordisk Råd, med Færøernes Landsstyre og Nordisk Ministerråd som bygherrer, er et mangesidigt kulturhus på 2600 m², hvis formål er at formidle kultur (herunder forskning og undervisningsspørgsmål) mellem Færøerne og det øvrige Norden samt være kulturhus for færøske anliggender på Færøerne selv. Den endelige regnskabsopgørelse, som for tiden foretages, udviser en samlet totalbyggesum, med al administration incl., på ca. 69 mill. d.kr., heraf 9 mill. toldafgifter. Af

dette giver Tórshavn kommune den byggemodnede grund og Færøernes Landskasse 17,25% af byggeudgiften samt refusion af de indbetalte toldafgifter. Resten udredes af Nordisk Kulturbudget efter sædvanlig nordisk fordelingsnøgle. Af det årlige driftsbudget (for 1983 3,286 mill. d.kr.) afholder Nordisk Kulturbudget (Ministerrådets finansieringsbudget til det nordiske kulturaftalesamarbejde) 92% og Færøernes landskasse 8%.

TEATRE OG BIOGRAFER

Teatervirksomhed

Den eneste egentlige teaterbygning på Færøerne er Sjótleikarhúsið i Tórshavn (211 tilskuerspladser), der ejes og drives af Havnar Sjótleikarfelag.

Teaterbygningen anvendes også som biograf.

Scener med et forholdsvis udbygget teknisk udstyr findes endvidere i bygdehusene i Húsavík, Sandur, Kollafjørður og Gøta samt i Strendur og Oyrabakki.

Ellers anvender man skoler, idrætshaller og forsamlingshuse til teateropførelser, og der findes scener i de fleste nyopførte skoler. Da disse scener imidlertid som regel er henlagt til gymnastiksale, der ofte er i brug om aftenen, kan de kun i begrænset omfang anvendes af lokale amatørgrupper.

Meginfelag áhugaleikara Føroya (MÁF), landsorganisationen for amatørskuespillere på Færøerne, blev stiftet den 23. september 1979, og i 1980 blev MÁF medlem af Nordisk Amatørteaterråd (NAR). MÁF har 6 amatørforeninger som medlemmer.

MÁF arrangerede i 1983 et instruktørkursus. Kurset, der fandt sted fra 10. til 14. februar 1983 i Oyrabakki, var 15 deltagere. Endvidere arrangerede MÁF et nordisk skuespillerkursus for unge i aldersgruppen 16-20 år. I kurset, der foregik fra 1. til 8. august 1983 i Nordens Hus i Tórshavn, deltog 40 unge fra alle de nordiske lande.

Havnar Sjótleikarfelag har i 1983 opført stykket "Tilvildin" (Tilfældigheden) af Dagny Joensen ved 6 forestillinger med ialt ca. 725 tilskuere.

Foreningen har endvidere i juli/august opført en Olaj-kabaret for ialt ca. 1.240 tilskuere til 6 forestillinger, samt i oktober ved 7 forestillinger for ialt ca. 1.480 tilskuere "Minniskvöldseta fyri Hans Andrias Djurhuus" (Erindringsaften om H.A. Djurhuus).

Klaksvíkar Sjótleikarfelag har ved 12 forestillinger i oktober-november i Klaksvík og Tvøroyri opført "Jói" af Kjartan Ragnars-

son for ialt ca. 1.400 tilskuere. Foreningen har endvidere opført en revy i forbindelse med Norðoyar-stævnet i juni 1983; revyen blev opført 9 gange for ialt ca. 1.500 tilskuere.

Teatergruppen "Eydnan" i Oyrabakki har i januar-april opført stykket "Børn míni" (Mine børn) af Margret Mayo i Oyrabakki og Skáli. Til 10 forestillinger var ialt ca. 800 tilskuere. Teatergruppen har endvidere i april/maj opført stykket "Spyrjufía" (Spør-
gesofie) af Ebba Haslund for ialt ca. 1.300 tilskuere i Oyrabakki, Klaksvík og Tórshavn.

Stranda Sjónleikarafelag har i maj ved 2 forestillinger opført en kabaret for ialt ca. 240 tilskuere.

Teatergruppen "Glottin", Gøta, har i februar/marts ved 10 forestillinger opført stykket "Fjórði maðurin" (Den fjerde mand) af F. Jackson m.fl. for ca. 660 tilskuere ialt.

Gríma er den eneste professionelle teatergruppe på Færøerne. I efteråret 1983 blev gruppens arbejde af økonomiske årsager reduceret, og skuespillerne har til dels måttet søge andet arbejde.

Gríma varetager foruden skuespilvirksomhed også konsulent- og formidlingsvirksomhed samt aftenskolevirksomhed.

Gríma har i 1983 opført "Lagnuklingra" (Skæbnecirklen) ved 19 forestillinger på 12 forskellige scener for omkring 2.600 tilskuere. Stykket var skrevet af gruppen selv og blev til i samarbejde med skuespilleren Niels Andersen fra teatret "Vandrefalken". Stykket "Nývaknað" (Lige vågnet) af Dario Fo og Franca Rame blev opført 2 gange i forbindelse med den færøske uge i Nordens Hus for ialt ca. 600 tilskuere. Et stykke om skjalden Poul F. Joensen blev sammen med musikeren Hanus G. Johansen opført 5 gange for ialt ca. 800 tilskuere. Endelig opførte Gríma klovnestykket "Vit rudda" (Vi rydder op) 3 gange for ialt ca. 600 tilskuere.

Det Kongelige Teater turnerede i maj 1983 på Færøerne med Per Olov Enkvists "Fra Regnormenes Liv", som blev opført ved 5 forestillinger i Tórshavn, Strendur og Vágur for ialt ca. 1.700 tilskuere.

3 forskellige énmandsstykker turnerede i 1983 på Færøerne. I januar opførte skuespilleren Niels Andersen fra teatret "Vandrefalken" stykket "Sømand - Sømand" ved en række forestillinger for forskellige steder på Færøerne. I juni måned opførte Bodil Udsen Marty Martins "Gertrude Stein" ved 2 forestillinger i Sjónleikarhúsið i Tórshavn. Samme sted opførte Lene Vasegaard i september måned William Luce's "Den kønneste pige i Amherst" ved 2 forestillinger.

Biografer

Der findes 7 faste biografteatre på Færøerne, heraf 2 i Tórshavn.

Tabel 11. 7. Biografteatrene's virksomhed i 1983

	<u>Antal pladser</u>	<u>Antal film</u>	<u>Antal fore- stillinger</u>	<u>Antal til- skuere</u>
Havnar Bio, Tórshavn	236	66	359	28.579
Leikhús Bio, Tórshavn	211	103	437	37.116
Sørvágs Bio	180	45	78	5.122
Sands Bio	130	31	51	2.101
Vestmanna Bio	70	12	12	408
Tvøroyrar Bio	96	42	64	2.848
Vágs Bio	96	44	81	3.198
Ialt 1983	1.014		1.082	79.372
Ialt 1982	1.258		1.424	108.787
Ialt 1980	1.218		2.209	183.932
Ialt 1975	1.356		2.687	286.158
Ialt 1970	1.292		2.652	272.675

Kilde: Biograferne

Gennemsnittet af besatte pladser pr. forestilling for samtlige biografer har i 1983 været 37,5%, medens det i 1982 var 40,0%, i 1980 54,7%, i 1975 61,7% og i 1970 63,7%.

MUSIKLIV

Orkestre og kor

Der er ét kammerorkester på Færøerne, nemlig Tórshavn Musikskoles kammerorkester. Orkestret holdt i 1983 2 koncerter, og herudover afholdt musikskolen den årlige elevkoncert.

Der er ialt 9 hornorkestre på Færøerne - 2 hjemmehørende i Tórshavn og 1 hjemmehørende hvert af følgende steder: Klaksvík, Fuglafjørður, Nes, Eiði, Vestmanna, Sørvágur og Tvøroyri. Hornorkestrene skønnes at have ialt ca. 250 aktive amatørmusikere og orkestrene afholder ialt ca. 130-150 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Der er 10-12 kor, herunder større kirkekor, på Færøerne. Der skønnes at være ialt ca. 380-400 aktive amatørkorsangere, og korene afholder skønsmæssigt ialt ca. 50-70 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Jazz-, beat- og folkemusik

Havnar Jazzfelag, der stiftedes i 1976, har til formål at fremme interessen for musik, særligt jazz-, folke- og beatmusik. Foreningen har ca. 300 medlemmer.

Havnar Jazzfelag har inden stiftelsen haft en jævn stigende aktivitet med op til 3 ugentlige arrangementer. Genrerne er varierende, men hovedvægten ligger på jazz, folkemusik og rock. Jazz-felagiðs program er til dels internationalt, idet det afholder talrige koncerter med udenlandske musikere.

Føroya Jazztónleikarfelag blev stiftet i 1982. Foreningen har til formål at varetage de færøske jazzmusikere interesser og at højne det musikalske stade på Færøerne. Foreningen har til hensigt at fremme medlemmernes musiske viden og færdigheder, og agter i denne forbindelse at arrangere kurser. Foreningen arrangerer også koncerter.

Føroya Fólkatónleikarafelag blev dannet i 1983 og består af aktive musikere inden for genren folkemusik, både traditionel og nyere.

Føroya Koncertfelag

Føroya Koncertfelag, som blev stiftet i 1979, har til formål at arrangere regelmæssige koncerter med færøske og udenlandske kunstnere.

Koncertfelagið har i 1982 stået for 9 tiltag med ialt 19 koncerter og ialt 1.900 tilhørere. Koncerterne har været afholdt i Tórshavn (9 koncerter), Fuglafjørður (5 koncerter), Klaksvík (2 koncerter) samt i Vestmanna, Kirkjubøur og Tvøroyri (1 koncert hvert sted).

Der er opført værker af en række klassiske såvel som nyere komponister. I koncerterne har dels medvirket ca. 180 færøske musikere og sangere, repræstenterende klassisk og rytmisk musik samt jazz, dels nogle ikke-færøske sangere og musikere: Tove Hyldgaard og Mogens Dalsgaard samt Carl Nielsen kvartetten fra Danmark, Nideroestereichisches Bläsekvintett fra Østrig, Susan Tomes og Leo Phillips fra England, Warren Stewart fra U.S.A., Kjell Bækkelund fra Norge og Kalmann Dobos fra Ungarn.

Foreningen udgav i 1983 3 numre af tidsskriftet "Tónleikur og Myndalist" (Musik og billedkunst).

KUNST

Færøske billedkunstnere dannede i 1980 foreningen "Føroysk Myndalistafólk" (Færøske Billedkunstnere), der med få undtagelser omfatter de kunstnere, som fast arbejder med billedkunst, og hovedparten af de kunstnere, som regelmæssig deltager i udstillinger. Medlemstallet er ca. 25.

Foreningen "Føroysk Myndalistafólk" er repræsenteret i "Lí-stafólkasamband Føroya", LISA (den færøske kunstnersammenslutning).

Det vigtigste grundlag for de færøske billedkunstneres eksistens er en forholdsvis stor interesse i befolkningen for at se kunstudstillinger og at købe kunst. Pengeinstitutter og andre private og halvoffentlige institutioner køber også færøsk kunst, og ligeledes de større kommuner, som indkøber kunst til offentlige bygninger. Herved er der opstået en hel del interessante samlinger af færøsk kunst.

Nogle ganske enkelte billedkunstnere får årlige hædersgaver på nogle få tusinde kroner på de årlige lagtingsfinanslove. Det offentlige giver ikke i almindelighed støtte til billedkunstnere. Listafelag Føroya administrerer Malerinden Ruth Smith Nielsens Mindelegat, som kan udbetale en mindre legatportion hvert 5. år. Landsstyret bevilger hvert år, efter indstilling fra Listafelag Føroya, en vis støtte til unge, som ønsker at uddanne sig på udenlandske kunsthøjskoler.

Listafelag Føroya, som blev stiftet i 1942, har til opgave at støtte færøsk kunst og at arrangere udstillinger. Olajudstillingen har været årligt tilbagevendende siden 1948. Ellers har Listafelagið stået for hovedparten af de store og omfattende udstillinger, som har været afholdt de seneste 15 år.

I samme tidsrum har Listafelagið også arrangeret en række udstillinger, som har vist færøsk kunst i udlandet.

I 1970 blev Færøernes eneste egentlige kunstudstillingsbygning, "Listaskálin" i Tórshavn, som Listafelagið havde taget initiativ til at opføre, indviet. Listaskálin er organiseret som en selvejende institution.

På de årlige lagtingsfinanslove er optaget et tilskud til dækning af driftsunderskuddet i forbindelse med Listaskálin, ligesom der er optaget et vist tilskud til "Føroya Almenna Listasavn" (Færøernes offentlige kunstsamling), som ejer en omfattende samling af ældre og yngre færøsk kunst. På lagtingsfinansloven for 1983/84 er optaget en bevilling på 200.000 kr. til Listasavnið og Listaskálin.

Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin:

Arbejdet ved ombygningen af Listaskálin blev standset i foråret 1983, da udstillingslokalerne var sat i en sådan stand, at udstillinger kunne holdes. I februar var den store og prægtige udstilling Nordisk Tekstiltriennale. I marts måned udstilling af malerier, tegninger, grafik m.m. af Havsteen-Mikkelsen, hvilken

blev realiseret bl.a. takket være tilskud fra Dansk-Færøsk Kulturfond. I april havde Amariel Norðoy, Olivur við Neyst og Torbjørn Olsen maleriudstilling. I maj åbnede den traditionelle udstilling af kunstværker, der ejes af Færøernes Kunstforening, og den fortsatte til september. Noget nyt i sommerudstillingen 1983 var en udstilling af tinkunst af Helgi Joensen, der kommer fra Klaksvík, og som nu bor i Stavanger. I oktober blev denne udstilling pakket sammen, og man fortsatte med byggeriet, som vil blive færdigt til marts 1984.

Kunstforeningens Olajudstilling 1983 var i Nordens Hus.

Udstillinger i "Smiðjan í Litluvík"

Februar: Janus Sørensen, oliemalerier, marts: Anette Haertell, Tórshavn, udstilling af træfigurer, tegninger, oliemalerier, m.m. I marts var der desuden en anden udstilling, hvor 25 unge mennesker (15-20 år) udstillede alle mulige kunstformer. Udstillingen blev arrangeret af Eir Michelsen og Ásgerð Ásgeirsdóttir. I april holdt Martin Joensen og Anna Katrina Højgaard en udstilling sammen - førstnævnte med blyantstegninger, sidstnævnte med fotografier og oliemalerier. I maj havde Astrid Andreasen og Jórún Poulsen sammen en udstilling med vævede og applikerede billeder. Nordmanden Kari B. Hovden havde også en udstilling med oliemalerier i denne måned. I juni måned udstillede danskeren Morten Christoffersen lino-tryk. Børge og Margrethe Petersen udstillede ligeledes i juni måned akvareller samt olie- og pastelmalerier, tushtegninger m.m. Danskeren Ivar Kyrum havde også i denne måned en udstilling af oliemalerier. I juli havde danskeren Erik Nørregaard en udstilling af oliemalerier, og samme måned udstillede Birgit Rimmel fra Köln og Anne Marie Sørensen fra København fotografier. I december havde Lasse Sørensen en udstilling af malerier og tegninger.

Færøernes Sparekasses udstillingslokale ved Tinghúsvegur

Januar: John og Turið Waagstein Rasmussen - oliemalerier. Februar: Ingálvur av Reyni - tegninger, oliemalerier. Marts: Eli Smith og Ólavur av Váli - malerier. April: Torbjørn Olsen - malerier. Maj: Rólant Rasmussen - malerier. Juni: Eyvindur Mohr - malerier. Juli: Heðin Kambsdal - malerier. August: Martin Joensen - tegninger. September: Bárður Jákupsson - malerier. Oktober: Amariel Norðoy - malerier. November: Suni Jacobsen - malerier og december: Heini S. Heinesen - malerier.

Galleri LOVO

Februar: Nini Glazer udstillede batik. Marts: Ingi Joensen

- fotografier. Maj: Danskeren Thomas Andersson - etsninger. I samme måned Bjørn Eriksen med akvareller. Juni: Elinborg Lützen, akvareller. Juli: Bárður Jákupsson - tegninger. Samme måned: Tyskerne Bernhard Limberger og Uwe Marschel - fotografier. Oktober: Lisbeth Olrik fra Danmark - malerier. November: Bárður Jákupsson - oliemalerier. December: Udstilling af oliemalerier af Albert Berthelsen, Zacharias Heinesen, Bárður Jákupsson, Frimod Joensen, Janus Kamban, Elinborg Lützen, Amariel Norðoy, Torbjørn Olsen, Tróndur Patursson, Eyðun av Reyni, Ingálvur af Reyni og Immanuel.

Andre udstillinger på Færøerne

I marts havde Lasse Sørensen en udstilling af tegninger i Ósá-skolen i Klaksvík. I april havde Arnold Vegghamar en udstilling på Landsbókasavnið. I juni var der udstilling af indonesiske børnetegninger på Landsbókasavnið.

Færøske udstillinger i udlandet

Janus Kamban deltog som gæst med grafiske billeder ved en udstilling på Grafiske Sällskapet i Malmö i marts. På Galleri Gam-mel Strand i København var der udstilling af tegninger og malerier. Deltagere: Tróndur Patursson, Zacharias Heinesen, Bárður Jákupsson, Frimod Joensen, Eyðun av Reyni og Ingálvur av Reyni. I maj - september havde Bárður Jákupsson - sammen med forskellige udenlandske kunstnere (Chaplin, Commandeur, Howsen, Meier, Nellesmann og Roobjee) en udstilling i NKF i Stavanger, derefter i Haugesund Kunstforening og Bryne Kunstforening i Rogaland. I juli havde Jacob Fuglø en udstilling af oliemalerier i Amtssparekassens Kunstgalleri i Holbæk i Danmark. I juli deltog Bárður Jákupsson ved en sommerudstilling i Hanstholm Kunstforening - med oliemalerier. I september åbnede udstillingen "Den Nordiske" i "Den fries bygning" i København. Færøske medlemmer i denne kunstnergruppe er Ingálvur av Reyni og Zacharias Heinesen. I november åbnede den store udstilling, som "Nordiskt Konstcentrum" i Sveaborg har tilrettelagt, med færøsk kunst. Denne udstilling skal vandre til alle de nordiske lande indtil sommeren 1986. Den svenske kunstner Matts Arvidsson har tilrettelagt denne udstilling. Kunstværkerne er blevet lånt fra private og fra Færøernes kunstsamling (Føroya Listasavn).

DANSK-FÆRØSK KULTURFOND

Dansk-Færøsk Kulturfond, der blev stiftet i 1951, har til formål at fremme den kulturelle forbindelse mellem Færøerne og Danmark.

Fondens kapital er tilvejebragt ved tilbagebetalinger af de rentefrie lån, der blev ydet til færingere, der var under uddannelse i Danmark under krigen. Obligationsformuen andrager nu ca. 4 mill. kr.

Fondens bestyrelse består af 1 repræsentant for statsministeriet, der er formand, 1 repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender, rigsombudsmanden og 2 af landsstyret valgte repræsentanter.

Blandt de arrangementer i 1983, som Dansk-Færøsk Kulturfond har ydet støtte, kan nævnes Det Kgl. Teaters opførelser i Tórshavn (i forbindelse med indvielsen af "Nordens Hus"), Vágur og Strendur af "Fra Regnormenes Liv", opførelser i Tórshavn af "Gertrude Stein" med Bodil Udsen, "Den kønneste pige fra Amherst" med Lene Vasegaard samt "Sømand- Sømand" med Niels Andersen, der også blev opført en række andre steder på Færøerne. Endvidere tourneen på Færøerne af pianisten Hermann D. Koppel, "Carl Nielsen-kvartetten" og Sønderjyllands symfoniorkester. Ligeledes er bl.a. ydet tilskud til en gramfonplade med Annika Hoydal, til en samling af færøske billeder på "Hotel Tórshavn" i København, udgivelsen af "Úr Føroyum" bind IX-X og af bogen "Fuglør" af maleren P.O. Hansen.

SPEJDERBEVÆGELSEN

Der er 5 spejderkorps på Færøerne. Det samlede antal spejdere, disses fordeling på de enkelte korps og på piger og drenge fremgår af nedenstående tabel ll. 8.:

Tabel ll. 8. Oversigt over de færøske spejderkorps pr. 31. december 1983

	Færøernes Spejder- union		K.F.U.K. spejderne	K.F.U.M. spejderne		Frelsens Hær- spejderne	Adventist- spejderne		Ialt
	D	P		D	P		D	P	
Viðareiði			37	16					53
Klaksvík	56	31	55	76	3				221
Fuglafjørður			132	83	2				217
Leirvík				84	80				164
Runavík	30	34		77	43				184
Skála				23	24				47
Kollafjørður							15	11	26
Vestmanna			92						92
Tórshavn	68	28	115	209	5	56	10	15	506
Argir				68	37				105

(fortsættes)

Oversigt over de færøske spejderkorps pr. 31. december 1983 (fortsat)

	Færøernes Spejder- union		K.F.U.K. spejderne	K.F.U.M. spejderne		Frelsens Hær- spejderne	Adventist- spejderne		Ialt
	<u>D</u>	<u>P</u>		<u>D</u>	<u>P</u>		<u>D</u>	<u>P</u>	
Miðvágur			10						10
Sørvágur				36	20				56
Dalur			18						18
Tvøroyri	34	23		40	38				135
Vágur			6	70	3				79
Lopra									
Ialt	188	116	465	782	225	56	15	11	26
							29	30	1921

P: Piger

D: Dreng

Kilde: Spejderbevægelsen

Ud over det almindelige spejderarbejde med møder, ture, lejre og konkurrencer, har korpsene følgende fællesarrangementer:

Spejdergudstjenesten på Baden-Powell's fødselsdag 22. februar, Gregoriusmesse omkring den 12. marts og flagdagshøjtideligheden 25. april. En del spejdertroppe højtideligholder også Sct. Georgsdagen 23. april. Sct. Georg er spejdernes skytshelgen.

Meginfelag Føroysku Dreingjaskóta (Fællesrådet for Færøernes Drengespejdere) var repræsenterede ved følgende arrangementer i udlandet:

Fællesrådets formand deltog på EUROPEAN CONFERENCE, spejdernes Europakonference, i Assisi i Italien i april måned.

Tre deltager var med ved SEMINAR OM NORDISK SPEJDERARBEJDE IDE OG INDHOLD, der blev afholdt i Sorø i maj måned.

National Training Commissioner deltog på konference for NTC'ere, afholdt på det internationale spejdercenter Kandersteg i Schweiz. Denne konference blev afholdt i oktober måned.

I forbindelse med at THE YEAR OF THE SCOUT, jubilæet i anledning af 75-året for spejderbevægelsens start, var ved at være udløbet, arrangeredes et stort lejrbaal i Havnardal, vest for Tórshavn. Heri deltog omkring 600 spejdere, repræsenterende de fleste spejdertropper på Færøerne. Arrangementet løb af stabelen den 28. maj, og vejret var en årsag til, at arrangementet blev meget vellykket.

Om kurser skal nævnes, at KFUM-spejderne stod for 2 patruljeførerkurser og et idekursus. Fire KFUM-instruktører deltog på et kursuslederkursus på Houens Odde i Danmark i september måned.

Føroya Skótasamband stod for to lederkurser i 1983 samt et patruljeførerkursus i september måned.

KFUK-spejdernes kurser var følgende: Et lederkursus, et kursus for grønsmutteledere og assistenter i august måned. Til disse kurser var to instruktører kommet fra Danmark. Desuden arrangerede KFUK-spejderne to kurser for patruljeførere og assistenter samt to tema-week-ender.

KFUM-spejderne stod i september måned for SPEJDERHJÆLPEN og denne fik en god opbakning. Der blev arbejdet for 70.000 kr. og beløbet blev delt i to portioner. En portion gik til Óluva Laksá's arbejde i Bangla Desh, medens den anden portion gik til KFUM-spejdernes planlagte spejdercenter ved Selatrað.

Den årlige grønsmuttedag hos KFUK-spejderne blev afholdt i Vestmanna, og ved dette arrangement deltog 160 grønsmutter fra alle landets troppe. I september måned blev KFUK-spejdernes spejderdag afholdt på Skálafjörður med omkring 40 deltagere, og denne dag blev afsluttet sammen med søndagsskolestævnet hos Heimamissiónini i Skáli.

I dagene 28. juni til 3. juli afholdt KFUM-spejderne en stor lejr i Leirvík, under navnet BREKKULEGAN '83. Omkring 400 spejdere deltog i lejren, og af disse var følgende udenlandske deltagere: 14 fra KFUM-spejderne i Lem i Jylland, 11 fra Nottingham i England, 2 fra Sverige, 3 fra Norge, 1 fra Åland og 10 fra Finland.

Endvidere besøgte følgende udenlandske spejdergrupper Færøerne sommeren 1983. 34 spejdere fra Elbo-gruppen fra Fredericia var på Færøerne i 14 dage i juli, og de var gæster hos Skótalið Nólsoyar Pálls i Klaksvík. Under besøget blev der arrangeret en lejr i Dølum ved Viðareiði.

Seniorspejdergrupper fra Frederiksberg og fra Hillerød var på Færøerne i en uge hver, medens den svenske Tungelsta Seniorscoutkår havde kort ophold i Tórshavn på deres vej til og fra Island.

Til slut kan nævnes, at spejdertroppe tit bliver anmodet om at være med i andre offentlige arrangementer, som f.eks. ved nytårsarrangementer.

I forbindelse med at Klaksvík by afholdt 75 års jubilæum, deltog spejderne i flere arrangementer, og ved stævnet fik Skótalið Nólsoyar Pálls til opgave at lave byvåbnet. Dette byvåben blev byg-

get på Kunoyarnes, og hver aften under stævnet tændte spejderne lys på Kunoyarnes og afbildede dermed byvåbnet.

I løbet af året er 4 nye spejdertropper etablerede:

KFUM-spejderne på Viðareiði, i Runavík og på Skáli og Føroya Skótasamband i Runavík.

Adventistspejdernes arbejde i Hvannasund er nedlagt.

IDRÆT

1. Ítróttarsamband Føroyar (ÍSF)

ÍSF blev stiftet den 4. april 1939 og er landsforening for alle idrætsforeninger på Færøerne. ÍSF er højeste myndighed vedrørende idrætsvirksomhed, og foreningens formål er at fremme, samordne og tilrettelægge al idrætsvirksomhed på Færøerne, at arrangere turneringer og at godkende sådanne både på Færøerne og i udlandet, at fremme samarbejdet om idrætsspørgsmål med landsmyndigheder og andre myndigheder, samt endelig at repræsentere Færøerne i forhold til andre lande.

82 idrætsforeninger med ialt 8.863 enkeltmedlemmer er medlemmer af ÍSF. ÍSF bliver dels finansieret ved støtte fra landskassen (på lagtingsfinansloven for 1983/84 er optaget en bevilling på 1.250.000 kr. til ÍSF), dels ved egne indtægter og kontingenter fra ÍSF's medlemsorganisationer.

I de seneste år er ÍSF's opbygning ændret og ligner nu mere opbygningen af idrætsforbundene i de øvrige nordiske lande. Indtil 1979 var alle idrætsgrene organiseret direkte under ÍSF's forretningsudvalg i særlige afdelinger, som kun havde mulighed for at tage afgørelse i idrætsspørgsmål; forretningsudvalget tog sig derimod af finansielle spørgsmål og spørgsmål vedrørende internationalt samarbejde.

Det første særforbund, Fótþólbtsamband Føroyar, FSF (Det færøske fodboldforbund), blev stiftet i 1979, og i 1980 blev yderligere 9 særforbund stiftet. Der er nu særforbund på følgende idrætsgrene: Fodbold, håndbold, roning, bordtennis, badminton, volley-ball, gymnastik, svømning, judo samt særforbundet for handicappede. Hertil kommer en ungdoms- og udviklingsafdeling, som hører direkte under ÍSF, og som bl.a. tager sig af kursusvirksomhed. Andre idrætsgrene, som er repræsenteret i ÍSF uden at have et særforbund er ridning, atletik og skydning.

Specialforbundene ledes af forretningsudvalg og turneringsudvalg, som vælges på specialforbundenes generalforsamlinger. Specialforbundenes formand har sæde i ÍSF's bestyrelse ligesom for-

manden for de handicappedes idrætsforbund. Formanden for ÍSF er formand for forretningsudvalget, som har tre medlemmer.

ÍSF's forretningsudvalg vælges direkte på den årlige generalforsamling. Forretningsudvalget har den daglige ledelse, administrerer alle finansielle spørgsmål og sørger for, at generalforsamlingens vedtagelser og bestyrelsesbeslutninger bliver gennemført.

ÍSF's forretningsudvalg har en halvdags ansat kontormedhjælp og en bogholder og kasserer. Alt andet arbejde er ulønnet og bliver udført på frivillig basis af bestyrelsesmedlemmer og andre. ÍSF's muligheder for at tilbyde uddannelse og rådgivning er derfor begrænset. Dog holdes med jævne mellemrum kurser for idrætsfolk på Færøerne, særlig for dommere og trænere, delvis med instruktører fra andre nordiske lande, hvori såvel instruktører fra Færøerne som fra andre nordiske lande deltager.

ÍSF er medlem af The International Assembly of National Confederations of Sport (IANCS), De Nordiske Rigsidrætsforbunds fælleskomite og en NGO-Club.

Fra og med 1982 er der under ÍSF taget initiativ til at støtte færøske deltagere i internationale idrætskonkurrencer. Det olympiske udvalg under ÍSF har påbegyndt et internationalt arbejde.

Radiokontaktudvalget under ÍSF tilrettelægger alle idræts tiltag, som skal transmitteres i radioen. Indtil videre har radioen mest transmitteret fodbold, håndbold og roning. ÍSF har en fast aftale med Útvarp Føroya (Den færøske radio) om udsendelse af idrætsskampe. Radioen betaler efter aftale ÍSF et årligt pristalsreguleret beløb. Det offentlige fjernsyn forventer at starte driften i 1984. Det forventes at der vil blive indgået en aftale med det offentlige fjernsyn om transmission af idrætsskampe.

ÍSF udgiver hvert år en omfattende navnebog, der bl.a. indeholder oplysninger om samtlige idrætsforeninger og deres bestyrelsesmedlemmer. Navnebogen fås hos de færøske boghandlere.

2. Specialforbund under ÍSF

2. 1. Bordtennis (134 medlemmer i 8 foreninger) var een af de første idrætsgrene, hvor Færøerne fik international anerkendelse (i 1974). Siden har Færøerne deltaget i enkelte nordiske og andre internationale konkurrencer, og i 1980 var Færøerne for første gang repræsenteret ved Europamesterskaberne i bordtennis i Schweiz. Bordtennissambandið (BTSF) er medlem af The International Table Tennis Federation, ITTF, European Table Tennis Union, ETTU og Nordisk Bordtennis Union, NTTU.

2. 2. Håndbold (1.550 medlemmer i 22 foreninger) er den idrætsgren, som har deltaget i de fleste internationale konkurrencer, siden håndbóltssambandið blev medlem af International Handball Federation, IHF, først i 1970'erne. Færøerne har spillet omkring 60 landskampe mod forskellige lande og har bl.a. deltaget i de nordiske mesterskaber og i fem verdensmesterskaber i C-gruppen. Verdensmesterskaberne i C-gruppen blev holdt på Færøerne i 1980. I verdensmesterskaberne, der var det hidtil største internationale idrætstiltag på Færøerne, og som varede i 10 dage i 3 forskellige idrætshaller, deltog ca. 250 spillere.

2. 3. Fodbold (2.500 medlemmer i 22 foreninger) er den idrætsgren, der har det største antal deltagere på Færøerne. Alle 22 idrætsforeninger tager del i den holdturnering, som Fótóbóltssambandið arrangerer. Det har i flere år været forsøgt at få international anerkendelse, men hidtil uden resultat. I juni 1982 blev Fótóbóltssambandið dog medlem af nordisk fodboldunion. I mange år har der været arrangeret fodboldkampe mod Island, Shetland og Orkneyøerne og i 1980 spillede den første landskamp mod Grønland.

2. 4. Svømning (300 medlemmer i 6 foreninger) har i de seneste år været i fremgang. Den største begrænsning af sporten har ligget i, at der har været så få 25 m svømmebassiner. Der er nu kommet nye svømmehaller i flere byer og bygder, og svømmehallen i Tórshavn med flere bassiner blev færdig omkring årsskiftet 1982/83. Svømjisambandið er medlem af nordisk svømmeforbund, FINA og LEN, og i 1982 deltog Færøerne for første gang i verdensmesterskaberne.

2. 5. Volley-ball (1.285 medlemmer i 22 foreninger) har stor fremgang på Færøerne, og deltagelsen i mesterskaber, som Flogbóltssambandið arrangerer, er voksende. Flogbóltssambandið fik international anerkendelse i 1978 og har siden deltaget i flere landskampe og cup-dyster. I flere år har Færøerne spillet mod Island med såvel kvinde- som mandshold. Flogbóltssambandið er med i European Volley-Ball Comite, EVC, og International Volley-Ball Federation, IVBF.

2. 6. Badminton (700 medlemmer i 9 foreninger) er ligeledes en idrætsgren, hvor interessen er voksende. For nogle ganske få år siden deltog kun et par bygder i badmintonturneringen, men nu deltager langt flere. Med jævne mellemrum bliver der spillet landskampe mellem Færøerne og Island, og også mellem Færøerne og Shetland samt Orkneyøerne. I 1980 indledtes et samarbejde med Grønland. Badmintonsambandið har international anerkendelse og er

medlem af International Badminton Federation, IBF.

2. 7. Gymnastikforeningerne (1.45o medlemmer i 5 foreninger) er store på Færøerne. I 1978 blev organiseret et stort gymnastikstævne, som varede i 1o dage. Færøske gymnastikhold har deltaget i gymnastikstævner i forskellige lande, senest i Zürich i juli 1982. Filmleikarsambandið er medlem af Nordisk Gymnastikforbund og har søgt om international anerkendelse.

2. 8. Kaproning (589 medlemmer i 29 foreninger) foregår i særlige færøske kaproerbåde, hvorved konkurrencer med andre lande af gode grunde er udelukket. Interessen for den idrætsgren er voksende, og tilskuertallet er stort. Der afholdes 6 - 7 kaproningsstævner hver sommer.

2. 9. Judosporten (12o medlemmer i 4 foreninger) har senest dannet et specialforbund under ÍSF. Der er judoforeninger i flere bygder, og mænd og kvinder er ligeligt præsenteret inden for idrætsgrenen. Færøerne har deltaget i visse internationale konkurrencer, og nordisk anerkendelse fik man i 1982. Judosambandið er medlem af nordisk judounion, NJU.

2.1o. Specialforbundet for handicappede (8o medlemmer) blev stiftet i april 198o. Inden for forbundet dyrkes forskellige idrætsgrene, f.eks. svømning, curling, gymnastik, bordtennis, motionsidræt og cykling. De handicappedes idrætsforbund er medlem af Nordisk Handicap Idrætsforbund, HIF, International Sport Organisation for the Disabled, ISOD, International Stoke Madevilla Games Federation, ISMGF, og European Committee ECISOD.

2.11. Skydning (75 medlemmer) er som den seneste sportsgren blevet optaget i ÍSF.

3. Idrætsanlæg

I Gundadalur i Tórshavn er der et relativt stort idrætsanlæg med idrætshal (ca. 1.2oo tilskuere), fodboldbaner, badmintonhal, m.v. Endvidere findes en stor svømmehal i Tórshavn. I Klaksvík, Vágur, Tvøroyri, Fuglafjørður, Skáli og Runavík er der ligeledes idrætshaller (ca. 8oo tilskuere), fodboldbaner og svømmehaller. Idrætshaller findes også i andre bygder. Foruden idrætshallerne anvendes gymnastiksalene ved skolerne til indendørs idræt. Herudover findes fodboldbaner i Sandur, Leirvík, Fuglafjørður, Gøta, Sumba, Tvøroyri, Vágur, Hvalba, Miðvágur, Sørvágur, Sandavágur, Runavík, Toftir, Eiði, Skáli og Argir.

4. Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige

Tilskuddet til ÍSF udgjorde i 1983/84 1.250.000 kr. I 1981/82 udgjorde tilskuddet 850.000 kr. og i 1982/83 1.000.000 kr. Herudover yder landsstyret et særligt tilskud på 50.000 kr. til aflønning af trænerne i idrætsforeninger. Indirekte tilskud ydes ved, at udøvende idrætsfolk i forbindelse med udøvelse af idræt rejser gratis med landsstyrets rutebåde (Strandfaraskip Landsins).

Der er mulighed for at få offentligt tilskud på ialt 80% til opførelse af idrætsanlæg, idet landskassen og vedkommende kommuner hver yder 30% i anlægstilskud, og statskassen 20%. Statstilskuddet er betinget af, at hallen skal være gratis til disposition for skolerne i dagtimerne. På lagtingsfinansloven for 1983/84 er afsat 100.000 kr. til lænefonden til idrætsanlæg.

Der kan også opnås tilskud fra tipsmidlerne til de enkelte foreninger. Ved uddelingen i 1983 opnåede 5 forskellige idrætsforeninger tilskud til idrætsmæssige bygge- og anlægsarbejder. Tilskuddet udgjorde ialt 350.000 kr.

Derimod får hverken ÍSF eller de enkelte specialforbund inden for dette del af den årlige uddeling af overskuddet fra tipsmidlerne til dansk idræt.

5. Tipning

Ved lagtingslov nr. 50 af 20. maj 1983 om tipning er der åbnet mulighed for etablering af et aktieselskab, som efter bevilling fra landsstyrets kan organisere tipning i forbindelse med idrætskonkurrencer.

Efter lagtingslovens bestemmelser skal halvdelen af det beløb, tipperne indbetaler, anvendes til tipsgevinster, og af overskuddet skal 80% anvendes til idrætsformål og 20% gives som tilskud til forskellige ungdomsaktiviteter.

Der er endnu ikke etableret et færøsk tipnings-system efter lagtingsloven.

BRIDGE

De færøske bridgeklubber er sammensluttet i et fællesforbund "Føroya Bridge Samband" (F.B.S.) stiftet i 1968, der omfatter 12 klubber med ca. 500 medlemmer. Den ældste klub, Havnar Bridge-felag, blev stiftet i 1937 og har i dag ca. 100 medlemmer.

F.B.S. arrangerer hvert år mesterskaber i hold- og parturnering samt en cupturnering for hold.

F.B.S. er ikke tilsluttet internationale bridgeorganisationer, men har i 1978 indgået en samarbejdsaftale med Danmarks Bridge For-

bund om bl.a. fællesindkøb af bridgemateriel, deltagelse af 1 færøsk par i DM for par og deltagelse i andre turneringer. I henhold hertil deltager F.B.S. hvert år i "European Simultaneous Pairs", den såkaldte Europaturnering.

SKAK

I 1970 sluttede de færøske skakklubber sig sammen i et fællesskab "Talvsamband Føroya" (T.S.F.) og blev optaget som medlem i det internationale skakfællesskab F.I.D.E. I 1975 blev "Talvsamband Føroya" optaget som medlem af Nordisk Skakforbund.

Talvsambandið omfatter nu 14 skakklubber med ialt ca. 400 medlemmer. Sammenslutningen står hvert år som arrangør af Færø-mesterskaberne.

I 1979 påbegyndte T.S.F. udgivelsen af et skakblad, "Talvblaðið", der påregnes at udkomme med 4 numre om året.

ISBN 87-503-4944-9
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3